

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

319 ถนนไทยพินทา ต.โพธิ์ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000

โทรศัพท์: 097-040-4357

โทรสาร 0-4564-3607

[HTTPS://HUSO-JOURNAL.SSKRU.AC.TH](https://huso-journal.sskru.ac.th)

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY, SISAket RAJABHAT UNIVERSITY

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

SISAket RAJABHAT UNIVERSITY,

319, THAI PANTA ROAD, PHO SUB-DISTRICT, MUANG SISAket DISTRICT,

SISAket, 33000

TELEPHONE NUMBER: 097-040-4357

FAX NUMBER: 0-4564-3607

[HTTPS://HUSO-JOURNAL.SSKRU.AC.TH](https://huso-journal.sskru.ac.th)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY,
SISAket RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1

(มกราคม-มิถุนายน 2565)

VOL. 6 NO.1

JANUARY-JUNE 2022

ISSN 2586-9086

<https://huso-journal.sskru.ac.th>

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

ISSN 2586-9086

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานและทัศนะทางวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นแหล่งในการนำเสนอผลงานวิจัยบทความวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยาก ร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขอบเขตเนื้อหา

บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดการออกเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

มกราคม – มิถุนายน

กรกฎาคม – ธันวาคม

ตีพิมพ์ทั้งรูปแบบ ปรุเล่มและระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน โดยใช้วิธีการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความ ไม่ทราบชื่อของแต่ละฝ่าย (Double Blinded Review)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทา ต.โพธิ์

อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000

โทรศัพท์: 097-0404357

โทรสาร 0-4564-3607

<https://huso-journal.sskru.ac.th>

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ศักดิ์ พวงอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จันทร์เทาว์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.นัยนา อรรถนาทธร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัย นิ่มน้อย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตทิพย์ ปุยะติ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา ชินนาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดิษิตชัย เมตตาริกานนท์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ดร.สุธิกิติ์ ฝอดสูงเนิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุรียฉาย สุคันธรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.อุษา กลมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อาจารย์สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม

ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.สุจิต เพียรชอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ สุวิทย์ อธิศาวัต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร.เมฆม สอดส่องเกษ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา ภาณุรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรรณ กำคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ปัญญาพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศรพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุลศล	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ จำเริญ อุ้นแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานันท์ ทาปทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล วงษ์กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ อาณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ เวชกามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อาจารย์ ดร.จิตติรัตน์ เวทย์ศิริยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว
อาจารย์กวินวัฒน์ หิรัญบุรณะ
อาจารย์วศณ มังชาดา
อาจารย์ธัญทิพ บุญเยี่ยม

ฝ่ายประสานงานวารสาร

อาจารย์จันทกานต์ พันเลียว
อาจารย์ชลิดา ภูรินินนาท
อาจารย์จุฑาสินี ชนะศึก
อาจารย์วุฒิชัย นาคเขียว

ออกแบบรูปเล่ม

อาจารย์รัตต์ธัญญ์ ศิลาบุตร

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาไทย

อาจารย์ณลินี อำพันธ
อาจารย์ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน
อาจารย์สิริธร สุขเจริญ
อาจารย์ชัชวาลย์ โคตรสงคราม
อาจารย์พรชนก แสนทวีสุข สีดาบุตร

ฝ่ายประสานงานวารสาร

นางนิลวรรณ จันทา
นางสาวนงนุช แสงพลุกษ์
นางสาวปวีศา แดงงาม

อาจารย์โพธิ์พงศ์ ฉัตรนันทภรณ์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษฉบับนี้เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ในช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน 2565 โดยมุ่งเน้นการทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางวิชาการสำหรับคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้ที่สนใจได้ใช้เป็นเวทีในการนำเสนอผลงานในการศึกษาค้นคว้าด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อันจะนำมาซึ่งการสร้างสรรคสังคมและพัฒนาประเทศชาติด้วยการใช้องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยและบทความวิชาการเป็นฐาน ในฉบับนี้ได้นำเสนอบทความที่น่าสนใจทั้งสังคม เศรษฐกิจและการศึกษา รวมทั้งสิ้น 15 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิชาการ 4 เรื่อง ได้แก่ บทความเรื่องไทยศึกษากับการศึกษาชุมชนไทย บทความเรื่องกลยุทธ์ในการสืบค้นวิดีโอสื่อการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน TikTok โดยใช้ hashtag (#) คำว่า ภาษาจีน บทความเรื่องเทคโนโลยี Blue-Dyeing ในมรดกทางวัฒนธรรม แฟชั่นสมัยใหม่ และการบำบัดในยุโรปกลาง บทความเรื่องล้านช้างในนาน: ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับชาวล้านช้างในรัฐน่านยุคพุทธศตวรรษที่ 24-25 และ บทความวิจัย 11 เรื่อง ได้แก่ บทความเรื่องการแสดงในพิธีกรรมรำบวงสรวงเจ้าพ่อบศรีเทพ บทความเรื่องการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเออร์ซ่นาย บทความเรื่องประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย บทความเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สุขภาพ กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกก จังหวัดเพชรบูรณ์ บทความเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อบริษัทธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี บทความเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ บทความวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” ของนักเรียนห้องศิลป์ภาษาจีน ในเขตอำเภอมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ บทความเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 บทความ

เรื่องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี บทความเรื่องแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ และบทความวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุ โดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการให้ความสำคัญอย่างมาก อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้า และอ้างอิง รวมถึงนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานทางวิชาการด้านต่างๆ ต่อไป และท่านสามารถอ่านทุกบทความในวารสารบนฐานข้อมูล เว็บไซต์ <http://huso-journal.sskru.ac.th> หากนักวิชาการท่านใดที่มีความประสงค์ที่จะเผยแพร่ผลงานการศึกษาค้นคว้าของตนเองสู่วงวิชาการ ในวารสารวิชาการ มนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ยินดีเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ และขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสารนี้ โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางวารสารมุ่งมั่นในการพัฒนามาตรฐานของวารสารให้มีคุณภาพ เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร์ แสนงาวา
บรรณาธิการ

Journal of Human and Society,

Sisaket Rajabhat University

Vol.6 No.1, January – June 2022

ISSN 2586-9086

Objective

1. To encourage and publicize the academic writings and to present the academic point of view on Humanities and Social Sciences
2. To be the source of presentation in research writings on Humanities and Social Sciences

Advisor

Assoc. Prof. Dr. Prakhasit Arnupharbsaenyakorn President of Sisaket Rajabhat University

Scope and Content

Research articles and academic articles on Humanities and Social Sciences, including Languages and Linguistics, History, Community Development, Literature, Sociology, Anthropology, Mass Communications, Library and Information Sciences, Fine and Applied Arts, Religion and Philosophy, Psychology, Law, Political Science, Political and Administrative Science and other related fields.

Publication

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University publish in every 6 months (2 issues per year)

January – June

July – December

It is published in both hard copy and electronic journal system. Every published article has been reviewed by at least 3 experts using a double blinded review method.

Faculty of Humanities and Social Sciences

Sisaket Rajabhat University, 319, Thai Panta Road, Pho Sub-District,

Muang Sisaket District, Sisaket, 33000

Telephone number: 097 -0404357

Fax number: 0-4564-3607

<https://huso-journal.sskru.ac.th>

Editor

Assoc. Prof. Dr. Emon Saenphuwa Sisaket Rajabhat University

Deputy Editor

Asst. Prof. Dr. Anansak Phuangok Sisaket Rajabhat University

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Rattana Chanthao	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr. Naiyana Ajanatorn	Loei Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Ruethai Nimnoi	Maharakham University
Asst. Prof. Dr. Chidhathai Puyati	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr. Jittima Damrongwattana	Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Asst. Prof. Kanjana Chinnak	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dichitchai Mettarikanon	Walailak University
Lecturer Dr. Suteekit Fordsoongnuarn	Buriram Rajabhat University
Lecturer Dr. Sureechai Sukantararat	Surin Rajabhat University
Lecturer Dr. Usa Klompun	Surin Rajabhat University
Lecturer Suchalak Thamduengsri	Maharakham Rajabhat University

Peer Reviewers

Prof. (Emeritus) Dr. Sucharit Pienchob	Chulalongkorn University
Prof. Dr. Worawut Romrattanapan	Thammasat University
Prof. Dr. Kulthida Tuamsuk	Khon Kaen University
Prof. Suwit Theerasasawat	Khon Kaen University
Prof. Dr. Metcha Sodsonghrit	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr. Somsak Srisontisuk	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr. Achara Phanurat	Surin Rajabhat University
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr. Tayawan Kakham	Dhonburi Rajabhat University

Peer Reviewers

Assoc. Prof. Dr. Soonthorn Panyapong	Chaiyaphum Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Paitoon Mikusol	Independent Scholar
Assoc. Prof. Jamroen Unkaew	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Anan Tabta	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sakul Wongkalasin	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Nonglak Arnee	Phetchabun Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sombat Wetchakama	Uttaradit Rajabhat University
Lecturer Dr. Thitirat Wetsiriyanan	Roi Et Rajabhat University

English Proofreading

Asst. Prof. Intira Sakmiankaew
Lecturer Kawinwat Hiranburana
Lecturer Vasana Mangchada
Lecturer Thanyathip Boonyiam

Thai Proofreading

Lecturer Nalinee Amphin
Lecturer Pinanong Champa-ngeon
Lecturer Sireethon Sukjaroen
Lecturer Chatchawan Khotsongkhram
Lecturer Ponchanok Saenthaweesuk
Seedabut

Coordination Staff

Lecturer Juntakan Panleow
Lecturer Chalida Purinnat
Lecturer Jutasinee Chanasuek
Lecturer Wuttichai Nakkiew

Mrs. Ninlawan Chantha
Miss Nongnut Sangprung
Miss Pawarisa Daengngam

Journal Design

Lecturer Rattanyoo Silabut Lecturer Popong Chatnuntaphorn

Editorial

The Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University, Volume 6, Issue 1 (January-June 2022) aims to serve as an academic platform for faculties, researchers, academics, students, and anyone interested in using it to present research studies in humanities and social sciences fields which will lead to social creation and national development based on research studies and academic articles. This issue consists of 15 interesting articles in society, economy, and education. The 4 academic articles are Thai Study with The Thai Community Study, The Strategies of Finding Required E-learning's Video via TikTok Application by Using the Hashtag #ภาษาไทยจีน, Blue-Dyeing Technologies, in Cultural Heritage, Modern Fashion and Therapies in central Europe, and Lan Xang in Nan: Some Observations on Lan Xang People in Nan State around 18th-19th century. The 11 research articles are Status of Performances Rituals: Dance in Sacrifice Ceremony of Chao Poh Sri Thep, Comparison of Service Quality and Satisfaction with Parcel Delivery Companies in Thailand on Generation Y Customers, Effectiveness of the Potential Promoting Strategies on the TOEIC Test of English Major Students, Chiang Rai Rajabhat University, Development of Physical, Sporting, Recreational, and Occupational Activities for Elders in Ban Tiw sub-district, Lom Kao district, Phetchabun Province, Marketing mix factors influencing the service decision process Government Savings Bank Business Loan in Ubon Ratchathani Province, Gastronomy Tourism Management on Nakhon Sawan District Nakhon Sawan Province, An Analysis on Grammatical Errors of Comparative Sentences Using the Preposition “bi” of Chinese Program Students in Mueang District, Phetchabun Province, Factors Affecting Work Efficiency of Personnels of Ubonratchathani Primary Educational Service Area office 5, Development of Capacity of Village Public Health Volunteers According to the Buddhist Dhamma Principles in Mueang Suphan Buri District in Suphan Buri Province, Development Guideline of Upgrading Product Processing from

Reed Mats to Increase Value Added to Community Products of Ban Hua Dong, Nong Mi Sub-district, Rasisalai district, Sisaket Province, and Capacity Development and Creating Opportunities for the Elderly through the Cultural Capital Process of the Four Ethnic Groups in Si Sa Ket Province.

The articles published in this journal have been reviewed and assessed by the specific field experts which are considered an academic standard that the editorial team emphasizes. Furthermore, it will be beneficial for those who are interested in using these articles for studies, research, and references, including a database for creating and developing academic works in various fields. Every article can be searched on the website <http://huso-journal.sskru.ac.th>. We welcome you to publish your research article in the Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University.

Finally, the editorial team of the Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University would like to express our deep gratitude to all qualified persons for taking the valuable time to consider academic works. In addition, we would like to thank academics for their confidence in the quality of this journal and continual submission of articles for publication. We will commit to developing the quality of the journal as a part of social and national development in the future.

Assoc. Prof. Dr. Emon Saenphuwa
Editor

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 6 No. 1 (January – June 2022)

สารบัญ
Table of Contents

บทความวิชาการ (Academic Article)	
ไทยศึกษากับการศึกษาชุมชนไทย Thai Study with The Thai Community Study ธนิต โตอติเทพย์ Tanit Toadithep	146-164
กลยุทธ์ในการสืบค้นวิดีโอสื่อการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน TikTok โดยใช้ hashtag (#) คำว่า ภาษาจีน THE STRATEGIES OF FINDING REQUIRED E-LEARNING's VIDEO VIA TikTok APPLICATION BY USING THE HASHTAG #ภาษาจีน วัชรภรณ์ เจริญสะอาด/เอกชัย แสงจันทร์ทะนุ/ปิยนนท์ หลวงอินทร์ Watcharabhorn Charoensa-ard/ Ekachai Saengjantanu/Piyanon Luangin	165-187
เทคโนโลยี Blue-Dyeing ในมรดกทางวัฒนธรรม แฟชั่นสมัยใหม่ และการบำบัดใน ยุโรปกลาง Blue-Dyeing Technologies, in Cultural Heritage, Modern Fashion and Therapies in central Europe Miklos Banhidi / Gusztav Tornoczky	269-287
ล้านช้างในน่าน: ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับชาวล้านช้างในรัฐน่าน ยุคพุทธศตวรรษที่ 24-25 Lan Xang in Nan: Some Observations on Lan Xang People in Nan State around 18th-19th century บริพัตร อินปาติะ Boripat Inpata	288-305

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 6 No. 1 (January – June 2022)

สารบัญ
Table of Contents

บทความวิจัย (Research Article)	
การแสดงในพิธีกรรมรำบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ Status of Performances Rituals: Dance in Sacrifice Ceremony of Chao Poh Sri Thep สมศักดิ์ ภูพรายงาม Somsak Phuphraingam	1-23
การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย Comparison of Service Quality and Satisfaction with Parcel Delivery Companies in Thailand on Generation Y Customers ณัฐพล มอญเพชร Nuttaphol Monphetch	24-39
ประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค สำหรับนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Effectiveness of the Potential Promoting Strategies on the TOEIC Test of English Major Students, Chiang Rai Rajabhat University ปริยาภา วังมณี/เมษธิดา วงศ์ทางสวัสดิ์ Preeyapha Wangmanee/Mesathida Vongtangswad	40-60

วารสารวิชาการมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 6 No. 1 (January – June 2022)

-
<p>การพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สุขภาพ กีฬา นันทนาการและอาชีพ
ผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านตัว อำเภอห่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์
Development of Physical, Sporting, Recreational, and Occupational Activities
forElders in Ban Tiw sub-district, Lom Kao district, Phetchabun Province
สรวงพร กุศลส่ง/ วิชญาพร อ่อนปุย/ พิชญาภา ตรีวงศ์
Srourgponr Kusolsong /Wichayaporn Onpuy/ Pitchayapa Treewong</p>	61-84
-
<p>ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการ
สินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
Marketing mix factors influencing the service decision process Government
Savings Bank Business Loan in Ubon Ratchathani Province
จุฬารัตน์ กรุงศรี
Jularat Krugnsri</p>	85-106
-
<p>การจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
Gastronomy Tourism Management on Nakhon Sawan District Nakhon
Sawan Province
ชนิษฐา ใจเป็ง/ จุรีรัตน์ คิตศิริตัน
Chanistha Jaipeng/ Jureerat Sitsirat</p>	107-125
-
<p>การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” ของ
นักเรียนห้องศิลปภาษาจีน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
An Analysis on Grammatical Errors of Comparative Sentences Using the
Preposition “bi” of Chinese Program Students in Mueang District,
Phetchabun Province
ตรีศูล เกษร/ พรรณภรณ์ ชันธพัทธ์
Threesoon Kesorn/ Pannaporn Kantapat</p>	126-145
-

วารสารวิชาการมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 6 No. 1 (January – June 2022)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5

188-206

Factors Affecting Work Efficiency of Personnels of Ubonratchathani Primary
Educational Service Area office 5

ชีวารัตน์ ปิมแปง/ อัยรดา พรเจริญ/ ฐิติพร อุ่นใจ

Cheewarat Pimpang/ Irada Phorncharoen/ Thitiphon Unchai

การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

207-227

Development of Capacity of Village Public Health Volunteers According to the
Buddhist Dhamma Principles in Mueang Suphan Buri District in Suphan Buri Province

มาลัย พลายจิตต์/ วิชชุกร นาครณ์/ ธิติวุฒิ หมั่นมี

Malai Plaijit/ Witchukorn Nakthon/ Thitiwut Manmee

แนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหัวดง
ตำบลหนองหมี อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

228-247

Development Guideline of Upgrading Product Processing from Reed Mats to
Increase Value Added to Community Products of Ban Hua Dong, Nong Mi
Sub-district, Rasisalai district, Sisaket Province

ญาณิศา ศรีบุญเรือง

Yanisa Sriboonruang

การพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุน
วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ

248-268

Capacity Development and Creating Opportunities for the Elderly through
the Cultural Capital Process of the Four Ethnic Groups in Si Sa Ket Province

สิทธิชัย บวชไธสง/ ทิwaporn ไก่กอน

Sitthichai Buachthaisong/ Thiwaporn Jaikorn

การแสดงในพิธีกรรมรำบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ Status of Performances Rituals: Dance in Sacrifice Ceremony of Chao Poh Sri Thep

สมศักดิ์ ภูพรายงาม¹

Somsak Phuphraingam

¹สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Program in Dancing and Performing Arts Faculty of Humanities and Social Science,

Phetchabun Rajabhat University

ได้รับบทความ: 4 ตุลาคม 2564

ปรับปรุงแก้ไข: 9 มกราคม 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 17 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การแสดงในพิธีกรรมรำบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ รูปแบบของดนตรีและนาฏศิลป์ ตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ นาฏยประดิษฐ์ แผนภูมิดนตรีและนาฏศิลป์ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์พบว่า พิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพเป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากความเชื่อและความเคารพ เจ้าพ่อศรีเทพของชาวอำเภอศรีเทพที่สืบทอดมาอย่างช้านาน โดยเชื่อว่า เจ้าพ่อศรีเทพ จะช่วยปกป้องชาวบ้านให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งองค์ประกอบของพิธีบวงสรวงคือ

1. บุคคล 2. เวลาสถานที่ 3. เครื่องเช่นสังเวย 4. อุปกรณ์ ในด้านรูปแบบของดนตรีนาฏศิลป์ พบว่า มีการใช้เครื่องดนตรี 2 ชนิด คือ โฉ่งและโหม่ง เพื่อประกอบ การแสดงและใช้ทำรำ ในพิธีทั้งหมด 7 ท่า คือ 1. ท่าเดิน 2. ท่าสอดสร้อย 3. ท่าเยื้องกราย 4. ท่าให้ 5. ท่าไหว 6. ท่ายุงฟ้อนหาง 7. ท่าชี้

คำสำคัญ: การแสดงในพิธีกรรม, การแสดงในพิธีกรรมรำวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

Abstract

Status of Performances Rituals : Dance in Sacrifice Ceremony of Chao Poh Sri Thep, is a qualitative thesis, the objectives to study history, configuration of sacrifice ceremony of Chao Poh Sri Thep, type of music and dance at Sri Thep Noi Sub-district, Sri Thep District, Phetchabun Province.

By using the historical process, invention dance, chart of music and dance, study from the documents and concerning thesis and storage data field by participant observation and interview then present an information as the Descriptive Analysis , found that : The sacrifice ceremony of Chao Poh Sri Thep was an important worship which it was happened from the faith and respect to Chao Poh Sri Thep of people in Sri Thep District a long heritage, which they believed that Chao Poh Sri Thep will protect the people to be peaceful and happy. Which the configuration of sacrifice ceremony were 1. Persons 2. Time / Place 3. Oblation 4. Equipment For the type of music dance found that, use 2 kinds of musical instrument as a drum and a brass gong for this show and with the 7 styles of dance were 1. Walk 2. Sod Soi Mala 3. Yuang Krai 4. Give 5. Pray 6. Yoong Fon Hang 7. Point. Which it was a worship should be conserved to remain in the society for long.

Keywords: Status of performances Rituals, Dance in sacrifice ceremony of Chao Poh Sri Thep

บทนำ

การจัดพิธีกรรมในสมัยโบราณ นิยมกระทำตามความเชื่อ โดยมีความเชื่อว่า หากกระทำถูกต้องแล้วจะนำความสุขและความเป็นสิริมงคลมาให้แก่ตนเอง ครอบครัว และวงศ์ตระกูลปัจจุบันยังคงยึดถือสืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นการรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และเป็นการเชื่อมโยงในเรื่องความเชื่อของคนในชาติที่มีความหลากหลายผสมผสานกัน

พิธีกรรมที่คนไทยยึดถือปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ นั้น บางอย่างเป็นความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่น บางอย่างเป็นความเชื่อเนื่องมาจากหลักปฏิบัติทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธศาสนาพราหมณ์-ฮินดูหรือศาสนาอื่น ๆ ประเทศไทยมีวัฒนธรรม ประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ เช่นพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์อย่างแยกแยะไม่ได้ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ชุมชนให้ความนับถือเมื่อจัดพิธีดังกล่าวขึ้น คนในชุมชนที่มาร่วมพิธีจะเกิดความรักความสามัคคีมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความเจริญรุ่งเรืองและสร้างความเป็นปึกแผ่นแก่ชุมชนเป็นอย่างดี ปัจจุบันวัฒนธรรมและประเพณีแบบโบราณกำลังเลือนหายไป ซึ่งคนสมัยใหม่มักจะละเลย แม้จะมีการนำมาปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจขั้นตอนในเรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ จึงทำให้มีการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย หากหน่วยงานหรือส่วนราชการที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบไม่เผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องอาจทำให้วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามมีความเสื่อมถอยไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะเลือนหายไปตามกาลเวลา

วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องรวบรวมให้เป็นหนึ่งเดียวเพราะพิธีกรรมเป็นเรื่องหลักที่ต้องเรียนรู้และเข้าใจ

โดยถ้อยแท้ “พิธีกรรม” เป็นการบูชา แบบอย่างหรือแบบแผนต่างๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา อาจกล่าวได้ว่า เป็นการกระทำที่คนเราสมมติขึ้น เป็นขั้นเป็นตอน มีระเบียบวิธีเพื่อให้เป็นสื่อ หรือหนทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจและ มีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป เช่น พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา หรืออีกนัยหนึ่ง พิธีกรรม เป็นพฤติกรรมที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อความเชื่อทางศาสนาของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใด ๆ ก็ตามต่างก็มีการปฏิบัติต่อศาสนาของตน ตามความเชื่อและความศรัทธาของตนเอง ในแต่ละศาสนา จึงก่อให้เกิดเป็น “พิธีกรรม” ทางศาสนาด้วยความเชื่อและความศรัทธา (กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, 2552: 1)

ประเพณีตามพจนานุกรมภาษาไทยฉบับบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมาย ประเพณีไว้ว่า ขนบธรรมเนียมแบบแผน ซึ่งเมื่อกล่าวถึงคำว่า “ขนบ” หมายถึง ระเบียบ แบบอย่าง ธรรมเนียมมีความหมายว่า ที่นิยมใช้กันมา เมื่อรวมกับคำอื่นจึงให้ความหมาย ว่า ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ยึดถือเป็นแบบแผนและได้ทำการปฏิบัติสืบต่อกันมา จนเป็นต้นแบบที่จะให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ประพฤติปฏิบัติตามกันต่อไป หรืออีกนัยหนึ่ง ประเพณีหมายถึง ระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คนในสังคม ยึดถือปฏิบัติสืบกันมา ถ้าคนใดในสังคมนั้น ๆ ผ่าฝืนมักถูกตำหนิจากสังคม ลักษณะ ประเพณีในสังคมระดับประเทศชาติมีทั้งประสมกลมกลืนเป็นอย่างเดียวกัน และมีผิดแผก กันไปบ้างตามความนิยมเฉพาะท้องถิ่น ประเพณีล้วนได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อม ภายนอกที่เข้าสู่สังคม รับเอาแบบปฏิบัติที่หลากหลายเข้ามาผสมผสานในการดำเนินชีวิต ประเพณีจึงเรียกได้ว่าเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของสังคม โดยเฉพาะศาสนา ซึ่งมีอิทธิพล ต่อประเพณีไทยมากที่สุด วัดวาอารามต่าง ๆ ในประเทศไทยสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพล ของพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย และชี้ให้เห็นว่าชาวไทยให้ความสำคัญในการบำรุง พุทธศาสนาด้วยศิลปกรรมทั้งดงามเพื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาตั้งแต่โบราณกาล (กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, 2552: 2) ได้แก่ (1) จารัตประเพณี หมายถึง สิ่งซึ่งสังคมใดสังคมหนึ่งยึดถือและปฏิบัติสืบกันมาอย่างต่อเนื่องและมั่นคง ผู้ใดฝ่าฝืน ถือว่าเป็นผิดเป็นชั่ว จะต้องถูกตำหนิหรือได้รับการลงโทษจากคนในสังคมนั้น เช่น

ลูกหลานต้องเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อท่านแก่เฒ่าถ้าใครไม่เลี้ยงดูถือว่าเป็นคนเนรคุณ หรือ ลูกอกตัญญู (2) ขนบประเพณี หมายถึง ระเบียบแบบแผนที่สังคมได้กำหนดไว้แล้ว ปฏิบัติสืบต่อกันมาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทางตรง ได้แก่ ประเพณีที่มีการกำหนด เป็นระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลต้องปฏิบัติอย่างไร ทางอ้อม ได้แก่ ประเพณีที่รู้กันโดยทั่ว ๆ ไปโดยไม่ไดวางระเบียบไว้อย่างแน่นอน แต่ปฏิบัติไปตาม คำบอกเล่า เช่น ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด การตาย การแต่งงาน ซึ่งเป็นประเพณีเกี่ยวกับ ชีวิตหรือประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล ตรุษ สารท การขึ้นบ้านใหม่ (3) ธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญที่ทุกคนควรทำไม่มีระเบียบแบบแผน เหมือนขนบประเพณี หรือความผิดถูกเหมือนจารีตประเพณีเป็นแนวทางที่ทุกคนปฏิบัติ กันทั่วไปจนเกิดความเคยชินและไม่รู้สึกเป็นภาระหน้าที่ เพราะเป็นสิ่งที่มีความนานและ ใช้กันอย่างแพร่หลาย ธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่ทุกคนควรทำ ผู้ฝ่าฝืน หรือทำผิด ก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญแต่อาจถูกตำหนิว่าเป็นคนไม่ได้รับการศึกษา ไม่มีมารยาท ไม่รู้จักกาลเทศะ เป็นต้น

ดังนั้นกล่าวได้ว่า พิธีกรรมและประเพณีจัดเป็นจารีตประเพณี คือ แนวทางปฏิบัติ สืบต่อกันมานับว่าเป็นสมบัติที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง จำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ - ความเข้าใจ ในการปฏิบัติให้รู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างชัดเจน โดยเผยแพร่ความรู้แก่เยาวชน และองค์กรภาครัฐทุกส่วนให้สามารถนำไปปฏิบัติเองได้หมายความว่า ทำให้เป็นรูปธรรม อย่างชัดเจน เกิดความชำนาญ และแนะนำผู้อื่นได้ที่สำคัญคือการปฏิบัติ เป็นมาตรฐาน เดียวกัน เพื่อให้เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ในการทำพิธี อย่างถูกต้องและ เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการเป็นการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ส่งผลให้สังคมไทยมีจารีตขนบธรรมเนียมประเพณีที่ติดมาโครงการ ดังกล่าวที่กรมการศาสนาจัดขึ้น จึงเป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ของชาติให้ดำรงอยู่สืบไป ที่นอกเหนือภารกิจหลักสำคัญยิ่ง คือ การรับสนองงานพระราชพิธี งานพระราชกุศลและงานรัฐพิธีตามหมายรับสั่ง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึง ปฏิบัติงานด้านศาสนพิธีตามพิธีกรรม ทบวงกรม และหน่วยงานต่าง ๆ ขอความร่วมมือ

ซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยตรงต่อพันธกิจกระทรวงวัฒนธรรม คือ การทำนุบำรุงด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติสนองงานของสถาบันชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ให้สืบทอด และพัฒนาอย่างยั่งยืน

หากกล่าวถึงพิธีกรรมและความเชื่อนั้นมีความเป็นมาและเริ่มต้นอย่างไร พิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ถ้าสังเกตให้ดีจะมีปรากฏให้พบเห็นในชีวิตประจำวันมากมาย ตั้งแต่ เข้าตรูเริ่มต้นวันใหม่ของการดำเนินชีวิตของคนในสังคมแต่ละวัน ซึ่งพิธีกรรม ความเชื่อ ที่ได้ปฏิบัติกันอยู่นั้นเราท่านอาจทราบหรือไม่สามารถทราบได้ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ทำไมจึงต้องมีและจุดเริ่มต้นแหล่งที่มาหรือแหล่งกำเนิดใด แต่นักมานุษยวิทยาและ นักสังคมศาสตร์ ท่านได้ให้ความสนใจ ศึกษา ค้นคว้าเพื่อหาเหตุผลสนับสนุนแนวคิดไว้ หลายท่าน ขอนำมากล่าวอ้างเพียงท่านเดียว คือ อีแวน พริทชาร์ท กล่าวถึง ความเชื่อ ที่สามารถโยงใยไปถึงพิธีกรรมที่เกิดขึ้นไว้อย่างน่าสนใจว่า “มนุษย์สัมพันธ์กับธรรมชาติและ ปรากฏการณ์หลายอย่างเกิดขึ้น มีผลกระทบต่อชีวิตที่มนุษย์ไม่สามารถหาคำตอบหรือ อธิบายได้เป็นเหตุให้มนุษย์เกรงกลัวและเคารพธรรมชาติ เมื่อต้องการความปลอดภัย ในชีวิตจึงเกิดการอ้อนวอน ร้องขอ และการเซ่นสังเวยด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามแต่มนุษย์ ในชุมชนนั้น ๆ จะคิดค้น เมื่อประสบผลก็กลายเป็นความเชื่อ เป็นพิธีกรรมที่ยึดถือปฏิบัติ สืบต่อกันมา” (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2552: 4-5)

ถ้าหากนำแนวคิดดังกล่าวมาพิจารณา ก็น่าจะเป็นความเป็นไปได้ดังตัวอย่างของ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น เช่น พายุแลบ พายุร้อน พายุผ่า มีผลทำให้บ้านเรือน ต้นไม้หักโค่น ไม่สามารถหาคำตอบได้นี้ก็เป็นอย่างหนึ่ง และอีกตัวอย่างหนึ่งคนในชุมชน เกิดล้มตายจำนวนมาก เขาไม่สามารถค้นหาคำตอบได้ก็ต้องกล่าวโทษธรรมชาติ เกิด ความเกรงกลัวธรรมชาติกลัวในสิ่งที่ไม่เห็นและไม่สามารถค้นพบคำตอบ เช่น ขณะฝนตกมนุษย์เข้าไปอาศัยหลบฝนอยู่ใต้ต้นไม้แต่ด้วยความบังเอิญต้นไม้ขึ้นต้นสูงอยู่บริเวณ ที่โล่ง ในทางวิทยาศาสตร์ส่วนที่สูงของต้นไม้และความเปียกชื้นของพื้นดินก็เป็นสื่อไฟฟ้า อย่างดีเกิดฟ้าผ่าลงมาผู้ที่หลบอยู่ใต้ต้นไม้ถึงเสียชีวิต ผู้ไม่รู้ก็พยายามหาคำตอบ โดยสร้าง จินตนาการให้เกิดเป็นความเชื่อว่าเป็นเพราะต้นไม้มีเทพเจ้าพิทักษ์รักษาบันดาลให้เกิด

มีพลังอำนาจทำลายชีวิตมนุษย์ การค้นหาคำตอบไม่ได้ จึงต้องสร้างสิ่งหนึ่งขึ้น เพื่อต้องการให้ส่งผลทางด้านจิตใจ คือ ความเชื่อ โดยมีความเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นบันดาลให้เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้เมื่อเกิดการเกรงกลัวธรรมชาติมนุษย์ก็ต้องมีการอ่อนน้อมร้องขอธรรมชาติ โดยการเซ่นสังเวยธรรมชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ร้องขอตามที่ตนต้องการ และกรรมวิธี เช่นสังเวยประกอบการร้องขออ่อนน้อมต่อธรรมชาติตามแต่ชุมชน หรือคน ในสังคมนั้น จะค้นคิดกรรมวิธีขึ้นมา เพื่อใช้เป็นสิ่งปลอบประโลมยึดเหนี่ยวทางจิตใจ นั่นก็คือ “พิธีกรรม”

วัฒนธรรมพื้นบ้านถือเป็นมรดกที่สืบทอดกันมายาวนานตั้งแต่สมัยโบราณ มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ปรากฏชัดเจน เช่น ที่บ้านเชียง อุดรธานี ภาพเขียนที่ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี การสืบทอดวัฒนธรรมดังกล่าว ส่วนใหญ่กระทำโดยทางวาจา หรือการท่องจำ ส่วนการบันทึกเรื่องราวทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของตนเองไว้ ลักษณะที่เป็นลายลักษณ์อักษรไม่มีเลย (นคร พันธุ์รงค์, 2525: 1) โดยชาวไทยเบิ้ง หรือ ไทยเต็ง หรือไทยโคราช เป็นชื่อเรียกกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่มีเอกลักษณ์ทางภาษาที่แตกต่างจากกลุ่มชนอื่นเป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาไทย ภาคกลางเพี้ยน เหน่อ น้ำเสียงห้วนสั้น ภาษาพูดนิยมลงท้ายประโยคด้วยคำว่า “เบิ้ง” หรือ “เต็ง” ชาวไทยเบิ้ง หรือชาวไทยเต็ง เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี และลุ่มแม่น้ำป่าสักและกระจายอยู่ในหลายจังหวัด ได้แก่ ลพบุรี สระบุรี เพชรบูรณ์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา เป็นต้นมีหลักฐานยืนยันว่า มีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น งดงามทั้งในแง่ของคติความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีภูมิปัญญาและการละเล่น ตลอดจนวัฒนธรรมทางสังคมอื่น ๆ พิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพเป็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญของประชาชนชาวอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และพื้นที่ใกล้เคียง โดยประชาชนพร้อมใจกันจัดขึ้นจากความศรัทธาที่มีต่อองค์เจ้าพ่อศรีเทพสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานหลายชั่วอายุคน จนกลายมาเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันเป็นประจำ กำหนดจัดงานพิธีกรรมบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพตรงกับวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 หรือตามประเพณี ดั้งเดิมจะจัดในวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3

งานบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพเกิดขึ้นจากคติความเชื่อและความเคารพนับถือของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่รอบเมืองโบราณศรีเทพต่อองค์เจ้าพ่อศรีเทพที่สถิตอยู่ภายในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษโดยไม่มีหลักฐานสนับสนุนอย่างชัดเจน ที่สามารถทำให้ทราบถึงการจัดงานบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพครั้งแรกเมื่อไร รวมถึงไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าเจ้าพ่อศรีเทพเป็นใครมาจากไหน มีเพียงความเชื่อที่ชาวบ้านเชื่อว่า เจ้าพ่อศรีเทพเป็นเจ้าเมืองศรีเทพเก่าและคอยปกป้องรักษาเมืองศรีเทพมาแต่โบราณ พิธีบวงสรวงเจ้าพ่อ-ศรีเทพจึงถูกจัดขึ้นเพื่อเป็นการแสดงความเคารพนับถือและขอบคุณเจ้าพ่อศรีเทพที่คอยช่วยบรรเทาทุกข์ปกป้องลูกหลานชาวเมืองศรีเทพให้อยู่เย็นเป็นสุขมาโดยตลอด บ้างเชื่อกันว่าเปรียบเสมือนการเลี้ยงฉลองหลังจากที่เจ้าพ่อศรีเทพเดินทางกลับมากจากยกกองทัพออกไปรบ (แสงี่ยม ศรีไพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ จึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของพิธีกรรม และรูปแบบของดนตรีนาฏศิลป์ประกอบพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลงานวิจัยจะเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการและสามารถอนุรักษ์พิธีกรรมดังกล่าวให้อยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ
2. ศึกษาองค์ประกอบของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ
3. ศึกษารูปแบบดนตรีและนาฏศิลป์ของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิจัยค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ ศึกษาจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และศึกษาภาคสนาม (Field Research) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความ และเอกสารวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของเจ้าพ่อศรีเทพ องค์ประกอบพิธีกรรม รูปแบบดนตรีและนาฏศิลป์ที่อยู่ในพิธีกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยนำทฤษฎีทางมานุษยวิทยาดนตรีและนาฏศิลป์ มาใช้เป็นแนวทางหลักในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับนาฏยประดิษฐ์

1.3 ทฤษฎีแผนภูมิดนตรีและนาฏศิลป์

แหล่งข้อมูลด้านเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

- ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- ห้องสมุดประวัติศาสตร์เพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ศึกษาข้อมูลภาคสนาม ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น แบบสัมภาษณ์ กล้องบันทึกภาพ แลบบันทึกเสียง กล้องวิดีโอ สมุดโน้ต เป็นต้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมของเจ้าพ่อศรีเทพที่ปรากฏในตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ซึ่งผู้ศึกษาได้บันทึกเสียงและบันทึกภาพ

ด้วยกล้องบันทึกภาพ แลบบันทึกเสียง และบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึก เพื่อบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ผู้ประกอบพิธี
- ผู้เข้าร่วมพิธี
- นักวิชาการท้องถิ่น

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการศึกษาโดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2557 - เดือนกรกฎาคม 2558

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากวิธีทัศน์ และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

ผลการวิจัย

1. ความสำคัญของพิธีบวงสรวง

1.1 “เจ้าพ่อศรีเทพ” คือใคร จากการศึกษาไม่พบหลักฐานที่เป็นข้อมูลอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ที่ระบุว่า “เจ้าพ่อศรีเทพ” คือใคร พบแต่แนวความคิดของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่ศึกษา และตนเองได้รับรู้เรื่องราวของเจ้าพ่อศรีเทพ มีตั้งแต่ตนเองเกิดจากคำบอกเล่ากันรุ่นสู่รุ่น ดังนี้

ตำนานที่ 1 ได้กล่าวถึงเมืองศรีเทพนี้เจ้าเมืองปกครองอยู่ ต่อมาลูกชายเจ้าเมืองเกิดหลงรักกับลูกสาวของเจ้าเมืองเริงที่อยู่ทางทิศเหนือขึ้นไป จึงอ้อนวอนให้เจ้าเมืองศรีเทพไปสู่ขอลูกสาว เมื่อส่งคนไปสู่ขอแล้วทางเมืองเริงบอกว่าถ้าตกลงแต่งงานกับทางนี้จะต้องทำถนนจากศรีเทพไปถึงเมืองเริง ให้เสร็จภายใน 1 วัน แล้วฝ่ายหญิงจึงยอมแต่งงานด้วยทางฝ่ายเมืองศรีเทพจึงรวบรวมกำลังผู้คนให้เขาออกไปคนละเล่มแล้วรวมกลุ่มกันบริเวณนอกเมือง (ปัจจุบันเรียกว่า สระสองจบ) เมื่อเริ่มสร้างถนนจากเมืองศรีเทพไปถึงบ้าน- นาน้ำโครม แล้วผ่านไปห้วยไธ้บ้า ขณะเดียวกันฝ่ายเมืองเริงคิดอุบายลงให้การสร้างถนนนี้ไม่สำเร็จโดยไปจุดไฟที่ทิศตะวันออกแล้วตะโกนว่าสว่างแล้ว ทำให้ชาวเมืองศรีเทพ หมตกำลังใจและพากันเดินกลับไปหมด การแต่งงานของทั้งสองเมืองนี้ จึงไม่สำเร็จ จากตำนานนี้ทำให้เกิดภูมินามของสถานที่บริเวณนี้ว่า “ห้วยไธ้บ้า” ส่วนบริเวณที่ขบวนขันหมากที่ตามมานั้นได้สาด

ทั้งตามปาระหว่างทาง จึงเรียกว่า “ดงมหาสาร” (อำนวย สนประเสริฐ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557)

ตำนานที่ 2 ได้กล่าวถึงเจ้าพ่อศรีเทพเป็นเทพที่มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ เชื่อกันว่าหากใครไม่ทำการบวงสรวง จะดลบันดาลให้ผู้นั้นทำมาหากินไม่ขึ้น หรือไม่มีความสุข ตำนานนี้เล่าถึงในสมัยโบราณ มีพ่อค้าจะไปขายควายที่เมืองชัยภูมิ ได้แะมามอบขนานต่อเจ้าพ่อศรีเทพว่า ถ้าตนไปค้าขายได้ลาภกลับมา พวกตนจะถวายหู 3 หู พอไปค้าขายได้ลาภจริงพวกพ่อค้าก็มาแก้บน โดยเอารองเท้า 3 หู มาถวายที่ศาลเจ้าพ่อ ภายหลังมีพ่อค้าอีกรุ่นหนึ่งได้มาบนเช่นเดียวกัน หากสำเร็จดังใจปรารถนา ตนจะถวายหัวควายเพียงแค่นู เมื่อพอนั้นเสร็จ พ่อค้าก็ต้องแก้บนโดยเอาข้าวมาแขวนที่เขาควายนู และนำควายมาผูกติดไว้กับเสาศาลเจ้าพ่อ (จ่าง อินทร์จงใจ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557)

ตำนานที่ 3 กล่าวว่าเนื่องจากประชาชนในบริเวณเมืองศรีเทพ ต่างมีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อศรีเทพมาก ใครก็ตามที่เข้ามาในบริเวณเมือง เมื่อพบเห็นสิ่งใดก็ตามที่ผิดไปจากธรรมชาติ หรือผีปีศาจ จะต้องกล่าวคำวิงวอนให้เจ้าพ่อศรีเทพให้มาคุ้มครองตน มีเรื่องเล่ากล่าวว่า พ่อค้าจากเมืองอื่นเดินทางมาค้าขายที่เมืองศรีเทพ แต่พ่อค้าไม่เชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อศรีเทพ จึงไม่ได้ปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำ เมื่อช่วงเดินออกมาจากกำแพงเมือง ซึ่งเป็นบริเวณที่เป็นโคลน ช่างก็ติดหล่มไม่สามารถเดินทางต่อไปได้ ในที่สุดพ่อค้าต้องร้องขอให้เจ้าพ่อศรีเทพช่วยเหลือ” (ถั่วดัด บุญสะอาด, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557)

จากตำนานดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความเชื่อเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เกิดจากเจ้าพ่อศรีเทพนี้ ซึ่งอยู่คู่กับชาวศรีเทพ และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งนี้รวมไปถึงผู้ที่สัญจรผ่านไปมาที่ให้ความเคารพและเชื่อถึงอิทธิฤทธิ์ พลังอำนาจที่ดลบันดาลให้สำหวั่ง สำเร็จ หรือป้องกันภัยอันตรายจากสิ่งที่ไม่มองไม่เห็นต่าง ๆ นับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ความสำคัญของเจ้าพ่อศรีเทพยังคงอยู่ในวิถีชีวิตของลูกหลานชาวศรีเทพอย่างแยกออกไม่ได้

1.2 ประวัติความเป็นมาของพิธีกรรมบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

พิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญของประชาชนอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และพื้นที่ใกล้เคียงโดยประชาชนพร้อมใจกันจัดขึ้น สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานหลายชั่วคน (สมอง อิมโพต, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) จนกลายเป็นประเพณี ซึ่งปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นประจำทุกปี กำหนดจัดงานบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพตรงกับวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 หรือตามประเพณีดั้งเดิมจะจัดในวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี งานบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพเกิดขึ้นจากคติความเชื่อของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่รอบเมืองโบราณศรีเทพ ภายในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ ศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เคารพนับถือเจ้าพ่อศรีเทพมาแต่บรรพบุรุษที่สืบทอดมา ไม่มีหลักฐานสนับสนุนชัดเจนที่ทำให้ทราบว่างานบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพนี้ มีขึ้นครั้งแรกเมื่อไร ที่ไหน หรืออธิบายได้ว่าเจ้าพ่อศรีเทพเป็นใคร มาจากไหน (เสมียน ตระกฐราช, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) ซึ่งจากความเชื่อของชาวบ้านศรีเทพนี้ เชื่อว่าเจ้าพ่อศรีเทพเป็นเจ้าเมืองศรีเทพเก่า และคอยปกป้องรักษาเมืองศรีเทพมาตั้งแต่สมัยโบราณ ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ ได้กล่าวถึง พิธีกรรมนี้ว่าเห็นมาตั้งแต่ตนเกิด ชาวศรีเทพต่างจัดงานบวงสรวงมาโดยตลอด พิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพจัดขึ้นเพื่อ เป็นการแสดงความเคารพนับถือและขอบคุณเจ้าพ่อศรีเทพที่ดลบันดาลให้ลูกหลานได้อยู่เย็นเป็นสุข มาโดยตลอด บ้างเชื่อว่า การบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพเป็นการเลี้ยงฉลอง เจ้าพ่อศรีเทพ ที่กลับจากเดินทางไปทัพไปออกรบ (เสียม ศรีไพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557)

พิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพน่าจะเกิดขึ้นครั้งแรกที่บ้านศรีเทพน้อย หรือที่คนเฒ่าคนแก่จะเรียกว่า “บ้านใหญ่” (พรวน แสงเงิน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) เพราะเคยเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่และเป็นชุมชนแรกเริ่มดั้งเดิมในบริเวณเมืองเก่าศรีเทพนี้ ประกอบกับบ้านศรีเทพน้อยนี้เป็นหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่กว่าทุก ๆ หมู่บ้านในตำบลศรีเทพ และบริเวณตำบลใกล้เคียง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับ บ้านศรีเทพน้อยนี้ มีพื้นเพเป็นชาวไทย - เบิ้ง เป็นส่วนใหญ่ ก่อนที่จะแยกย้าย

อพยพออกไปตั้งบ้านเรือนใหม่เป็นหมู่บ้านชุมชนต่างๆ (สิทธิ จริตแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) เช่น

- บ้านนาตะกุดและบ้านนาสนุ่นตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
- บ้านน่าน้ำโครม ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
- ตำบลบัวชุม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
- อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 1 เครื่องบูชาในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

สรุปได้ว่า พื้นเพเดิมของประชาชนในชุมชนดังกล่าวข้างต้น ก็มาจากบ้านศรีเทพน้อย หรือ “บ้านใหญ่” ในอดีต ทำให้การเคารพนับถือและพิธีกรรมการบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียงนี้ กลายเป็นที่รู้จักดีของประชาชนชาวอำเภอศรีเทพและพื้นที่โดยรอบ

2. องค์ประกอบของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

2.1 องค์ประกอบด้านบุคคล บุคคลที่มาร่วมในการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นผู้ประกอบพิธีหลักกลุ่มที่สองเป็นผู้ประกอบพิธีเสริมและกลุ่มสุดท้ายเป็นผู้เข้าร่วมพิธี

2.2 องค์ประกอบด้านเวลา และสถานที่ ประกอบพิธี วัน เดือนในการประกอบพิธีกรรม “บวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ” ของบ้านศรีเทพน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวว่า “การประกอบพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพที่หมู่บ้านนี้ศรีเทพน้อยนี้ ในสมัยก่อนรุ่นปู่ รุ่นย่าเรียกว่า ฉลองนอกเมือง ปกติจะจัดพิธีก่อน ฉลองในเมือง เสมอไป สำหรับวันเวลาที่กำหนดไว้ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปีชาวบ้านจะรวมตัวกันที่หน้าศาลเจ้าพ่อศรีเทพ (ศาลอีตา) เวลาประมาณ 9.00 น. เป็นต้นไปก็จะเริ่มพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ” ส่วนสถานที่ประกอบพิธีกรรม “บวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ” ในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 ที่เรียกว่า “ฉลองนอกเมือง” ของประชาชนชาวบ้านศรีเทพน้อย มีด้วยกัน 2 แห่ง ดังนี้ (1) ศาลเจ้าพ่อศรีเทพ (2) ศาลเจ้าพ่อศรีเทพ (ศาลอีตา)

2.3 องค์ประกอบด้านเครื่องเซ่นสังเวย ในพิธีกรรมบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพของประชาชนบ้านศรีเทพน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ เครื่องสังเวย และเครื่องกำนัลเครื่องบูชา เป็นเครื่องบูชาที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ในปัจจุบันมีการเพิ่มเติมเครื่องบูชาอีกหลายชนิดตามกำลังศรัทธาของผู้เข้าร่วมพิธีปกติผู้เข้าร่วมพิธีแต่ละคนไม่จำเป็นต้องมีทุกอย่าง ตามกำลังศรัทธาของชาวบ้าน ส่วนใหญ่จะนิยมนำข้าวโป่งและนางเล็ด มาตั้งรวมไว้บริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อศรีเทพ (ศาลอีตา) และจะมีเครื่องบวงสรวงกองกลางของหมู่บ้าน โดยบ้านศรีเทพน้อยเป็นผู้จัดเตรียมไว้

2.4 อุปกรณ์ในการรำพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ ตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า อุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบพิธีเป็นอุปกรณ์ที่สื่อให้เห็นถึงความหมายของแต่ละประเภท เช่น อาวุธ คือ ดาบใช้แทนความหมายว่า เป็นอาวุธของ

เจ้าพ่อศรีเทพไว้สำหรับป้องกันศัตรู พาหนะ เช่น ช้าง ม้า เรือ คือ การเดินทางของเจ้าพ่อที่มาทั้งทางบกและทางน้ำ ซึ่งองค์ประกอบที่กล่าวมาล้วนมีความสำคัญในการประกอบพิธีที่ขาดไม่ได้ในการร่ายวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพโดยนำทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษา

3. รูปแบบของดนตรีและนาฏศิลป์

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการรำในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพนี้ประกอบด้วย โจง (โพนดินเผา) และโหม่งซึ่งวัสดุที่นำมาประดิษฐ์โจง กล่าวว่า วัสดุที่นำมาประดิษฐ์โจงของชาวศรีเทพน้อย ตั้งแต่โบราณจะใช้เครื่องมือที่สามารถหาได้ง่ายในบริเวณหมู่บ้านมาประดิษฐ์ ตัวโจงทำจากดินจอมปลวก ส่วนหน้าโจงนำมาขัดด้วยหนังสัตว์ เช่น หนังลูกวัว หนังงูเหลือม หนังช้าง หนังควาย เป็นต้นพิธีกรรมบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ มีเนื้อร้องให้ผู้ประกอบพิธีร่วมกลุ่มคีตศิลป์ ได้ใช้เนื้อร้องประกอบพิธีกรรมโดยเฉพาะอยู่ 2 เพลง คือ เพลงเชิญ และเพลงส่ง จะใช้ร้อง หรือ ขับลำ เฉพาะขั้นตอนเริ่มต้นของพิธีกรรม และขั้นตอนสุดท้ายของพิธีกรรมอัตราจังหวะของเพลงที่บรรเลงประกอบพิธีกรรม “บวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ” ตลอดตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งพิธีกรรมเสร็จสิ้นเป็นเครื่องกำหนดการเคลื่อนไหวของผู้ประกอบพิธีอัตราจังหวะของเพลงที่บรรเลงประกอบพิธีกรรม “บวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ” ตลอดตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งพิธีกรรมเสร็จสิ้นผู้บรรเลงเครื่องดนตรีใช้อัตราจังหวะ 2 อัตรา คือ อัตราจังหวะสองชั้น และอัตราจังหวะชั้นเดียว โดยโหม่งเป็นเครื่องกำกับจังหวะหลัก โดยปกติ “จังหวะหน้าทับพิเศษ (บวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ) ชั้นเดียว” จะบรรเลงเป็นยืนพื้นสำหรับประกอบพิธีกรรม “บวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ” ตั้งแต่เริ่มจนเสร็จพิธี ยกเว้น “พิธีเล่น” จะลดอัตราจังหวะเป็น สองชั้น และ เปลี่ยนหน้าทับเป็น “จังหวะหน้าทับพิเศษ (บวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ) สองชั้น” แทนเพื่อให้เร่งการร้องและทำนองให้เร็วจนเกินไป ทำให้รู้สึกผ่อนคลายนิ่มนวลกว่าอัตราจังหวะชั้นเดียว

สำหรับรูปแบบนาฏศิลป์ที่ร่วมอยู่ด้วย หากว่าเป็นประเภทของการแสดงนาฏศิลป์แบบพื้นบ้าน ที่เกิดจากพิธีกรรมนั่นเอง สามารถแบ่งรูปแบบของการทางนาฏศิลป์ในพิธีกรรมบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ 3 รูปแบบ คือ ขั้นตอนของพิธีกรรม รูปแบบ เครื่องแต่งกาย

และรูปแบบท่ารำทางด้านนาฏศิลป์ที่ใช้ประกอบพิธี โดยนำทฤษฎีแผนภูมิดนตรีและนาฏศิลป์มาใช้ในการศึกษา พร้อมกันท่ารำที่ได้มีการวิเคราะห์ทั้ง 7 ท่า ดังนี้

กระบวนท่ารำที่ 1 ท่าเดิน

ภาพที่ 2 ท่าเดิน

กระบวนท่ารำที่ 3 ท่าเอียงกาย

ภาพที่ 4 ท่าเอียงกาย

กระบวนท่ารำที่ 5 ท่าไหว้

กระบวนท่ารำที่ 2 ท่าสอดสร้อย

ภาพที่ 3 ท่าสอดสร้อย

กระบวนท่ารำที่ 4 ท่าไหว้ (ถวาย)

ภาพที่ 5 ท่าไหว้ (ถวาย)

กระบวนท่ารำที่ 6 ท่ายุงฟ้อนหาง

ภาพที่ 6 ท่าไว้
กระบวนท่ารำที่ 7 ท่าซี้

ภาพที่ 7 ท่าย้งฟ้อนหาง

ภาพที่ 8 ท่าซี้

อภิปรายผล

การแสดงในพิธีกรรมรำบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันแล้วนำมาวิเคราะห์ตามลำดับ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสำคัญของพิธีบวงสรวง จากการศึกษาข้อมูลอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ ที่ระบุได้ว่า เจ้าพ่อศรีเทพ คือใคร มาจากไหน แต่เรื่องราวของเจ้าพ่อศรีเทพเกิดจากคำบอกเล่าภายในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งในคำบอกเล่าทำให้มีการสืบเนื่องขยายต่อโดยคำพูดจาก

คนในหมู่บ้านนาตะกุด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมไปถึงประชาชนที่อาศัยอยู่แถบพื้นที่ใกล้เคียง ได้รับรู้ถึงความสำคัญของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพว่ามีความสำคัญอย่างไร และทำไมคนในหมู่บ้านนาตะกุดจึงให้ความสำคัญในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่บรรพบุรุษในอดีตกาลมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในอดีตความสำคัญเกิดจากคนกลุ่มเล็ก ๆ ในหมู่บ้านจนกลายมาเป็นความสำคัญในปัจจุบันที่มีองค์กร และมีสถาบันต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ภายในพื้นที่บ้านนาตะกุด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ว่า มีทั้งหมด 3 ตำนาน ดังนี้ (อานวย สนประเสริฐ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) ได้กล่าวไว้ในตำนานที่ 1 บทที่ 4 อยู่ในหัวข้อความสำคัญของพิธีบวงสรวง และ(แจ้ง อินทร์จงใจ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) กล่าวไว้ในตำนานที่ 2 บทที่ 4 อยู่ในหัวข้อความสำคัญของพิธีบวงสรวง และ(ถั่วตัด บุญสะอาด , การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) กล่าวไว้ในตำนานที่ 3 บทที่ 4 อยู่ในหัวข้อความสำคัญของพิธีบวงสรวง ซึ่งตำนานทั้ง 3 ตำนานนี้ไปสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้นำเอาทฤษฎีทางประวัติศาสตร์(ธีราพร ทวีธรรมเจริญ, 2553: 107) และมาใช้ในการวิเคราะห์ในหัวข้อความสำคัญของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ (Kammeyer, Kenneth, 1997: 88-90)

2. ประวัติความเป็นมาของพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ (สมอง อิมโพด, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) กล่าวไว้ว่าปัจจุบันพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ ตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จะกำหนดจัดงานตรงกับวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 (หรือตามประเพณีดั้งเดิมจะจัดในวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3) ซึ่งกลุ่มคนหรือประชาชนที่เข้าร่วมในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพนี้มีผู้เข้าร่วมงานทั้งผู้เฒ่าผู้แก่ ตลอดจนทุกเพศทุกวัยที่มีการรวมตัวกันเนื่องจากความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อองค์เจ้าพ่อศรีเทพ จนกลายเป็นการสืบทอดทางด้านประเพณีประจำหมู่บ้านนาตะกุดไปแล้ว ในเรื่องของความเชื่อนี้เองไปตรงกับ(ปรงศรี กลิ่นเทศ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) กล่าวว่าถ้าใครมีเรื่องทุกข์ร้อนหรือเรื่องที่ทำให้เรายากจะได้ในสิ่งที่ตั้งความหวังไว้แล้วยังไม่ได้ก็ให้ไปกราบไหว้ขอพรจากเจ้าพ่อศรีเทพ ท่านก็จะบันดาลในสิ่งที่เราขอให้สมปรารถนา รวมถึงความมีอิทธิฤทธิ์ที่เจ้าพ่อมียอดคน

ในหมู่บ้านนาตะกุดที่คอยช่วยเหลือปกป้องความชั่วร้ายไม่ให้เข้ามาทำร้ายคนในหมู่บ้านอีกมุมหนึ่งที่ (เสงี่ยม ศรีไพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) ได้กล่าวว่าเป็นการเลี้ยงฉลองที่เจ้าพ่อศรีเทพกลับมาจากการเดินทางไปทัพ ซึ่งในหมู่บ้านนาตะกุดเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ในสมัยก่อนเรียกว่า บ้านใหญ่ โดยดั้งเดิมจะอยู่ในบริเวณเมืองเก่า ซึ่งไปตรงกับ (พรวน แสงเงิน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) กล่าวว่าในอดีตมีชาวไทเบิ้ง ได้อพยพเข้ามา ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้านนาตะกุด จึงมีชุมชนที่เกิดขึ้นอีกมากมายและมีสิ่งที่คอย ยึดเหนี่ยวจิตใจเหตุผลนี้เองจึงเกิดพิธีกรรมหรือการนับถือของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ และในบริเวณใกล้เคียงกลายเป็นที่รู้จักกันคือ พิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

3. เครื่องเซ่นสังเวยและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ ตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จะมีเครื่องบูชาที่ใช้ในพิธีกรรม ซึ่งจำแนกได้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ เครื่องสังเวย และเครื่องกำนัล ทั้ง 2 ประเภทนี้ จะมีบทบาทและความสำคัญแตกต่างกันโดยแบ่งความหมาย และความสำคัญรวมถึงองค์ประกอบที่ต้องใช้ในพิธีบวงสรวง ตามที่ (พรวน แสงเงิน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) กล่าวไว้ว่าเครื่องสังเวยคือ เครื่องที่เปรียบเสมือนการให้ค้ำน้ันสัญญาที่มีไว้ให้แก่เจ้าพ่อศรีเทพว่า ถ้าเราได้มาขออะไรท่านแล้วได้สมความปรารถนา ก็จะนำเครื่องสังเวยนั้นมาให้ตามที่ตกลงกันไว้มีทั้ง ประเภทคาว-หวาน ผลไม้ชนิดต่าง ๆ ที่จะเป็นกฎเกณฑ์ของผู้ประกอบพิธีเป็นตัวกำหนดว่า จะใช้อะไรบ้างก็อย่าง และอย่างละเท่าไรในการทำพิธีทุกครั้ง ทุกปีอาจจะมีข้อแตกต่างหรือชนิดของอาหารหวาน-คาว ผลไม้ที่มีตามฤดูกาลและหามาได้ตามท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในหมู่บ้าน รวมถึงฐานะที่จะมีกำลังหาได้ในแต่ละปีที่จัดขึ้น และจะแตกต่างจากเครื่องกำนัล ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ผู้เข้าทำพิธีหรือเรียกว่า คนทรง ได้เป็นผู้สื่อสารและกำหนดขึ้นมาว่าจะต้องใช้อะไรบ้าง ตามที่ (พรวน แสงเงิน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) กล่าวว่าเครื่องกำนัลถ้าพูดกันง่าย ๆ ก็คือเครื่องที่ใช้อัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในที่นี้หมายถึง เจ้าพ่อศรีเทพ ให้มาสถิตย์ หรือมาอยู่ในพิธีที่กำลังจะเกิดขึ้นโดยในเครื่องกำนัลนั้นจะประกอบไปด้วย (สมศรี ศรีไพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) ได้กล่าวและให้ข้อมูลเอาไว้ในบทที่ 4 ว่ามีอะไรบ้าง และอีกอย่างหนึ่งที่ (ถั่วตัด บุญสะอาด, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2557) ได้สรุปถึงเครื่องกำนัล และเครื่องบูชาว่า โดยปกติแล้วนั้น

ในเบื้องต้น เครื่องบูชาที่สำคัญที่เป็นส่วนหลักใหญ่ ๆ ทางหมู่บ้านนาตะกุดจะเป็นผู้เตรียมเอาไว้แล้ว ส่วนในเรื่องของความศรัทธาที่หมู่บ้านใกล้เคียงจะนำมาเสริมหรือเพิ่มในส่วนที่ขาดเติมเต็มให้ครบเพื่อจะทำให้พิธีนั้นสมบูรณ์แบบในทุก ๆ ปี ส่วนเรื่องของอุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีกรรมพบว่า การรำพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ ตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาวุธ และกลุ่มพาหนะ ซึ่ง 2 ชนิดนี้เป็นอุปกรณ์ที่ผู้เข้าทรงหรือผู้ทำพิธีใช้ในการประกอบพิธี คือ มีดาบผู้เข้าทรงต้องถือประกอบการรำ ม้าคือพาหนะที่เปรียบเสมือนเจ้าพ่อใช้ขี่ออกศึกสงครามนั่นเอง

4. ขั้นตอนของพิธีและรูปแบบของการรำที่อยู่ในพิธีกรรม เนื่องจากพิธีกรรมบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ ตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีรูปแบบขั้นตอนหลักที่ประกอบไปด้วยกัน 3 ขั้นตอนคือ ก่อนพิธีกรรม ขณะประกอบพิธีกรรมและหลังประกอบพิธีกรรม ตามที่แต่ละขั้นตอนย่อมแตกต่างกันออกไปรวมถึง ผู้ประกอบพิธีใช้ในแต่ละช่วงขั้นตอนไม่เหมือนกัน เช่น ก่อนประกอบพิธีกรรมก็จะแยกออกเป็น พิธีขออนุญาต พิธีแต่งตัว ขณะประกอบพิธีกรรมก็จะแยกออกเป็นอีก 7 พิธีคือ พิธีเชิญ พิธีเข้า พิธีรับเครื่องบูชา พิธีเสี่ยงทายรักษา พิธีเล่น พิธีเรียกขวัญ และพิธีส่ง ผู้ประกอบพิธีหลักรวมถึงองค์ประกอบทางด้านบุคคล ศิลปิน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มาอยู่ในขั้นตอนนี้ก็จะใช้และมีความสำคัญที่แตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็นทางด้านลำดับขั้นตอน เหตุการณ์ ความสำคัญ ที่รวมอยู่ในช่วงของขณะประกอบพิธีกรรม ส่วนสุดท้ายก็คือ หลังประกอบพิธีกรรมในช่วงสุดท้ายที่อยู่ในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพก็มีส่วนย่อยออกไปเพียง 1 พิธีเท่านั้น ก็คือ พิธีรับเครื่องบูชา ซึ่งจะเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบพิธีหลัก ผู้ประกอบพิธีร่วม รวมถึงกลุ่มนักดนตรี ผู้ร่วมเข้าพิธี กลุ่มนาฏศิลป์ และผู้เข้าร่วมพิธีทั่วไป บทร้องที่มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันในขั้นตอนสุดท้ายนี้ซึ่งแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคล รวมถึงผู้ประกอบพิธีก็จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดในขั้นตอนสุดท้ายรวมถึง

5. รูปแบบของการรำในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ ตำบลศรีเทพน้อย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีรูปแบบที่ใช้ในการรำประกอบพิธีที่ผู้วิจัยค้นคว้าได้นำเอาหลักทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ มาสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด

7 ท่า คือ ท่าเดิน ท่าสอดสร้อย ท่าเยื้องกราย ท่าให้ ท่าไหว ท่ายุ่งพ้อนหาง ท่าชี้ โดยแต่ละท่ารำนั้น ผู้ที่ประกอบพิธีหลักจะเป็นผู้รำตามกระบวนการต่อเนื่องจนครบ 7 ท่า ดังที่ได้กล่าวไว้พร้อมอธิบายลักษณะของท่ารำตั้งแต่ท่าที่ 1 ถึง ท่าที่ 7 โดยใช้เครื่องดนตรีที่เรียกว่า โทน พร้อมกับอัตร่าจิ้งหะหน้าทับเข้ามาอยู่ในท่ารำตามตารางที่กำหนดไว้ในแต่ละท่าอย่างสมบูรณ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องอีกประเภทซึ่งนำมากล่าวไว้คือ เครื่องแต่งกายของผู้ประกอบพิธี ในลักษณะของเครื่องแต่งกายที่ผู้ประกอบพิธีได้นำเอาเครื่องแต่งกายที่มีการสอดคล้องไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ สี ความหมาย และการแต่งกายตามพิธีกรรม รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีในพิธีกรรมด้วยคือ มีดดาบ 1 เล่ม ที่ผู้ประกอบพิธีหลักจะต้องถือราอยู่ในช่วงพิธีกรรม ประกอบกับท่ารำตามที่ได้กำหนดเอาไว้ทั้งหมด 7 ท่า และใน 7 ท่าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ การสื่อความหมายท่ารำของผู้ประกอบพิธีไว้ได้ดังนี้ ท่าเดิน หมายถึง องค์เจ้าพ่อศรีเทพได้เดินทางลงมาประทับยังร่างทรงแสดงอาการออกมาในรูปแบบเดินไปรอบ ๆ บริเวณสถานที่ประกอบพิธีบวงสรวง ท่าสอดสร้อย หมายถึง ความสง่างาม ความอ่อนช้อยขององค์เจ้าพ่อศรีเทพ ท่าเยื้องกราย หมายถึง ความน่าเกรงขามยิ่งใหญ่ของเจ้าพ่อศรีเทพ ท่าไหว หมายถึง การเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ ณ บริเวณสถานที่ประกอบพิธีบวงสรวง ท่าให้ หมายถึง การให้พรกับผู้เข้าร่วมพิธีบวงสรวง ท่ายุ่งพ้อนหาง หมายถึง ท่าเชื่อมมาจากท่าไหว ท่าชี้ หมายถึง การปิดเป้าสิ่งชั่วร้ายหรือสิ่งไม่ดีออกจากบริเวณงานพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

6. ดนตรีที่ใช้ประกอบในการรำ จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การรำในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ โดยนำเอาทฤษฎีของประทีป นักปี มาใช้ประกอบการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องได้ดังนี้คือ การนับจังหวะจำนวนครั้งของจังหวะตกที่สอดคล้องกับท่ารำตั้งแต่ท่าที่ 1 จนถึงท่าที่ 7 การใช้หน้าทับที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดท่ารำที่แตกต่างกันไปด้วย การใช้หน้าทับที่สอดคล้องกับจังหวะตลอดจนความซ้ำเร้าก็สอดคล้องกับท่ารำกล่าวคือ ท่าเชื่อม ท่าหลัก ที่มีความสอดคล้องในหน้าทับที่ใช้โทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงในพิธีกรรมรำบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ

1.1 ควรมีการนำงานวิจัยการศึกษาพิธีกรรมและการละเล่นท้องถิ่นพื้นบ้านในพื้นที่อื่นบ้าง

1.2 เผยแพร่ด้วยการจัดการแสดงพร้อมการบันทึกด้วยระบบวีดิทัศน์และภาพถ่ายเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ตามลำดับขั้นตอน สำหรับการศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบ ทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดการแสดงรวมทั้งการเก็บข้อมูลด้านดุริยางค์ศิลป์ ที่เกี่ยวข้องกัน เพลงร้อง ทำนองดนตรีในรูปแบบของการบันทึกโน้ตเพลงเพื่อเป็นตำราหลักฐานควบคู่กับพิธีกรรมนี้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการส่งเสริมและอนุรักษ์สืบสานพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพอีกทั้งการละเล่นพื้นบ้านประเภท นางควาย ลิงลม นางสุ่ม น้ไวให้คงอยู่สืบต่อไป

2.2 ควรดำรงไว้ซึ่งความงดงามทางด้านภาษา สำนวน ทำนอง สีสาว อารมณ์ตามรูปแบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน

2.3 ประกอบกับปัจจุบันพบว่าผู้สืบทอดมีอายุมากและจำนวนผู้รู้อย่างแท้จริงเริ่มลดน้อยลง จึงควรเป็นแนวทางในการศึกษาเชิงอนุรักษ์ และเป็นข้อมูลทางวิชาการสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม. (2552). *พิธีกรรมและประเพณี*. โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ธีราพร ทวีธรรมเจริญ. (2553). "การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและทฤษฎีชุมชน". *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 30(1), 104-116.

- นคร พันธุ์ณรงค์. (2525). วัฒนธรรมพื้นบ้านนาตะกวด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์. ศูนย์สุโขทัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประทีป นกปี. (2551). เอกสารประกอบการบรรยายหลักการแนวความคิดการวิเคราะห์ดนตรีและนาฏศิลป์. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มดิชน. (2556, 10 กุมภาพันธ์). พิธีบวงสรวง “เจ้าพ่อศรีเทพ” เมืองเพชรบูรณ์ จัดสร้างศาลหลังใหม่. มดิชน, 23.
- สุรพล วิรุฬักษ์. (2547). นาฏยศิลป์ปริทรรศน์. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Author

Mr. Somsak Phuphraingam

Dancing and Performing Arts Program, Faculty of Humanities and Social Science Phetchabun Rajabhat University 83, Moo 11, Saraburi - Lomsak Rd., Sadieng sub - district, Muang District, Phetchabun Province 76000. Tel: 062-3519145 Email: somsak.p@pcru.ac.th

การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่ง พัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย

Comparison of Service Quality and Satisfaction with Parcel Delivery Companies in Thailand on Generation Y Customers

ณัฐพล มอญเพชร¹

Nuttaphol Monphetch

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Faculty of Humanities, Chiangmai University

ได้รับบทความ: 10 กันยายน 2564

ปรับปรุงแก้ไข: 29 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 5 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้ บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย ที่มีอายุระหว่าง 22-37 ปีที่เคยใช้บริการจากบริษัทขนส่งเอกชนเคอรี่เอ็กซ์เพรส แฟลชเอ็กซ์เพรส และเจแอนท์ทีเอ็กซ์เพรส (ทั้ง 3 บริษัท) จำนวน 400 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ที่เก็บจากการทำแบบสำรวจออนไลน์ผ่านฟอร์ม ใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 29-32 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงาน

บริษัทเอกชน รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวนเฉลี่ยในการใช้บริการบริษัทขนส่งเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อเดือน โดยปัจจัยในการเลือกใช้บริการคือความสะดวก (มีสาขาที่ใกล้ที่พักอาศัย/ที่ทำงาน) บริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดในด้านคุณภาพการให้บริการ และความพึงพอใจในการให้บริการ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, ความพึงพอใจ, บริษัทขนส่งพัสดุ, เจเนอเรชันวาย

Abstract

The purposes of the research “comparison of service quality and satisfaction with parcel delivery companies in Thailand on generation Y customers” was to compare the service quality and satisfaction of parcel delivery companies in Thailand on generation Y customers. This study was carried out on a sample of 400 customers between the age of 22-37 years old who have been customers of 3 private parcel delivery companies (Kerry Express, Flash Express, and J&T Express) via questionnaires. The data from online questionnaires was analysed into descriptive statistics. The frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing. were used to analyze the data.

The research found that most of respondents were female and unmarried that between the age of 29-32 years old. Most of them graduated with bachelor’s degree. They were employees in private companies and the average monthly income around 20,001-30,000 baht. The frequency of using parcel delivery service were 2-3 times per month. Factors that affect in choosing the service were convenience (branch close to your residence or office). Kerry Express was the highest average score with service quality and satisfaction with service.

Keywords: Service quality, Satisfaction, Parcel delivery companies, Generation Y

บทนำ

เนื่องจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียในปัจจุบันทำได้ง่ายมากขึ้น (ปทุมดา จิตรภักดี, 2563) และช่องทางเหล่านี้ก็เริ่มมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตามกระแสโลกาภิวัตน์ (จารุพร ตั้งพัฒนกิจ, 2563) รวมถึงเพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรที่ติดขัดบนท้องถนนในช่วงเวลาปกติ อีกทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการชำระเงินออนไลน์ที่สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส (โควิด-19) เป็นไปอย่างกว้างขวาง ผู้คนเริ่มมีวิถีชีวิตปกติใหม่ (New normal) โดยลดความเสี่ยงจากการเดินทางไปในพื้นที่ที่มีผู้คนหนาแน่น จากปัจจัยทั้งหมดนั้นธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์เติบโตเป็นอย่างมากในปี 2563 ซึ่งเติบโตถึงร้อยละ 81 โดยมีมูลค่ามากกว่า 294,000 ล้านบาท (มาร์เก็ตเธียร์, 2564) และเมื่อธุรกิจออนไลน์เติบโตอย่างก้าวกระโดดจึงส่งผลให้ธุรกิจบริการขนส่งสินค้าเติบโตตามไปด้วย ซึ่งพฤติกรรมซื้อของออนไลน์ในปี 2563 นั้นส่งผลให้ยอดขายจัดส่งพัสดุมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่า 4 ล้านชิ้นต่อวัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) โดยบริษัทขนส่งพัสดุเอกชนที่มีหน้าร้านให้บริการที่มีผลประกอบการสูงสุด 3 อันดับแรกในปี 2563 คือ บริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรส มีผลประกอบการอยู่ที่ 19,010 ล้านบาท บริษัทเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส 5,050 ล้านบาท และบริษัทแฟลช เอ็กซ์เพรส 2,123 ล้านบาท ตามลำดับ (มาร์เก็ตเธียร์, 2564)

จากรายได้การเติบโตของธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์เติบโตอย่างก้าวกระโดดส่วนหนึ่งนั้นก็มาจากกลุ่มคนเจนเอเรชั่นวาย ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มแรงงานหลักในปัจจุบัน โดยกลุ่มคนเจนเอเรชั่นวาย (Generation Y (Gen Y)) คือ การแบ่งกลุ่มประชากรด้วยหลักประชากรศาสตร์ (Demography) ซึ่งคนกลุ่มนี้มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 21-37 ปี หรือกลุ่มคนที่เกิดในช่วงต้นของปี ค.ศ. 1980s จนถึงปลาย ค.ศ. 1990s ถือเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ ซึ่งบุคลิกลักษณะที่สำคัญของคนกลุ่มนี้มักมีความทะเยอทะยาน ความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ และความก้าวหน้าในอาชีพ ต้องการรูปแบบชีวิตที่มีความยืดหยุ่น ต้องการการดำเนินชีวิตที่ท้าทายแสวงหาโอกาสในการทำงาน หรือเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ รวมถึงมีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง ขณะเดียวกันมีแนวคิดที่ยอมรับ

การเป็นคู่รักเพศเดียวกันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจมีผลต่อการสร้างครอบครัวและการมีบุตร (กรมสุขภาพจิต, 2562) และจากการศึกษาของ นนทพร ปันวิเศษ (2561) พบว่าคนเจนเอเรชั่นวาย มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินไปกับการซื้อของเพื่อการอุปโภคบริโภค และนันทนาการและการท่องเที่ยว เฉลี่ยแล้วประมาณ 15,000 บาทต่อเดือน โดยเฉพาะการซื้อของจากออนไลน์ นอกจากนี้คนเจนเอเรชั่นวายยังใช้เวลากับสื่อสังคมออนไลน์นานที่สุดหากเทียบกับคุ่นรุ่นอื่น (สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563)

ด้วยเหตุผลต่างข้างต้นนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ การใช้จ่ายผ่านร้านค้าและแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึง “การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย” เพื่อทำให้ทราบถึงปัจจัยในการตัดสินใจในการใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย รวมไปถึงเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้นำไปกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับธุรกิจขนส่งพัสดุได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย

วิธีการดำเนินวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีการหาค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลง

ความหมายของค่าเฉลี่ยจากความกว้างของอันตรภาคชั้น เท่ากับ 0.8 (มาฆมาส กาญจนการ, 2549)

ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ โดยที่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้บริการขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจเนอเรชั่นวาย ที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 22-37 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 400 คน โดยใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอนจึงไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่ชัดเจนแน่นอนได้จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตาราง Typical Sample Sizes for Studies of Human and Institutional Populations ของ Seymour Sudman (กุลทลี รื่นรมย์, 2549)

เครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้ทั้งคำถามปลายปิด (Close-Ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนเฉลี่ยในการใช้บริการ โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามโดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ที่มีระดับคะแนนจำนวน 5 ระดับ โดยมีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ จำนวน 5 ข้อคำถาม และปัจจัยด้านความพึงพอใจในการให้บริการ จำนวน 8 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ และ

สามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาข้อเสนอเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาต่อไปการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เคยใช้บริการขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจเนอเรชั่นวาย จากทั้ง 3 บริษัท ที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 22-37 ปี จำนวน 400 คน โดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจเนอเรชั่นวาย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า

ในส่วนที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 29-32 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาด้วยช่วงอายุ 25-28 ปี มีสถานภาพโสดมากที่สุด 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส และหย่าร้างตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 257 คน คิดเป็น ร้อยละ 64.3 รองลงมาด้วยระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมาด้วยอาชีพผู้ประกอบการและอาชีพอิสระ รายได้ที่ได้รับต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาคือ

ช่วง 30,001-40,000 บาท จำนวนเฉลี่ยในการใช้บริการบริษัทขนส่งเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อเดือน จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคือช่วง 1-2 ครั้งต่อเดือน และ 5 ครั้งขึ้นไปต่อเดือน ปัจจัยในการเลือกใช้บริการคือ ความสะดวก (มีสาขาที่ใกล้ที่พักอาศัย/ที่ทำงาน) จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 93.0 รองลงมาคือ มีสาขาคลอบคลุม ความรวดเร็วในการจัดส่ง ความน่าเชื่อถือของบริษัท มีการใช้การส่งเสริมการตลาด และความขึ้นชอบ/ประทับใจ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ

ด้านคุณภาพการให้บริการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ความน่าเชื่อถือของบริษัท	4.04	.756	มาก
การตอบสนอง/การให้บริการแก่ผู้รับบริการ	4.02	.741	มาก
การให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ	3.95	.659	มาก
การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ	4.09	.854	มาก
ความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ	3.89	.647	มาก
รวม	4.00	.672	มาก

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย ในปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการพบว่า มีค่าคะแนนอยู่ที่ ($\bar{x}$ =4.00) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ .672 อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ =4.09) รองลงมาปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของบริษัท การตอบสนอง/การให้บริการแก่ผู้รับบริการการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ แลความเป็นรูปธรรมของการให้บริการตามลำดับ ซึ่งอยู่ระดับมากทุกปัจจัย

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยปัจจัยด้านความพึงพอใจในการให้บริการ

ความพึงพอใจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน	4.03	.562	มาก
การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา	4.17	.502	มาก
ราคาที่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน	4.30	.942	มากที่สุด
การให้ความเชื่อมั่นด้านราคา	4.25	.864	มากที่สุด
สาขาบริการที่ครอบคลุม	4.36	.790	มากที่สุด
การใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด	4.19	.886	มาก
ความพร้อมในการให้บริการของพนักงาน	4.08	.533	มาก
ความรวดเร็วในการจัดส่ง	4.28	.912	มากที่สุด
รวม	4.21	.854	มากที่สุด

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเนอเรชั่นวาย ในปัจจัยด้านความพึงพอใจในการให้บริการ มีค่าคะแนนอยู่ที่ ($\bar{x}$ =4.21) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ .854 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยการมีสาขาบริการที่ครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ =4.36) รองลงมาปัจจัยด้านราคาที่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน ความรวดเร็วในการจัดส่ง การให้ความเชื่อมั่นด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด ตามมาด้วยปัจจัยการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา ความพร้อมในการให้บริการของพนักงานการให้บริการอย่างเท่าเทียมกันตามลำดับ ซึ่งอยู่ระดับมากที่สุดปัจจัย

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ

ด้านคุณภาพการให้บริการ	ระดับความคิดเห็น					
	Kerry		Flash		J&T	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ความน่าเชื่อถือของบริษัท	4.22	.689	4.01	.758	3.89	.745
การตอบสนอง/การให้บริการแก่ผู้รับบริการ	4.05	.525	4.02	.621	4.00	.960
การให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ	4.12	.603	3.98	.742	3.75	.658
การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ	4.11	.568	4.06	.887	4.10	.842
ความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ	3.99	.413	3.88	.863	3.79	.608
รวม	4.10	.572	3.99	.774	3.91	.781

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย ในปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการพบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการให้บริการของบริษัทขนส่งเคอรี่เอ็กซ์เพรส สูงสุดโดยมีค่าคะแนนอยู่ที่ ($\bar{x}=4.10$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ .572 รองลงมาคือ บริษัทแฟลชเอ็กซ์เพรส และบริษัทเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส ตามลำดับ

โดยเมื่อแยกแต่ละบริษัทขนส่งจะพบว่า บริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของบริษัท ได้คะแนนสูงสุด อยู่ที่ ($\bar{x}=4.22$) รองลงมาด้วยปัจจัยการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ การตอบสนอง/การให้บริการแก่ผู้รับบริการ และความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ตามลำดับ

ในส่วนของบริษัทแฟลชเอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ได้คะแนนสูงสุด อยู่ที่ ($\bar{x}=4.06$) รองลงมาด้วยปัจจัยการตอบสนอง/การให้บริการแก่

ผู้รับบริการ ความน่าเชื่อถือของบริษัท การให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ และความ เป็นรูปธรรมของการให้บริการ ตามลำดับ

และสำหรับบริษัทเจแอนด์ทีเอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ได้คะแนนสูงสุด อยู่ที่ ($\bar{x}=4.10$) รองลงมาด้วยปัจจัยการตอบสนอง/การให้บริการ แก่ผู้รับบริการ ความน่าเชื่อถือของบริษัท ความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ และการให้ ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัย ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการให้บริการ

ความพึงพอใจ	ระดับความคิดเห็น					
	Kerry		Flash		J&T	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน	4.08	.954	4.00	.875	4.00	.654
การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา	4.25	.478	4.15	.659	4.11	.856
ราคาที่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน	4.33	.554	4.31	.582	4.25	.654
การให้ความเชื่อมั่นด้านราคา	4.24	.685	4.30	.544	4.21	.722
สาขาบริการที่ครอบคลุม	4.59	.623	4.22	.785	4.28	.700
การใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด	4.16	.401	4.20	.970	4.20	.869
ความพร้อมในการให้บริการของ พนักงาน	4.13	.805	4.02	.652	4.10	.513
ความรวดเร็วในการจัดส่ง	4.44	.732	4.31	.857	4.08	.611
รวม	4.28	.865	4.19	.574	4.15	.970

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัท ขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเออร์แซนวาย ในปัจจัยด้านคุณภาพ

การให้บริการพบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพการให้บริการของบริษัทขนส่ง เคอรี่เอ็กซ์เพรส สูงสุดโดยมีค่าคะแนนอยู่ที่ ($\bar{x}=4.28$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ .865 รองลงมาคือ บริษัทแฟลชเอ็กซ์เพรส และบริษัทเจแอนด์ทีเอ็กซ์เพรส ตามลำดับ

โดยเมื่อแยกแต่ละบริษัทขนส่งจะพบว่า บริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านสาขาบริการที่ครอบคลุม ได้คะแนนสูงสุด อยู่ที่ ($\bar{x}=4.59$) รองลงมาด้วยปัจจัยความรวดเร็วในการจัดส่ง ราคาที่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้ความเชื่อมั่นด้านราคา การใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด ความพร้อมในการให้บริการของพนักงาน และการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ตามลำดับ

ในส่วนของบริษัทแฟลชเอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านราคาที่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน และความรวดเร็วในการจัดส่ง ได้คะแนนสูงสุด อยู่ที่ ($\bar{x}=4.31$) รองลงมาด้วยปัจจัยการให้ความเชื่อมั่นด้านราคา สาขาบริการที่ครอบคลุม การใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา ความพร้อมในการให้บริการของพนักงาน และการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ตามลำดับ

และสำหรับบริษัทเจแอนด์ทีเอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านสาขาบริการที่ครอบคลุม ได้คะแนนสูงสุด อยู่ที่ ($\bar{x}=4.28$) รองลงมาด้วยปัจจัยราคาที่ เป็นธรรมและมีมาตรฐาน การให้ความเชื่อมั่นด้านราคา การใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา ความพร้อมในการให้บริการของพนักงาน ความรวดเร็วในการจัดส่ง และการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจต่อบริษัทขนส่งพัสดุในประเทศไทยของกลุ่มผู้ใช้บริการเจนเอเรชั่นวาย โดยศึกษาคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจในการให้บริการของบริษัทขนส่งเอกชนที่มีผลประกอบการสูงสุดสามอันดับแรก อันประกอบไปด้วยบริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส แฟลชเอ็กซ์เพรส และเจแอนด์ทีเอ็กซ์เพรส พบว่าบริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดในด้านคุณภาพการให้บริการ และ

ความพึงพอใจในการให้บริการ เมื่อเทียบกับบริษัทขนส่งที่เหลือ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการให้บริการขนส่งสินค้าและพัสดุระหว่าง เจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส และเคอรี่ เอ็กซ์เพรส ของทิพย์มณฑา เหล่ากสิกร (2564) ที่พบว่าบริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรสเป็นที่รู้จัก มีความน่าเชื่อถือมากกว่าบริษัทเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส เพราะการเข้าสู่ตลาด เป็นเจ้าแรก ประกอบกับการมีสาขาที่ครอบคลุมและมากกว่าคู่แข่งรายอื่น ๆ

และเมื่อจำแนกออกเป็นรายบริษัทก็จะพบว่า จากการวิจัยครั้งนี้บริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการสูงสุดในด้านความน่าเชื่อถือของบริษัท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจ ด้านการขนส่งสินค้าของ บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส จำกัด ของราณี ศรีไพบุลย์ (2563) และ การศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง คุณภาพการบริการ การตระหนักรู้ในตราสินค้า กับ ความพึงพอใจด้านราคาของ บริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส จำกัด ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร ของปทุมณา จิตรักญาติ (2563) ที่บอกว่าความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ เป็นปัจจัยที่มีต่อ คุณภาพการให้บริการ และในส่วนของปัจจัยด้านความพึงพอใจในการให้บริการพบว่าในวิจัย ครั้งนี้ปัจจัยด้านจำนวนสาขาบริการที่ครอบคลุม เป็นสิ่งที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ การศึกษา เรื่องคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจด้านการขนส่งสินค้าของ บริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรส จำกัด ของราณี ศรีไพบุลย์ (2563) ที่บอกว่าการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลานั้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ ระหว่าง คุณภาพการบริการ การตระหนักรู้ในตราสินค้า กับความพึงพอใจด้านราคาของ บริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส จำกัด ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร ของปทุมณา จิตรักญาติ (2563) ที่พบว่าด้านความโปร่งใสด้านราคาเป็นสิ่งที่มีความพึงพอใจสูงสุด ซึ่งศึกษาเฉพาะ ในส่วนของความพึงพอใจด้านราคาเพียงมิติเดียว

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ในส่วนของบริษัทแฟลช เอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านคุณภาพ การให้บริการสูงสุดในด้านความการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งไม่สอดคล้อง กับการศึกษา เรื่องคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งบริษัท แฟลช เอ็กซ์เพรส จำกัด ของฐานพัฒน์ ภูแดนกลาง (2564) ที่พบว่าความน่าเชื่อถือของบริษัท

เป็นปัจจัยที่มีผลต่อเรื่องคุณภาพการให้บริการมากที่สุด และในส่วนของปัจจัยด้านความพึงพอใจในการให้บริการพบว่าในวิจัยครั้งนี้ปัจจัยด้านราคาที่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน และความเร็วในการจัดส่ง เป็นสิ่งที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐานพัฒน์ ภูแดนกลาง (2564) ที่พบว่าการให้บริการที่ตรงเวลาและทันเวลา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อเรื่องความพึงพอใจมากที่สุด

และสำหรับบริษัทเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส มีปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการสูงสุดในด้านความรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องอิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่ง เจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส จำกัด ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ของกมลชนก หมีปาน (2564) ที่พบว่าความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการมากที่สุด โดยในประเด็นปัจจัยด้านความพึงพอใจนั้นยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการให้บริการของบริษัทเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส

ข้อเสนอแนะ

ด้านคุณภาพการให้บริการจากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าปัจจัยการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งการสร้างการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการนั้นจะเป็นปัจจัยที่ส่งต่อการสร้างความประทับใจและก่อให้เกิดการมาใช้บริการซ้ำในอนาคต โดยอาจจะรวมไปถึงการเกิดความซื่อสัตย์ต่อตราสินค้า (Brand loyalty) ได้ในอนาคตเช่นกัน และจะส่งที่ติดปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของบริษัทได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้นบริษัทควรที่จะจัดให้มีการพัฒนาทางการมีจิตบริการของพนักงาน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้บริการ

ด้านความพึงพอใจในการให้บริการจากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าปัจจัยการมีสาขาบริการที่ครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น การที่บริษัทมีการเปิดเพิ่มสาขาในการให้บริการหรือเปิดรับตัวแทนในการรับสินค้าในพื้นที่ชุมชนต่างๆ นั้นจะยังเป็นผลดีต่อตัวบริษัทเองที่จะสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและสามารถที่จะเพิ่มรายได้ของบริษัท และสำหรับอีกปัจจัยที่ระดับรองลงมาคือ ด้านราคาที่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน จึงเป็นสิ่งที่ทำให้บริษัทตระหนักถึงการตั้งราคาและกำหนดราคาที่เป็นธรรม และสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมได้ เพราะเมื่อใดค่าบริการมีการปรับตัวที่สูงขึ้นอาจจะมีการกระทบต่อบริษัทเองได้ เพราะในตลาดธุรกิจขนส่งเอกชนนั้นมีคู่แข่งที่เข้ามาสู่ตลาดมากมาย และยังมีคู่แข่งดั้งเดิมที่มีฐานลูกค้าและความเชื่อมั่นสูงอย่างบริษัทไปรษณีย์ไทย

จากการอภิปรายผลสำหรับการศึกษาในอนาคต ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องบริษัทขนส่งพัสดุเอกชนในประเทศไทย ควรที่จะศึกษาในเรื่องความพึงพอใจของการให้บริการของบริษัทหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มประชากร หรือการเลือกศึกษาเฉพาะพื้นที่ เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมการใช้บริการ คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจในการให้บริการของแต่ละกลุ่มคนหรือกลุ่มพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก หมี่ปาน. (2564). อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่ง เจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส จำกัด ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(1), 25-33.
- กรมสุขภาพจิต. (2562). *Gen Y/Gen Me กลุ่มผู้กุมชะตาโลก*. กรมสุขภาพจิต.
<https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=1251>
- กุลชลี รื่นรมย์. (2549). *การวิจัยการตลาด* (พิมพ์ครั้งที่5). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุพร ตั้งพัฒนกิจ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ และการบอกต่อในการใช้บริการ บริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด ของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวาย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(3), 1-20.
- ฐานพัฒน์ ภูแดนกลาง. (2564). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง บริษัท แพลซ เอ็กซ์เพรส จำกัด. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(1), 17-29.
- ทิพย์มณฑา เหล่ากสิการ. (2563). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการให้บริการขนส่งสินค้า และพัสดุระหว่าง เจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส และเคอรี่ เอ็กซ์เพรส. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(1), 45-57.
- นนทพร ปิ่นวิเศษ. (2561). *พฤติกรรมการใช้บริการบัตรเครดิตของคนไทยเจเนอเรชั่นวาย ในกรุงเทพมหานคร* [การค้นคว้าแบบอิสระ]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปุณณดา จิตรักญาติ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณภาพการบริการ การตระหนักรู้ในตราสินค้า กับความพึงพอใจด้าน ราคาของ บริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส จำกัด ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 25(2), 208-223.

มาเก็ตเธียร์. (2564). สรุปลำดับเลขตลาดอีคอมเมิร์ซ 2020 พร้อมเทรนด์ 2021.

<https://marketeeronline.co/archives/207221>

_____. (2564). ตลาดขนส่งพัสดุเดิโต แต่ละแบรนด์ต้องปรับกลยุทธ์สปีดหนีคู่แข่ง
ทั้ง ‘ราคา-ความเร็ว’. [https://marketeeronline.co/archives/](https://marketeeronline.co/archives/222852)
222852

มาฆมาส กาญจนกร. (2549). “สมรรถนะที่จำเป็นและที่มีอยู่ในปัจจุบันของเภสัชกรซึ่ง
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขตาม
พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 ในเขต ภาคเหนือ” [การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศา
ศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราณี ศรีไพบูลย์. (2563). คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจด้านการขนส่งสินค้า
ของ บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส จำกัด . ใน ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์ (บ.ก.),
การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11.
(น. 605-611). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้
อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563. ม.ป.พ.

Author

Mr. Nuttaphol Monphetch

Faculty of Humanities, Chiangmai University

239, Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai Thailand, 50200

Tel: 086-6593530

Email: sci.cnx2@gmail.com, nuttaphol.m@cmu.ac.th

ประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิก
สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Effectiveness of the Potential Promoting Strategies on the
TOEIC Test of English Major Students,
Chiang Rai Rajabhat University

ปรียาภา วังมณี¹/เมษธิดา วงศ์ทางสวัสดิ์²

Preeyapha Wangmanee/Mesathida Vongtangswad

^{1,2}โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Western Languages Program, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

ได้รับบทความ: 17 ตุลาคม 2564

ปรับปรุงแก้ไข: 28 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 5 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ข้อจำกัดของศักยภาพการทำข้อสอบโทอิก 2) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิก ของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยใช้วิธีแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา 55 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือข้อสอบจำลองโทอิก (Mock-test) และข้อสอบวัดระดับการทดสอบความสามารถทางภาษาหรือโทอิก (TOEIC : Test of English for International Communication) โดยใช้วิธีทางสถิติบรรยายวิเคราะห์และประมวลผลด้วย

คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (Zip grade) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า t-test และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีศักยภาพในการทำข้อสอบฟังมากกว่าข้อสอบอ่าน โดยทักษะการฟัง นักศึกษามีข้อจำกัดในทักษะการคาดคะเน (Prediction), ทักษะการฟังเพื่อหารายละเอียดเฉพาะ (Specific Details), และทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (Main Idea) ตามลำดับ ส่วนทักษะการอ่านนั้น นักศึกษามีข้อจำกัดในทักษะการอนุมานจากการอ่าน (Inference), คำศัพท์ (Vocabulary) และชนิดของคำ (Part of speech) ตามลำดับ 2) ส่วนประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค เปรียบเทียบคะแนน t-test จากการสอบข้อสอบจำลองวัดระดับความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการทำงาน (TOEIC) พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 402 คะแนน ใน ระดับ Elementary Proficiency ซึ่งนักศึกษามีคะแนนสูงกว่าก่อนสอบ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ทักษะการฟัง, ทักษะการอ่าน, โทอิค, กลยุทธ์เสริมศักยภาพ

Abstract

The purposes of this research were 1) to investigate the limitations of students in the Test of English for International Communication (TOEIC) test, and 2) to analyze the effectiveness of the potential promoting strategies on the TOEIC for students in the English major, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University. Participants were 55 students selected by the purposive sampling method. The instruments were the TOEIC Mock-test and the TOEIC test. The descriptive statistics were used to analyze and evaluate using a computer program (Zip grade). The data were analyzed using frequency, percentage, mean, t-test, and standard deviation.

The results showed that: 1) the students performed better on the listening test than on the reading test. Regarding listening skills, the students had limitations in prediction, specific details, and main ideas respectively. In terms of reading skills, the students had limitations in inference, vocabulary, and parts of speech for the reading skills accordingly. 2) For the effectiveness of the potential promoting strategies, the results indicated the average TOEIC scores were 402 at the elementary proficiency level, and students had higher posttest scores than pretest scores, which had a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: Listening skill, Reading skill, TOEIC, Potential Promoting Strategies

บทนำ

การทำงานในยุคปัจจุบัน ภาษาอังกฤษถูกนำไปเป็นเครื่องมือในการสื่อสารหลัก ในหลายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยผลคะแนนสอบโทอิค TOEIC (Test of English for International Communication) ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบ การพิจารณา การรับเข้าทำงาน ซึ่งเป็นผลการทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาอังกฤษที่เป็นมาตรฐานในระดับสากล และเป็นที่ยอมรับในหลายหน่วยงานและสาขาอาชีพ ซึ่งแต่ละหน่วยงานเอง มีการกำหนดกฎเกณฑ์คะแนนในการรับสมัครที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับลักษณะ การทำงานของหน่วยงานนั้น ๆ ในส่วนของสถาบันการศึกษา หลายสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสอบโทอิคนี้ มีการระบุ ผลสอบคะแนน โทอิค เพื่อใช้ในการกำหนดเกณฑ์รับนักศึกษาและเกณฑ์จบการศึกษา หรือระบุลงในหลักสูตร เพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน และเพื่อให้บัณฑิตสามารถหางานทำได้หลังจากสำเร็จ การศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สาขาภาษาอังกฤษ กำหนดเกณฑ์คะแนน

ระหว่าง 405-600 (รณวีร์ พาผล, 2563) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ กำหนดเกณฑ์อยู่ที่ 400 คะแนน (ณัฐกมล หรรษกรคนโชค, 2563)

สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตร สาขาภาษาอังกฤษ และสาขาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายนั้น เป็นหลักสูตรที่เปิดการสอนโดยเน้นการใช้องค์ความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษในการเรียนเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเป็นที่ยอมรับภายหลังสำเร็จการศึกษา เช่น การทำงานในหน่วยงานที่ใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ธุรกิจการบิน การโรงแรม การท่องเที่ยว และรวมถึงสถาบันการศึกษา หลักสูตรฯ จึงให้ความสำคัญกับการสอบวัดทักษะทางภาษาอังกฤษ TOEIC เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการรับเข้าทำงาน โดยกำหนดให้นักศึกษามีผลคะแนน TOEIC 450 คะแนนขึ้นไป โดยในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสามารถนำผลการสอบ TOEIC แขนงในการสมัครงานได้ทันที แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการสอบของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ช่วงระหว่าง 2559-2564 พบว่า นักศึกษามีผลการสอบที่ค่อนข้างต่ำ คือ คะแนนได้น้อยกว่าร้อยละ 50 ในการสอบครั้งแรกที่ทำการสอบกับศูนย์สอบ ทั้งนี้ ไม่ใช่เพียงแต่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายเท่านั้นที่ประสบปัญหาการได้คะแนนต่ำนี้ ยังมีอีกหลายสถาบันที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน ซึ่งพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยการทำคะแนนของนักศึกษาอยู่ที่ 200-400 คะแนน (Maliwan, 2018) และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมระดับประเทศ ประเทศไทยเรามีคะแนนเฉลี่ยในการทำข้อสอบ TOEIC อยู่ที่ 482 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 5 ในกลุ่มประเทศอาเซียน (พัลลภา เลิศเรณูนิช, 2563) ถือเป็นตัวเลขที่น่ากังวลใจ โดยทางหลักสูตรฯ ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหา อันอาจมีสาเหตุจากหลากหลายปัจจัยทั้งภายในและภายนอก รวมถึงปัจจัยด้านความรู้พื้นฐานและขีดความสามารถของตัวนักศึกษาเอง หลักสูตรฯ ได้มีการเตรียมความพร้อมและเน้นย้ำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมศักยภาพและทำการทดสอบ TOEIC ในแต่ละปี มีการพยายามปรับกลวิธีและรูปแบบกิจกรรมในการพัฒนาศักยภาพของ

นักศึกษา ซึ่งผลที่ได้ยังคงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามถือว่ามีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น หากพิจารณาจากอัตราจำนวนที่สอบผ่าน จึงจำเป็นต้องแสหาวิธีการใหม่เพื่อยกระดับศักยภาพของนักศึกษาอันเป็นเป้าประสงค์หลักให้ได้ในอนาคตอันใกล้

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบโทอิค จะเห็นว่ามีหลายหน่วยงานที่ให้ความสำคัญและหาวิธีช่วยเหลือนักศึกษาและให้ข้อเสนอแนะในหลากหลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการศึกษาถึงปัญหาและปัจจัยในการทำข้อสอบวัดระดับภาษาอังกฤษหรือ TOEIC (รณวีร์ พาผล, 2563) การศึกษาเพื่อสะทอนกลยุทธ์และวิธีการต่าง ๆ เพื่อเตรียมศักยภาพความพร้อมให้กับนักศึกษา อาทิ การให้อาจารย์ชาวต่างชาติเป็นผู้สอนโดยวิธีเทคนิคการสื่อสาร (ฐิตาภา สินธุรัตน์, 2563) การวิเคราะห์เนื้อหาและคำศัพท์ในข้อสอบโทอิค เพื่อเน้นช่วยให้นักศึกษาทำความเข้าใจให้สูงขึ้น (ชลิตา อมแย้ม, 2562) การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการเตรียมสอบ TOEIC (กนกวรรณ ไทยประดิษฐ์, 2563) การพัฒนาเกมทายคำศัพท์ภาษาอังกฤษ TOEIC บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (ณัฐภณ หรรษกรคมโชค, 2563) การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบตรงและจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเข้มข้นสำหรับเตรียมทำข้อสอบวัดระดับความรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ในการทำงาน (Suvanaphaet, 2017) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมการทำข้อสอบให้กับสถาบันธุรกิจการบิน (Maliwan, 2018) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีปัญหาในลักษณะเดียวกันและมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพนักศึกษาในการทำคะแนนให้สูงขึ้นทั้งสิ้น

ในการนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนเอง มีความกังวลและเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาเช่นเดียวกัน จึงต้องการที่จะศึกษาเชิงวิเคราะห์เพื่อหาข้อจำกัดด้านศักยภาพการทำข้อสอบโทอิคของนักศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อนำผลมาวางแผนในการปรับกลยุทธ์เสริมสร้างศักยภาพการทำข้อสอบโทอิคให้นักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญและคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตร และนักศึกษา ที่จะได้รับ จึงทำการศึกษาเชิงวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดและประสิทธิผลของกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาเสริมศักยภาพเพิ่มคะแนนสอบโทอิคของนักศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดของศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค ของ นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค ของ นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาของหลักสูตรภาษาอังกฤษและ ภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) สังกัดโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ข้อมูลในภาคเรียนที่ 2/2563)

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 34 คน และ ภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) 21 คน รวมทั้งหมด 55 คน สังกัดโปรแกรมวิชา ภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ข้อจำกัดของศักยภาพการทำข้อสอบ

3. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัย คือ การทำข้อสอบ TOEIC ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 เท่านั้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อสอบจำลองโทอิค (TOEIC Mock test) จาก Skills for the TOEIC Test : Listening and Reading ของสำนักพิมพ์ Collin ในการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก จำนวน 200 ข้อ เพื่อนำมาจำแนกและ

วิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อจำแนกข้อสอบที่ส่วนใหญ่ตอบผิดและวิเคราะห์อุปสรรคในการทำข้อสอบเพื่อหาข้อจำกัดของศักยภาพในการทำข้อสอบ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานและมีการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักพิมพ์เป็นที่เรียบร้อย เป็นการออกข้อสอบจำลองเสมือนข้อสอบจริง แบ่งการวัดทักษะออกเป็นทักษะ คือ ทักษะการฟัง (Listening Comprehension) และทักษะการอ่าน Reading Comprehension จำนวน 200 ข้อ และใช้เวลาในการทำข้อสอบ 2 ชั่วโมง โดยข้อสอบเป็นข้อสอบที่มีการปรับปรุงตามรูปแบบใหม่ (ที่มีการเริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2559)

2. ผลการสอบวัดทักษะภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการทำงาน หรือโทอิค (TOEIC: Test of English for International Communication) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน โดยผ่านการรับรองมาตรฐานมาเป็นที่เรียบร้อย โดยมีการจัดสอบของศูนย์สอบโทอิคในเดือนมีนาคม 2564 ตามมาตรฐานของศูนย์สอบ ซึ่งเป็นการสอบจริง สามารถใช้ผลสอบในการสมัครงานได้จริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผลการสอบข้อสอบจำลองโทอิค (TOEIC Mock test) ในการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก และผลสอบวัดระดับการทดสอบความสามารถทางภาษา หรือ TOEIC จาก การจัดสอบของศูนย์สอบ จังหวัดเชียงใหม่ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ทำการเข้าสอบวัดระดับโทอิคในเดือนมีนาคม 2564 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ตรวจสอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Zip grade) เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสามารถภาษาอังกฤษของผู้สอบจำลองโทอิค (TOEIC Mock test) จาก Skills for the TOEIC Test : Listening and Reading เพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนในภาพรวม แยก 2 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง และ ทักษะการอ่าน โดยนำผลคะแนน การสอบ Post-test ของทั้งชั้นปี มาวิเคราะห์ แล้วนำมาจำแนกทักษะอ้างอิงตาม รณวีร์ พาผลและคณะ, 2563 วิเคราะห์หาค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ของข้อสอบเป็นรายข้อ เพื่อการจำแนกหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการทำข้อสอบ

2) ตรวจสอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการสอบวัดระดับ การทดสอบความสามารถทางภาษา TOEIC วิเคราะห์หาค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ และทดสอบค่า t-test เพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถในการสอบก่อนและหลังการเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาเชิงวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดของศักยภาพการทำข้อสอบโทอิคของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ โดยรวบรวมและตรวจสอบด้วยโปรแกรม Zip grade ของนักศึกษาทุกชั้นปี แล้วนำผลวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแยกตามทักษะคือทักษะฟังและทักษะอ่าน ต่อด้วยการแจกแจงแนกข้อที่นักศึกษาตอบผิดเกินร้อยละ 50 แล้วรวบรวมนำแต่ละข้อมาวิเคราะห์หาข้อจำกัดจำแนกตามทักษะ อ้างตาม (รณวีร์ พาผล, 2563) มีผลแสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการฟังและการอ่าน (Corrected Item Analysis)

องค์ประกอบของข้อสอบ	N	จำนวนข้อที่ตอบถูก %	%
ข้อสอบฟัง (Listening Comprehension)			
รูปภาพ Photographs	6	67.70	53.18
คำถาม-คำตอบ Questions and Responses	25	61.67	
บทสนทนา Conversations	39	47.52	
บทพูด Short Talks	30	35.85	
ข้อสอบอ่าน (Reading Comprehension)			
ประโยคไม่สมบูรณ์ (Incomplete Sentence)	30	39.93	38.44
เติมคำในเนื้อเรื่อง (Text Competition)	16	43.06	
อ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension)	54	32.33	
รวม	200		

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาสามารถทำข้อสอบฟัง (Listening Comprehension) ร้อยละ 53.18 ได้ดีกว่า ข้อสอบอ่าน (Reading Comprehension) ร้อยละ 38.44

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนการฟังและการอ่านที่มีการตอบผิด (Error Item Analysis)

องค์ประกอบของข้อสอบ	N	จำนวนข้อที่ ตอบผิดเกิน 50%	%
รูปภาพ Photographs	6	0	0%
คำถาม-คำตอบ Questions and Responses	25	3	12%
บทสนทนา Conversations	39	4	10.25%
บทพูด Short Talks	30	5	16.66%
ประโยคไม่สมบูรณ์ Incomplete Sentence	30	2	6.66%
เติมคำในเนื้อเรื่อง Text Competition	16	0	0%
อ่านเพื่อความเข้าใจ Reading Comprehension	54	8	14.81%
รวม	200	22	11%

จากตารางที่ 2 วิเคราะห์จำนวนข้อที่ตอบผิดเกินร้อยละ 50 พบว่า จากจำนวนข้อสอบ 200 ข้อ มีข้อที่ตอบผิดเกินร้อยละ 50 อยู่ 22 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 11 โดยบทพูด (Short Talk) มีการตอบผิดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.66 ตามด้วย อ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension) คิดเป็นร้อยละ 14.81, คำถาม-คำตอบ (Question and Response), บทสนทนา (Conversations) ร้อยละ 10.25, และ ประโยคไม่สมบูรณ์ (Incomplete Sentence) ร้อยละ 6.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์จำแนกทักษะการฟัง อ้างตาม (รณวีร์ พาผล, 2563)

	ภาพรวม		จับใจความ สำคัญ		หาราย ละเอียด เฉพาะ		การ อนุมาน		การ คาดคะเน		การสรุป ความ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
รูปภาพ	6											
จำนวนข้อที่ได้มากกว่า 50%	6	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนข้อที่ได้น้อยกว่า 50%	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คำถาม-คำตอบ	25											
จำนวนข้อถูกที่ได้ มากกว่า 50%	18	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนข้อผิดที่ได้ มากกว่า 50%	3	12	-	-	-	-	-	-	3	12	-	-
บทสนทนา	39											
จำนวนข้อถูกที่ได้ มากกว่า 50%	16	41.02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนข้อผิดที่ได้ มากกว่า 50%	4	10.25	-	-	1	5.12	-	-	1	2.56	1	2.56
บทพูด	30											
จำนวนข้อถูกที่ได้ มากกว่า 50%	5	16.66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนข้อผิดที่ได้ มากกว่า 50%	5	16.66	1	3.33	1	3.33	-	-	3	10	-	-
สรุปผล				3.33		8.45				24.56		

จากตารางที่ 3 พบว่าจากจำนวนข้อที่ตอบผิดเกินร้อยละ 50 มีนักศึกษาทำข้อสอบบทพูด (Talk) ผิดมากที่สุด คือร้อยละ 16.66 โดยนักศึกษามีปัญหาทักษะด้านการคาดคะเน (Prediction) คิดเป็นร้อยละ 10, ทักษะฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (Main idea) ร้อยละ 3.33 ทักษะฟังเพื่อการหารายละเอียดเฉพาะ (Specific Details) คิดเป็นร้อยละ 3.33 และตามด้วยลำดับที่ 2 การทำข้อสอบคำถาม-คำตอบ คือร้อยละ 12 โดยนักศึกษามีปัญหาทักษะการคาดคะเน (Prediction) คิดเป็นร้อยละ 12, และตามด้วยลำดับที่ 3 การทำข้อสอบบทสนทนา (Conversations) คือร้อยละ 10.25 โดยนักศึกษามีปัญหาการฟังเพื่อหารายละเอียดเฉพาะ (Specific Details) คิดเป็นร้อยละ 5.12, ทักษะการฟังเพื่อคาดคะเน (Prediction) ร้อยละ 2.56 และทักษะการสรุปความ (Summary) ร้อยละ 2.56

สรุปภาพรวมข้อจำกัดในทักษะการฟัง นักศึกษามีปัญหาทักษะการคาดคะเน (Prediction) ร้อยละ 24.56, ทักษะการฟังเพื่อหารายละเอียดเฉพาะ (Specific Details) ร้อยละ 8.45, และทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (Main Idea) ร้อยละ 3.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์จำแนกทักษะการอ่าน (อ้างตามรณวีร์ พาผล, 2563)

	ภาพรวม		คำศัพท์		ชนิดของคำ		กาล		ความเข้าใจในการอ่าน		การอนุมานจากการอ่าน	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ประโยคไม่สมบูรณ์	30											
จำนวนข้อถูกที่ได้มากกว่า 50%	9	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนข้อผิดที่ได้มากกว่า 50%	2	6.66	2	6.66	-	-	-	-	-	-	-	-
เติมคำในเนื้อเรื่อง	16											
จำนวนข้อถูกที่ได้มากกว่า 50%	5	31.25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนข้อผิดที่ได้มากกว่า 50%	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อ่านเพื่อความเข้าใจ	54											
จำนวนข้อถูกที่ได้มากกว่า 50%	6	11.11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนข้อผิดที่ได้มากกว่า 50%	8	14.81	-	-	1	1.85	-	-	-	-	7	12.96

จากตารางที่ 4 พบว่า จากจำนวนข้อที่ตอบผิดเกินร้อยละ 50 มีนักศึกษาทำข้อสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension) ผิดมากที่สุด โดยนักศึกษามีปัญหาด้านการอนุมานจากการอ่าน(Inference) ร้อยละ 12.96 และชนิดของคำ (Part of speech)

ร้อยละ 1.85 ตามด้วยข้อสอบประโยคไม่สมบูรณ์ (Incomplete Sentence) โดยนักศึกษา
มีปัญหาด้านคำศัพท์ (Vocabularies) คิดเป็นร้อยละ 6.66

สรุปภาพรวมข้อจำกัดในทักษะการอ่าน นักศึกษามีปัญหาทักษะด้าน การอนุมาน
จากการอ่าน (Inference) ร้อยละ 12.96 ด้านคำศัพท์ (Vocabularies) คิดเป็นร้อยละ 6.66
และชนิดของคำ (Part of speech) ร้อยละ 1.85 ตามลำดับ

2.ประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค จากการให้
นักศึกษาเข้าร่วมโครงการอบรมเสริมศักยภาพนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ของโปรแกรมวิชาตะวันตก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยนำผล Pre-test และ Post-test
ของการทำข้อสอบจำลองมาวิเคราะห์ สามารถสรุปผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากผลสอบจำลอง จากโครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา
ชั้นปีที่ 3

การ จัดสอบ	นักศึกษา	เข้าสอบ	ผลสอบ ตั้งแต่ 400 คะแนน ขึ้นไป	ร้อยละ	เกณฑ์ เฉลี่ย คะแนน	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด
สอบครั้งที่ 1	สาขาภาษาอังกฤษ	34 คน	12 คน	35.29	341	540	215
	สาขาภาษาอังกฤษ ศึกษา	21 คน	9 คน	42.85	398	895	225
	คะแนนเฉลี่ย				370		
สอบครั้งที่ 2	สาขาภาษาอังกฤษ	34 คน	14 คน	41.17	398	615	230
	สาขาภาษาอังกฤษ ศึกษา	21 คน	12 คน	57.14	434	885	275
	คะแนนเฉลี่ย				402		

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ ที่ทำการเข้าสอบครั้งที่ 1 จำนวน 34 คน มีนักศึกษาทำคะแนน 400 คะแนนขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.28 มีเกณฑ์คะแนนอยู่ที่ 341 คะแนน คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 540 คะแนน และคะแนนต่ำสุด อยู่ที่ 215 คะแนน และนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษศึกษา ทำการเข้าสอบ Pre-test จำนวน 21 คน มีนักศึกษาทำคะแนน 400 คะแนนขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 มีเกณฑ์คะแนน อยู่ที่ 398 คะแนน คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 895 คะแนน และคะแนนต่ำสุด อยู่ที่ 225 คะแนน สำหรับคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทั้งสองสาขา เฉลี่ย อยู่ที่ 370 คะแนน อยู่ในระดับ Elementary Proficiency

สำหรับสอบครั้งที่ 2 นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ จำนวน 34 คน มีนักศึกษา ทำคะแนน 400 คะแนนขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 มีเกณฑ์คะแนนอยู่ที่ 398 คะแนน คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 615 คะแนน และคะแนนต่ำสุด อยู่ที่ 230 คะแนน และนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษศึกษา ทำการเข้าสอบ จำนวน 21 คน มีนักศึกษทำคะแนน 400 คะแนนขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 มีเกณฑ์คะแนนอยู่ที่ 434 คะแนน คะแนนสูงสุด อยู่ที่ 885 คะแนน และคะแนนต่ำสุด อยู่ที่ 275 คะแนน สำหรับคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา ทั้งสองสาขา เฉลี่ยอยู่ที่ 402 คะแนน อยู่ในระดับ Elementary Proficiency Plus

ตารางที่ 6 ผลค่า t-test ของการทำข้อสอบจำลอง ก่อนและหลังการอบรมพัฒนาศักยภาพ

นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test
ก่อนอบรม	55	990	353.82	137.32	2.62
หลังอบรม	55	990	396.82	140.75	

*สรุป คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

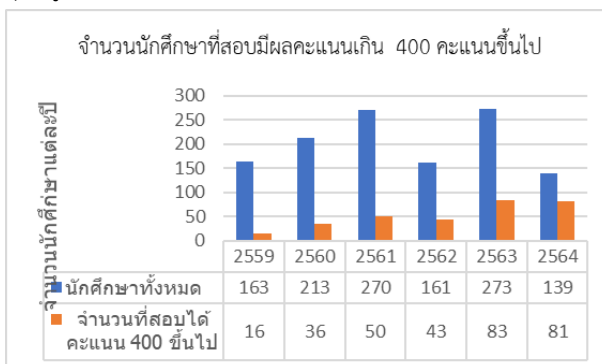
จากตารางที่ 6 พบว่า คะแนนหลังก่อนอบรม $\bar{x}$ 396.82 สูงกว่าก่อนอบรม $\bar{x}$ 353.82 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพ

การทำข้อสอบ TOEIC ของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตารางที่ 7 ผลสอบคะแนนTOEIC ที่จัดสอบโดยศูนย์สอบ TOEIC จังหวัดเชียงใหม่

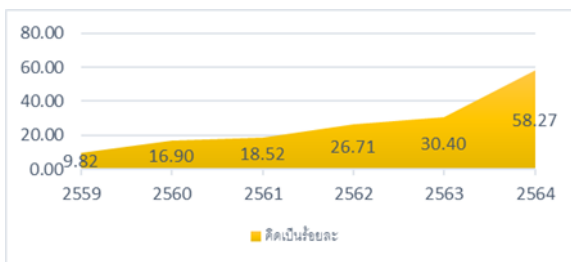
นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ	น	คะแนนเต็ม	เฉลี่ย	S.D.	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด
สาขาภาษาอังกฤษ	34	990	382.94	99.69	595	205
สาขาภาษาอังกฤษศึกษา	21	990	435.72	136.59	915	280
คะแนนเฉลี่ยรวม			409.33			

จากตารางที่ 7 พบว่า ในภาพรวมคะแนนผลสอบวัดระดับทักษะภาษาอังกฤษของกลุ่มประชากรตัวอย่าง นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 409.33 อยู่ในระดับ Elementary Proficiency Plus โดยนักศึกษาทั้งสองสาขาทำคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 915 คะแนนและทำคะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 205 คะแนน

ภาพที่ 1 ผลสอบโทอิคที่มีคะแนนสอบ 400 คะแนนขึ้นไปจากการสอบโทอิคที่ทำการทดสอบในแต่ละปี (ผลสอบครั้งแรก)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นอัตราจำนวนที่มีผลคะแนนสอบตั้งแต่ 400 คะแนนขึ้นไป กับจำนวนของนักศึกษาในแต่ละปี ตั้งแต่ปี 2559 -2564 จะเห็นว่าอัตราของการทำคะแนนสอบโทอิคในการสอบวัดระดับที่จัดโดยศูนย์สอบโทอิค มีแนวโน้มและอัตราที่สูงขึ้น เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งจากเดิมในปี 2559 มีผู้สอบได้คะแนน 400 ขึ้นไป จำนวน 16 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 163 คน คิดเป็นร้อยละ 9.82 ซึ่งถือเป็นอัตราที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อมีการปรับกลยุทธ์ในการเสริมศักยภาพของนักศึกษาในการเตรียมความพร้อมด้านการสอบโทอิคในแต่ละปี อัตราผู้ที่สอบได้คะแนน 400 คะแนนขึ้นไปค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ คือ ปี 2560 จำนวน 36 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 213 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90, ปี 2561 จำนวน 50 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 270 คน คิดเป็นร้อยละ 18.52, ปี 2562 จำนวน 43 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 161 คน คิดเป็นร้อยละ 26.71, ปี 2563 จำนวน 83 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 273 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40, และ ปี 2564 จำนวน 81 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 139 คน คิดเป็นร้อยละ 58.27 ดังจะเห็นจากผลชัดเจนขึ้นในรูปภาพที่ 2 ด้านล่างนี้

ภาพที่ 2 ผลแสดงคะแนนสอบโทอิคที่มีแนวโน้มสูงขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค สำหรับนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ และหลักสูตรภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มีข้อจำกัด (หรือปัญหา) ในศักยภาพการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งหากพิจารณาจากผลการทำข้อสอบ TOEIC แล้วนั้น คะแนนเฉลี่ยที่ 409 คะแนน ซึ่งยังอยู่ในระดับ Elementary Proficiency Plus ซึ่งหากจำแนกทักษะแล้ว นักศึกษามีข้อจำกัดในทักษะการคาดคะเน (Prediction), ทักษะการฟังเพื่อหารายละเอียดเฉพาะ (Specific Details), และทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (Main Idea) ส่วนทักษะการอ่านนั้น นักศึกษามีข้อจำกัดในทักษะการอนุมานจากการอ่าน (Inference), คำศัพท์ (Vocabularies) และชนิดของคำ (Part of speech) ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้มีผลกระทบต่อการทำคะแนนข้อสอบวัดระดับทักษะภาษาอังกฤษ TOEIC ทั้งสิ้น หากเมื่อเทียบกับผลของ รมณวีร์ พาผล และคณะ (2563) จะพบว่า ผลที่ได้มีข้อแตกต่างกันในส่วนของลำดับของปัญหา โดยรมณวีร์พาผล และคณะ (2563) พบว่า นักศึกษามีปัญหาทักษะด้านการฟัง ด้านการจับใจความสำคัญ และ ด้านการคาดคะเนตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยมีปัญหาด้านการคาดคะเนมาก่อน ตามมาด้วยการหารายละเอียดเฉพาะ และจับใจความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย สำหรับทักษะการอ่าน รมณวีร์ พาผล และคณะ (2563) พบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านการอนุมานมากที่สุด ตามด้วยคำศัพท์ ซึ่งข้อนี้ผลออกมาเหมือนกับผลของการวิจัยนี้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่านักศึกษามีปัญหาในลักษณะเหมือนกัน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมของนักศึกษาและความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษของแต่ละบุคคลที่มีระดับแตกต่างกันนั้น ล้วนมีผลกระทบต่อการทำข้อสอบTOEIC สอดคล้อง ตามที่ระบุว่า นักศึกษามีความรู้ในการวัดระดับทักษะภาษาและมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพร้อมในการทำข้อสอบ ดังจะเห็นว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สามารถทำคะแนนสูง

จะเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ทักษะภาษาอังกฤษและมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

2. ประสิทธิภาพของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบ TOEIC จากการให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการอบรมเสริมศักยภาพของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษและสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา โดยในการอบรมมีการปรับกลยุทธ์ด้านวิทยาการผู้ให้ความรู้ ปรับรูปแบบการอบรมเปลี่ยนจากการบรรยายเป็นกิจกรรมเกมการสอดแทรกเทคนิคเจาะคำศัพท์และการทำข้อสอบเร็วขึ้น พบว่า นักศึกษามีผลคะแนนสอบเพิ่มขึ้น โดยผลการทำข้อสอบจำลอง (Mock test) คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทั้งสองสาขาอยู่ที่ 402 คะแนน อยู่ในระดับ Elementary Proficiency ซึ่งมีนัยยะสำคัญทางสถิติอยู่ที่ 0.05 ในส่วนของผลสอบคะแนน TOEIC ที่จัดสอบโดยศูนย์สอบจังหวัดเชียงใหม่ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 409.33 อยู่ในระดับ Elementary Proficiency Plus และในส่วนของภาพรวมผลคะแนนสอบ TOEIC ที่จัดสอบโดยศูนย์สอบจังหวัดเชียงใหม่ ของนักศึกษาตั้งแต่ปี 2559-2564 นั้น พบว่าแต่ละปีมีผู้ที่สอบได้คะแนน 400 คะแนนขึ้นไปในอัตราที่สูงขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับกลยุทธ์ในการเสริมศักยภาพของนักศึกษาในการเตรียมความพร้อมด้านการสอบ TOEIC ในแต่ละปีให้กับนักศึกษา โดยปี 2564 มีนักศึกษาที่สอบได้ 400 คะแนนขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 58.27 หากเทียบกับปี 2563 ที่มีเพียงร้อยละ 30.40 ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงว่ากลยุทธ์ที่ใช้ในการเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิคจากการให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการอบรมเสริมศักยภาพของนักศึกษามีประสิทธิภาพที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ทางหลักสูตรฯ หรืออาจารย์ผู้สอน ควรเน้นกลยุทธ์ฝึกทักษะฟังหรือบูรณาการเนื้อหาข้อสอบโทอิค ลงในรายวิชาการฟัง-พูด หรือรายวิชาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ด้านงานอาชีพ อาทิ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา การท่องเที่ยว และเดินทาง สอดคล้องกับผลของ (ชลิตา อมรัมย์, 2562) โดยมุ่งเน้นฝึกทักษะ

การคาดคะเน (Prediction), ทักษะการฟังเพื่อหารายละเอียดเฉพาะ (Specific Details) และทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (Main Idea)

1.2 ทางหลักสูตรฯหรืออาจารย์ผู้สอน ควรเน้นกลยุทธ์ฝึกทักษะการอ่านหรือบูรณาการเนื้อหาข้อสอบโทอิค ลงในรายวิชาการอ่าน หรือรายวิชาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ด้านงานอาชีพ อาทิ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา การท่องเที่ยว และเดินทาง สอดคล้องกับผลของ (ชลิตา อมไธยม, 2562) โดยมุ่งเน้นนักศึกษาฝึกทักษะการอนุมานจากการอ่าน(Inference), คำศัพท์ (Vocabularies) และชนิดของคำ (Part of speech) โดยคัดเลือกคำศัพท์ที่พบบ่อยในข้อสอบโทอิค อย่างน้อย 2,000 คำ ลงในรายวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาค้นเคยกับคำศัพท์และชนิดของคำ ให้มากขึ้น

1.3 ทางหลักสูตรฯ หรืออาจารย์ผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรพิจารณาสอดแทรกสื่อหรือแอปพลิเคชันสอนคำศัพท์หรือเกมทายคำศัพท์ โทอิคลงในกิจกรรมของรายวิชาสอดคล้องกับผลที่ออกมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของ กนกวรรณ ไทยประดิษฐ์ (2563) และ ณัฐภณ หรรษกรคนโชค (2563) ที่บูรณาการเครื่องมือดังกล่าวมาเสริมศักยภาพในการทำข้อสอบโทอิคทางด้านคำศัพท์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคะแนนสอบโทอิคว่ามีผลต่อประสิทธิผลของกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิคหรือไม่ เช่น ระยะเวลาที่อบรม หรือ สื่อที่ใช้ในการอบรม

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การเสริมศักยภาพการทำข้อสอบโทอิค โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ และ สาขาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ)

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ไทยประดิษฐ์. (2563). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคำศัพท์
ภาษาอังกฤษสำหรับการเตรียมสอบTOEIC. *วารสารราชพฤกษ์*, 18(3), 30-38.
- กฤษณ์ วิทวัสสำราญกุล (2016). Increasing TOEIC Scores by Using Listening by
Keywords: A Quasi-Experiment Research in Aviation Business
Undergraduate Students, *The 6th STOU National Conference*
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
(น.1-8). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชลิตา อมแย้ม. (2562). การวิเคราะห์เนื้อหาในข้อสอบโทอิค, *การประชุมวิชาการนำเสนอ*
ผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาต้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (น. 223-243).
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ฐิตาภา สินธุรัตน์, รสสุคนธ์ สนคง และบรรเทา เพิ่มเกษตรวิทย์. (2563). ประสิทธิภาพ
ของการสอนเตรียมความพร้อมในการสอบโทอิคโดยอาจารย์ชาวต่างชาติด้วย
วิธีการสอนภาษาแบบสื่อสาร สำหรับนักศึกษาเอกภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร.
วารสารศึกษาศาสตร์, 18(1), 197-217.
- ณัฐกมล หรรษกรคนโชค(2563). การพัฒนาเกมทายคำศัพท์ภาษาอังกฤษโทอิคบน
2559 *อุบลราชธานี*, 22(2), 81-87.
- พัลลภา เลิศเจริญนิช. (2563). Washback Effect of Direct TOEIC Preparation
Class on Student Motivation. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 11(1), 304-316.

รณวีร์ พาผล, จารุณี นาคเจริญ, สลิลลา ศรีรัตนบัลล์, นันทิยา ศีลาชั้น, และธนากร ขำศรี.

(2563). การวิเคราะห์ปัญหาทักษะการฟังและการอ่านในการทำข้อสอบโทอิก

ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *Journal of Buddhist Education and Research: ABER*, 6(2), 239-251.

Maliwan, S. (2018). TOEIC Preparation Course for Personnel Development Institute Students. *Kasem Bundit Journal*, 19(Special Edition), 234-243.

Suvanaphaet, K. M. (2017). Evaluation of the effectiveness of a lesson plan combining the Direct Teaching Method (DM) and the Task Based Learning teaching (TBLT) approach in context of an intensive TOEIC course for Thai students from Silpakorn University Animal Science and Agricultural technology Phetchaburi IT Campus. *Veridian E-Journal, Silpakorn University International (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 10(5), 35-45.

Author

Ms. Preeyapha Wangmanee

Western Languages Program, Faculties of Humanities

Chiang Rai Rajabhat University 80 M.9, Bandu Sub-district, Muang District, Chiang Rai Province 57100

Tel: 094-628-5105 Email: preeyapha.bis@crju.ac.th

Mrs. Mesathida Vongtangswad

Western Languages Program, Faculties of Humanities

Chiang Rai Rajabhat University 80 M.9, Bandu Sub-district, Muang District, Chiang Rai Province 57100

Tel: 091-939-1639 Email: mesathida.von@crju.ac.th

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สุขภาพ กีฬา นันทนาการและ
อาชีพผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านติ้ว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
Development of Physical, Sporting, Recreational, and
Occupational Activities for Elders in Ban Tiw sub-district,
Lom Kao district, Phetchabun Province

สรวงพร กุศลส่ง^{1/} วิชญพร อ่อนปุย^{2/} พิชญภา ตรีวงศ์³

Srourngporn Kusolsong /Wichayaporn Onpuy/ Pitchayapa Treewong

^{1,2,3}สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Early Childhood Education, Faculty of Education, PhetchabunRajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 1 พฤษภาคม 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 11 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านติ้ว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 2. สร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน 3. ประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน และ 4. ส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมาย คือผู้สูงอายุในชุมชนตำบลบ้านติ้ว จำนวน 105 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาบริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านตัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 1) ด้านอาชีพ เรียงลำดับดังนี้ (1) เกษตรกร (2) เลี้ยงหลาน (3) ค้าขาย 2) ด้านรายได้ พบว่า (1) รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (2) รับจากลูกหลาน (3) ค้าขาย 3) ด้านการเป็นอยู่มีอาศัยอยู่กับลูกหลาน 4) ด้านสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ผ้ามุก 5) ด้านความต้องการ (1) อยากให้มีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ และอยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างมาก 2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม พบว่า นักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการร่วมกัน 3 สาขาวิชาได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาและนักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี พร้อมทั้งเป็นผู้นำผู้ตามในการฝึกซ้อมเพื่อนและดำเนินกิจกรรมร่วมกันได้ 3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมพบว่า 1) ด้านการปฏิบัติกิจกรรม กีฬา นันทนาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.68, S.D= 0.18) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการผลิตดอกไม้มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{x}$ = 4.75, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการผลิตกระเป๋าผ้ามุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.79, S.D = 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านการสร้างพวงกุญแจผ้ามุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.82, S.D = 0.13) อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการปฏิบัติของนักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้โดยสามารถร่วมดำเนินการออกแบบกิจกรรมวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คำสำคัญ: กีฬา, นันทนาการ, อาชีพ, ผู้สูงอายุในชุมชน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the context of the elders living in Ban Tiw sub-district, Lom Kao district, Phetchabun Province; 2) to develop and implement a form of sporting, recreational, and occupational activities for the elders living in the community; 3) investigate

the satisfaction towards the form of sporting, recreational, and occupational activities for the elders living in the community; and 4) encourage students to apply their knowledge to engage with the communal activities. The participants were 105 elders living in Ban Tiw sub-district. The data were analyzed using means and standard deviation.

The findings were as follows :

1) The findings from the study of the context of the elders living in Ban Tiw sub-district, Lom Kao district, Phetchabun Province were as follows. Regarding occupation, the elders took up the occupations of farmers, babysitters, and sellers of goods, respectively. Concerning income, the elders earned revenues from old-age pensions; relatives; and selling of goods. Regarding livelihood, the elders lived with their close relatives. Regarding community products, the product was pearl-patterned cloths. Concerning the needs, the elders wanted to be involved in newer and more activities. 2) The findings from the development and implementation of the activities showed that the students could design the activities by integrating knowledge across three disciplines of Early Childhood Education, Physical Education, and Career and Technology Education and exhibited good leadership and followership while participating in and running the whole process of the activity. 3) The findings from the investigation of the elders' satisfaction after participating in the activities were as follows. The elders showed the highest level of satisfaction towards the sporting, recreational, and occupational activities at ($\bar{x}$ = 4.68, S.D. = 0.18, making of flowers at ($\bar{x}$ = 4.75, S.D. = 0.17), making of pearl-patterned cloth bags at ($\bar{x}$ = 4.79, S.D. = 0.17), and making of pearl-patterned cloth key rings at ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.13).

4) The students could apply their knowledge to engage with the communal activities by successfully co-planning, co-designing, and co-running the activities.

Keywords: Sports, Recreations, Occupations, Elders within Community

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลงเนื่องจากอัตราการเกิดอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเกิดจากการดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวประสบผลสำเร็จรวมทั้งความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสาธารณสุขการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้มีความรู้มีทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพของตนเองที่ดีส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดีและมีอายุที่ยืนยาวขึ้น (ชมพูนุช พรหมภักดี, 2556) ทั้งนี้จังหวัดเพชรบูรณ์มีประชากรรวมทั้งสิ้น 992,451 คน โดยเป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 177,211 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้สูงอายุกับประชากรทั้งหมดในจังหวัดเพชรบูรณ์พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 18.1 ในอนาคตจังหวัดเพชรบูรณ์จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปีและจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์โดยส่วนมากผู้สูงอายุในส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพกายเช่น โรคข้อเสื่อม ความดันโลหิตสูงเบาหวานซึ่งปัจจัยเสี่ยงได้แก่เรื่องการออกกำลังกายอาหารส่งผลให้ร่างกายเจ็บป่วยง่ายการเจ็บป่วยด้านสุขภาพจิตในผู้สูงอายุอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มีความเศร้าใจกังวลใจน้อยใจเสียใจและการอยู่ร่วมในสังคมของผู้สูงอายุบุตรหลานมักปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวขาดความยอมรับและความเชื่อถือด้านการพัฒนาสังคมเพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุเป็นไปอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม (สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์, 2562) ดังนั้นเพื่อรองรับสังคมสูงวัยของประเทศไทยในอนาคตรัฐบาลได้กำหนด

วาระการปฏิรูปประเทศตามกรอบการปฏิรูป 11 ด้าน 37 การปฏิรูปโดยในวาระปฏิรูปที่ 30 กำหนดให้มีการปฏิรูปสังคมสูงวัยโดยการปฏิรูประบบการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อเพิ่มคุณค่าและศักยภาพของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพและส่งเสริมการจ้างงานให้กับผู้สูงอายุในอาชีพที่เหมาะสมกับวัยวุฒิประสบการณ์และสมรรถภาพของร่างกายรวมไปถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรงได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเองสังคมเพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีหลักประกันเรื่องรายได้ไม่เป็นภาระครอบครัวและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้มีบทบาทร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการยุวชนอาสา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยจัดโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม เสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการและอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้นักศึกษาใช้ศักยภาพในการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ สามารถนำประสบการณ์และความรู้ไปต่อยอดให้กับชุมชนที่ตนอาศัยเพื่อเป็นโครงการต้นแบบในชุมชนและเพิ่มทักษะอาชีพผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุ หลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน
4. เพื่อส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร หมายถึง ผู้สูงอายุในชุมชน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป อยู่ในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ อำเภอห่มสักรจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 22 ตำบล ได้แก่ ตำบลช้างตะลูด ตำบลตาลเดี่ยว ตำบลท่าอิฐ ตำบลน้ำก้อ ตำบลน้ำซุ่น ตำบลน้ำเหวือ ตำบลบึงคล้า ตำบลบึงน้ำเต้า ตำบลบ้านกลาง ตำบลบ้านดัว ตำบลบ้านหวาย ตำบลบ้านโสก ตำบลบ้านไร่ ตำบลปากช่อง ตำบลปากดุก ตำบลฝายนาแซง ตำบลลานบ่า ตำบลวัดป่า ตำบลสักหลง ตำบลหนองสว่าง ตำบลหนองไขว่ ตำบลห่มสักร ตำบลห้วยไร่ รวม 9,509 คน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย-อำเภอห่มสักร จังหวัดเพชรบูรณ์, 2554)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้สูงอายุในชุมชน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปกำลังศึกษาอยู่โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงอายุ) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดัวอำเภอห่มสักร จังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 105 คน เป็นชายจำนวน 24 คน และเพศชาย จำนวน 81 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (ข้อมูลจากโรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงอายุ))

1.3 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 แบ่งเป็น นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาจำนวน 3 คน และนักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (ตามกำหนดโครงการยุวชนอาสาประจำปี 2563)

1.4 อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาโดยมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาระหว่างการดำเนินกิจกรรม แบ่งเป็น อาจารย์ประจำวิชาสาขาพลศึกษา 1 ท่าน อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน และอาจารย์ประจำสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน (ตามกำหนดโครงการยุวชนอาสาประจำปี 2563)

2. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุ หมายถึง การพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นแนวทาง

ในการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้าง กีฬา นันทนาการ และการสร้างทักษะอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสาขาวิชา ดังนี้

2.1 นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ดำเนินการออกแบบกิจกรรม กีฬา นันทนาการ ให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นผู้นำในการฝึกซ้อมกิจกรรมให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้นำและผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการ

2.2 นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย ดำเนินกิจกรรมการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ และสร้างแบบฉบับ (pattern) เป็นผู้นำในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อน นักศึกษาและเป็นผู้นำและผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการ

2.3 นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ดำเนินการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ (Package) ของผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นงานเป็นผู้นำในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อน นักศึกษาและเป็นผู้นำและผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการโดยมีอาจารย์ ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Coaching) และร่วมกันออกแบบการดำเนิน กิจกรรมที่ผ่านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยอาศัยปัจจัยที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ผ้าหมัก และงานกระดาษที่มีราคาในการผลิตไม่สูงมากเหมาะแก่การสร้างชิ้นงานให้กับ ผู้สูงอายุในชุมชน

2.4 อาชีพในชุมชน หมายถึง การฝึกทักษะอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน (นักเรียนโรงเรียนสร้างสุข ผู้สูงวัย) มีอาชีพให้กับตนเองโดยอาศัยความถนัดและความสามารถในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ผู้ดำเนินการออกแบบให้สอดคล้องกับวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยมีรายได้จากการจัดจำหน่ายเมื่อมีคณะศึกษาดูงานและจัดจำหน่ายกับ สหกรณ์ร้านค้าชุมชนหลังร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสร้าง Website เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ให้ผู้ที่มีความสนใจเยี่ยมชมจัดซื้อ นำไปสู่การสร้างรายได้ ให้แก่ โรงเรียนและตนเองได้

3. ระยะเวลาที่ดำเนินการจัดกิจกรรม แบ่งเป็นระยะการดำเนินการ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ดำเนินการ วันที่ 8-10 มกราคม 2564 รวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง

กิจกรรมที่ 2 การอบรมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ นักศึกษาร่วมกันโดยกิจกรรมการวิเคราะห์องค์ความรู้ที่ผ่านการลงพื้นที่ และการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินกิจกรรมพร้อมออกแบบกิจกรรมดำเนินการวันที่ 15, 22, 29 มกราคม 2564 และ 5 กุมภาพันธ์ 2564 รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง

กิจกรรมที่ 3 การลงพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมกับผู้สูงอายุในชุมชน (โรงเรียนบ้านสร้างสุข) ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลักษ์ จังหวัดเพชรบูรณ์วันที่ 12, 19, 26 กุมภาพันธ์ 2564 และวันที่ 5, 12 มีนาคม 2564 ทั้งนี้โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) เปิดเรียนในทุกวันศุกร์ รวม 5 ครั้ง

กิจกรรมที่ 4 ถอดบทเรียนและสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับร่วมกับผู้สูงอายุในชุมชน (โรงเรียนบ้านสร้างสุข) ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลักษ์ จังหวัดเพชรบูรณ์วันที่ 19 และ 26 มีนาคม 2564 รวมทั้งสิ้น 2 ครั้ง

กิจกรรมที่ 5 ถอดบทเรียน วางแผนการออกแบบโครงการพัฒนาชุมชนให้กับนักศึกษา วันที่ 27 มีนาคม 2564 รวมทั้งสิ้น 1 ครั้ง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ดำเนินการโดยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน จากผู้สูงอายุและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการได้แก่ ครูใหญ่ นักพัฒนา และผู้นำชุมชน รวมทั้งสิ้น 105 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการออกแบบการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ โดยนำแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเสนอผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.56, S.D=0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด

2. แผนการออกแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบกิจกรรมร่วมกันโดยนักศึกษาศาขาศึกษาปฐมวัย นักศึกษาศาขาศึกษาพลศึกษาและนักศึกษาศาขางานอาชีพและเทคโนโลยี โดยมีอาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้ผลการออกแบบกิจกรรม กีฬา นันทนาการของผู้สูงอายุ และเสนอผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.80, S.D=0.00)ระดับมากที่สุด และผลออกแบบ

ผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.96$, $S.D=0.09$) ระดับมากที่สุดและเห็นด้วยกับการสร้างผลิตภัณฑ์

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ดำเนินการโดยศึกษาหลักเกณฑ์การประเมินผลจากเอกสารบทความ และงานวิจัยพร้อมสร้างแบบประเมินกระบวนการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยลักษณะของการสร้างแบบประเมินใช้หลักการสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรม และกระบวนการออกแบบและการสร้างผลิตภัณฑ์พร้อมออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยภาพรวมรวมทั้งสิ้นมีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการปฏิบัติกิจกรรมกีฬานันทนาการ 2. ด้านการสร้างดอกไม้จากกระดาษ 3. ด้านการสร้างกระเป๋าจากผ้ามุก 4. ด้านการสร้างพวงกุญแจจากผ้ามุก และ 5. คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับและความสามารถในการนำไปปฏิบัติต่อยอดเพื่อแสดงความคิดเห็นและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมความเหมาะสมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและทำการวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปผลที่ได้ระหว่าง 0.80-1.00

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพิจารณาแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในชุมชน โดยวิเคราะห์แบบแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการออกแบบการจัดกิจกรรมและแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมโดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่มีลักษณะการประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (อนูวัติ คุณแก้ว, 2555) ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ช่วงคะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ช่วงคะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึงระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลในลักษณะการบรรยายผลของการจัดกิจกรรม

6. การดำเนินการมีกระบวนการตามแนวคิด SDCSA Model แบ่งได้ 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบท (Study the context) เป็นการดำเนินการตามกระบวนการ เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานของผู้สูงอายุในชุมชน โดยประสานงานร่วมกับนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านตัวครูใหญ่โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ และหน่วยงาน ในพื้นที่ที่ร่วมโครงการได้แก่ สหกรณ์ ชมรมผู้สูงอายุและผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อชี้แจง กระบวนการดำเนินกิจกรรม และสำรวจพหุคัยสอบถามข้อมูลเชิงลึก บริบทพื้นฐาน ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (โรงเรียนสร้างสุข) พร้อมนำแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ของชุมชนโดยสอบถามถึงปัจจัยส่วนบุคคล รายได้ต่อเดือนในปัจจุบัน ความสามารถของบุคคล ความต้องการของผู้สูงอายุและสิ่งสนับสนุนภายในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ การจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพ โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบ (Model Development) วิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม ความต้องการของชุมชน และสิ่งสนับสนุนที่มีภายในชุมชนพร้อมทั้งออกแบบกิจกรรม เสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการและอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่การปฏิบัติโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้ คำปรึกษา (Coaching) ดังนี้

1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ออกแบบกิจกรรม สุขภาพ กีฬา นันทนาการ
2. นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย ออกแบบผลิตภัณฑ์จากสิ่งสนับสนุนในชุมชน
3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยผ่าน ขั้นตอนการวิเคราะห์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำสาขาวิชาดังนี้

3.1 ความรู้ความเข้าใจวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน

3.2 เทคนิคการออกแบบผลิตภัณฑ์และการจัดประสบการณ์กับกลุ่มเป้าหมาย

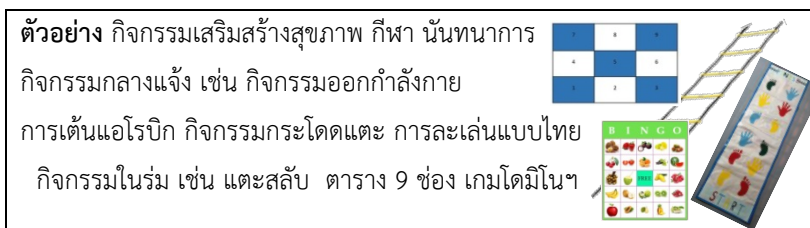
3.3 ด้านฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กและบุคคลในชุมชน

3.4 ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้านการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุในชุมชน

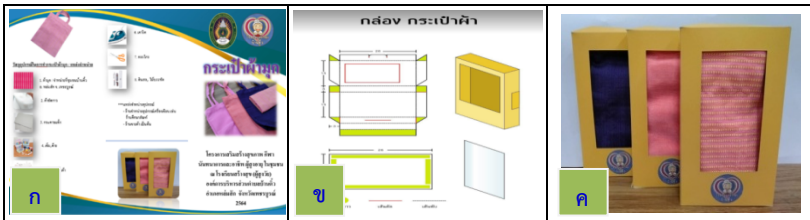
3.5 ด้านการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนสร้างและการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังภาพ

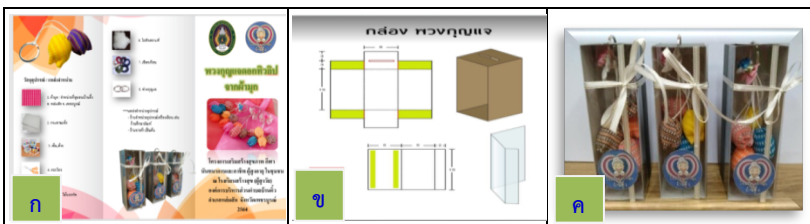
ภาพที่ 1 กระบวนการ ก) การสร้างองค์ความรู้ ข) การเสนอกิจกรรม

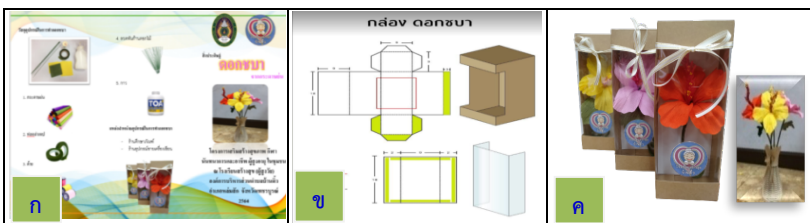
ภาพที่ 2 ผลการออกแบบกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการ

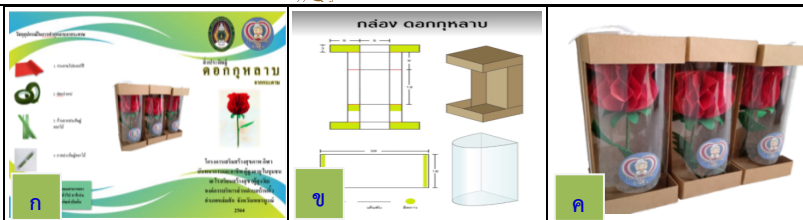
ภาพที่ 3 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (กระเป๋าด้ามูก) ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(กระเป๋าด้ามูก)

ภาพที่ 4 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (พวงกุญแจผ้ามูก) ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(พวงกุญแจผ้ามูก)

ภาพที่ 5 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (ดอกชบาจากกระดาษย่น) ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(ดอกชบา)

ภาพที่ 6 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (ดอกกุหลาบจากกระดาษโปสเตอร์)

ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(ดอกกุหลาบ)

ระยะที่ 3 ดำเนินการตามแผน (Carry out the plan) โดยหลังดำเนินกิจกรรม

การวิเคราะห์และออกแบบร่วมกันโดยนักศึกษาและอาจารย์ ผ่านกระบวนการตรวจสอบและถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจนได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาดำเนินการสร้างคู่มือและกิจกรรม กีฬานันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ
2. นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยดำเนินการสร้างคู่มือและผลิตภัณฑ์ โดยนำผ้าผูกบ้านตัวออกแบบเป็นกระเปาะและพวงกุญแจ และผลิตดอกไม้จากกระดาษพร้อมสร้าง (pattern)
3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีดำเนินการสร้างคู่มือและบรรจุภัณฑ์ (Package) พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการฝึกสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนตลอดกระบวนการ โดยอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษา (Coaching) และร่วมกันถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สูงอายุมารวมถึงการสร้าง (Packaging) เพื่อจัดจำหน่าย โดยจัดกิจกรรมการอบรมและสัปดาห์เป็นผู้นำผู้ตาม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ในทุกวันศุกร์) ดังภาพที่ 7-9

ภาพที่ 7 ตัวอย่าง กิจกรรม กีฬานันทนาการ ก) การเต้นแอโรบิก ข) เกมกระโดดตามรอย
โดย นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

ภาพที่ 8 ตัวอย่าง การอบรม ก) การผลิตงานผ้า ข) การผลิตงานกระดาษโดย นักศึกษาสาขา
การศึกษาศาสตร์

ภาพที่ 9 การสร้างบรรจุภัณฑ์ ก) การจัดเตรียมบรรจุภัณฑ์ ข) การฝึกสร้างบรรจุภัณฑ์
โดย นักศึกษาสาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจ (Satisfaction Assessment) เป็นการประเมินความพึงพอใจหลังได้รับการจัดกิจกรรมตามกระบวนการเสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการ และอาชีพ ในแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกระบวนการจัด กิจกรรมการออกแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

ระยะที่ 5 การประยุกต์ใช้ (application) โดยในครั้งนี้หลังได้รับการเข้าร่วม กิจกรรมผู้สูงอายุมีองค์ความรู้ด้านการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อประกอบการจัดจำหน่าย เพิ่มขึ้นจำนวน 4 รูปแบบภายใต้ตราสัญลักษณ์ประจำโรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) ดังภาพ

ภาพที่ 10 แสดงภาพผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการสร้างสำเร็จ ก) กระเป๋าผ้าผ้าผูก ราคา 99 บาท ข) พวงกุญแจผ้าผูก ราคา 59 บาท ค) ดอกชบา ราคา 39 ง) ดอกกุหลาบ ราคา 39 บาท

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกกระพือ จังหวัด เพชรบูรณ์ (105 คน) พบว่าจากการผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 82 คนคิดเป็นร้อยละ (P=78.07, $\bar{X}$ =0.78)เป็นเพศชายจำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ (P=17.14, $\bar{X}$ =0.17) และเป็นเพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ (P=60.95, $\bar{X}$ =0.60) อายุระหว่าง 40-50 จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ (P=3.80, $\bar{X}$ =0.60) อายุ 51-60 ปีขึ้นไปจำนวน 78 คน

คิดเป็นร้อยละ ($P=74.28$, $\bar{X}=0.74$) ผลการสอบถามพบว่า 1) ด้านอาชีพ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. เกษตรกร 2. เลี้ยงหลาน 3. ค้าขาย และ 4. ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2) ด้านรายได้ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2. รับจากลูกหลาน 3. ค้าขายและ 4. ไม่มีรายได้ประจำ 3) ด้านการเป็นอยู่ส่วนใหญ่มักอาศัยอยู่กับ 1. ลูกหลาน 2. ตายายเพียงลำพัง 4) ด้านสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน/เคยปฏิบัติ 1. ผ้ามุก 5) ความต้องการของชุมชน 1. อยากให้มีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ 2. อยากได้ตัวอย่างกิจกรรม การประดิษฐ์ 3. อยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างมาก

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬานันทนาการและอาชีพ พบว่านักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการร่วมกัน 3 สาขา ได้แก่ 1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ดำเนินการออกแบบกิจกรรม กีฬานันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการฝึกซ้อมกิจกรรมให้แก่เพื่อนนักศึกษาเป็นผู้นำผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการได้ 2. นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยนำผ้ามุกที่เป็นผ้าพื้นบ้านของชุมชนบ้านตัว ออกแบบเป็นกระเป๋าและพวงกุญแจ และการผลิตดอกไม้จากกระดาษซึ่งมีราคาไม่สูงมากเหมาะแก่การสร้างอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุพร้อมสร้าง (pattern) และเป็นผู้ดำเนินการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการได้และ 3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์(Package)เป็นผู้ดำเนินการสร้างชิ้นงานให้เพื่อนนักศึกษาตลอดกระบวนการได้ โดยมีอาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้ได้นำผลการออกแบบและตัวอย่างผลิตภัณฑ์ผ่านผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบชิ้นงาน การสร้างผลิตภัณฑ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผลิตภัณฑ์รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน ได้ผลการประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}= 4.96$, $S.D= 0.09$)ระดับมากที่สุด และเห็นด้วยกับการสร้างผลิตภัณฑ์ทั้งนี้ ผลการประเมินด้านการดำเนินการตามรูปแบบการจัดกิจกรรมพบว่า ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับกิจกรรมและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ ผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}= 5.00$, $S.D= 0.00$) อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการและอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนพบว่าโดยภาพรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.76, S.D= 0.08) ทั้งนี้ผลรายด้านพบว่า 1) ด้านการปฏิบัติกิจกรรม กีฬา นันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.68, S.D=0.18) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการประดิษฐ์ดอกไม้จากกระดาษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.75, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการประดิษฐ์กระเป๋าจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.79, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ด้านการประดิษฐ์พวงกุญแจจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.82, S.D= 0.13) อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนพบว่านักศึกษาสามารถดำเนินการออกแบบกิจกรรมในส่วนความชำนาญและเสนอแนะร่วมกันพร้อมทั้งลงมือปฏิบัติกิจกรรม ผักซ่อมร่วมกันในทุกกิจกรรมจนเกิดความชำนาญ และมีการวางแผนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยสลับเป็นผู้นำและผู้ตามแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะระหว่างการทำกิจกรรมในสถานที่จริง มีการวางแผนการเตรียมงานได้เป็นอย่างดีจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

อภิปรายผล

การศึกษาผลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดิว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดิว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการผู้ตอบแบบสอบถาม 82 คน คิดเป็นร้อยละ (P=78.07, $\bar{X}$ = 0.78) ผลการสอบถามพบว่า 1) ด้านอาชีพ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. เกษตรกร 2. เลี้ยงหลาน 3. ค้าขาย และ 4. ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2) ด้านรายได้ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2. รับจากลูกหลาน 3. ค้าขาย และ 4. ไม่มีรายได้ประจำ

3) ด้านการเป็นอยู่ส่วนใหญ่มักอาศัยอยู่กับ 1. ลูกหลาน 2. ตายายเพียงลำพัง 4) ด้านสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน/เคอปฏิบัติ 1. ผ้าผุ 2. ประดิษฐ์งานสานตะกร้า 3. ทำดอกไม้จากพลาสติก และ 5) ความต้องการของชุมชน 1. อยากให้มีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ 2. อยากได้ตัวอย่างกิจกรรม การประดิษฐ์ 3. อยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างมาก ทั้งนี้ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society) และคาดว่าจะเป็สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2564 รวมถึงการขาดหลักประกันทางรายได้ส่วนใหญ่ขาดการส่งเสริมด้านการออมทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากคงต้องพึ่งพารายได้จากบุตรเป็นหลัก แม้จะมีเบี้ยยังชีพที่จัดสรรให้แก่ผู้สูงอายุมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นแหล่งหลักในการดำรงชีวิต ในอนาคตการพึ่งพารายได้จากบุตรจะยิ่งยากมากขึ้นเนื่องจากการที่ผู้สูงอายุรุ่นต่อไปมีบุตรน้อยลง ขณะเดียวกันภาวะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและ การกระจุกตัวของ การพัฒนา จะทำให้คนวัยทำงานต้องออกนอกพื้นที่ไปทำงานในเมืองหรือต่างถิ่นทั้งให้ ผู้สูงอายุต้องอยู่กันตามลำพัง บ้างต้องแบกภาระในการเลี้ยงดูหลาน ซึ่งบุตรในวัยแรงงาน ทั้งไว้ให้ สภาพการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นท้าทายต่อทั้งคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเด็ก ซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการการดูแลและพัฒนาศักยภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยมีนโยบายการลด ความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐดังนั้นจึงได้กำหนด นโยบายการพัฒนาข้อหนึ่งไว้ว่า “เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริม คุณภาพชีวิตและการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อ สังคมในอนาคต (แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2561-2564, 2562)

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและ อาชีพผู้สูงอายุในชุมชน พบว่านักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการร่วมกัน 3 สาขา ได้แก่ 1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ดำเนินการออกแบบกิจกรรม กีฬา นันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการฝึกซ้อมกิจกรรมให้แก่เพื่อนนักศึกษา เป็นผู้นำผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการได้ 2. นักศึกษาสาขาการศึกษา

ปฐมวัย ดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยนำผ้า मुखของชุมชนบ้านตัวออกแบบเป็น กระเป๋าและพวงกุญแจ และการผลิตดอกไม้จากกระดาษพร้อมสร้าง (pattern) และเป็น ผู้นำในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้นำผู้ตามในการดำเนินกิจกรรม ตลอดกระบวนการได้ 3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Package) ผลิตภัณฑ์ และเป็นผู้นำผู้ตามในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อน นักศึกษาตลอดกระบวนการได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 1 เป็นกิจกรรมการสร้างสานสัมพันธ์และเรียนรู้ร่วมกันโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ในการดำเนินกิจกรรมจากนั้นนักศึกษาร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมเฉพาะกลุ่มนักศึกษา ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำอยู่เสมอ ทั้งนี้ในแต่ละครั้งกระบวนการจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมโดยเสนอผลการออกแบบและปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน เมื่อได้รูปแบบที่ชัดเจนจึงร่วมกันฝึกซ้อม ลงมือปฏิบัติ และเตรียมการในช่วงเวลาว่างจึงส่งผลให้นักศึกษากล้าพูดกล้าแสดงออกทั้งใน ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม และการลงพื้นที่ในโรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) อีกทั้ง ด้านผลการประเมินด้านการดำเนินการตามรูปแบบการจัดกิจกรรมพบว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับกิจกรรมและสามารถปฏิบัติกิจกรรมทั้งนี้ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 5.00, S.D = 0.00) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้การทำงานเป็นทีมบางอย่างต้องอาศัย การร่วมมือจึงจะประสบผลสำเร็จเนื่องจากแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกันการนำ ความสามารถของทุกคนมารวมกันจึงเกิดผลงานที่โดดเด่นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้น (สำนักงาน ก.พ., 2560) รวมถึงการให้คำปรึกษา (Coaching) เพื่อให้นักศึกษาเกิด ความสุขระหว่างปฏิบัติกิจกรรม และการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกปฏิบัติในการวิธีการ ที่ได้ร่วมกันออกแบบ สืบค้น วิเคราะห์ พิจารณา และตัดสินใจเลือกปฏิบัตินำไปสู่การเกิด ความภาคภูมิใจในทีมร่วมกัน ทั้งนี้หากที่ปรึกษามีความเชื่อในความสามารถของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง อีกทั้งการสร้างเชื่อมั่นนี้ จะส่งผลต่อการตัดสินใจและความสำเร็จของผู้เรียนได้ (มารุต พัฒนาผล, 2557)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการและอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน พบว่าโดยภาพรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.76, S.D= 0.08) ทั้งนี้ผลรายด้าน พบว่า 1) ด้านการปฏิบัติกิจกรรม กีฬา นันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.68, S.D=0.18) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการประดิษฐ์ดอกไม้จากกระดาษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.75, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการประดิษฐ์กระเป๋าจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.79, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ด้านการประดิษฐ์พวงกุญแจจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.82, S.D= 0.13) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากผลการประเมินโครงการจากนักเรียน (ผู้สูงอายุ) ตัวแทนชุมชน ครูใหญ่และครูในโรงเรียน นักพัฒนาชุมชนพบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในกิจกรรม โดยระบุว่าการอบรมในครั้งนี้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ได้ออกกำลังกาย ผ่อนคลายความเครียด ได้สนุกสนานกับการร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย การเล่นเกมแปลกใหม่ การสร้างผลิตภัณฑ์ พวงกุญแจผ้าถุง กระเป๋าผ้าถุงและงานกระดาษ และเพิ่มพลังความสามัคคี ทั้งนี้สิ่งที่จะพัฒนาต่อไปคือ การนำกิจกรรมมาพัฒนาต่อเนื่องให้เกิดความชำนาญในกิจกรรม และจะนำไปประกอบเป็นอาชีพอดิเรก การขายตามท้องตลาด ถ่ายทอดการประดิษฐ์นี้ให้กับลูกหลานและจะร่วมกันผลิตเพื่อถวายวัดและเก็บไว้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่ายให้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมชม ศึกษาดูงานภายในโรงเรียนต่อไป ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมนักศึกษาได้ร่วมกันสลับเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม คอยให้คำแนะนำและเอาใจใส่ ด้านการฝึกปฏิบัติแก่ทุกท่าน รวมทั้งมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยจัดเป็นกลุ่มและแต่ละกลุ่มจะมีนักศึกษาประจำและสลับหมุนเวียนไปในแต่ละวัน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและร่วมปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิดจึงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความพอใจในระดับมากที่สุด อีกทั้งมีกระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผ่อนคลายสลับการฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับ วรรณวิสาข์ ไชโย (2555) กล่าวว่า ความสุขจากการได้ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข ผู้สูงอายุส่วนใหญ่รู้สึกมีความสุขมากขึ้น หากตนสามารถช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถของตน เพราะจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกภาคภูมิใจอัมเอบใจที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้นอกจากความสัมพันธ์กับคนรอบข้างที่ดีเอื้อเพื่อแผ้วทำให้

ผู้สูงอายุมีความสุข การที่ผู้สูงอายุได้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการใช้ชีวิต รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในสังคมเพิ่มคุณค่าให้ชีวิตมีความหมายและรู้สึกพึงพอใจรวมถึงการพัฒนาสุขภาพและส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนวัยนี้ไม่เป็นภาระของสังคม แต่กลับเป็นผู้ที่สามารถใช้ศักยภาพองค์ความรู้ ภูมิปัญญาที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป (นวลวี ประเสริฐสุข, 2559)

4. ผลการส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชน เรียนรู้ในรูปแบบการบูรณาการสหวิทยาการที่สถาบันมุ่งเน้นให้มีการพัฒนา โดยนักศึกษาสามารถดำเนินการออกแบบกิจกรรมในส่วนของความชำนาญและเสนอแนะร่วมกันพร้อมทั้งลงมือปฏิบัติกิจกรรม ฝึกซ้อมร่วมกันในทุกกิจกรรม จนเกิดความชำนาญ และมีการวางแผนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม โดยสลับเป็นเป็นผู้นำและผู้ตาม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมในสถานที่จริง มีการวางแผนการเตรียมงานได้เป็นอย่างดี จนสำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดกระบวนการยกตัวอย่างการสะท้อนองค์ความรู้ที่ได้จากนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการกล่าวว่าจากการได้เข้าร่วมโครงการทำให้ได้ประสบการณ์ ทั้งการเข้าร่วมโครงการประกอบกับการเรียนพร้อมกัน ทำให้มีวินัยในการจัดการและวางแผนกับการทำงาน และหลังจากบรรลุเป้าหมายของโครงการทำให้ได้ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นความรู้และประสบการณ์ตรง ได้เพื่อนต่างสาขาที่ช่วยกันทำงานทั้ง 3 สาขาวิชาได้แนวคิดใหม่ ๆ จากอาจารย์ที่คอยแนะนำตลอดเวลาที่ทำโครงการ อีกทั้งโครงการนี้ยังเน้นให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพ และได้เสนอแนวความคิดของตนเองออกมา เพื่อเป็นการฝึกให้กล้าที่จะแสดงออก และเตรียมพร้อมที่จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดพัฒนาชุมชนต่อไปได้ ความรู้สึกภูมิใจที่ได้ครั้งนี้คือโอกาสที่ได้เป็นตัวแทนทำโครงการดี ๆ ในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังกล้าลงมือทำในสิ่งที่ตนยังไม่เคยได้ทำ กล้าคิด กล้าแสดงออกแต่ด้วยคำว่าหน้าที่จึงทำให้กล้าเรียนรู้ และกล้าลงมือทำ โครงการนี้ไม่เพียงแต่ทำเพื่อใครคนใดคนหนึ่ง แต่การที่ได้พัฒนาชุมชนครั้งนี้เหมือนเป็นการฝึกให้ผู้ร่วมโครงการสามารถเป็นผู้นำใน

ชุมชนได้ และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับออกแบบเพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป อีกทั้งกิจกรรมโครงการเปิดโอกาสให้นักศึกษาลงพื้นที่จริงในชุมชน ณ สังคมหนึ่ง ที่อาจไม่ใช่เด็กปฐมวัยที่เคยเรียนรู้หรือผู้ใหญ่ (ผู้สูงอายุ) มีความร่วมมือและยินดีรับฟังนักศึกษา นอกจากเป็นการพัฒนาศักยภาพของทางผู้ดำเนินโครงการแล้ว ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้รับต่อยอดได้ เช่น ได้ฝึกการออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์ ได้ร่วมกิจกรรมผ่อนคลายในหลากหลายรูปแบบทั้งนี้โรงเรียนสามารถจัดทำเพื่อจัดจำหน่ายและสร้างรายได้เช่นกัน เป็นต้น จากผลการสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับของผู้สูงอายุ ทำให้ทราบว่าโรงเรียนสร้างสุข ขึ้นขอบกิจกรรมการออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์ทำให้ผู้ดำเนินกิจกรรมอยากพัฒนาโครงการเพิ่มขึ้นต่อไป (โครงการยุวชนอาสา, 2564)

ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลวิจัยไปใช้

1. ควรมีการนำรูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการ และทักษะอาชีพ บูรณาการเข้ากับชุมชนใกล้เคียงที่มีวัตถุประสงค์อื่น (ผ่านูก) อาจปรับเปลี่ยน เช่น กระเป๋ามะเฟือง ดอกไม้ผ่านูก เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาจุดเด่นของชุมชนแต่ละพื้นที่เนื่องจากมีบริบทที่แตกต่างกัน
3. การดำเนินโครงการเพื่อให้ได้ผลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ดำเนินโครงการควรกำหนดการติดตามผลต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2563, 5 ตุลาคม). ก้าวอย่างของประเทศไทย สู่ ‘สังคมผู้สูงอายุ’ อย่าง
สมบูรณ์แบบ. <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. สำนักวิชาการ.
นวลฉวี ประเสริฐสุข. (2559). การศึกษาแนวทางส่งเสริมความสุขของผู้สูงอายุใน
อาเซียน. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2564). โครงการยุวชนอาสาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- มารุต พัฒนาผล. (2557). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิด
และความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการ
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7(3), 682-699.
- วรรณวิสาข์ ไชโย. (2555, 10 มีนาคม). ทรรศนะเรื่องความสุขในผู้สูงอายุ กรณีศึกษา
บ้านวัยทองนิเวศน์. <http://journal.human.cmu.ac.th>.
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย-อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. (2554, 23 ธันวาคม). ศูนย์ข้อมูล
ประเทศไทย-อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. <http://phetcha>
bun.kapook.com/%E0%B8%
- สำนักงาน ก.พ. (2560, 1 ตุลาคม). การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. [https://www.ocsc.go.th](https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf)
[/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf](https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf)
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). วาระปฏิรูปที่ ๓๐ : การปฏิรูประบบเพื่อ
รองรับสังคมสูงวัย. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์. (2562, 10 มีนาคม). วิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุ
จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2562. <http://phchabun.nso.go.th>
- อนวัดี คุณแก้ว. (2562). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สู่ผลงานทางวิชาการเพื่อ
การเลื่อนวิทยฐานะ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Author

Mrs.SroungpornKusolsong

Early Childhood Education, Faculty of Education,

PhetchabunRajabhat University83 Moo 11, Saraburi-Lomsak

Rd.,SadiangSubdistrict, MueangPhetchabun Province 67000

Tel: 081-8394832 Email : sroungporn.p@gmail.com

Miss WichayaPorn Onpuy

Early Childhood Education, Faculty of Education,

PhetchabunRajabhat University 83 Moo 11, Saraburi-Lomsak

Rd.,SadiangSubdistrict, MueangPhetchabun Province 67000

Tel: 087-3160461 Email : krunum_num@hotmail.com

Miss Pitchayapa Treewong

Early Childhood Education, Faculty of Education,

PhetchabunRajabhat University 83 Moo 11, Saraburi-Lomsak

Rd.,SadiangSubdistrict, MueangPhetchabun Province 67000

Tel: 092-6420265 Email : Pitchayapa59nuy@gmail.com

mailto:sroungporn.p@gmail.com

**ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ
เลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี**
Marketing mix factors influencing the service decision process
Government Savings Bank Business Loan in
Ubon Ratchathani Province

จุฬารัตน์ กรุงศรี¹

Jularat Krungsri

¹นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ หลักสูตรคณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Student, Master of Business Administration Degree in Management,

Faculty of Business Administration and Management,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 18 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 5 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากลูกค้าผู้มาใช้บริการกับ

ธนาคารออมสินในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 23 สาขา ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 302 คน แบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์/การบริการ ด้านอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกสินเชื่อบริการธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยด้านสถานที่และช่องทางการบริการ ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกสินเชื่อบริการธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อบริการธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ประกอบกิจการ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านสถานที่และช่องทางการบริการ ด้านอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ส่วนประสมธุรกิจที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านลักษณะทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, กระบวนการตัดสินใจ, ธุรกิจสินเชื่อ, ธนาคารออมสิน จังหวัดอุบลราชธานี

Abstract

This research has the objective for (1) to study the marketing mix factors that influence the decision making process for using the Government Savings Bank business loan service. in Ubon Ratchathani Province. 2) to compare the mix factors marketing that influences the decision making process for using Government Savings Bank business loans in the province of Ubon Ratchathani classified by personal factors, the sample group used in the research was using a random sampling method from customers who used to use the service with The Government Savings Bank in Ubon Ratchathani Province, 23 branches, received a total sample of 302 people, which proportional terrain The tools that were used in the research are questionnaire and statistic to analyze the data are, percentage, mean, deviation, Standard Multiple Regression Analysis t-Test and F-Test

The results of the research found out that:

1. The product/service factors Interest rates and fees physical appearance and marketing promotion affects the decision making process for the Government Savings Bank business loan in Ubon Ratchathani Province with statistical significance at the 0.01 level and factors of location and service channels affects the decision making process for the Government Savings Bank business loan in Ubon Ratchathani Province statistically significant at the 0.05 level.

2. When comparing the marketing mix factors that influence the decision making process Government Savings Bank Business Loan in Ubon Ratchathani Province, classify by personal factor found that the

users with sex, age, marital status education level period of business and different average monthly income, there are no different opinions. The product/service location and service channels Interest rates and fees marketing promotion and physical characteristics, different business types had statistically different opinions on physical characteristics at the 0.05 level.

Keywords: Marketing mix, Decision making process, Credit business Government, Savings Bank Ubon Ratchathani Province

บทนำ

ธนาคารออมสิน (2563) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการก่อตั้งธนาคารออมสินไว้ว่า ถือกำเนิดโดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ที่ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการเก็บรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย โดยทรงตราพระราชบัญญัติจัดตั้งคลังออมสินขึ้น เมื่อวันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2456

ยุคที่ 1 กำเนิดธนาคารออมสิน คลังออมสิน สังกัดกรมพระคลังมหาสมบัติ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ พ.ศ. 2456–2471 เพื่อให้คลังออมสินได้เป็นประโยชน์แก่กุลเผ่าแพไปถึงราษฎรโดยทั่วกัน พระองค์จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการจัดตั้ง “คลังออมสิน” ขึ้นในสังกัดกรมพระคลังมหาสมบัติ กระทรวงพระคลัง มหาสมบัติ และพระราชทานพระบรมราชานุญาตประกาศใช้ “พระราชบัญญัติคลังออมสิน พ.ศ. 2456” ประกาศใช้ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2456

ยุคที่ 2 เติบโตอย่างรุ่งหน้า กองคลังออมสิน สังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงพาณิชย์ และคมนาคม พ.ศ. 2472-2489 ต่อมาในปี พ.ศ. 2472 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชดำริเห็นควรโอนกิจการคลังออมสินให้ไปอยู่ในความรับผิดชอบของ

กรมไปรษณีย์โทรเลข กิจการได้เริ่มแพร่หลาย และเป็นที่ยินยอมของประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งนับได้ว่ากิจการคลังออมสินในช่วงระยะนี้เติบโตขึ้นมาก จึงเรียกได้ว่าเป็น “ยุคแห่งความก้าวหน้าของการคลังออมสินแห่งประเทศไทย”

ยุคที่ 3 รากฐานความมั่นคง ธนาคารออมสิน สังกัดกระทรวงการคลัง พ.ศ. 2490–ปัจจุบัน ต่อมาภายหลังเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง รัฐบาลได้เห็นถึงคุณประโยชน์ของการออมทรัพย์และความสำคัญของคลังออมสินที่มีต่อการพัฒนาประเทศ จึงได้ยกฐานะของคลังออมสินขึ้นเป็นองค์การของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดำเนินธุรกิจภายใต้ “พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489” มีการบริหารงานโดยอิสระ ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เริ่มดำเนินธุรกิจในฐานะธนาคารออมสินตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2490 และคำว่า “คลังออมสิน” ก็ได้เปลี่ยนเป็นคำว่า “ธนาคารออมสิน” นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ยุคที่ 4 โฉมใหม่สู่ความทันสมัยครบวงจร ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ธนาคารออมสินได้เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพัฒนาระบบการดำเนินงาน และการบริการในทุกด้านอย่างเป็นพลวัตร ธนาคารจึงได้ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ เพื่อรักษาลูกค้ามากกว่า 26 ล้านบัญชี โดยระดมทรัพยากรในทุกด้าน เตรียมการเพื่อปรับปรุง ภาพลักษณ์ และรูปแบบการให้บริการที่ทันสมัยและครบวงจรยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการให้บริการที่ สอดคล้องต่อความต้องการและครอบคลุมทุกกลุ่มทุกอาชีพและทุกช่วงวัย นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

การแข่งขันทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ส่งผลกระทบอย่างมากต่อภาคธุรกิจ ทำให้เกิดการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม, 2559) จะเห็นได้ว่าธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดกลยุทธ์องค์การที่ทันสมัย การเข้าถึงแนวโน้มใหม่ ๆ ของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้ประกอบการรู้ เข้าใจ ปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลง ธนาคารพาณิชย์ไทย ก็เช่นเดียวกันที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง เพื่อครองส่วนแบ่งทางการตลาด

และความเป็นผู้นำด้านสินค้าเชิงธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ และโปรโมชั่นต่าง ๆ ออกมาเพื่อดึงดูดผู้ประกอบการ SMEs ให้ตัดสินใจเลือกใช้สินค้ากับธนาคารให้มากที่สุด ซึ่งแต่ละธนาคารต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ในการแข่งขันที่แตกต่างกันออกไป (ศุวดี วิเศษยา, 2558: 4)

ธนาคารออมสิน เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่เติบโตเคียงคู่สังคมไทยและมียุทธศาสตร์สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในระดับฐานรากมาจนถึงปัจจุบัน แม้มีสถานภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจที่ต้องดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะการมีภาพลักษณ์เป็นธนาคารเพื่อสังคมที่เน้นเรื่องการส่งเสริมการออมและสร้างวินัยทางการเงินเป็นหลัก แต่ด้วยความท้าทายต่าง ๆ และภาวะการแข่งขันที่รุนแรง จึงเปลี่ยนแปลงไปด้วยภาพลักษณ์ที่ทันสมัยขึ้น พร้อมปรับกลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุก มุ่งสู่การเป็นธนาคารดิจิทัล แต่ยังคงความเป็นธนาคารออมสินที่ดูแลลูกค้าทุกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง (ธนาคารออมสิน, 2563) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นการตอบโจทย์ ความต้องการของผู้ใช้บริการด้วยการส่งมอบคุณค่าทางด้านคุณภาพ ด้านการบริการ และความสะดวกสบายพื้นฐานต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้ใช้บริการเห็นว่าสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย คุณค่าที่ผู้ใช้บริการได้รับรู้จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการในการใช้บริการจากองค์กรและทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความจงรักภักดีกับองค์กร เพราะความจงรักภักดีเป็นเสมือนอิทธิพลที่ส่งผลต่อประสบการณ์ในการเลือกซื้อสินค้าเลือกบริโภคตราสินค้า และบริการที่องค์กรสร้างและส่งมอบเพื่อให้เกิดคุณค่าสูงสุดแก่ผู้บริโภค มีหลายองค์กรประกอบที่สร้างให้เกิดประสบการณ์ในการเลือกซื้อสินค้า เช่น ความสะดวกในการจองรถความสะดวกภายในองค์กร ความเป็นกันเองและความเอื้ออาทรของพนักงาน ความง่ายในการเข้าใช้บริการและประสบการณ์หลังจากใช้บริการ เป็นต้น (อดุลย์ หิริรักษ์เสาวนีย์, 2542) อย่างไรก็ตามธนาคารออมสินยังคงมีมาตรการที่จะช่วยเหลือผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เช่น มีการยกเลิกราคาธรรมเนียมลูกค้า SMEs เพื่อช่วยลดต้นทุนและทำให้มีกำไรในการทำธุรกิจมากขึ้น (ธนาคารออมสิน, 2562)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของธนาคารออมสิน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจของลูกค้า เพื่อใช้เป็นแนวโน้มในการให้บริการและการปรับปรุงการให้บริการของธนาคารออมสินต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ลูกค้าผู้มาใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสินในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,324 คน (ธนาคารออมสินภาค, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าผู้มาใช้บริการกับธนาคารออมสินในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 23 สาขา โดยจะแบ่งเป็นสาขานขนาดใหญ่พิเศษขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดประชากรตามตาราง Krejcie and Morgan (ทองใบ สุตขารี, 2551: 129) เทียบขนาดประชากร 1,400 คน ซึ่งได้จำนวน

กลุ่มตัวอย่าง 302 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มจากลูกค้าที่มาใช้บริการสินค้าเพื่อธุรกิจกับธนาคารออมสินในเขตจังหวัดอุบลราชธานีของแต่ละสาขา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่มามีใช้บริการธนาคารออมสินในเขตจังหวัดอุบลราชธานีมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้าเพื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ในด้านต่าง ๆ จำนวน 7 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านสถานที่และช่องทางการบริการ ด้านอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจใช้บริการธนาคารออมสิน ได้แก่ ขั้นตอนการรับรู้ถึงความต้องการ ขั้นตอนการค้นหาข้อมูล ขั้นตอนการประเมินทางเลือก ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการ และขั้นตอนการประเมินผลภายหลังการใช้บริการ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า

4. แบบสอบถามแบบเปิด และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการจำแนกและแปรความหมายตัวแปร
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงลักษณะการกระจายตัวข้อมูล

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ใช้พยากรณ์ตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Enter

5. การทดสอบค่าที (t-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ประเภทธุรกิจ ระยะเวลาที่ประกอบกิจการ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วน ประสมทาง การตลาดที่มี อิทธิพลต่อ การตัดสินใจ เลือกใช้ บริการ สินเชื่อธุรกิจ ธนาคาร ออมสิน ในเขต จังหวัด อุบลราชธานี	เพศ		อายุ		สถาน ภาพ สมรส		ระดับการ ศึกษา		ประเภท ธุรกิจ		ระยะ เวลาที่ ประกอบ กิจการ		รายได้ เฉลี่ย ต่อเดือน	
	t	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P
1. ด้าน ผลิตภัณฑ์ /บริการ	.64	.51	.74	.56	.63	.63	1.21	.30	1.42	.22	1.10	.35	.76	.55
2. สถานที่และ ช่อง ทางการ บริการ	.33	.73	.76	.54	.32	.86	.42	.79	2.38	.05	1.38	.23	.83	.50
3. ด้านอัตรา ดอกเบี้ย และ ค่าธรรมเนียม	.11	.90	1.08	.36	.89	.46	1.32	.26	1.56	.18	.11	.97	.39	.80
4. ด้านส่งเสริม การตลาด	.34	.72	.54	.70	.41	.80	.92	.45	.98	.41	.31	.87	1.94	.10
5. ด้านลักษณะ ทางกายภาพ	-.28	.77	2.11	.07	.62	.64	.59	.17	2.42*	.04	2.08	.08	1.04	.38

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้าเชือธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ผลรวมกระบวนการตัดสินใจ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์/การบริการ ด้านอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจเลือกสินค้าเชือธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านสถานที่และช่องทาง การบริการ มีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจเลือกสินค้าเชือธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ ($R = 0.88$)

ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้าเชือธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีระดับความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ธนาคารมีชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือเป็นที่รู้จักรวมทั้งมีระบบการดูแลหลักประกันที่มี ความน่าเชื่อถือ และให้ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ที่เหมาะสม ตามลำดับ

ด้านสถานที่และช่องทางการบริการ ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้าเชือธุรกิจกับธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีระดับความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ที่ตั้งของธนาคารอยู่ในย่านชุมชนใจกลางเมืองทำให้สะดวกในการติดต่อธุรกรรม มีจำนวนสาขาที่เพียงพอต่อการให้บริการ และมีการกำหนดช่วงเวลาเปิด/ปิด ในการให้บริการที่เหมาะสมตามลำดับ

ด้านอัตราดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการกระบวนกาตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้าเชือธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีระดับความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ธนาคารมี

การแจ้งอัตราดอกเบี้ยอย่างชัดเจน กำหนดจำนวนเงินที่ผ่อนชำระต้องงวดสอดคล้องกับวงเงินกู้ หรือความสามารถในการชำระหนี้ และค่าธรรมเนียมในการประเมินราคาหลักทรัพย์ที่ธนาคาร กำหนดมีความเหมาะสม ตามลำดับ

ด้านส่งเสริมการตลาด ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพล ต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีระดับความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ธนาคารมีบริการหลังการขายที่ดี เช่น ตรวจเยี่ยมกิจการของลูกค้า การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา เป็นต้น และพนักงานบริการแนะนำสินเชื่อนอกสถานที่ตามลำดับ

ด้านลักษณะทางกายภาพ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัด อุบลราชธานี มีระดับความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ธนาคารมีนโยบายที่ชัดเจน ในการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่ใช้บริการของธนาคาร มีป้ายโลโก้ที่สะท้อนภาพลักษณ์ ของธนาคารได้เป็นอย่างดี และบรรยากาศภายในมีความสวยงาม สะอาด ทันสมัย ตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มี อิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัด อุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ประกอบกิจการและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านสถานที่และช่องทางการบริการ ด้านอัตราดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียม ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ส่วนประสมธุรกิจ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านลักษณะทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ มีอิทธิพลต่อการกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แบบฟอร์มคำขอกู้ที่ชัดเจนและกรอกข้อมูลง่าย การออกแบบประเภทของผลิตภัณฑ์สินเชื่อธุรกิจและวัตถุประสงค์ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือเป็นที่รู้จัก เอกสารและขั้นตอนในการขอสินเชื่อไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการยื่นขอกู้ออนไลน์ผ่าน แอปพลิเคชัน GSB Smart SMEs ระบบดูแลหลักประกันมีความน่าเชื่อถือ วงเงินสินเชื่อและระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ อรุณี ล้อมเศรษฐี (2554: 15) สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อตอบสนอง ความจำเป็นหรือความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วยสิ่งที่สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ เช่น ชื่อเสียงของผู้ขายผลิตภัณฑ์ อรอนงค์ ทองแท้ (2552: 28) บริการ (Service) ที่ธุรกิจพัฒนาและผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด ดุษฎี พัฒนวิริยะพิศาล (2550: 12) บริการจะเป็นผลิตภัณฑ์อย่างหนึ่ง แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible Product) ไม่สามารถจับต้องได้มีลักษณะเป็นอาการนามไม่ว่าจะเป็นความสะดวกความรวดเร็ว การให้คำปรึกษา เป็นต้น ซึ่งคุณภาพของบริการจะต้องประกอบมาจากหลายปัจจัยทั้งความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของพนักงานสินค้าหรือบริการจะนำเสนอให้กับลูกค้า ตลอดจนแนวทางการกำหนดผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมต่อความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายโดยทั่วไปแนวทางที่จะทำให้สินค้าขายได้มีรายละเอียดอยู่สองประการ คือ สินค้าที่มีความแตกต่าง (Differentiation) โดยการสร้างความแตกต่างนั้น จะต้องเป็นสิ่งที่ลูกค้าสามารถสัมผัสได้จริงว่าต่างกันและลูกค้าตระหนัก เช่น ความปลอดภัย ละออง มังตระการ (2560: 34) ทุกส่วนประกอบของการทำงานในการให้บริการ

ที่สามารถสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ได้แก่ ลักษณะที่เป็นผลิตภัณฑ์หลัก (Core product) ผลิตภัณฑ์เสริม (Supplementary service) ซึ่งแสดงถึงประโยชน์ที่ลูกค้าต้องการ และการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า บริการ (Service) ในเรื่องของบริการนั้นจะต้องเน้นที่ประโยชน์หลักที่จะได้รับจากผลิตภัณฑ์หลัก และยังต้องพิจารณาถึงประโยชน์เพิ่มเติมที่จะได้รับจากผลิตภัณฑ์เสริม

ด้านสถานที่และช่องทางการบริการ มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้าหรือธุรกิจกับธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ตอบแบบสอบถามมองถึงที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชนในกลางเมือง ทำให้สะดวกในการติดต่อธุรกรรม จำนวนสาขาบริการที่เพียงพอต่อการให้บริการ รวมถึงที่จอดรถแต่ละสาขาเพียงพอต่อผู้มาใช้บริการ และผู้ใช้บริการสามารถยื่นกู้ผ่านพนักงานและผ่านทางออนไลน์แอปพลิเคชัน GSB Smart SMEs ตลอดจนช่วงเวลาในการเปิด/ปิด ในการให้บริการที่เหมาะสม สอดคล้องกับ จิรินทร์ เทพพิพิธ (2556: 25) ช่องทางการตลาดที่ใช้ในการแสดงการบริการไปยังผู้ซื้อหรือผู้ใช้ ฅนภัทร สำราญราษฎร์ (2552: 48-49) กำหนดกลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่ายสำหรับสินค้าทั่วไปช่องทางการจัดจำหน่ายจะมีขั้นตอนมากมายกว่าจะผ่านไปถึงมือผู้บริโภค (Customer) จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างช่องทางในการรับรู้ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อหรือเข้ามาใช้บริการ เช่น การทำเว็บไซต์ที่ทันสมัย การให้ข้อมูลที่ถูกต้องจากพนักงาน มาลิน เมธิยานนท์ (2554: 8) กิจกรรมบริการจากองค์กรไปยังตลาดเป้าหมาย ละออง มังตระการ (2560: 24) การส่งมอบบริการให้กับลูกค้าเมื่อใด ใช้เวลาใดในการส่งมอบบริการที่ไหน การตัดสินใจด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างไร การตัดสินใจว่าจะใช้ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution) ทางด้านกายภาพ หรือทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการตัดสินใจทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจบริการ การให้บริการข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ตจะใช้ฐานข้อมูลที่ส่งมอบผ่านพื้นที่ในเว็บไซต์ในคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์ ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าในการให้บริการและการติดต่อกับลูกค้า จะต้องคำนึงด้านความสะดวก ซึ่งเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การส่งมอบบริการให้กับผู้บริโภค

ด้านอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ตอบแบบสอบถามมองถึงการแจ้งอัตราดอกเบี้ยอย่างชัดเจนรวมถึงค่าธรรมเนียมในการประเมินราคาหลักทรัพย์ มีความเหมาะสมค่าประกันชีวิต เพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อมีความยืดหยุ่นสามารถต่อรองได้ตลอดจนจำนวนเงินงวดที่ผ่อนชำระต้องสอดคล้องกับวงเงินกู้หรือความสามารถในการชำระหนี้ และค่าปรับกรณีและค่าปรับกรณีชำระหนี้คืนก่อนครบกำหนดมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ อร์ณี ล้อมเศรษฐี (2554: 15) เป็นต้นทุน (Cost) ของลูกค้าผู้บริโภคจะเปรียบเทียบกับระหว่างคุณค่า (Value) ของผลิตภัณฑ์กับราคา (Price) ของผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อ (อรอนงค์ ทองแท้, 2552: 28) จำนวนเงินที่ลูกค้าต้องชำระให้กับผู้ขาย เพื่อให้ได้รับการบริการโดยมีธุรกิจต้องกำหนดราคาให้อยู่ในระดับที่ลูกค้าสามารถซื้อได้การกำหนดราคาขายนั้นมิจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน สุรียี ศิรินาวิ (2557: 9) มูลค่าที่จะนำไปใช้ในลักษณะของการตลาดราคาอาจจะเท่ากับต้นทุนหรือราคาอาจจะถูกปรับปรุงให้ตรงกับความต้องการของตลาด ราคาเป็นคุณค่าที่ผู้ทำผลิตภัณฑ์เป็นผู้กำหนด และปรกติราคาจะสูงกว่าต้นทุนการผลิตและการจำหน่าย โดยมีการบวกกำไรที่คาดหวังเข้าไปในราคาร้านแล้ว

ด้านส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ตอบแบบสอบถามมองถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่นหนังสือพิมพ์โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา เป็นต้น รวมถึงมีการจัดแพ็คเกจวงเงินสินเชื่อมีความน่าสนใจ เช่น วงเงินสินเชื่อไฟฟ้าเพื่อผู้ประกอบการ จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและสร้างเครือข่ายธุรกิจแก่กลุ่มลูกค้าสินเชื่อ บริการหลังการขายที่ดีโดยการตรวจเยี่ยมกิจการของลูกค้า และพนักงานมีบริการแนะนำสินเชื่อ นอกสถานที่ สอดคล้องกับสุภาภรณ์ อุบแก้ว (2557: 29) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสาร โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้า โดยเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารการตลาดบริการในการส่งเสริมการตลาดอาจทำได้ 4 แบบด้วยกัน ซึ่งเรียกว่า ส่วนผสมการส่งเสริมการตลาด หรือส่วนประสมในการติดต่อสื่อสารประกอบไปด้วย

การโฆษณา การขายโดยพนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ นาริรัตน์ ภาษมทรัพย์ (2556: 35) การให้ข้อมูลชักจูงใจ รวมทั้งเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศนคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย นำมาสู่การตัดสินใจซื้อ โดยมีการสื่อสารทางการตลาดผ่านเครื่องมือทางการตลาด คือ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ (จิรันดร เทพพิพิธ, 2556: 29) การประชาสัมพันธ์ การขายโดยพนักงานขาย การบริการหลังการขายและการใช้สายสัมพันธ์เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ Kotler and Armstrong (1996: 174) ธุรกิจบริการต้องให้ความสนใจกับปัจจัยตัวอื่นเพิ่ม เพื่อใช้กับการตลาดบริการ ได้แก่ คน (People) กระบวนการ (Process) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) เพราะการให้บริการส่วนมากกระทำโดยคน (People) ดังนั้น การคัดเลือก การฝึกอบรม และการจูงใจพนักงานสามารถสร้างความแตกต่างในความพึงพอใจของลูกค้า โดยหลักการพนักงานควรแสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการบริการ มีการตอบสนองอย่างทันทีต่อความต้องการของลูกค้า มีความสามารถในการแก้ปัญหา สุรีย์ ศิรินาวี (2557: 24) การสื่อสารทางการตลาดเพื่อเชิญชวนให้ลูกค้าใช้บริการ สามารถสร้างกำไรให้แก่กิจการได้ตามที่ต้องการ

ด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อ ธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ตอบแบบสอบถาม มองถึงนโยบายชัดเจนในการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการโดยสร้างบรรยากาศภายในให้มีความสวยงาม สะอาด ทันสมัย ป้ายโลโก้ที่สะท้อนภาพลักษณ์ได้เป็นอย่างดี สิ่งอำนวยความสะดวกให้ลูกค้าขณะนั่งรอรับบริการ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ แก้วน้ำ ไว้มือบริการ รวมถึงระบบรักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกัน การโจรกรรม พร้อมมีระยะเวลาในการรอคิวเพื่อรับบริการ สอดคล้องกับ ธาวิณี โชติวรรณกุล (2550: 16) เป็นการสร้างคุณภาพโดยรวม ภายใต้ลักษณะทางกายภาพ สื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก อาคาร ตกแต่ง ป้าย รวมทั้งรูปแบบการให้บริการไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสะดวก การนำอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ จุรีย์พร ศักดิ์สุริยา (2557: 11-12) ลักษณะทางกายภาพมีส่วนช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย และการให้บริการที่รวดเร็ว ดุษฎี พัฒนวิริยะพิศาล (2550: 13) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ อาคาร เครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการ ตกแต่งสถานที่เฟอร์นิเจอร์

ตลาดจตุรพักตปราชสัณพัณธ์ เป็ณตัณ ซึ่งสัณต่าง ๆ เหล่านั้ลู้กค้าจะอาศัยสัณแวดล้อมทางกายภาพ เป็ณปัจจยหนึงนในการเลือกใช้บรการ ดัังนั้ณ สัณแวดล้อมทางกายภาพยัังดูหุรหุร และสวยงาม เพ็ยงไคการบรการน้าจะมีคณภาพไปดวย สุรีย ศรึณาวี (2557: 197) การสร้างและน้าเสนอปัจจย ต่าง ๆ เก็ยวข้องกับสวณที่สัณผัศจบัตองได้ของการให้บรการและสัณแวดล้อมต่าง ๆ ของพัณที่การ ให้บรการ โดยพยายาสร้างคณภาพโดยรวมทัังทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บรการ เพ็ยสร้างคณค้าให้กับลู้กค้าไม่ว่าจะเป็ณด้านการแต่งกายสะอาดเรยบรยอ การเจรจาทองสุภาพ อ่อนโยน และการให้บรการที่รวดเรว หรือผลประโยชน์อืณ ๆ ที่ลู้กค้าควรได้รับ ซึ่งจะมีผลต่อ ความประทับใจของลู้กค้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศีกษา

จากผลการศีกษาปัจจยที่มีอหิพลต่อกระบวนการตดัสนใจเลือกใช้บรการ สึณเชือธุรกิจธนาการอมสึณ ในเขตจัังหวัดอุบลราชธานี มีข้อเสนอแนะดัังต่อไปนี้

ด้านผลตัทภณธ์/บรการ เป็ณปัจจยที่มีอหิพลต่อกระบวนการตดัสนใจเลือกใช้ บรการสึณเชือธุรกิจธนาการอมสึณ ในเขตจัังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างให้คณสำคัญ ในเรืองธนาการมีเชือเสยงและคณน้าเชือถือเป็ณที่รู้จััก ระบบการดูแลห้ลัภประกัณ มีคณน้าเชือถือ และธนาการให้ระยยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ที่เหมาสม ดัังนั้ณ พนัังงานควร แจ้งให้ลู้กค้าทราบถึงเงือนไขห้ลัภเกณธ์ของธนาการให้ชััดเจนรวมถึงความปลอดภยในการดูแล ห้ลัภประกัณเพ็ยให้ลู้กค้าเกิตมัณใจทุกคร้งที่มาใช้บรการ

ด้านสถานที่และช่องทางการบรการ เป็ณปัจจยที่มีอหิพลต่อกระบวนการ ตดัสนใจเลือกใช้บรการสึณเชือ ธุรกิจธนาการอมสึณ ในเขตจัังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างให้คณสำคัญในเรืองที่ตัังของธนาการอยุ่ในย่านชุมชนใจกลางเมือง ทำให้สะดวก ในการติดต้อธุรกิจธนาการมีจ้านวนสาขาที่เพ็ยพอต่อการให้บรการ และธนาการกำหนด ช่วงเวลาเป็ด/ปัด ในการให้บรการที่เหมาสม ดัังนั้ณ ธนาการจึังควรมีการสำรวจ้านวนสาขา ที่เป็ดให้บรการ ช่วงเวลาเป็ด/ปัดทุกปีว่ามีความเพ็ยพอต่อความต้องการของลู้กค้ามากน้อยเพ็ยใด

ด้านอัตราดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการแจ้งอัตราดอกเบี้ยอย่างชัดเจน การกำหนดจำนวนเงินที่ผ่อนชำระต่องวดสอดคล้องกับวงเงินกู้หรือความสามารถในการชำระหนี้ และค่าธรรมเนียมในการประเมินราคาหลักทรัพย์ที่ธนาคารกำหนดมี ความเหมาะสม ดังนั้น พนักงานควรมีการแจ้งอัตราดอกเบี้ย เงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับสินเชื่อประเภทนั้น ๆ ให้กับลูกค้าทราบอย่างชัดเจน รวมถึงเมื่อคำนวณจำนวนเงินงวดที่ผ่อนชำระให้กับลูกค้าจึงควรถามความสมัครใจของลูกค้าก่อนว่าต้องการระยะเวลา การผ่อนกี่ปี เพราะลูกค้าบางรายมีรายได้สูงต้องการจ่ายให้หมดในระยะเวลาที่สั้น

ด้านส่งเสริมการตลาดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการบริการหลังการขายที่ดี เช่น ตรวจเยี่ยมกิจการของลูกค้า ธนาคารมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา เป็นต้น และพนักงานมีการบริการแนะนำสินเชื่อนอกสถานที่ ดังนั้น ธนาคารจึงควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของธนาคารให้ครอบคลุมทุกช่องทาง รวมถึงควรมีพนักงานหรือระบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้บริการทุกครั้งหลังจากที่ลูกค้าได้รับบริการจากธนาคารเรียบร้อยแล้ว

ด้านลักษณะทางกายภาพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องธนาคารมีนโยบายที่ชัดเจนในการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่ใช้บริการของธนาคาร มีป้ายโลโก้ที่สะท้อนภาพลักษณ์ของธนาคารได้เป็นอย่างดี และบรรยากาศภายในมีความสวยงาม สะอาด ทันสมัย ดังนั้น ธนาคารจึงควรดำเนินการเรื่องบรรยากาศภายในธนาคารมีความสวยงาม สะอาด ทันสมัยนำเข้าไปใช้บริการอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการวิจัยครั้งต่อไปให้ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้าเชื้อธุรกิจธนาคารออมสิน ในจังหวัดอื่นเพื่อจะได้รับข้อมูลที่กว้างมากยิ่งขึ้น
2. ศึกษาคุณภาพการให้บริการของพนักงานในการให้บริการสินค้าเชื้อธุรกิจธนาคารออมสิน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
3. การทำวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลให้มากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- จิรันดร เทพพิพิธ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการเคเบิลทีวีท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี [ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จรรย์พร ศักดิ์สุริยา. (2557). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยา [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาติชาติ พยุหนววิชย์. (2563, 29 เมษายน). 3 DNA หนุนออมสินยุคใหม่ สู่ “ธนาคารเพื่อความยั่งยืน”. <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9630000045085>
- ณภัทร สำราญราษฎร์ และวราวุฒิ ติตวารี. (2552). ปัจจัยทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปให้ความสำคัญในการเลือกใช้บริการที่พักแบบบูติก โฮเต็ลในเขตกรุงเทพมหานคร [การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ดุขฎฐิ พัฒนวิริยะพิศาล. (2550). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการ
โรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมราชรา.
- ทองใบ สุตชาธิ. (2551). การวิจัยธุรกิจ : ปฏิบัติการวิจัยนอกเหนือจากตำรา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชาวิณี โชติวรรณกุล. (2550). ปัจจัยส่วนผลมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้า
พักในโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ธนาการอมสินภาค 12. (2562). รายงานจำนวนประชากรที่ใช้บริการธนาการอมสิน
ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. ธนาการอมสินภาค 12.
- ธนาการอมสิน. (2559, 5 กันยายน). วิสัยทัศน์ พันธกิจธนาการอมสิน
<https://www.gsb.or.th/about/...>
- ธนาการอมสิน. (2563, 7 ตุลาคม). นโยบายการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ธนาการเพื่อสังคม
ธนาการอมสิน. https://www.gsb.or.th/media/2019/08/N_SC.pdf
- นาธิริธัน เกษมทรัพย์. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อทองรูปพรรณ
ของผู้บริโภคในเขต อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี [วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มาลิน เมธิยานนท์. (2554). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจใช้
บริการโรงแรมธุรกิจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตวัฒนา [การค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ละออง มังตะการ. (2561). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินด้านสินเชื่อธนาคารไทยพาณิชย์ของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดอุบลราชธานี”. *วารสาร บริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 7(13), 54-74.
- _____. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินด้านสินเชื่อธนาคารไทยพาณิชย์ของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดอุบลราชธานี [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน. (2559, 25 กันยายน). รายงานจำนวนผู้ประกอบการและการจ้างงานข้อมูล และสถานการณ์ SMEs. <http://www.sme.go.th>
- สุรีย์ ศิรินาวิ. (2557). ส่วนประสมทางการตลาดในการบริหารสินเชื่อธนาคารออมสิน สาขาราชบุรี จังหวัดราชบุรี [การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุภาภรณ์ อุบแก้ว. (2554). ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์เกษตรพิบูลมังสาหาร จำกัด [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อดุลย์ หิริรักษ์เสาวณีย์. (2542). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของ บมจ. ธนาคารกสิกรไทย ศึกษากรณีเขตอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุณี ล้อมเศรษฐี. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร.

อรอนงค์ ทองแท้. (2552). ปัจจัยทางการตลาดในการเลือกเข้าพักโรงแรมของ
นักท่องเที่ยวต่างประเทศในเขตตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต
[การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
Kotler, P. and G. Armstrong. (1996). *Principles of Marketing* (7th ed).
Prentice Hall.

Author

Mrs. Jularat Krungsri

Master of Business Administration Program Management graduate
school Ubon Ratchathani Rajabhat University 2 Ratchathani Rd.;

Nai Mueang Sub-district, Muang District, Ubon Ratchathani

Province 34000

Tel: 088-3674586 Email: jularatK@gsb.or.th

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

Gastronomy Tourism Management on Nakhon Sawan District

Nakhon Sawan Province

ชนิษฐา ไจเป้ง¹/ จูรีรัตน์ คิตศิริตัน²

Chanistha Jaipeng/ Jureerat Sitsirat

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะบริหารและการจัดการ

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

Lecturer of Tourism and Hospitality Management, Multidisciplinary

Colleague Christian University

Lecturer of Hotel and Tourism Management, Business and Management

Chaopaya University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 18 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 5 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารต่อความพร้อมด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการที่ดี และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ให้เกิดความยั่งยืน ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวใช้บริการร้านอาหารทั้งสิ้น 500 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาแสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจในการบริหารจัดการที่ดีของร้านอาหารในระดับมากที่สุด ในขณะที่ความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากร้านอาหารบางแห่งเข้าถึงได้ยาก และมีข้อจำกัดด้านที่จอดรถ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ยังไม่มีความพร้อมและไม่มีศักยภาพมากเพียงพอ จังหวัดนครสวรรค์เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงด้านอาหารแต่ยังไม่ใช่มืองหลักที่มีศักยภาพในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว 2) แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ควรมีการประชุมร่วมกัน ปรึกษาและหาแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางซ้ำ และการบอกต่อ รวมถึงต้องมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร ที่พัก และร้านของฝาก รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นครสวรรค์เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ: ศักยภาพ, การท่องเที่ยวเชิงอาหาร, อำเภอเมืองนครสวรรค์

Abstract

This research has the objective for 1) to study the satisfaction of tourists in the Gastronomy Tourism on the readiness in accessing to the tourist attraction convenient, the convenient facilities and the good management. and; 2) to determine the guidelines of the Gastronomy Tourism in Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province to create the sustainability. The researcher used the Quantitative Research. To gather the information by using questionnaires. The research sample of the research are, the tourists that travelled to use the service of restaurant in total of 500 persons. To analyze with the descriptive statistics. This will show

about the frequency value, the percentage value, the average and the standard deviation.

The result of research found out that; 1) the respondent of the questionnaires has the satisfaction in the good management of the restaurant in the most level. While the readiness in accessing to the tourist attraction and facilities, the respondent of questionnaires has the satisfactory in the medium level due to some of the restaurants are difficult to be accessed and there is the limitation in the parking area. The findings of the study are reflected in the Gastronomy Tourism in Mueang Nakhon Sawan District, is not ready and doesn't have enough capacity. Nakhon Sawan Province has a reputation on food but it still not the main city to attracted the tourists. 2) the guideline in the Gastronomy Tourism Management in Mueang Nakhon Sawan District should held a meeting together, to consult and find the guideline in setting the activity to contribute to tourism being the stimulation to create repeat trips and word of mouth, including having the connection of the tourist attraction, the restaurant, the accommodation, and the souvenir shop, as well as contributing to Nakhon Sawan becoming a tourist destination in the future.

Keyword: Potential, Gastronomy Tourism, Mueang Nakhon Sawan District

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจแทบทุกประเทศ เนื่องจากอุตสาหกรรมมีบทบาทในการสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก รวมถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย โดยมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูและกระตุ้นภาค การท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน และเพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพการแข่งขัน เกิดการสร้างรายได้และการกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558)

ในปี 2560 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับจากเว็บไซต์ CNN ให้เป็นประเทศที่มีอาหารริมทางที่ดีที่สุดในโลก และเว็บไซต์เดอะมิเรอร์ของอังกฤษ ได้รายงานผลการจัดอันดับราคาค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวระยะยาวของเมืองต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งสำรวจโดย Post Office Travel Money พบว่า กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้ระยะเวลาสั้นแต่คุ้มค่ามากที่สุดอันดับ 1 ของโลก และในปี 2564 เว็บไซต์ CNN Travel ได้จัดอันดับเมนูอาหารที่รสชาติยอดเยี่ยมจากทั่วโลก 50 เมนู และผลสำรวจพบว่าอาหารที่รสชาติดีที่สุดคือ "แกงมัสมั่น" นอกจากนั้นยังพบว่า ติดอันดับที่ 8 คือ "ต้มยำกุ้ง" และอันดับที่ 46 คือ "ส้มตำ" และยังคงให้เป็นดินแดนที่มีการขายอาหารที่อร่อยที่สุดในโลกเกือบทุกมุมถนน (CNN Travel, 2564) อาหารเป็นองค์ประกอบ การท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ เนื่องจากอาหารสามารถบอกถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งสามารถนำเสนอประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็น “ความสนใจพิเศษ” โดยมีอาหารเป็นปัจจัยหลักในการสร้างประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งนี้การสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวสามารถทำได้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส อาหารไทยถือเป็นที่ยู้งักกันดีในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ อาหารไทยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการกินรวมทั้งถ่ายทอดภูมิปัญญาและวิถีชีวิตคนไทยตั้งแต่การเลือกสรร

วัตถุดิบเครื่องปรุงที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเช่น สมุนไพร เครื่องเทศ ไปจนถึงขั้นตอนการปรุง การจัดวาง และการตกแต่งด้วยภูมิปัญญาของคนไทยในการสร้างสรรค์อาหารเมนูต่าง ๆ นั้น ทำให้อาหารไทยเป็นศิลปะที่มีความงดงาม ตั้งแต่สีสันทันไปจนถึงรสชาติที่อร่อยถูกลิ้น (Thai Food Database) ประกอบกับชื่อเสียงของอาหารไทยที่ต่างเป็นรู้จักที่นักท่องเที่ยว และทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีอาหารไทยในด้านความหลากหลาย ความคุ้มค่าเงิน และความสะดวกในการหารับประทาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2579 ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้ง ในเชิงอัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อม สร้างสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยวทั้ง ในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชนในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ (สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นควบคู่กันมากับการท่องเที่ยวเพราะการรับประทานอาหารถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเงินและมีเวลามากที่สุด ประมาณ 1 ใน 3 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด กล่าวได้ว่าอาหารไทยนับเป็นมรดกสำคัญทางวัฒนธรรมตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์โดยมีหลักฐานผ่านทางศิลาจารึก บันทึกและจดหมายเหตุต่าง ๆ รวมถึงบท พระราชนิพนธ์ที่สำคัญ เช่น บทพระราชนิพนธ์เรื่องโกลบ้าน เป็นต้น (ศรุตา นิตวรากร, 2557) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของอาหารไทยในแต่ละยุคสมัย รวมถึงความหลากหลายของอาหารไทยที่มีเอกลักษณ์และมีรสชาติเฉพาะตัว

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่นักเดินทางไม่ว่าขึ้นเหนือหรือล่องใต้ต้องผ่าน เพราะแค่อ้อยชื่อว่า “นครสวรรค์” บางคนอาจคิดถึงงานประเพณีแห่มังกรปากน้ำโพ หรือเป็นจังหวัดต้นกำเนิดแม่น้ำเจ้าพระยา ปิง วัง ยม น่าน ที่ไหลมารวมกันที่นั่นจนเกิดปรากฏการณ์แม่น้ำสองสีขึ้น

ที่พาसान แต่จริง ๆ แล้วนครสวรรค์ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวสวยงามซ่อนอยู่อีกมากมาย รวมถึงอาหารที่มีความหลากหลายและเป็นที่รู้จักอย่างดี เช่น ข้าวต้มนายเจือ ร้านนายด้ ลูกชิ้นปลา กราย 3 รส ก๋วยเตี๋ยวเรือโบราณสูตรราชครู เหล็ก บ้านนึ่งแต่เตียม ต้มเลือดหมูนายซุย รวมถึง หอยทอดเจี๊ยะย และขนมหวานประจำจังหวัด โบกเกี้ยว และมีอีกมากมาย ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์ ว่ามีความพร้อมและมีการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้นเพียงใด จากการ ที่มีการส่งเสริมเที่ยวเมืองรอง 55 จังหวัด ลดหย่อนภาษีได้ อีกทั้งยังได้เปรียบเนื่องจาก เป็นเมืองผ่านไปสู่ภาคเหนือ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์คึกคัก มากขึ้นและเกิดความยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่ในการวิจัยแบบเจาะจงในเขต อำเภอเมืองนครสวรรค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีร้านอาหารที่มีความหลากหลายและเป็นที่รู้จัก ง่ายต่อการเข้าถึง และยังมีงานประเพณีที่สำคัญ คือ งานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ ฉลอง เทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ ที่จัดขึ้นประจำปีทีบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เจ้าพระยา และศาลเจ้าแม่หน้าผา และงานเทศกาลสารทจีน (ทั้งกระจาด) ซึ่งประเพณีทั้ง กระจาดเป็นประเพณีสำคัญที่ชาวนครสวรรค์ทำต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนาน จนกลายเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของการท่องเที่ยวในนครสวรรค์สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ต่อความพร้อมด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการที่ดีในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ให้เกิดความยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1.ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาร้านอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยเป็นร้านที่ได้รับค่านิยม รวมถึงมีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการที่ดี จำนวน 10 ร้าน ได้แก่ ร้านอาหารบ้านอีสาณ, ร้านภัตตาคารโกยี่, ร้านภัตตาคารเล่งหงส์, ร้านภัตตาคารหงฟ้า, ร้านนายซุ้ยต้มเลือดหมู, ร้านหน้าผา ปลาทอดมัน, ร้านข้าวต้มนายเจือ, ร้านนายตุ๊กขึ้นปลา 3 รส, ร้านเหล็ก และ ร้านหอยทอดเจ๊ฮวย

2.ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2564 รวมระยะเวลา 12 เดือน

3.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวทางด้านอาหาร ที่มีฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมถึงเอกสารสิ่งพิมพ์ของจังหวัดนครสวรรค์ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 แห่ง

4.ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาใช้บริการร้านอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 10 แห่ง จำนวน 500 คน

เครื่องมือสำหรับการวิจัย

การวิจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด (Closed and ended questions) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวใช้บริการร้านอาหารในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน 500 คน เนื่องจากไม่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน มีแต่จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดนครสวรรค์เท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้สูตรของ คอชแรน Cochran (1953 อ้างถึงใน อภินันท์ จันตะนี, 2550: 25) ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยว จะมีค่าเท่ากับ 384.16 คน แต่เพื่อความสะดวกในการประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดให้จำนวน กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีการปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อลดปัญหาของการตอบกลับของแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือน้อยกว่าที่กำหนด หรือข้อมูลมีการสูญหาย ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ต้องเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน รวมเป็น 500 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้เก็บด้วยตนเอง

การสร้างแบบสอบถามสร้างจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทำการออกแบบไปทำการตรวจสอบความเหมาะสมของสำนวนภาษาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปร เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำแล้วทดลองใช้ (Try out) กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวใช้บริการร้านอาหารในอำเภอเมืองนครสวรรค์จำนวน 30 คน ที่มีคุณสมบัติเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.926

แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวใช้บริการร้านอาหารในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน 500 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก โดยผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามร้านอาหารทั้ง 10 แห่ง แห่งละ 50 คน ด้วยตนเอง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูล จากการค้นคว้าข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ธุรกิจ วารสารต่าง ๆ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อจะสามารถชี้แจงข้อสงสัยของผู้ตอบแบบสอบถามได้ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 500 คน โดยเก็บแบบสอบถามทั้งในช่วงเวลา เช้า เย็น และเย็น ทั้งในวันธรรมดา และช่วงวันหยุด และได้สอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเดินทางก่อนทำการเก็บแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เมื่อผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด แล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) โดยแบบสอบถามส่วนที่ 1 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาใช้ในการอธิบายแบบสอบถามส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาหาร ในด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสอบถามส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	395	71.17
ชาย	160	28.83
รวม	555	100
ช่วงอายุเพศหญิง	จำนวน	ร้อยละ
31-40	154	27.73
41-50	102	18.37
51-60	55	9.90
ช่วงอายุเพศชาย	จำนวน	ร้อยละ
31-40	64	11.52
51-60	32	5.85
อายุ 60 ปีขึ้นไป	28	5.03
ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	233	46.98
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	141	25.41
สูงกว่าปริญญาตรี	111	20.00
สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
สมรส	250	45.05

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

โสด	248	44.68
หย่าร้าง	57	10.27
อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ	198	35.68
พนักงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจ	133	23.96
นักเรียน/นักศึกษา	73	13.16
รายได้เฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
20,000-30,000	289	70.09
ไม่เกิน 10,000 บาท	110	19.82
เดือน 30,001-40,000	51	9.19
ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
นครสวรรค์	138	24.86
กำแพงเพชร	80	14.42
กรุงเทพมหานคร	72	12.97

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ต่อความพร้อมด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการที่ดีในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านประเภทอาหาร

ด้านประเภทอาหาร	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
ประเภทของอาหารมีความครบครัน	4.52	มากที่สุด
เป็นอาหารที่มีประโยชน์	4.19	มาก
อาหารมีหลายรูปแบบ	3.95	ปานกลาง

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านคุณภาพของอาหาร

ด้านคุณภาพของอาหาร	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
การใช้วัตถุดิบที่ปราศจากสารพิษใน การประกอบอาหาร	4.61	มากที่สุด
วัตถุดิบสะอาด สดใหม่เสมอ	4.54	มากที่สุด
คุณภาพของอาหารได้มาตรฐานในระดับ	4.12	มาก

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านความคุ้มค่า

ด้านความคุ้มค่า	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
ปริมาณอาหารมีความเหมาะสมกับราคา	4.37	มาก
รับประทานอิ่มในจานเดียว	4.22	มาก
มีคุณค่าทางโภชนาการ	4.10	มาก

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
ใจความสะดวกในการเดินทางไปยังร้านอาหาร	4.07	มาก
สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของร้านอาหาร	4.02	มาก
ความชัดเจนของแผนที่หรือป้ายบอกทางไปยังร้านอาหาร	3.87	มาก

ในส่วนของการข้อเสนอแนะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าด้านประเภทอาหาร ร้านอาหารส่วนมากเป็นร้านอาหารจีนเก่าแก่ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ควรมีการอนุรักษ์อาหารแบบดั้งเดิมไว้ เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดนครสวรรค์ ในด้านคุณภาพอาหารเห็นว่าอาหารมีรสชาติอร่อย สะอาด ใช้วัตถุดิบชั้นดีในการประกอบอาหารแนะนำเชิญชวนให้มาลองทาน

ในด้านความคุ้มค่า พบว่าราคาอาหารไม่แพง ราคาอาหารเหมาะสมกับปริมาณที่ได้รับ ด้านลักษณะของผู้ให้บริการอาหาร ควรให้พนักงานยิ้มแย้มแจ่มใส และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่พบว่า ร้านอาหารไม่มีที่จอดรถให้บริการ หากที่จอดรถยาก ต้องหาที่จอดรถริมถนน

3. แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ให้เกิดความยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงอาหารถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหาร เพื่อลิ้มรสชาติอาหารของพื้นที่ที่เดินทางไปท่องเที่ยวนั้น ๆ การรับประทานอาหารจึงถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักของนักท่องเที่ยว และยังเป็นกิจกรรมหลักที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินและเวลามากที่สุดอีกกิจกรรมหนึ่งในการเดินทาง ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า 1) หน่วยงานภาครัฐผู้ประกอบการร้านค้า รวมถึงตัวแทนชุมชนท่องเที่ยวในนครสวรรค์ ควรมีการประชุมร่วมกันปรึกษาและหาแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางซ้ำ และการบอกต่อ รวมถึงต้องมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร ที่พัก และร้านของฝาก อีกทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ควรเข้ามาให้ความรู้และความเข้าใจกับผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อร่วมมือกันพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว พัฒนารูปแบบของสินค้าและการให้บริการ การสร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจในชุมชน และควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมรวมถึงความปลอดภัยอีกด้วย 2) การจัดเทศกาลอาหาร เพราะนอกเหนือจากเทศกาลหุ่นโคมไฟและฉลองปีใหม่, งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ, งานเทศกาลกินเจ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่หน้าผา และเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ ที่มีการจัดจำหน่ายอาหารโดยเทศกาลเหล่านี้ถูกจัดเป็นฤดูกาลทำตลาดที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการร้านอาหารในนครสวรรค์ ยังมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีในระดับจังหวัด ในเดือนธันวาคม 2562 ภายใต้อาณาเขต “เดิน กิน ชิม เที่ยว ถนนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์” พบว่ากิจกรรมเหล่านี้ได้รับความสนใจและมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเข้ามาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น 3) การที่จะส่งเสริมให้เมืองนครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยสมบูรณ์และได้รับการยอมรับนั้น ต้องมีการทำการตลาด

รวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่ถูกนำเสนอจากวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในเมืองนครสวรรค์ รวมถึงการใช้คุณค่าทางโภชนาการของอาหารเพื่อเป็นจุดดึงดูดและส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากในปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภค ทั้งในประเทศไทยและต่างชาติได้ให้ความสนใจในด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพในแง่ของการส่งเสริมและป้องกันก่อนที่จะเจ็บป่วย และหลังจากการเจ็บป่วย โดยการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าและให้ประโยชน์ต่อร่างกาย ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวเชิงอาหารต้องมีส่วนร่วมในการสร้างจุดเด่นใน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารร่วมกัน เพื่อให้เมืองนครสวรรค์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผล

1. ผู้วิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการโดยรวมจากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวในด้านประเภทอาหาร คุณภาพอาหาร ความคุ้มค่า ลักษณะผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากร้านอาหารบางแห่งเข้าถึงได้ยาก และมีข้อจำกัดด้านที่จอดรถ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ยังไม่มี ความพร้อมและไม่มีศักยภาพมากเพียงพอ เพราะนครสวรรค์เป็นเพียงเมืองผ่าน หรือเมืองรอง จังหวัดนครสวรรค์, สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา รวมถึงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรมีการประชาสัมพันธ์ และเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเมืองนครสวรรค์เพิ่มขึ้น เนื่องด้วยการท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นทางเลือกใหม่ที่มีบทบาทมากขึ้นในการกระตุ้นให้การท่องเที่ยว และอาหารได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหลักที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวเชิงอาหารก็ยังเป็นมุมมองสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย ในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนต่าง ๆ ในท้องถิ่น รวมถึง การท่องเที่ยวเชิงอาหารจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมีศักยภาพในการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอีกด้วย เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความ

ในด้านอาหารอย่างแท้จริง นอกเหนือจากจะได้รับประสบการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวแล้ว นักท่องเที่ยว ยังมีส่วนร่วมในการรับประทานอาหารท้องถิ่น อาหารพื้นเมืองหรือ อาหารขึ้นชื่อของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารและส่งผลให้แนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ กระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่เพิ่มมากขึ้น การแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจหลากหลายปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเชิงอาหารมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ผู้วิจัยเห็นว่า 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีการประชุมร่วมกัน บริक्षाและหาแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางซ้ำ รวมถึงการบอกต่อ ซึ่งต้องมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร ที่พัก และร้านของฝาก 2) ควรมีการส่งเสริมให้ นครสวรรค์เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่มีใจแค่เมืองผ่าน เนื่องด้วยนครสวรรค์หรือ เมืองปากน้ำโพ เป็นอีกจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เป็นประตูสู่ภาคเหนือ และยังเป็นประตูสู่ภาคกลางอีกด้วย เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตเกษตรกรรมและประเพณีท้องถิ่น จากนโยบาย ยุทธศาสตร์และ มาตรการที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 2 ในระยะที่ผ่านมา มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแบบท้องถิ่น และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) ส่งเสริมให้จังหวัด นครสวรรค์ได้มีการจัดเทศกาลประจำปีที่มีชื่อเสียงหลากหลายเทศกาลเป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริม ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร และกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน และยังเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในนครสวรรค์ และเพิ่มควมดีในการเดินทางรวมถึงเพิ่มระยะเวลา พำนักเฉลี่ยในนครสวรรค์ให้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยและแนวทางในการส่งเสริม ให้นครสวรรค์เป็นเมืองที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ภูมิ ชุมชนห้ขจร และคณะ (2563) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและความได้เปรียบ ของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ได้แก่ งานเทศกาลต่าง ๆ ความหลากหลายของวัตถุดิบในการประกอบ

อาหาร ความหลากหลายของอาหารไทยในแต่ละพื้นที่ กรรมวิธีการปรุงอาหารไทย นโยบายและ
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร รวมถึงอาหารริมทางที่ขึ้นชื่อในแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย
การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหาร และการสร้างรายได้เปรียบจะช่วยให้
ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางหลักในการเดินทาง และจากการศึกษาของ ชนิษฐา ใจเป็ง
(2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารริมทางบนถนนตลาดวโรรส เชียงใหม่ และ
ชาคริต อ่องทุน และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
เกี่ยวกับอาหารริมทางบริเวณถนน ผลการวิจัยสอดคล้องกัน โดยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหาร
ยังไม่มีความพร้อมและไม่มีศักยภาพมากนัก ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
เชิงอาหารโดยมีรูปแบบการนำเสนอที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง
และยังคงต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก เพื่อให้การท่องเที่ยว
เชิงอาหารประสบความสำเร็จ ในขณะที่ หทัยชนก ฉิมบ้านไร่ และรักพงศ์ วงศาโรจน์ (2558)
ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพอาหารพื้นเมืองและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นเมือง
จังหวัดน่าน ผลจากการศึกษาอาหารพื้นเมืองน่านส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง
นักท่องเที่ยวพึงพอใจในด้านอัตลักษณ์ของอาหารพื้นเมืองมากที่สุด งานวิจัยนี้ได้เสนอแนว
ทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นเมืองของจังหวัดน่าน 6 ด้าน คือ ด้านอัตลักษณ์ของ
อาหารพื้นเมือง ด้านคุณภาพของอาหารพื้นเมือง ด้านราคา ด้านการบริการ ด้านลักษณะของ
ร้านอาหารพื้นเมือง และด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด

การท่องเที่ยวเชิงอาหารในเมืองนครสวรรค์ จะประสบผลสำเร็จและมีศักยภาพ
มากยิ่งขึ้น ต้องอาศัยหลาย ๆ ปัจจัยที่จะเข้ามาส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงอาหารเกิดความยั่งยืน
โดยต้องสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลก ที่กล่าวว่า กิจกรรม
การท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากร
การท่องเที่ยวยังคงรักษา ความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการ
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ
สังคม และวัฒนธรรม จะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัยพบว่าควรมีการส่งเสริมให้นครสวรรค์เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวควรมีการร่วมประชุมทั้งชุมชนท่องเที่ยว บริษัทท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านค้า และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันต่อไป

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมการสร้างเอกลักษณ์ให้กับอาหารที่มีความคิดสร้างสรรค์และรสชาติของอาหารที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มพื้นที่การวิจัยเป็นทั่วทั้งจังหวัดนครสวรรค์ เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางด้านอาหาร เพราะในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ในขณะที่อำเภออื่นในนครสวรรค์ก็มีชื่อเสียงและมีเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *การบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์*

การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560. <http://www.jppp.moi.go.th/files/MOTS.pdf>

ชนิษฐา ใจเป็ง. (2561). *ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารริมทางบนถนนตลาดวโรรส เชียงใหม่*. สรุปรายการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 และการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 (น.198-208) มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา. มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.

- ชาคริต อ่องทุน และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2559). ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบนถนนเยาวราช. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก*, 6(1), 129-137.
- เบญจมาภรณ์ ขำนาญดา. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศไทย. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 24 (1), 103-116.
- ภูริ ชุณหะวัณ และคณะ. (2563). การสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นเสริมภูมิทัศน์ทางาน ในวิถีชุมชนสุขภาพ หลังการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 11(2), 143-154.
- ศรุดา นิตวรากร. (2557). อาหารไทย: มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 5(1), 171-179.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- หทัยชนก ฉิมบ้านไร่ และ รัชพงศ์ วงศาโรจน์. (2558). ศักยภาพอาหารพื้นเมืองและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นเมืองจังหวัดน่าน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 11(1), 37-53.
- อภิรักษ์ จันทะนี. (2550). *สถิติและการวิจัยทางธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- CNN Travel. (2021, April 14). *CULINARY JOURNEYS. The world's 50 best foods*.https://edition.cnn.com/travel/article/world-best-food-dishes/index.html?fbclid=IwAR1hRiy5-Jy_3SvRdzEQFa5bOwtlm-zEEZifPPrPgfcjzdPAf_N2jdUb5Y

Author

Miss Chanistha Jaipeng

Tourism and Hospitality Management, Multidisciplinary Colleague
Christian University 144 Don Yai Hom, Mueang Nakhon Pathom
District, Nakhon Pathom 73000

Tel: 081-0234990 Email: peeup@hotmail.com

Miss Jureerat Sitsirat

Hotel and Tourism Management, Business and Management
Chaopaya University 13/1 Moo.6 Nong Krot Subdistrict, Mueang
Nakhon Sawan District, Nakhon Swan Provice 60000.

Tel : 098-5535654 Email : jureeratkat@hotmail.com

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท
“比” ของนักเรียนห้องศิลปภาษาจีน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
An Analysis on Grammatical Errors of Comparative Sentences
Using the Preposition “bi” of Chinese Program Students
in Mueang District, Phetchabun Province

ตรีศุล เกษร¹/ พรรณภรณ์ ชันธพัทธ์²

Threesoon Kesorn/ Pannaporn Kantapat

^{1,2} สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Chinese Program, Faculty of Humanities and Social sciences,

Phetchabun Rajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 18 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 6 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比” ในภาษาจีน และวิเคราะห์มูลเหตุของข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น อีกทั้งได้เสนอแนะแนวทางการสอนไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比” ประชากร คือ นักเรียนห้องศิลปภาษาจีน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเพชรพิทยาคมและโรงเรียนวิทยานุกูลนารี จำนวน 45 คน โดยใช้แบบทดสอบการแปลประกอบการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของข้อผิดพลาดที่ปรากฏ มีทั้งหมด 282 ครั้ง โดยโครงสร้างประโยคที่ปรากฏข้อผิดพลาดมากที่สุด คือ โครงสร้าง “A 比 B + 还 + คุณศัพท์” คิดเป็น

ร้อยละ 26.24 ส่วนโครงสร้าง “A 比 B + คุณศัพท์” เป็นโครงสร้าง ที่ปรากฏข้อผิดพลาดน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.09 ลักษณะของข้อผิดพลาด ที่พบมากที่สุด คือ ข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสมหรือมีความหมาย ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 36.87 และน้อยที่สุด คือ ข้อผิดพลาดจากการเกินมาของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ ร้อยละ 8.51 ซึ่งมูลเหตุของความผิดพลาดสามารถสรุปเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ มูลเหตุจากตัวผู้เรียน อิทธิพลจากภาษาแม่ และการถ่ายโอนเชิงลบของภาษาเป้าหมาย ในด้านการสอน ผู้สอนควรเริ่มจากอธิบายรูปแบบโครงสร้างพื้นฐานและส่วนประกอบหลักของประโยค จากนั้นจึงสอนโครงสร้างที่ซับซ้อนขึ้น กอปรกับการยกตัวอย่างเปรียบเทียบกับภาษาแม่ และสังเกตข้อผิดพลาดของผู้เรียนในขณะทำการสอน กระบวนการสุดท้าย คือ การออกแบบแบบฝึกหัดให้เหมาะสม รวมถึงสนับสนุนและกำหนดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด, ไวยากรณ์, ประโยคเปรียบเทียบ, บุพพท “比”

Abstract

The purposes of this research were to analyze grammatical errors in sentences using the comparative sentence “bi (比)” in Chinese and to analyze the causes of the errors. In addition the guidelines for teaching the comparative sentence grammar “比” were suggested. The population was 45 Chinese program students, studying in Grade 12 of Wittayanukulnaree School and Phetpittayakom School. The research instruments used for the data collection consisted of translation tests and interview. The data was computed into frequencies and percentages. The research findings reveal that the participants produced 282 errors as a total. The errors in the structure “A 比 B + 还 + adjective” appeared as the most frequent found (26.24%) whereas the least occurrence was the errors made in the “A 比 B

+ adjective” structure (7.09%). In terms of error types, 36.87% of them concerned with inappropriate use of words and synonyms while 8.51% related to verbosity and other components. Moreover, the findings indicate 3 major causes that contributed to the errors namely the participants’ self, mother-tongue interference, and negative language transfer. The results can, additionally, advocate a group of instructors to start the class with simple structures and main elements of sentences; teaching complicated sentence structures and giving sample sentences as to compare with the native language should be then performed. The instructors should also observe their learner during the class. Ultimately, the data suggest the instructors to design practices properly regarding their target learners as well as to support and set scenarios, which allow the learners to exercise the knowledge they gain.

Keyword: Error Analysis, Grammar, Comparative Sentence, Preposition “bi”

บทนำ

จากการสำรวจความต้องการการรับบริการวิชาการในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2563 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ด้านทักษะ ภาษา พบว่า ภาษาจีนเป็นหนึ่งในภาษาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการจะฝึกฝนทักษะมากที่สุด ร้อยละ 62.83 ภายหลังจึงเกิดเป็นความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัด เพชรบูรณ์ (ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบูรณ์, 2563) ทั้งนี้พบว่าปัญหาด้านการเรียนรู้ การสอนภาษาจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการเรียนรู้ไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ ในภาษาจีน ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหา สำคัญที่จะต้องแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ภาษาจีนและภาษาไทยเป็นภาษาที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่คล้ายคลึงกัน แต่รายละเอียดบางประการหรือหลักไวยากรณ์บางอย่างกลับมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องของคำบุพบทที่กลายเป็นหนึ่งในปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของผู้เรียนชาวไทย (แพรวา เพชรเชิดชู, 2552) อักษร “比” เป็นคำบุพบทที่มักปรากฏในรูปแบบประโยคเปรียบเทียบซึ่งมีอัตราการใช้สูงมาก และถือเป็นไวยากรณ์ขั้นพื้นฐานที่ผู้เรียนภาษาจีนกลางต้องศึกษา (Liu, 2011: 127-128) ซึ่งที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยประโยคเปรียบเทียบ “比” ในการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ มักจะเป็นในรูปแบบของการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างภาษาจีนกับภาษาแม่ของผู้เรียน รวมถึงการศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหามูลเหตุที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาด ตลอดจนหาแนวทางการแก้ไข เพื่อให้การเรียนรู้ไวยากรณ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น Wang (2011) ได้ศึกษาประเภทของข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比” ที่มักเกิดขึ้นกับ ผู้เรียนชาวต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของข้อผิดพลาดสามารถแบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ การเกินมาของคำหรือส่วนประกอบอื่นภาคแสดงผลการเปรียบเทียบไม่เหมาะสมกับสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ การใช้รูปประโยคเปรียบเทียบ “比” โดยไม่จำเป็น ลำดับของส่วนประกอบต่าง ๆ ในประโยคไม่ถูกต้อง โครงสร้างรูปประโยคปฏิเสธไม่ถูกต้อง และความผิดพลาดในลักษณะอื่น ๆ Song (2019) พบว่า ประเภทของข้อผิดพลาดในการเรียนไวยากรณ์ “比” แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ การเกินมาของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ การใช้คำแทนที่หรือคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน การลำดับส่วนประกอบของประโยคผิด และการตกหล่นของคำหรือส่วนประกอบบางส่วนสาเหตุเกิดจากผลกระทบจากภาษาแม่ ความเคยชินในรูปแบบไวยากรณ์บางอย่างของภาษาเป้าหมาย กลยุทธ์การเรียนรู้และกลยุทธ์การสื่อสารของผู้เรียน รวมถึงสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ Jia (2019) กล่าวว่า ข้อผิดพลาดจากการสร้างประโยคเปรียบเทียบ “比” ของผู้เรียนต่างชาติ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การใช้โครงสร้างประโยค “比” ร่วมกับโครงสร้างทางไวยากรณ์รูปแบบอื่นจนเกิดเป็น ความซ้ำซ้อนทางโครงสร้างไวยากรณ์ การใช้คำแทนที่ การเพิ่มเข้ามาของคำวิเศษณ์ บอกระดับ และการลำดับส่วนประกอบ

ในประโยคผิด จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ลักษณะของข้อผิดพลาดมีทั้งที่คล้ายและแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัย บางประการหรือรูปแบบของการศึกษาวิจัยนั้น ๆ รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ที่ใช้กลยุทธ์และวิธีการที่แตกต่างกันเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比” รวมถึงวิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาดตลอดจนเสนอแนะแนวทางการสอนไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比” โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียน ศิลปภาษาจีน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้พื้นฐานทางภาษาและไวยากรณ์จีนให้มีประสิทธิภาพและตรงจุด ตลอดจนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์และสาเหตุของข้อผิดพลาดในการเรียนรู้ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” รวมถึงเสนอแนะแนวทางการสอนไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” ในภาษาจีนกลาง

กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัย

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของชาวต่างชาติที่ศึกษาภาษาจีน

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด (Error Analysis) คือ การดำเนินการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างเป็นระบบ Corder (1973) กล่าวว่า ข้อผิดพลาดสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง และข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากภาษาแม่ Liu (2000) กล่าวว่า การวิเคราะห์ความผิดพลาด คือ การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด

ในกระบวนการการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็น การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อหาที่มาหรือสาเหตุของความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ตลอดจนแก้ไขระบบ อักษรภาษา อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในหลักเกณฑ์ หรือกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ด้านการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของ ชาวต่างชาติที่ศึกษาภาษาจีน Lu (1994) พบว่า ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ข้อผิดพลาดอันเกิดจาก การเกินมาของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (误加) ข้อผิดพลาดอันเกิดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสมมาแทนที่หรือมีความหมาย ใกล้เคียงกัน (吴代) ข้อผิดพลาดอันเกิดจากลำดับของส่วนประกอบต่าง ๆ ในประโยค ไม่ถูกต้อง (错序) และสุดท้ายคือข้อผิดพลาดอันเกิดจากการตกหล่นของคำหรือ ส่วนประกอบอื่น ๆ (遗漏) ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าว ถือเป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการ การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของผู้วิจัยทางการสอนภาษาจีนในยุคหลัง

วิธีดำเนินงานวิจัย

ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนศิลป์ภาษาจีน ปีการศึกษา 2564 ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จากโรงเรียนเพชรพิทยาคม 25 คน และโรงเรียนวิทยานุกูลนารี 20 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบการแปลประโยคเปรียบเทียบ “比” ประกอบการสัมภาษณ์

การสร้างแบบทดสอบ

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทาง ภาษา แนวคิดเกี่ยวกับการแปล แนวคิดเกี่ยวกับประโยคเปรียบเทียบ “比” ในภาษาจีนกลาง รวมถึงศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีน ตามหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ตลอดจนศึกษาเนื้อหา
ของแบบเรียนหลักที่ถูกใช้ในการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของทั้งสอง
โรงเรียน จากนั้นดำเนินการสรุป แบ่งประเภท และคัดเลือกโครงสร้างประโยค “比” ในรูปแบบ
โครงสร้างต่าง ๆ ที่มีระดับ ความยากง่ายสอดคล้องกับช่วงชั้นของผู้เรียน และมักถูกเน้นย้ำ
ในการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ถัดมาคือกำหนดประโยคเปรียบเทียบ
ภาษาไทยที่มี ลักษณะเดียวกันทางวากยสัมพันธ์กับประโยคเปรียบเทียบ “比” ในภาษาจีน
ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท 6 โครงสร้างประโยค จากนั้นดำเนินการสร้างแบบทดสอบ และ
นำแบบทดสอบดังกล่าวส่งให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องทางด้านการใช้
ภาษา จากนั้นนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่างและนำกลับมาแก้ไขให้เหมาะสม ส่วนคำศัพท์ที่ใช้ ในแบบทดสอบการแปลครั้งนี้
เป็นคำศัพท์ที่ผู้เรียนล้วนเคยศึกษามาแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการแปลเป็นทักษะที่ต้องบูรณาการ
ทักษะพื้นฐานทางภาษาต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการทำความเข้าใจโครงสร้างทาง
ภาษา ซึ่งผู้แปลจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านไวยากรณ์ที่ดี (กนกพร นุ่มทอง, 2563: 91)
จากเหตุผลดังกล่าว การแปลจะช่วยสะท้อนความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนจุดที่ยังเป็น
ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของผู้เรียนได้

ตารางที่ 1 ประเภทและรูปแบบโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ “比” และประโยค
ภาษาไทยที่กำหนดในแบบทดสอบ

ประเภทของประโยค	รูปแบบโครงสร้างของประโยค	ภาษาไทยที่กำหนด
โครงสร้างทั่วไป	A 比 B + คุณศัพท์	ภาษาไทยยากกว่าภาษาอังกฤษ
โครงสร้างที่มี ส่วนเสริมเป็นคำหรือวลีบอก จำนวนและปริมาณ	A 比 B + คุณศัพท์ + 数量补语	เนื้ออ้วนพุงกว่าเนื้อหมู 50 หยวน
	A 比 B + คุณศัพท์ + 一点	พี่สาวสูงกว่าน้องสาวนิดหน่อย
	A 比 B + คุณศัพท์ + 得多/多了	เขา (ผู้หญิง) สวยกว่าคุณมาก
โครงสร้างที่มีบทขยายกริยา หรือกริยาวิเศษณ์	A 比 B + 更 + คุณศัพท์	เล่นบาสเกตบอลง่ายกว่าเล่นเทนนิส
	A 比 B + 还 + คุณศัพท์	เขายังจะน่ารักกว่าคุณ

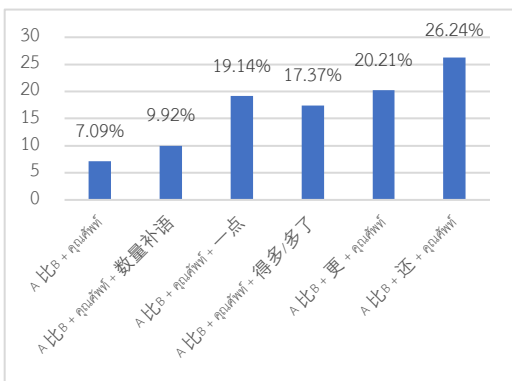
การวิเคราะห์ข้อมูล

ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบการแปลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นนำประโยคที่ไวยากรณ์ไม่ถูกต้องมาวิเคราะห์ลักษณะของข้อผิดพลาด และแสดงผลด้วยคำร้อยละ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะของข้อผิดพลาด ได้ประยุกต์จากแนวคิดเรื่องข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของชาวต่างชาติที่ศึกษาภาษาจีนของ Lu (1994) ต่อมาคือ การวิเคราะห์มูลเหตุของข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น รวมถึงเสนอแนะแนวทางการสอนไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้นูปท “比” ท้ายสุดคือการสรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

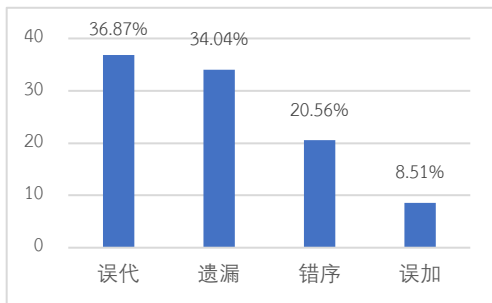
1. ผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่ปรากฏในประโยคเปรียบเทียบที่ใช้นูปท “比”

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดจำแนกตามประเภทและรูปแบบโครงสร้างประโยคพบว่า ลักษณะของข้อผิดพลาดที่ปรากฏ มีทั้งหมด 282 ครั้ง โดยโครงสร้างประโยคที่ปรากฏข้อผิดพลาดมากที่สุด คือ โครงสร้าง “A 比 B + 还 + คุณศัพท์” พบข้อผิดพลาด 74 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.24 รองลงมา คือ โครงสร้าง “A 比 B + 更 + คุณศัพท์” พบข้อผิดพลาด 57 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.21 ถัดมาคือโครงสร้าง “A 比 B + คุณศัพท์ + 一点” พบข้อผิดพลาด 54 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19.14 โครงสร้าง “A 比 B + คุณศัพท์ + 得多/多了” พบข้อผิดพลาด 49 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.37 โครงสร้าง “A 比 B + คุณศัพท์ + 数量补语” พบข้อผิดพลาด 28 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 9.92 ส่วนโครงสร้าง “A 比 B + คุณศัพท์” ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐาน พบข้อผิดพลาดน้อยที่สุด 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.09 ตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงข้อผิดพลาดที่พบจำแนกตามประเภทและรูปแบบโครงสร้างประโยค

ด้านจำนวนและร้อยละของข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่พบจำแนกตามลักษณะของข้อผิดพลาด พบข้อผิดพลาดทั้งหมด 282 ครั้ง ซึ่งลักษณะของข้อผิดพลาดที่ปรากฏมากที่สุด คือ ข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสมหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน (误代) จำนวน 104 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.87 รองลงมา คือ ข้อผิดพลาดจากการตกหล่นของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (遗漏) จำนวน 96 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.04 ถัดมา คือ ข้อผิดพลาดจากลำดับของส่วนประกอบต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง (错序) จำนวน 96 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.04 และน้อยที่สุด คือ ข้อผิดพลาดจากการเกินมาของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (误加) จำนวน 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.51 โดยแสดงผลตามแผนภูมิดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงข้อผิดพลาดที่พบบ่อยตามลักษณะของข้อผิดพลาด

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比”

1) ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด โครงสร้าง “A 比 B + 形容词”

ประโยคภาษาไทย : ภาษาไทยยากกว่าภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างประโยค (1) : 泰语难比英语

ตัวอย่างประโยค (2) : 泰语比英语很难

ประโยคที่ถูกต้องคือ : 泰语比英语难

จากประโยคที่ (1) พบว่า ผู้เรียนวางลำดับคำคุณศัพท์ที่เป็นภาคแสดง การเปรียบเทียบผิดตำแหน่ง ที่ถูกต้องคือ “难” จะต้องถูกวางไว้หลัง “英语” ถือเป็นลักษณะข้อผิดพลาดจากลำดับของส่วนประกอบต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง (错序) ประโยคที่ (2) พบว่า ผู้เรียนได้เพิ่มคำกริยาวิเศษณ์บอกระดับ “很” เข้ามาในประโยค ซึ่งไม่ถูกต้อง เนื่องจากประโยคเปรียบเทียบ “比” ในภาษาจีนจะไม่สามารถใส่คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับหน้าคุณศัพท์ที่เป็นภาคแสดงการเปรียบเทียบ ถือเป็นข้อผิดพลาดจากการเกินมาของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (误加)

2) ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด โครงสร้าง “A 比 B + 形容词 + 数量补语”

ประโยคภาษาไทย : เนื้อวัวแพงกว่าเนื้อหมูห้าสิบหยวน

ตัวอย่างประโยค (3) : 牛肉比猪肉贵

ตัวอย่างประโยค (4) : 牛肉比猪肉多五十元

ประโยคที่ถูกต้องคือ : 牛肉比猪肉贵五十元

ประโยคที่ (3) พบว่า ประโยคดังกล่าวไม่สมบูรณ์ เนื่องจากขาดส่วนเสริมบอกจำนวน และปริมาณตามที่ ประโยคภาษาไทยกำหนด ทำให้ประโยคดังกล่าว สื่อความหมายได้ ไม่สมบูรณ์ เป็นลักษณะข้อผิดพลาดจากการตกหล่นของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (遗漏) ประโยค (4) พบว่า ผู้เรียนใช้คำคุณศัพท์คำอื่นที่ไม่เหมาะสม ซึ่งผู้เรียนอาจคิดว่าคำดังกล่าว น่าจะมีความหมายใกล้เคียงกับภาษาไทยที่กำหนด ทำให้การสื่อความหมายผิดเพี้ยนไปจากเดิม เป็นลักษณะข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสมหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน (误代)

3) ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด โครงสร้าง “A 比 B + 形容词 + 一点”

ประโยคภาษาไทย : พี่สาวสูงกว่าน้องสาวนิดหน่อย

ตัวอย่างประโยค (5) : 姐姐比妹妹一点高

ตัวอย่างประโยค (6) : 姐姐比妹妹一下高

ประโยคที่ถูกต้องคือ : 姐姐比妹妹高一点

ประโยคที่ (5) พบว่า คำว่า “一点” ถูกวางในตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง “一点” ในภาษาจีนถือเป็นส่วนเสริม (补语) ซึ่งจะต้องวางไว้หลังคำว่า “高” ที่เป็นภาคแสดง การเปรียบเทียบ ซึ่งถือเป็นลักษณะข้อผิดพลาดจากลำดับของส่วนประกอบไม่ถูกต้อง (错序) ประโยค (6) พบข้อผิดพลาดสองลักษณะ ได้แก่ ข้อผิดพลาดจากลำดับของส่วนประกอบ ไม่ถูกต้อง (错序) และข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสมหรือ มีความหมายใกล้เคียงกัน (误代) โดย “一下” ทำหน้าที่เป็นส่วนเสริม (补语) จะต้องวางไว้หลังคำว่า “高” อีกทั้ง ผู้เรียนเลือกใช้ “一下” ที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “一点” เนื่องจากเข้าใจว่าสามารถ ใช้แทนกันได้ ซึ่งในภาษาไทย “一下” “一点” และ “有点儿” ล้วนมีความหมายว่า “นิดหน่อย” เหมือนกันทั้งหมด แต่ในภาษาจีน คำเหล่านี้กลับมีวิธีใช้และมีหน้าที่ของคำ ที่แตกต่างกัน

4) ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด โครงสร้าง “A 比 B + 形容词 + 得多/多了”

ประโยคภาษาไทย : เขา (ผู้หญิง) สวยกว่าคุณมาก

ตัวอย่างประโยค (7) : 她漂亮比你**好**

ตัวอย่างประโยค (8) : 她比你很漂亮

ประโยคที่ถูกต้องคือ : 她比你漂亮多了/她比你漂亮得多

ประโยคที่ (7) พบว่า “漂亮” คำคุณศัพท์ที่เป็นภาคแสดงการเปรียบเทียบ ถูกวางไว้ผิดตำแหน่ง ซึ่งที่ถูกต้องควรวางไว้หลังคำว่า “你” ถือเป็นข้อผิดพลาดจากลำดับของส่วนประกอบต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง (错序) นอกจากนี้ยังพบข้อผิดพลาดอีกคือ การใช้คำว่า “好” มาแทนคำว่า “得多” หรือ “多了” ซึ่งคำว่า “好” ในด้านของความหมายสามารถแปลว่า “มาก” ได้เช่นกัน แต่ “好” ที่แปลว่ามากมักทำหน้าที่เป็นบทขยายภาคแสดง (状语) ไม่ใช่ส่วนเสริม (补语) จุดนี้จึงกลายเป็นข้อผิดพลาดจาก การเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสมหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน (误代) ส่วนประโยคที่ (8) “很” มีความหมายว่า “มาก” แต่ไม่สามารถใช้ในประโยคเปรียบเทียบดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นคำวิเศษณ์บอกระดับ

5) ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด โครงสร้าง “A 比 B + 更 + 形容词”

ประโยคภาษาไทย : เล่นบาสเกตบอลง่ายยิ่งกว่าเล่นเทนนิส

ตัวอย่างประโยค (9) : 打篮球比打网球 简单

ตัวอย่างประโยค (10) : 打篮球比网球 简单

ประโยคที่ถูกต้องคือ : 打篮球比打网球更简单 หรือ
打篮球比打网球更容易

ประโยคที่ (9) พบว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์ไม่มีข้อผิดพลาด แต่ในประโยคภาษาไทยที่กำหนดให้ได้รับบุคกรวิยาศัพท์ “ยิ่ง” เข้าไปด้วย ทำให้ประโยค (9) ที่แปลออกมาสื่อระดับความเข้มข้นของภาคแสดงได้ไม่ชัดเจน เนื่องจากขาดกริยาวิยาศัพท์คำว่า “更” จึงถือเป็นข้อผิดพลาดจากการตกหล่นของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (遗漏) ส่วนประโยคที่ (10) ผู้เรียนใช้คำว่า “网球” แทน “打网球” ซึ่งลักษณะดังกล่าว ในภาษาไทยถือว่าทำได้ เช่น “เล่นบาสเกตบอลง่ายยิ่งกว่าเทนนิส” แต่ในทางภาษาจีน ตำแหน่งที่เป็นตัวนำเปรียบและ

ตัวถูกเปรียบจะต้องมีสถานะทางไวยากรณ์ที่เท่ากัน เช่น คำกับคำ หรือวลีกับวลี เป็นต้น ถือเป็นข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสมหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน (误代) และนอกจากนี้ประโยค (10) ยังพบว่าตกหล่นคำกริยาวิเศษณ์ “更” ด้วยเช่นกัน

6) ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด โครงสร้าง “A 比 B + 还 + 形容词”

ประโยคภาษาไทย : เขายังน่ารักกว่าฉัน

ตัวอย่างประโยค (11) : 他可爱比我

ตัวอย่างประโยค (12) : 他比我 漂亮

ประโยคที่ถูกตัดคือ : 他比我还可爱

ประโยคที่ (11) พบว่า “可爱” ถูกวางไว้ในตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งที่ถูกต้องจะต้องวางไว้หลังตัวถูกเปรียบเทียบ ซึ่งก็คือ “我” และในประโยคยังตกหล่นคำกริยาวิเศษณ์ “还” ประโยค (11) จึงมีลักษณะของข้อผิดพลาดปรากฏสองลักษณะ ได้แก่ ข้อผิดพลาดจากการลำดับส่วนประกอบต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง (错序) และข้อผิดพลาดจากการตกหล่นของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (遗漏) ส่วนประโยค (12) พบว่าตกหล่นคำกริยาวิเศษณ์ “还” เช่นเดียวกัน อีกทั้งผู้เรียนเลือกใช้คำว่า “漂亮” แทนคำว่า “可爱” ประโยค (12) จึงสามารถสรุปได้ว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นสองลักษณะ คือ ข้อผิดพลาดจากการตกหล่นของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (遗漏) และข้อผิดพลาด จากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสมหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน (误代)

2. มลเหตุที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比”

จากลักษณะข้อผิดพลาดที่พบ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงมลเหตุที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาด ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 มลเหตุจากตัวผู้เรียน

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากตัวผู้เรียนเองที่ขาดการฝึกฝนและพัฒนาไม่ต่อเนื่อง อันเห็นได้จากผู้เรียนไม่สามารถจดจำคำศัพท์หรือรูปแบบโครงสร้างประโยคที่ได้เรียนรู้มาแล้ว จนก่อให้เกิดข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในหลากหลายลักษณะ เช่น การใช้คำแทนหรือคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน การตกหล่นของส่วนประกอบที่สำคัญในประโยค เป็นต้น ตัวอย่างเช่น “泰语比英语男”

ผู้เรียนใช้คำว่า “男” ที่แปลว่าผู้ชาย แทนคำว่า “难” ที่แปลว่ายาก เนื่องจากทั้งสองคำมีเสียงอ่านเหมือนกัน แต่ผู้เรียนสับสนและจดจำรูปอักษรไม่ได้ หรือ “打篮球比网球” ซึ่งประโยคดังกล่าวเป็นประโยคที่ไม่สมบูรณ์เนื่องจากตกหล่นส่วนภาคแสดงการเปรียบเทียบที่เป็นคำคุณศัพท์ และทั้งสองสิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบมีสถานะทางไวยากรณ์ที่ไม่เท่ากัน

2.2 อิทธิพลจากภาษาแม่

ภาษาแม่มักจะเข้าไปสร้างความสับสนและเป็นอุปสรรคทำให้ผู้เรียนติดเอาลักษณะบางอย่างของภาษาแม่เข้าไปผสมผสานกับภาษาที่เรียน ภาษาจีนและภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์คล้ายกันมาก แต่ในรายละเอียด บางประการกลับมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องตำแหน่งของคำบุพบท จากการศึกษาพบว่าตัวผู้เรียนบางคนมักนำลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของประโยคในภาษาไทยมาตอบในแบบทดสอบครั้งนี้ เพราะมักเข้าใจว่าโครงสร้างทางไวยากรณ์ของทั้งสองภาษาเหมือนกัน จึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดในเรื่องการสลับตำแหน่งของคำบุพบท “比” ตัวอย่างเช่น “牛肉贵比猪肉五十元” “泰语难比英语” “姐姐高比妹妹一点” เป็นต้น

2.3 การถ่ายโอนเชิงลบของภาษาเป้าหมาย

ผู้เรียนที่ศึกษาภาษาจีนในขั้นต้น มักมีความเข้าใจในเรื่องไวยากรณ์ไม่มากพอ จึงมักติดเอาหลักไวยากรณ์ที่เคยศึกษา ไปใช้ในการเรียนไวยากรณ์เรื่องอื่น ๆ เช่น ผู้เรียนนำคำว่า “一点儿” ไปวางในตำแหน่งของคำว่า “有一点儿” ซึ่งทั้งสองสามารถแปลได้ว่า “นิดหน่อย” แต่แท้จริงแล้วคำทั้งสองมีหน้าที่ทางไวยากรณ์แตกต่างกัน “有一点儿” เป็นบทขยายกริยาหรือภาคแสดง (状语) ซึ่งจะต้องวางไว้ด้านหน้าคำกริยาหรือคุณศัพท์ ส่วน “一点儿” เป็นส่วนเสริม (补语) จะต้องวางด้านหลังคำกริยาหรือคุณศัพท์ อีกอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือการใช้คำว่า “很” และ “非常” ผู้เรียนภาษาจีนมักจะทราบว่าจะต้องใช้คำว่า “很” และ “非常” วางด้านหน้าคำคุณศัพท์ แต่ในประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” จะไม่สามารถใช้คำวิเศษณ์ บอกระดับเหล่านี้ได้ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ทราบว่า สาเหตุของความผิดพลาด ทางไวยากรณ์บางประการมาจากลักษณะทางไวยากรณ์บางอย่างของภาษาจีนที่มีความคล้ายคลึงกัน ผู้เรียนจึงเกิดความเคยชินและนำไปใช้กับไวยากรณ์ในลักษณะอื่น

3. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน ประโยคเปรียบเทียบ “比”

1. เริ่มต้นอธิบายรูปแบบโครงสร้างพื้นฐานและส่วนประกอบหลักของประโยค ผู้สอนควรเริ่มสอนจากรูปแบบโครงสร้างพื้นฐาน เน้นอธิบายส่วนประกอบหลักในประโยคเปรียบเทียบ “比” โดยใช้วิธีการสอนในรูปแบบเชิงโครงสร้างเพื่อแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางไวยากรณ์และลำดับของส่วนประกอบต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบโครงสร้างพื้นฐานให้ดีเสียก่อน จึงค่อยทำการสอนในรูปแบบโครงสร้างที่มีระดับความยากมากขึ้น และควรหลีกเลี่ยงการอธิบายที่ใช้ภาษาทางวิชาการมากเกินไป

2. เพิ่มระดับความยากของโครงสร้าง หลังจากให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบโครงสร้างพื้นฐานแล้ว ผู้สอนจึงค่อย ๆ ถ่ายทอดโครงสร้างที่ยากและซับซ้อนขึ้น ได้แก่ โครงสร้างที่มีส่วนเสริมเป็นคำหรือวลีบอกจำนวนและปริมาณ เนื่องจากการวางส่วนเสริมที่เป็นคำหรือวลีบอกจำนวนในภาษาจีน หากมองผิวเผินจะมีลักษณะคล้ายกับโครงสร้างในภาษาไทย คือ วางไว้หลังสุดของประโยค จากนั้นจึงสอนโครงสร้างที่มีกริยาวิเศษณ์ “还” และ “更” ตามลำดับ ทั้งนี้การจัดลำดับการสอนไวยากรณ์จากง่ายไปยากจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถสังเกตส่วนประกอบของโครงสร้างที่เพิ่มเข้ามาภายหลังเกิดกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจไวยากรณ์อย่างเป็นระบบ

3. เปรียบเทียบกับภาษาแม่ ภาษาไทยและภาษาจีนมีรูปแบบโครงสร้างไวยากรณ์ที่คล้ายกันมาก ในจุดนี้ผู้เรียนชาวไทยถือว่ามีความได้เปรียบ ในเรื่องไวยากรณ์ประโยคเปรียบเทียบ “比” ก็มีทั้งจุดที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนจึงควรวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบการใช้ไวยากรณ์ “比” ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทยให้ผู้เรียนทราบ เพราะจะทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะจุดต่างและประยุกต์ใช้จุดเหมือนของทั้งสองภาษา เพื่อแก้ไขปัญหาคือความสับสน อีกทั้งง่ายต่อการเรียนรู้และลดความผิดพลาดอันเกิดจากภาษาแม่และอัตรภาษา

4. สังเกตข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของผู้เรียนขณะทำการสอน ขณะทำการเรียนการสอน ผู้สอนควรหมั่นสังเกตและสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับความเข้าใจเบื้องต้นในเนื้อหาไวยากรณ์เป็นระยะ ๆ และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ลองฝึกพูดหรือ

ใช้โครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ “比” ประเภทต่าง ๆ รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสำรวจความเข้าใจเบื้องต้น และเพื่อสังเกตลักษณะของข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างและออกแบบแบบฝึกให้เหมาะสม

5. แบบฝึกหัดต้องเหมาะสมและกำหนดสถานการณ์จำลองเพื่อนำความรู้ไปใช้ ผู้สอนต้องรู้จักสร้างและออกแบบแบบฝึกหัดโดยประยุกต์จากลักษณะของข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนขณะทำการเรียนการสอน เช่นนี้จะทำให้แบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นนอกจากจะเป็นการเน้นย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจไวยากรณ์ได้มากขึ้น ยังจะสามารถแก้ไขปัญหาคอนผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ผู้สอนต้องส่งเสริมและกำหนดสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ไปใช้ ทั้งนี้การเรียนไวยากรณ์จะเกิดประโยชน์สูงสุดเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ความรู้ในสิ่งที่เรียนมาในสถานการณ์จริงควบคู่ไปกับการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์และโครงสร้างไวยากรณ์

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่ปรากฏในประโยคเปรียบเทียบ “比” สามารถจัดหมวดหมู่ของข้อผิดพลาดได้ 4 ลักษณะตามลำดับ ได้แก่ การเลือกใช้คำไม่เหมาะสมหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน (误代) การดกหล่นของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (遗漏) ลำดับของส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง (错序) และ การเกินมาของคำหรือส่วนประกอบอื่น ๆ (误加)

โดยมูลเหตุที่ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาด สามารถสรุปเป็น 3 ประเด็น มูลเหตุแรกคือ มูลเหตุจากตัวผู้เรียน เนื่องจากตัวผู้เรียนไม่ได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความสามารถในการจดจำและความเข้าใจในการใช้คำศัพท์ลดน้อยลง เมื่อถึงสถานการณ์จริงที่ต้องใช้ภาษาก็ไม่สามารถนำเอาความรู้ที่เคยศึกษามาใช้ให้ถูกต้องได้ อันเห็นได้จากกรณีที่ผู้เรียนเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสมหรือมีความหมายใกล้เคียงเข้ามาแทน บางครั้งถึงกับเว้นว่างไม่เขียนคำศัพท์คำนั้นเลย จึงทำให้ประโยคขาดส่วนประกอบที่สำคัญและไม่สามารถสื่อความได้

อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Jakobovits (1971: 103-115) ปัจจัยที่จะทำให้การเรียนภาษาที่สองมีประสิทธิภาพ หนึ่งในนั้นคือปัจจัยจากตัวผู้เรียนเองที่ประกอบด้วยความสามารถในการเข้าใจการสอน สติปัญญา แรงจูงใจ ความมุ่งมั่นและความพากเพียรพยายาม เป็นต้น มูลเหตุถัดมาคือ อิทธิพลของภาษาแม่ โดยผู้เรียนมักจะมี ความเข้าใจว่า ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาไทยและภาษาจีนคล้ายคลึงกัน จึงมักสร้างและเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคภาษาจีนตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทย แต่แท้ที่จริงแล้วทั้งสองภาษามีตำแหน่งของคำบุพบท “比” และบทขยายกริยาวางในตำแหน่งที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Zhou and Li (2004) ที่กล่าวไว้ว่า หากภาษาแม่และภาษาที่เรียนมีจุดที่เหมือนและจุดที่แตกต่างกัน ในทางโครงสร้างและเงื่อนไขบางประการ จะส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ ในภาษาที่เรียนได้อย่างง่ายดาย มูลเหตุที่สามคือ การถ่ายโอนเชิงลบของภาษาเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนที่ศึกษาภาษาจีนในขั้นต้น ส่วนมากมักมีความเข้าใจเรื่องภาษาและไวยากรณ์ยังไม่มากพอ จึงมักติดเอาหลักไวยากรณ์บางเรื่องที่ศึกษาไปแล้ว นำไปใช้กับไวยากรณ์ในลักษณะอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยศรีธณย์ ฉัตรแสงอุทัย (2556) ที่กล่าวว่า ภาษาจีนมีคำที่มีความหมายและมีลักษณะที่คล้ายกันหลายคำ แต่กลับมีวิธีใช้ที่แตกต่างกัน ซึ่งจุดนี้เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาดได้

ทั้งนี้หากพิจารณาในภาพรวมจะพบว่าโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ “比” ในรูปแบบประโยคพื้นฐานมีจำนวนของข้อผิดพลาดปรากฏน้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจุดที่ยากและสร้างความสับสนของการศึกษาไวยากรณ์ดังกล่าว อาจไม่ใช่แค่เรื่องตำแหน่งของคำบุพบท “比” เพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากส่วนประกอบของคำ วลี บทขยายหรือบทเสริมที่เข้ามาเป็นส่วนประกอบในประโยค บวกกับผู้เรียนเองยังขาดความเข้าใจในเรื่องไวยากรณ์จีน จึงก่อให้เกิดข้อผิดพลาดเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงควรเน้นย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงตำแหน่งของคำ วลี บทขยายและบทเสริมเหล่านี้ให้ชัดเจน รวมถึงการฝึกฝนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับโครงสร้างประโยคประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งการยกตัวอย่างโดยการเปรียบเทียบกับภาษาแม่ และสร้างแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับข้อผิดพลาดที่ปรากฏ ตลอดจนสนับสนุนและกำหนดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาไวยากรณ์จีน โดยเฉพาะเรื่องประโยคเปรียบเทียบ “比” ทั้งในระดับมัธยมและอุดมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียน การสอนวิชาไวยากรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการเขียนวิจัยหรือการค้นคว้าอิสระทางด้านภาษาและไวยากรณ์จีน การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในการเรียนการสอนภาษาจีน การพัฒนาสื่อการสอนเพื่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง. (2563). การศึกษาปัญหาการแปลบทขยายและส่วนเสริมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย. วารสารภาษาและภาษาศาสตร์, 38(2), 89-105.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัชศรีณย์ ฉัตรแสงอุทัย. (2556). การศึกษาวิเคราะห์การใช้คำเชื่อมบอกความร่วมมือในภาษาจีนกลางของผู้เรียนชาวไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2563). รายงานการสำรวจความต้องการการรับบริการวิชาการแก่สังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- แพรวา เพชรเชิดชู. (2552). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้คำบุพบทภาษาจีนของนักเรียนไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

-
- Corder, S. P. (1973). *Introducing Applied Linguistics*. Penguin.
- Jakobovits. (1971). *Teaching Language as Communication*. Oxford University Press.
- Jia, C. L. (2019). Error Analysis of “bi” Sentences in Chinese of Foreign Students. *The Farmers Consultant Magazine*, 39(2), 172.
- Liu, X. (2000). *Introduction to Teaching Chinese as a Foreign Language*. Beijing Language and Culture University Press.
- Liu, X.L. (2011). “bi” in Teaching and Learning Chinese as a Foreign Languages. *Language Teaching and Linguistic Studies*, 33(5), 127-128.
- Lu, J.J. (1994). Error Analysis of Foreigners Learning Chinese. *Language Teaching and Linguistic Studies*, 16(1), 49-64.
- Song, X.X. (2019). *Error Analysis of “bi” Sentences in Chinese of Foreign Students*. <https://www.sinoss.net/uploadfile/2019/0226/20190226093503161.pdf>.
- Wang, X. (2012). Teaching Chinese as a Foreign Language of “bi” Sentences. *Modern Chinese (Teaching Research Edition)*, 50(1), 300-301.
- Zhou, X.B., Li, H.O. (2004). *Introduction to Teaching Chinese as a Foreign Language*. Sun Yat-sen University Press.

Author

Mr. Threesoon Kesorn

Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Phetchabun Rajabhat University 31 Saraburi-Lomsak Rd.,

Sadiang Sub-district, Mueang District, Phetchabun Province 67000

Tel: 085-2674351 Email: threesoon.kes@pcru.ac.th

Dr. Pannaporn Kantapat

Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Phetchabun Rajabhat University 31 Saraburi-Lomsak Rd.,

Sadiang Sub-district, Mueang District, Phetchabun Province 67000

Tel: 095-1616153 Email: pannaporn.kan@pcru.ac.th

ไทยศึกษากับการศึกษาชุมชนไทย

Thai Study with The Thai Community Study

ธนิต โตอดิเทพย์¹

Tanit Toadithep

¹สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Thai Study Programs, Faculty of Humanity and Social Sciences, Burapha University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 28 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 6 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนแนวทางการศึกษาของชุมชนไทย ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าการสร้างองค์ความรู้ของไทยศึกษาได้รับอิทธิพลมาจาก วิธีคิดแบบตะวันตกทั้งด้านระเบียบวิธีและการศึกษาของนักวิชาการชาวต่างประเทศ วิธีการศึกษาชุมชนทางไทยศึกษาสามารถจำแนกออกเป็นการศึกษาตามแนวทาง ประวัติศาสตร์กระแสหลัก การศึกษาตามแนวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การศึกษาของสำนัก วัฒนธรรมชุมชน การศึกษาภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมและการเมืองสมัยใหม่ และเสนอแนวทางการศึกษาเชิงการต่อต้านซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างผู้คน ชุมชน ท้องถิ่น และระดับโลก

คำสำคัญ: ไทยศึกษา, วิธีวิทยา, ชุมชนศึกษา

Abstract

This article aims to review the educational guidelines of the Thai community. The results of this study have shown that the creation of knowledge in Thai studies is influenced by Western methods of thinking both methodologically and educationally by foreign scholars. The methods of community education in Thai studies can be classified into mainstream historical studies. Education based on local history Education of the Bureau of Community Culture Education under a social context modern culture and politics and proposes a counter-educational approach as a link between people, communities, localities and the global system.

Keywords: Thai Studies, Methodology, Community Studies

บทนำ

กระบวนการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านไทยศึกษาได้เริ่มมีการศึกษามาตั้งแต่ในทศวรรษที่ 1950 จากบทบาทการศึกษาของนักวิจัยและทุนวิจัยในสหรัฐอเมริกาจากโครงการ Cornell-Thailand Project ที่มี ลอริสตัน ชาร์ป (Lauriston Sharp) เป็นผู้จัดตั้งโครงการ โดยมีเป้าหมายคือการศึกษาถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีและวัฒนธรรมสมัยใหม่ทั้งในและนอกประเทศที่เข้าสู่ชุมชนชนบทเพื่อดูผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองหลวง และการศึกษาหมู่บ้านในภาคอื่น ๆ ภายใต้บริบทของประวัติศาสตร์ระดับภาคและระดับประเทศจากโครงการดังกล่าวได้ขยายมุมมองและการศึกษาขยายตัวเพิ่มขึ้นมากจากบทบาทของนักวิชาการตะวันตกที่พัฒนาองค์ความรู้และได้สร้างวิธีการศึกษาที่สำคัญ และเห็นว่าวิถีทางประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานเพื่อความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม การพิจารณาองภาพรวมความคิดของกระบวนการเปลี่ยนแปลงในบริบทของภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และวิธีการแบบสหวิทยาการในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ การให้ความสำคัญกับการศึกษา

ข้อมูลเอกสารในภาษาท้องถิ่นและเน้นการวิจัยในระดับหมู่บ้านในฐานะเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมไทย (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2538)

การสร้างองค์ความรู้ไทยศึกษาในมุมมองของผู้ปกครองและนักวิชาการไทย เริ่มต้นจากกรมพระยาดำรงราชานุภาพและ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่รับเอาวิธีการจัดระเบียบความรู้แบบตะวันตกมาใช้ในการศึกษาสังคมไทย จึงทำให้เป็นการอธิบายสังคมไทยในมุมมองของราชสำนักโดยเริ่มจากการเขียนประวัติศาสตร์ และต่อมาภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ไทยศึกษาก็ได้แผ่ขยายออกไปในแง่มุมใหม่ที่กล่าวได้ว่าเป็น “ไทยศึกษาที่มาจากชาวบ้าน” เน้นความสัมพันธ์แบบเอื้ออาธรรมมีน้ำใจ บทบาทของชาวบ้านและท้องถิ่น การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น คุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนและชนชาติ เป็นไทยศึกษาที่หันกลับมาหาความเป็นไทยและได้มีการแตกแขนงขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ภายหลังการเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่และการขยายตัวของประชาธิปไตยภายหลัง 2540 ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคมไทยขนานใหญ่แล้วได้นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง จึงมีความจำเป็นต้องหันกลับมามองสังคมไทยในแง่ของการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจและการเมืองประชาธิปไตยกันมากขึ้น

ไทยศึกษาในมิติของประวัติศาสตร์กระแสหลัก

ไทยศึกษาในมิติของประวัติศาสตร์กระแสหลักหรือ “ประวัติศาสตร์ราชาชาตินิยม” โดยมีธงชัย วินิจกูลเป็นผู้เสนอแนวความคิด โดยพยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงพลังของอุดมการณ์ที่ถือเอาพระมหากษัตริย์เป็นผู้หลักวิธีการพัฒนา ที่ยึดถือเอาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นแก่นแกนในการอธิบายประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์สกุลนี้มีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีการปฏิรูปการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ โดยชนชั้นนำให้ความสนใจต่อประวัติศาสตร์ภายใต้บริบทของการคุกคามจากจักรวรรดินิยมตะวันตก ทำให้เกิดการรวบรวมประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นต่างๆ รวมถึงประวัติศาสตร์ประเทศเพื่อนบ้านอย่างละเอียด

การกลับมาค้นหาตัวตน หรือการให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ของคนในยุคนี้ เกิดจากวิกฤติอัตลักษณ์ว่า “ฉันคือใคร และฉันจะอยู่ในโลกยุคใหม่นี้ได้อย่างไร” รวมถึง

การใช้ประวัติศาสตร์เพื่อยืนยันสิทธิเหนือดินแดนที่ผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสยาม คือ ล้านนา และภาคอีสาน ความสนใจในประวัติศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ 5 แม้ว่า ภายหลังในช่วงรัชกาลที่ 6 จะเกิดความขบเซาของการศึกษาประวัติศาสตร์ เนื่องด้วยวิกฤตการณ์ของชนชั้นนำได้บรรเทาเบาบางลง (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2550)

แต่ในรัชสมัยนี้มีความมุ่งหมายในการใช้ประวัติศาสตร์เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อสร้าง “ชาติ” “ชาติ” ที่มีกษัตริย์เป็นแก่นแกน หรือผู้นำ เป็นผู้หลักวิธีประวัติศาสตร์เพื่อตอบสนองต่อความไม่มั่นคงในสถานะของรัชกาลที่ 6 ที่เกิดความแตกแยกในกลุ่มเจ้านาย และเกิดการเปรียบเทียบรัชสมัยของพระองค์ และพระบิดา (รัชกาลที่ 5) ยุคนี้จึงได้เกิดแนวคิดชาตินิยม “ไทย” เป็นใหญ่ภายใต้วาทะที่สำคัญที่เป็นหัวใจของชาติว่า “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์” และต่อมาชาวตะวันตกที่เข้ามาใช้ชีวิตในประเทศสยาม ประกอบกับปัจจัยทางการเมืองทำให้ราชสำนักต้องมีการปรับตัว จึงรับเอาวิธีการจัดระเบียบความรู้แบบตะวันตกมาใช้ในการศึกษาสังคมไทยเป็นการอธิบายสังคมไทยในมุมมองของราชสำนัก โดยเริ่มจากการเขียนประวัติศาสตร์การยกตำนานร้อยกรองขึ้นเป็นวรรณกรรม การสร้างวรรณกรรมแบบตะวันตก เหล่านี้เป็นต้น โดยตัวแทนของไทยศึกษาในแนวทางการศึกษาของราชสำนักคือ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และต่อมาไทยศึกษาได้ปรับเปลี่ยนแตกแขนงไปเป็นแบบประเพณีพิธีกรรม เผยแพร่จากราชสำนักสู่ประชาชน โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้นำคนสำคัญตามแนวทางไทยศึกษาในลักษณะนี้ เปียดขับคนกลุ่มอื่นที่ไม่ยอมเป็น “ไทย” ให้เป็นอื่น เช่น คนจีน เป็นต้น

จึงหะต่อมาที่มีการใช้ประวัติศาสตร์เพื่อสร้าง “ชาติ” ที่สำคัญ คือ ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม (ช่วงทศวรรษที่ 2480) มีการใช้ประวัติศาสตร์สร้าง “ชาติ” โดยในยุคนี้ ถือว่าเป็นยุค “ชาตินิยม” เพื่อนำไทยสู่อารยะ มีการออก “รัฐนิยม” เพื่อให้ราษฎรปฏิบัติ ทั้งการใส่หมวก ห้ามกีนหมาก รวมถึงมีการสร้างความเป็นไทยผ่านประวัติศาสตร์ วรรณกรรม นิยาย ละคร เพื่อสร้างมหาอาณาจักรไทย โดยมีปัญญาชนที่สำคัญ คือ หลวงวิจิตรวาทการ โดยแก่นแกนสำคัญของชาตินิยมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็คือ “ผู้นำ” เป็นผู้นำที่เป็น “สามัญชน” (สายชล สัตยานุรักษ์, 2556)

เนื่องด้วยจอมพล ป. เป็นผู้ก่อการที่สำคัญในการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประวัติศาสตร์ในสมัยนี้ลดบทบาทและพื้นที่ของพระมหากษัตริย์ลง และเพิ่มพื้นที่ให้แก่ผู้นำที่เป็นสามัญชน เช่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดังคำขวัญว่า “เชื้อผู้นำชาติพันธุ์” แต่อย่างไรก็ตามประวัติศาสตร์ชาตินิยมทำนองนี้ก็ไม่มีพื้นที่ให้แก่คนตัวเล็กตัวน้อยและท้องถิ่นอื่นนอกศูนย์กลางในประวัติศาสตร์ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2546)

หลังทศวรรษที่ 2500-2554 เป็นจังหวะก้าวที่สำคัญของกระแสประวัติศาสตร์ชาตินิยม หรือราชาชาตินิยม คือ เป็นยุคแห่งการพัฒนาและต่อต้านคอมมิวนิสต์ ในยุคนี้ได้นำแนวคิด “ราชาชาตินิยม” มาเป็นอุดมการณ์ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ และสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลเผด็จการของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ภายใต้บริบทของการยอมรับรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารที่ขาดความชอบธรรมจากสังคม และนานาชาติ วิธีการหนึ่งที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ใช้ คือ การอ้างความชอบธรรมของสถาบันกษัตริย์ที่ถูกลดบทบาทในช่วงจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2490-2500) (ธงชัย วินิจจะกูล, 2544)

การศึกษาแบบประวัติศาสตร์ชาตินิยมหรือราชาชาตินิยม เป็นชุดความคิดที่เริ่มก่อตัวขึ้นภายหลังจากรัชกาลที่ 9 ทรงกลับมาประทับในประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ 2490 แต่บทบาทของพระองค์ก็ไม่ได้ได้รับความสำคัญจากรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม มากนัก เพราะในสมัยจอมพล ป. เป็นยุคที่เน้นผู้นำที่เป็นสามัญชน แม้ว่าในหลวงรัชกาลที่ 9 จะทรงพระปฏิบัติพระราชกรณียกิจก็เป็นแต่เพียงงานทางด้านพิธีการ แต่พระองค์ทรงได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการเสด็จพระราชดำเนินตามภูมิภาคต่าง ๆ มีผู้คนมาเฝ้ารับเสด็จเป็นจำนวนมาก หลังจากเสด็จพระราชดำเนินในภาคอีสานรัฐบาลก็ไม่สนับสนุนในพระราชกรณียกิจนี้อีกต่อไป เพราะเกรงว่าสถานะของรัฐบาลจะสั่นคลอน รวมถึงเกรงว่าพระองค์จะทรงมีบทบาทนำเหนือจอมพล ป. พิบูลสงคราม (ชนิดา ชิตบัณขิต, 2550)

ความคิดแบบ “ราชาชาตินิยม” ได้สนองตอบต่อการปกครองระบอบเผด็จการของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยในสมัยนี้ได้สร้างเสริมพระบารมีให้แก่สถาบันกษัตริย์เป็นอย่างมาก เช่น การส่งเสริมให้เสด็จประพาสต่างประเทศ เพื่อเป็นตัวแทนประเทศไทยเพื่อเชื่อมสัมพันธ์มิตร

ระหว่างประเทศ และสร้างความประทับใจให้แก่ประเทศไทย ประชาชนไทย และรัฐบาลไทย รวมทั้งหันเหความสนใจของประชาชนในการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาล และลดคำวิจารณ์ของชาวต่างชาติต่อรัฐบาลเผด็จการของไทย นอกจากนี้ จอมพลสฤษดิ์ ยังได้เปลี่ยนแปลงวันชาติจากวันที่ 24 มิถุนายน ที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรืออีกนัยยะหนึ่งคือตัวแทนคณะราษฎรได้กำหนดไว้ในปี พ.ศ. 2481 มาเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมแทน ในปี พ.ศ. 2503 รวมถึงรื้อฟื้นสถานภาพและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ และบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามพระราชกรณียกิจที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย เช่น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือการระงับวิกฤติทางการเมืองไทยหลายครั้ง ส่งผลให้ชุดความคิดของ “ราชาชาตินิยม” ในการศึกษาของประวัติศาสตร์ มีผลต่อการศึกษาไทยศึกษาและต่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสถาบันพระมหากษัตริย์ (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ, 2548)

แม้ว่าในระยะเวลาเดียวกันนี้จะเกิดแนวทางการเขียนประวัติศาสตร์แนวอื่น เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนิยม (หลัง พ.ศ. 2526) ประวัติศาสตร์แนวสังคมนิยม แต่ก็มิได้มีอิทธิพลเทียบเท่ากับการศึกษาไทยศึกษาตามแนวทางที่ถือได้ว่าเป็นการประวัติศาสตร์กระแสหลักที่มีบทบาทหลักให้การผลิตความรู้ออกมาอย่างต่อเนื่องและยังคงมีอิทธิพลครอบงำทางวิชาการมาจนถึงปัจจุบันหรือนักวิชาการอธิบายว่า “การศึกษาประวัติศาสตร์ตามแนวทางอื่น ๆ ที่มีสถานะเป็นเพียงเชิงอรรถของราชาและชาติเพียงเท่านั้น” (ชัยพงษ์ สำเนียง, 2563)

ไทยศึกษาในมิติของท้องถิ่นนิยม

ไทยศึกษาในมิติของท้องถิ่นนิยมเป็นกระแสใหม่ที่เกิดในทศวรรษที่ 2520 โดยมีวิธีวิทยาที่ให้ความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์สังคม ความเป็นมาของผู้คนในท้องถิ่น ตลอดจนวัฒนธรรมทางด้านประเพณี ความเชื่อ และความทรงจำ โดยถือเอาท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางการอธิบายประวัติศาสตร์ เกิดขึ้นภายใต้ความเปลี่ยนแปลงสำนึกทางประวัติศาสตร์หลังเหตุการณ์ตุลาคม 2516 ที่หันมาให้ความสนใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (ยงยุทธ ชูแว่น, 2548)

การขยายตัวของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการจัดสัมมนาประวัติศาสตร์ของวิทยาลัยครูในท้องถิ่นต่าง ๆ ในช่วงทศวรรษที่ 2520 เกิดความตื่นตัวของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาด้านมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น งานของปริศนา ศิรินาม เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและประเทศราชในหัวเมืองลานนาไทย สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในปี พ.ศ. 2516 การศึกษาของชัยฉมัญ สุนทรสวัสดิ์ เรื่อง การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกิจการป่าไม้ทางภาคเหนือของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 ถึง พ.ศ. 2475 ในปี พ.ศ. 2521 งานวิจัยของชูสิทธิ์ ชูชาติ เรื่อง วิวัฒนาการเศรษฐกิจหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย (พ.ศ.2394-2475) ในปี พ.ศ. 2523 และการศึกษาของสรสวดี ประยูรเสถียร เรื่อง การปฏิรูปการปกครองมณฑลพายัพ (พ.ศ. 2436-2476) ในปี พ.ศ. 2522 เป็นต้น (ยงยุทธ ชูแว่น, 2548)

การศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่นอื่น นอกเหนือจากการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีรัฐเป็นศูนย์กลางในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในช่วงแรกเป็นความสนใจและขับเคลื่อนจากสถาบันการศึกษา มิได้เกิดจากความตื่นตัวของท้องถิ่นอย่างแท้จริง และการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในสกุลนี้ ก็มีความหลากหลาย อาทิ เช่น ศึกษาท้องถิ่นในฐานะส่วนหนึ่งของศูนย์กลางหรือการหาตัวตนของท้องถิ่น เช่น การศึกษาของนิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ถูกสร้างขึ้นในยุคนี้ คือ จากรัฐขยายขอบถึงมณฑลเทศาภิบาล: ความเสื่อมสลายของกลุ่มอำนาจเดิมในภูเก็ต (2528) และ นครศรีธรรมราชในอาณาจักรอยุธยา รวมถึงการบริวรรตเอกสารในท้องถิ่น เช่น ตำนานพระยาเจือง (2524) กฎหมายมังรายศาสตร์ (2528) หัตถกัมมวินิจัยบาฬีฎการอมสมมุติราช (2527) เป็นต้น รวมไปถึงการขยายตัวของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังปรากฏในการศึกษาของสำนักวัฒนธรรมชุมชน (ยงยุทธ ชูแว่น, 2548)

ถึงแม้ว่าการศึกษาด้านแนวของท้องถิ่นนิยมจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นแต่ดูเหมือนการศึกษาประวัติศาสตร์ราชาชาตินิยมจะสามารถสถาปนาอำนาจน่าเป็นประวัติศาสตร์ที่ครอบงำการศึกษาประวัติศาสตร์ และมีบทบาทนำในการศึกษาของท้องถิ่นและชุมชนอื่น ๆ ด้วย (ชัยพงษ์ สำเนียง, 2563)

ไทยศึกษา : สำนักวัฒนธรรมชุมชน

การศึกษาของสำนักวัฒนธรรมชุมชนที่มี ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เป็นหัวหน้าโครงการที่ได้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนหมู่บ้านทั่วประเทศไทยดังปรากฏในบทความแถลงของชุดโครงการวิจัย “เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านไทย” (อ้างใน มณีมัย ทองอยู่, 2546) ได้มีข้อค้นพบ 3 ประการ คือ หนึ่ง เศรษฐกิจไทยประกอบไปด้วยเศรษฐกิจสองระบบคือเศรษฐกิจระบบชุมชนและเศรษฐกิจระบบทุนนิยม โดยชี้ให้เห็นว่าระบบเศรษฐกิจชุมชนดำรงอยู่ เป็นวิถีชีวิตการทำมาหากินของผู้คนส่วนใหญ่ลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจชุมชนคือครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยการผลิต เป้าหมายของการผลิตคือการทำกรผลิตเพื่อการดำรงอยู่ของครอบครัวและชุมชน การผลิตส่วนใหญ่เพื่อการบริโภคในครอบครัวเป็นหลัก หรือทำการผลิตเพื่อขายแต่ก็นำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวมีความสามารถในการดำรงชีพได้ วิธีการผลิตหลักเป็นผู้ผลิตขนาดเล็กอิสระใช้แรงงานสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะใช้แรงงานครอบครัวนับที่ดินเพื่อให้เกิดเป็นเป็นผลทางการผลิตเพื่อเลี้ยงครอบครัวหรือการทำกิจกรรมการค้าหรือบริการย่อยหรือส่งสมาชิกออกไปขายแรงงาน เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการหารายได้ของครอบครัวที่อยู่ในชนบท ซึ่งมีใช้เป็นการเปลี่ยนอาชีพอย่างถาวร และต้องส่งเงินกลับเพื่อจุนเจือครอบครัวที่ทำการเกษตรอยู่ด้วยในชนบทได้

สอง การแปรรูปของระบบเศรษฐกิจไทย จากระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชนเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นกระบวนการที่มีความยืดเยื้อสูง ใช้เวลานาน ด้วยการอธิบายว่ารัฐและทุนเป็นสิ่งแปลกปลอม ชาวบ้านถูกดึงเข้าสู่ระบบทุนนิยม ขณะเดียวกันชาวบ้านได้ต่อสู้เพื่อรักษาสถาบันชุมชนหมู่บ้าน ก่อให้กลายเป็นความเหน็ดตัวของระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชน ข้อสรุปหนึ่งอธิบายว่าหมู่บ้านมีความเป็นชุมชนเข้มข้นและดำรงอยู่สืบเนื่องมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน หมู่บ้านเป็นระบบเศรษฐกิจสังคมอีกระบบหนึ่งของตัวเอง หมู่บ้านมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกัน และวัฒนธรรมหมู่บ้านเป็นวัฒนธรรมกลางโดยสมัครใจของชนชาติในท้องถิ่นและดินแดนไทย

สาม ข้อเสนอการพัฒนาจะต้องเป็นเส้นทางที่ชุมชนและวัฒนธรรมชุมชนที่มีบทบาทนำ เพราะชุมชนเป็นแกนหลักของสังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับคนไทย

มากที่สุด การพัฒนาประเทศจะต้องพัฒนาที่ระบบใหญ่ที่สุดของผู้คนได้แก่ระบบชุมชน การพัฒนาระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งจะต้องเป็นการพัฒนาในระดับท้องถิ่นก่อนค่อยขยายสู่ระดับมหภาค และจะต้องเป็นการกระทำของชาวบ้านร่วมกัน เกิดจากการมีส่วนร่วมกันของชาวบ้านที่จะรวมตัวพัฒนาอย่างอิสระตามภาวะที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยข้อจำกัดของการศึกษาตามแนวคิดของสำนักวัฒนธรรมชุมชนที่มีโลกทัศน์ในการมอง “วัฒนธรรม” ที่ค่อนข้างสถิต ที่ปราศจากพลวัต มองชุมชนไทยในภาพของ “โรแมนติก” แต่โดยความจริงแล้วนั้น ชุมชนจะต้องปะทะทั้งกระแสทุนนิยมที่เข้มข้น ตลอดจนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการขยายตัวของรัฐในมิติทางการเมืองที่แทรกซึมไปทั่วของชุมชนด้วย

ไทยศึกษา : สังคม วัฒนธรรมและการเมืองในสังคมสมัยใหม่

ในกระแสของขบวนการพัฒนาทั้งในระบบทุนนิยมและการกระจายอำนาจทางการเมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในแวดวงไทยศึกษาขนานใหญ่ แล้วมองว่าชนบทไทยได้เปลี่ยนแปลงไปผู้คนต่างเฝฝืนที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความต้องการชีวิตทางเศรษฐกิจและตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมที่สูงขึ้น กระบวนการเลือกตั้งที่จะนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลและออกนโยบายสาธารณะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของพวกเขา ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ทำให้ผู้คนในชนบทเกิดจิตสำนึกทางการเมืองและตื่นรู้ในทางการเมืองต่างแสวงหาโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในปฏิบัติการทางการเมืองทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น (อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2558)

ภาพของความตื่นตัวและตื่นรู้ทางการเมืองของชาวบ้านในชนบทไทย เห็นได้จากการเคลื่อนไหวทางการเมือง ครั้งใหญ่ของผู้คนในภาคชนบทผ่านกระบวนการ “คนเสื้อแดง” ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงทศวรรษ 2550 เป็นต้นมา ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงนั้นก่อให้เกิดการปฏิรูประบบ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองจากทุกภาคส่วนจากสถานการณ์เปลี่ยนผ่านดังกล่าว ทำให้เราไม่สามารถทำความเข้าใจบริบทการพัฒนาทางการเมืองในเขตชุมชนชนบท โดยศึกษาผ่านมุมมองหรือระเบียบวิธีวิทยาที่แน่นอนตายตัวได้อีกต่อไป การศึกษาโครงการวิจัย “ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย” โดยมีอภิชาติ สถิตินิรามัย

เป็นหัวหน้าโครงการได้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนชนบทใน 5 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี ชัยภูมิ เชียงใหม่ นครปฐม และนครศรีธรรมราช ด้วยคำถามวิจัย คือ ใครคือคนเสื้อแดง และได้มีข้อสรุปในเชิงสมมติฐานว่า ผู้คนเหล่านี้คือ “ชนชั้นใหม่” การพยายามทำความเข้าใจขัดแย้งทางการเมืองจากความเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ที่ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ภูมิทัศน์ทางการเมือง เศรษฐกิจและอุดมการณ์ โดยอธิบายว่า การเมืองไทยในระยะเวลามากกว่า 20 ปี ทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง และอุดมการณ์ ก่อให้เกิดการเติบโตขึ้นของ กลุ่มคนหน้าใหม่ ทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองไทยที่ถูกเรียกว่า “พลเมืองใหม่” คนกลุ่มนี้โดยรากฐานแล้วเกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ หรือ นิธิ เอียวศรีวงศ์ เรียกว่า “ชนชั้นกลางระดับล่าง” ผู้คนเหล่านี้มีคุณลักษณะและผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มที่แตกต่างไปจาก “ชนชั้นกลางเก่า” (ชนชั้นกลางระดับกลางขึ้นไป) และกล่าวได้ว่าเป็นผู้คนที่มีส่วนมากซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งกลุ่มใหญ่ที่สุดของสังคม

ผู้คน “พลเมืองใหม่” เหล่านี้มีความต้องการและความหวัง (new needs and aspiration) นโยบายจากรัฐที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองแตกต่างจากผลประโยชน์ของชนชั้นกลางเก่า ทำให้กลุ่มกลายเป็นฐานเสียงกลุ่มใหม่ที่สำคัญที่สุดในทางการเมือง ซึ่งพรรคการเมืองในระบบเลือกตั้งจำเป็นที่จะต้องพัฒนานโยบายสาธารณะแบบใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อหาเสียงจากคนกลุ่มนี้ การเปลี่ยนแปลงสถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงหลักปักฐานของการเมืองแบบเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ทางหนึ่งสร้างแรงจูงใจให้นักการเมืองตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมากขึ้น โดยการสร้างนโยบายในขอบเขตระดับชาติ ในอีกทางหนึ่งได้เอื้ออำนวยให้รัฐไทยมีประสิทธิภาพ (effectiveness) มากขึ้นในการขับเคลื่อนนโยบายใหม่ๆ เหล่านั้น เพื่อทำตามสัญญาที่พรรคการเมืองให้ไว้ในการเลือกตั้ง

การศึกษาภายใต้โครงการวิจัย “บททวนภูมิทัศน์การเมืองไทย” ถึงแม้จะให้ภาพและแนวทางการศึกษาไทยศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปกล่าวคือการให้ภาพของ “ชนบทใหม่” ที่เปลี่ยนไปมิใช่ชุมชนตามแนวทางการศึกษาแบบโรแมนติกของสำนักวัฒนธรรมชุมชนหรือภาพของชุมชนชนบทที่ล้าหลังแบบ “โง่ จน เจ็บ” แต่เป็นการให้ภาพของการตื่นรู้ทางการเมือง

หรือบางครั้งถูกเรียกว่า “ตาสว่าง” ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของมโนทัศน์ทางเศรษฐกิจการเมืองและอุดมการณ์ อย่างไรก็ตามงานการศึกษาชิ้นนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาในช่วงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภายหลัง 2540

การศึกษาในโครงการความเปลี่ยนแปลง “ชนบท” ในสังคมไทย ประชาธิปไตยบนความเคลื่อนไหว ที่มีรณจักร สัตยานุรักษ์ เป็นหัวหน้าโครงการได้ดำเนินการศึกษาในทุกภูมิภาคทั่วทั้งประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนล่าง เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการเมืองและโครงสร้างของอารมณ์ความรู้สึก ผ่านมุมมองของประวัติศาสตร์สังคม พบว่าสังคมชนบทไทยเปลี่ยนแปลงไปลักษณะของ “สังคมชนบท” อย่างที่เคยรับรู้และเข้าใจกันมานั้นสิ้นสุดลง ไม่ว่าทางด้านการผลิต การจำหน่ายแจกผลผลิต ความสัมพันธ์กับตลาด ความสัมพันธ์ภายใน/ภายนอกชุมชน ความเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนจาก “สังคมชาวนา” มาสู่ “สังคมผู้ประกอบการ”

การผลิตสมัยใหม่/การเปลี่ยนมาสู่ “ผู้ประกอบการ” ระดับต่าง ๆ มีผลทำให้เกิดการ “เปลี่ยนตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม” ของผู้คนในพื้นที่ ที่เปรียบเสมือนหน้าต่างแห่งโอกาสให้แก่ผู้คน เปิดโอกาสและความสามารถในการขยับเลื่อนสถานะของตนเองและครอบครัวได้ การผลิตสมัยใหม่ของผู้ประกอบการทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่เป็นแนวระนาบโดยเฉพาะแนวระนาบเชิงเครือข่ายบนฐานการผลิตร่วมกันและการก้าวข้ามพรมแดนชุมชนชนบทแบบเดิม เกิดการเปลี่ยน/ไหลเวียน/แทนที่/ เกิดขึ้นในระหว่างชั้น ได้แก่ คนจน/ชาวนาจำนวนมากในชนบทได้ปรับตัวขึ้นเป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ที่เกิดขึ้นเป็นชนชั้นกลางใหม่ คนในชนบทที่เคยเป็นคนจนมีที่ดินน้อยปรับตัวเองสู่การขายแรงงานภาคเกษตรอย่างมีทักษะพร้อมกับทำให้เกิดเครือข่ายของผู้ขายแรงงานภาคเกษตร การเกิดผู้ประกอบการระดับต่าง ๆ นอกภาคเกษตรกรรมที่อยู่ในพื้นที่ทวีสูงมาก การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ที่ประสบความสำเร็จจึงเป็นทางเดินและความใฝ่ฝันของคนทุกกลุ่มในสังคม “ชนบท”

ผู้ประกอบการ/เครือข่าย/ต่างตระหนักรู้และเข้าใจว่ารัฐเป็น “หลังพิง” เป็นปัจจัยในการดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจจึงทำให้ผู้คนเข้าไปสัมพันธ์กับการเมืองมากขึ้นในระดับท้องถิ่น

และชาติ และการสลายความตึงเครียดของความแตกต่างทางชนชั้นในชุมชน โดยสร้างกลุ่มทางสังคมข้ามชนชั้นขึ้นมา การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ที่มีที่มาจากคนหลายกลุ่ม หลายชนชั้นในชุมชน แล้วเข้าไปมีบทบาททางการเมืองในสถาบันและการเมืองนอกสถาบัน จึงทำให้ “ประชาชน” รู้สึกว่าตนมีอำนาจในการควบคุม/กำกับนักการเมืองในท้องที่/ท้องถิ่นได้มากขึ้น ในระดับหนึ่ง การเปลี่ยนตัวผู้นำในชุมชนเกิดขึ้นได้เสมอ ขณะที่ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองจะถูก “ต่อรอง” ให้อยู่ในขอบเขตที่ทุกฝ่ายไม่ทะเลาะกันรุนแรง การเกิดขึ้นของ “สังคมผู้ประกอบการ” จึงเป็นแนวทางที่จะปรับไปสู่ของ “ประชาธิปไตยจากข้างล่าง”

การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอารมณ์ที่สะท้อนถึง ความรู้สึกของผู้ประกอบการ กล่าวคือการคำนึงถึง กำไร/ขาดทุน เป็นกรอบความรู้สึกรากติดเช่นเดียวกันชนชั้นกลางทุกระดับ ระบบการคิดเลือกแบบมีเหตุผล (Rational choice) การเข้าสู่สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้ก้าวเข้าสู่สังคมที่มีความเสี่ยง เช่น ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ผู้คนมีพลังขับเคลื่อนมากขึ้น เช่น การส่งลูกเรียนสูงขึ้น/ประกันชีวิต/รักษามากขึ้น/ลงทุนมากขึ้น แล้วให้ความสำคัญกับการมองอนาคตของครอบครัว สังคมมีความเป็นปัจเจกชนนิยมกับสำนึกของกลุ่ม ก่อเกิดพื้นที่สาธารณะแบบใหม่ (Public Sphere) และสำนึกของ “ประชาชนพลเมือง” สูงมากขึ้น

โครงสร้างสังคมในชนบทเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในบางมิติของ “สังคมโครงสร้างหลวม” หากแต่ไม่ได้หลวมอย่างที่ไร้ระเบียบ แต่มีลักษณะเป็นเครือข่ายต่าง ๆ มีสถานภาพและอำนาจแตกต่างกัน และเครือข่ายในแต่ละชั้นแม้ว่าอยู่ในพื้นที่เดียวกันและมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ แต่ก็ไม่ได้เชื่อมต่อกันอย่างแท้จริง เช่น กลุ่มผู้นำเดิมที่เคยครองอำนาจในท้องถิ่นมานานก็จะแยกเครือข่ายของตนออกไปจากเครือข่ายแบบใหม่ของชาวบ้าน เครือข่ายของชาวบ้านเองแม้ว่าตระหนักถึงการดำรงอยู่ของเครือข่ายชนชั้นนำเดิม แต่ก็ไม่ได้ให้ความเคารพหรือความสำคัญแบบเดิม ดังนั้น ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมที่ “หลวม” และวัฒนธรรมเดิมไม่มีผลกำกับปัจเจกบุคคลจึงทำให้แต่ละเครือข่ายต่างก็สร้างทางเดินชีวิตของตนเอง แม้ว่ามีกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ภายในแต่ละเครือข่าย แต่ไม่มีกฎเกณฑ์ร่วมในระดับชุมชนที่คนทุกคนและทุกเครือข่ายยอมรับร่วมกัน ลักษณะที่ขัดแย้งกับสังคม

โครงสร้างหลวมนี้จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่กระชับแน่นเฉพาะระหว่างเครือข่ายของชนชั้นเดียวกัน

ลักษณะความสัมพันธ์ที่หลวมและกระชับในสังคมชนบทเดียวกันนี้เห็นได้ในทุกพื้นที่/ทุกภูมิภาคในสังคมไทย แม้ว่าความแตกต่างในความหลวมและความกระชับอาจแตกต่างกันบ้างในแต่ละภูมิภาควัฒนธรรม ในแต่ละเครือข่ายแนวระนาบที่ถักสานสายใยความสัมพันธ์ที่แน่นหนานี้ก็ได้ต่อสายใยสัมพันธ์ข้ามพื้นที่ของชุมชนและที่สำคัญ สายใยความสัมพันธ์นี้ได้ต่อขยายออกไปสู่พื้นที่ทางการเมืองระดับชาติด้วย เพราะเครือข่ายแต่ละเครือข่ายสามารถที่ผันแปรเครือข่ายไปสู่คะแนนเสียงได้อย่างเข้มข้น ดังนั้นความสัมพันธ์ทางสังคมแนวนอนหรือแนวระนาบนี้ก็จะต่อยาวไปจนถึงที่นักการเมืองระดับชาติ ซึ่งยิ่งทำให้ความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายนี้ต้องกระชับแน่นมากขึ้นตามไปด้วย

ไทยศึกษา : วิถีวิทยาร่วมสมัย

การเปลี่ยนผ่านในพื้นที่สังคมชนบทไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Rural Sector) ที่มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ก่อให้เกิดการเติบโตทางด้านการตลาด, กระบวนการผลิต, ผลผลิตและความสัมพันธ์ทางสังคม การปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่เพื่อกระบวนการผลิตเชิงพาณิชย์เพิ่มปริมาณมากขึ้นดังจะเห็นได้จากการประกอบการของภาคเอกชน (Private Sector) และการประกอบการสาธารณะ (Public Sector) จากระบบการผลิตขนาดเล็ก/นาเช่า/ผู้เช่านา สู่ การค้าข้ามชาติการแข่งขันในเวทีของตลาดในระดับโลกที่เชื่อมโยงสู่ระดับท้องถิ่น พลวัตดังกล่าวนี้ได้นำไปสู่ความเข้มข้นทางการผลิตและการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งการเปลี่ยนผ่านนี้เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงประเทศที่มีฐานเศรษฐกิจทางด้านเกษตรกรรมหรืออาจเรียกได้ว่า “วัฒนธรรมทางการเกษตร”

รูปแบบของการเปลี่ยนผ่านมิได้ส่งผลกระทบเฉพาะกับระบบการผลิตทางการเกษตรเพียงเท่านั้น หากแต่แทรกซึมยังรากฐานของผู้คนในชนบทแทบทั้งสิ้น การเติบโตของทุนนิยมและระบบโลกาภิวัตน์เริ่มเข้ามาครอบงำและกำหนดรูปแบบทางด้านการผลิต

ในภาคชนบท ได้ส่งผลต่อรูปแบบการผลิตในพื้นที่ที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันมากขึ้น แตกต่างไปมาจากอดีตกล่าวคือความเข้มข้นของระบบทุนในภาคการเกษตรที่มีการขยายตัวจากการผลิตเพื่อรองรับการบริโภคภายในประเทศสู่การผลิตที่ตั้งอยู่บนฐานความต้องการและการสนับสนุนของระบบโลก

ความเปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อนหลายระดับในท้องถิ่นที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงพื้นฐานการดำรงชีวิตของชาวบ้านในภาคชนบทที่สอดคล้องไปกับการขยายตัวของระบบตลาดในระดับมหภาค ได้แก่ ทรัพยากรที่ดิน, แรงงาน, การเงินระบบทุนนิยมและเทคโนโลยีทั้งหมดนี้ ถูกนำมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับชีวิต กระบวนการดังกล่าวได้สร้าง ชนชั้นใหม่ในชนบท (New rural elites) และชาวนาชนชั้นกลาง (Middle class farmer) การก่อรูปของการเป็นชนชั้นที่หลากหลายภายในชุมชนชนบท ชาวบ้านบางรายมีความสามารถเก็บเกี่ยวมูลค่าส่วนเกินหรือกำไรจากกระบวนการผลิตที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น มีความสามารถเชื่อมตนเองจากภาคชนบทสู่ตลาดระดับโลกได้ ซึ่งหมายความว่ายังมีผู้คน/ชาวบ้านอีกจำนวนหนึ่ง ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรบางอย่างได้ เช่น ที่ดิน เงินทุน ทรัพยากรทางธรรมชาติฯ ได้ถูกเบียดขับหรือถูกเอารัดเอาเปรียบจากการละเมิดกฎหมายของท้องถิ่น/พื้นเมือง พร้อมกับการลดลงของปริมาณทรัพยากรในท้องถิ่นจนนำไปสู่การก่อรูปและการเพิ่มขึ้นของความขัดแย้งทางวัฒนธรรม เช่น การถูกยึดพื้นที่ที่ทำกิน การช่วงชิงพื้นที่และการกลายเป็นชายขอบ (Marginal) โดยเฉพาะกลุ่มชาวบ้านที่ครอบครองที่ดินขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานในภาคการเกษตร

สังคมเกษตรกรรมในยุคของการเปลี่ยนผ่านได้สร้างพื้นที่ของการต่อสู้/ต่อรอง การเคลื่อนไหวและการตอบโต้การครอบงำ การต่อต้านในพื้นที่ ดังจะเห็นได้จากกลุ่มชาวนาในฟิลิปปินส์ที่เรียกร้องและใช้อุดมการณ์/ความคิดเชิงชาติพันธุ์เป็นเครื่องมือเพื่อเรียกร้องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ชนกลุ่มน้อยในเวียดนามพยายามต่อต้าน/ตอบโต้การเปลี่ยนแปลงที่จะนำพาชุมชนเข้าสู่เศรษฐกิจแบบตลาด โดยพยายามสร้างเส้นทางเชื่อมต่อภายในชุมชนด้วยตนเอง แล้วชี้ให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและสังคมในภาคการเกษตร ขณะที่ชาวนาขนาดเล็กในชุมชนท้องถิ่นประเทศไทยได้เผชิญหน้าอยู่กับความหลากหลาย

ทางชาติพันธุ์ การรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่มีลักษณะที่หลากหลาย มีการสนับสนุนขององค์กรที่ไม่ใช่รัฐ (NGOs) และในท้องถิ่นของประเทศมาเลเซียเกี่ยวกับการต่อต้านการค้าของตะวันตก โดยเฉพาะการค้าของสหรัฐอเมริกาผนวกกับการก่อรูปข้ามชนชั้นและชาติพันธุ์ ดังเช่นในงานการศึกษาของ James Scott's *Weapon of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistant* (1985) และ *Domination and the Arts of Resistance* (1990) ที่มองความเปลี่ยนแปลงอย่างร่วมสมัย การลุกขึ้นมาตอบโต้ทั้งในระดับปัจเจกภายในท้องถิ่นและระดับสังคมชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้/ความเข้าใจและจิตสำนึกต่อความไม่ยุติธรรม ความไม่เท่าเทียมในการเปลี่ยนผ่านสังคมการเกษตรจากการเพิ่มอำนาจของระบบการตลาดซึ่งสามารถเห็นได้จากการผสมผสานวิธีการต่อสู้/ต่อรอง/ตอบโต้ของชาวบ้าน ซึ่งจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายจุดวิเคราะห์หรือจุดเน้นของการเปลี่ยนผ่านทางสังคม ดังที่ Scott (1985) อธิบายแนวทางการศึกษาใหม่ที่มีมิติของ ผู้คนที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันและท้าทายต่อระบบเศรษฐกิจแบบตลาดตามแบบของการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถเห็นได้จากการสลายพรมแดนของพื้นที่ที่มาจากจากการปฏิบัติการ การทำงานและการแสดงตัวตนของการข้ามชาติและการข้ามเผ่าพันธุ์ การตอบโต้การทำลายต่อรองผลประโยชน์เชิงนโยบายกับรัฐและการมีปฏิบัติการที่เชื่อมตนเองอยู่ในระบบเศรษฐกิจมหภาค

การศึกษาของ Caouette and Turner (2009) *Agrarian Angst and Rural Resistance in Contemporary Southeast Asia* ได้เสนอกรอบการศึกษาการเปลี่ยนผ่าน ในภาคเกษตรกรรมและปฏิบัติการการต่อต้านในชนบทในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประกอบไปด้วย 3 ประเด็นคือ

วิธีวิทยาแบบหลายระดับ (multi-scalar approach) จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านสังคมในภาคการเกษตรซึ่งปฏิบัติการอยู่หลายระดับ มีการเชื่อมโยงและประสานกันอย่างสลับซับซ้อน การวิเคราะห์กลุ่มชนชั้นนำไปในพื้นที่ใด พื้นที่หนึ่งอาจไม่เพียงพอ เพราะประเด็นเหล่านี้อาจมีความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนที่มีลักษณะข้ามสาขาการผลิต ข้ามพื้นที่ ซึ่งเป็นวิถีการดำเนินชีวิตแบบร่วมสมัย โดยการศึกษาจะต้องมีจุดเน้นอยู่ที่ผู้ปฏิบัติการ (Actor) และระบบการผลิตครัวเรือนภายใต้นโยบายของรัฐและปฏิบัติการที่มีกระบวนการเชื่อมโยงอยู่กับ

ระบบตลาดโลก ซึ่งจะทำให้การมองภาพดังกล่าวเป็นการขับเคลื่อนที่มีความร่วมสมัยและชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น (Local) กับ ระดับโลก (Global)

รูปแบบของการต่อต้าน (Form of Resistant) ที่มีความหลากหลาย รวดเร็ว ไม่มีเอกภาพและรูปแบบ จากความขัดแย้งที่ปรากฏขึ้นในพื้นที่สาธารณะหรือความขัดแย้งที่ไม่ปรากฏหรือเปิดเผยให้เห็น หรือบางครั้งเป็นข้อถกเถียงระหว่าง/การต่อสู้ต่อรองของพื้นที่กับการครอบงำและการเอารัดเอาเปรียบจากรัฐ นอกจากนี้การตอบโต้/โต้แย้งที่หลบซ่อนการวิจารณ์ลับหลัง (Hidden Critiques) กับอำนาจ ผ่านการใช้ชีวิตประจำวันของการต่อต้านในระดับท้องถิ่น ที่สามารถปรากฏให้เห็นผ่านการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่เป็นการชี้ให้เห็นถึงทัศนคติการมองโลกที่แตกต่างกันจนนำไปสู่การเปลี่ยนสถานะและโอกาสของท้องถิ่นที่เปิดขึ้นจนสามารถให้ชาวบ้านต่างแสวงหาโอกาสและไขว่คว้า และเรียกได้ว่า “รูปแบบลักษณะเฉพาะของการต่อต้าน” หรือพลวัตของการต่อต้าน การทำความเข้าใจในสังคมที่เปลี่ยนผ่านหรือความร่วมมือในรูปแบบของปฏิบัติการที่ทำลายทั้งต่อหน้าและลับหลังต่ออำนาจหรือเครื่องมือในการครองอำนาจ เช่น ขาดพันธู์ เพศ สิ่งแวดล้อม ความรุนแรงและสันติวิธี ความแตกต่างทางด้านศาสนา

การยอมรับตัวตน (Recognize Agency) หมายถึงการทำความเข้าใจผู้คนผ่านกระบวนการคิดและการตัดสินใจในระดับปัจเจก ที่สามารถโต้แย้ง โต้เถียง ตอบโต้ เพื่อเปิดโอกาสและสร้างทางเลือกและกำหนดเส้นทางเดินของตนเอง และให้ความสำคัญกับการเป็นชายขอบ การแสดงอัตลักษณ์หรือการส่งเสียงของกลุ่มชายขอบ ที่จะต้องทำความเข้าใจผ่านประวัติศาสตร์หรือความเป็นมาของผู้คนภายในท้องถิ่น ดังนั้นวิธีวิทยาเพื่อเป็นแนวทางของไทยศึกษาควร การผสมผสานหรือการก้าวข้ามสาขาของสังคมศาสตร์ที่จะต้องพิจารณาเศรษฐกิจในหลายระดับ การเมืองและวัฒนธรรม หน่วยการวิเคราะห์อยู่ในระดับท้องถิ่น/หมู่บ้าน จุดเน้นที่การครอบงำทางอำนาจจากภายนอกและความสัมพันธ์ของระบบโลก จะต้องมีการผสมผสานวิธีวิทยาของมานุษยวิทยาท้องถิ่น (Regional Ethnography) ที่ประกอบด้วย พื้นที่/ท้องถิ่น (Region) ประวัติศาสตร์ (Historical) และผู้ปฏิบัติการ (Actor-Oriented)

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2524). *เศรษฐศาสตร์กับประวัติศาสตร์ไทย*. ทวีกิจการพิมพ์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ. (2526). *ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคม*. โรงพิมพ์เทพประทานพร.
- ชนิดา ชิตบัณฑิต. (2550). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ชัยพง สำเนียง. (2563). *ราชาชาตินิยมกับการเขียนประวัติศาสตร์ชาติไทย และประวัติศาสตร์กระแสอื่นในฐานะเชิงอรรถ*. <https://prachatai.com/journal/2020/02/86456>.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. (2548). *การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ*. มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2544). *ประวัติศาสตร์ไทยแบบราชาชาตินิยม จากยุคอาณานิคมอำพรางสู่ราชาชาตินิยมใหม่หรือลัทธิเสด็จพ่อของกระฎุมพีไทยในปัจจุบัน*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 23(1), 56-65.
- นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2546). *การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475*. อมรินทร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2550). *กรุงแตกพระเจ้าตากและประวัติศาสตร์ไทย ว่าด้วยประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์นิพนธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มติชน.
- มณีมัย ทองอยู่. (2546). *การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจชาวนาอีสาน: กรณีขานนาลุ่มน้ำพอง*. สร้างสรรค์.
- ยงยุทธ ชูแว่น. (2551). *ครึ่งศตวรรษแห่งการค้นหาและเส้นทางสู่นาคตประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2556). *พระยาอนุমানราชธนะ: ปราชญ์สามัญชนผู้ริเริ่ม "ความเป็นไทย"*. มติชน.

- อภิชาติ สถิตนิรามัย และคณะ. (2556). *ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ และคณะ. (2558). *รวมบทความประกอบการนำเสนอชุดโครงการวิจัย: ความเปลี่ยนแปลง “ชนบท” สังคมไทยบนความเคลื่อนไหว*. กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2538). “บทบาทของนักวิจัยและทุนวิจัยอเมริกัน ในการสร้างกระบวนการทัศน์ด้านไทยศึกษา” ในบทบาทของต่างประเทศในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัย (สกว.).
- Caouette, D. and Turner, S. (2009). *Agrarian Angst and Rural Resistance in Contemporary Southeast Asia*. Routledge.
- Scott, J. (1985). *Weapon of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*. Yale University Press.
- _____. (1990). *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcript*. Yale University Press.
- Walker, A. (2008). The Rural Constitution and Everyday Politics of Elections in Northern Thailand. *Journal of Contemporary Southeast Asia*, 38(1), 84-105.
- _____. (2012). Thailand’s Political Peasant: Power in the Modern Rural Economy. *Journal of social Anthropology and Comparative Sociology*, 45(2), 303-305.

Author

Mr. Tanit Toaditthep

Thai Study Programs, Faculty of Humanity and Social Sciences

Burapha University

169 Longhadbangsaen Rd., Saensuk Sub-district, Muang District

Chonburi Province 20131

Tel: 081-408-7070 Email. tanit@buu.ac.th

กลยุทธ์ในการสืบค้นวิดีโอสื่อการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน TikTok โดยใช้ hashtag (#) คำว่า ภาษาจีน

THE STRATEGIES OF FINDING REQUIRED E-LEARNING'S VIDEO VIA
TikTok APPLICATION BY USING THE HASHTAG #ภาษาจีน

วัชรภรณ์ เจริญสะอาด¹/ เอกชัย แสงจันทร์ทะนุ²/ ปิยนนท์ หลวงอินทร์³

Watcharabhorn Charoensa-ard/ Ekachai Saengjantanu/ Piyanon Luangin

^{1,2,3}กลุ่มวิชาภาษาจีน สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Chinese department, Office of General Education, Panyapiwat Institute
of Management

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 28 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 5 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลลัพธ์และกลยุทธ์ในการค้นหาสื่อวิดีโอการเรียนรู้ภาษาจีนบนแอปพลิเคชัน TikTok โดยใช้ hashtag ที่มีคำว่า “ภาษาจีน” จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่าผลลัพธ์ของข้อมูลที่ได้จากการค้นหาสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่คือ 1. hashtag ที่มีลักษณะไม่จำเพาะ จะแสดงผลลัพธ์ครอบคลุมทุกหมวดเนื้อหา รวมไปถึงเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ภาษาจีน” 2. hashtag ที่มีลักษณะจำเพาะ จะพบผลลัพธ์เฉพาะบางหมวด ดังนั้นการเลือก hashtag ที่ไม่กว้างเกินไป มีความแม่นยำ เลือกคำค้นที่ใกล้เคียงกับเนื้อหาที่ต้องการสืบค้น และควรใช้ hashtag ในการค้นหายอย่างน้อยสองถึงสามแบบ จะสามารถค้นหาสื่อวิดีโอได้ตรงกับความต้องการ

ของผู้สืบค้นมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นในมุมมองของผู้ผลิตสื่อ การตั้งชื่อ hashtag ที่ดีควรตรงกับเนื้อหา ไม่เว้นวรรค ไม่ใส่สัญลักษณ์ และไม่ควรใช้คำที่จำเพาะหรือเฉพาะกลุ่มเกินไปในเรื่องการติด hashtag ไม่ควรติดมากเกินไปจนความจำเป็นและไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

คำสำคัญ: การสืบค้น, ภาษาจีน, TikTok, hashtag

Abstract

The purpose of this research aimed to study the results and strategies for Chinese language learning's video data on the TikTok application by using the hashtag “ภาษาจีน” “Chinese language” in the Thai word. The results of the research were divided into two majors: 1) unspecific hashtag, which cover all groups of Chinese language learning's video data, including unrelated to Chinese language learning's video data. 2) specific hashtags, which cover partial groups of Chinese language learning's video data. Therefore, should selected selecting hashtags that was not too broad, accuracy, related keywords with the content and search hashtags at least two to three types were easier to search video media that right requirement of the searcher. From the point of view of media producer, a good hashtag naming should matchup with the content, do not used symbols and space. Moreover, do not used too many specific words or too many phrases. In regards to hashtags, do not used more hashtags than necessary and unrelated to the content.

Keyword: search, Chinese, TikTok, hashtag

บทนำ

ปัจจุบันกระแสมความนิยมในการเรียนภาษาจีนและการเรียนออนไลน์เพิ่มสูงขึ้น และเนื่องจากการระบาดของ COVID-19 ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป เช่น การปฏิบัติงานจากที่ทำการเรียนออนไลน์ ส่งผลให้สื่อสังคมออนไลน์เป็นที่นิยมและมีความจำเป็นต่อชีวิตมากขึ้น เนื่องจากแอปพลิเคชัน TikTok มีลักษณะเป็นคลิปวิดีโอสั้น ตรงจุด ตรงใจเด็กรุ่นใหม่ ทำให้มีผู้ผลิตสื่อและผู้รับชมสื่อในปริมาณที่สูงขึ้น เนื้อหาที่ปรากฏบนแอปพลิเคชัน TikTok จึงมีรูปแบบที่มีความสร้างสรรค์และมีความหลากหลายกว่าเดิม ทั้งด้านบันเทิงและการศึกษารวมไปถึงแนวโน้มการเรียนภาษาจีนผ่านแอปพลิเคชัน TikTok ก็ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ด้วยความหลากหลายของเนื้อหาและคลิปที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้บางครั้งการค้นหาสื่อวิดีโอในแอปพลิเคชัน TikTok อาจจะได้ผลลัพธ์ของการค้นหาที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้สืบค้น ตัวอย่างเช่น ต้องการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีน แต่หากทำการสืบค้นด้วยคำว่า “ภาษาจีน” ในแอปพลิเคชัน TikTok จะปรากฏผลลัพธ์การค้นหามากมายในทุกหมวดที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน เช่น คำศัพท์ ไวยากรณ์ ประโยค สำนวน เรื่องขำขัน ฯลฯ

hashtag คือ ดัชนีถ้อยคำหรือชื่อเรียกสัญลักษณ์ # ใช้นำหน้าคำ กลุ่มคำ วลี หรือประโยคสั้นๆ เพื่อค้นหากลุ่มข้อมูล ในเรื่องเดียวกัน สามารถพบได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook, YouTube, Twitter, Instagram, TikTok เป็นต้น

หากผู้สืบค้นข้อมูลประสงค์จะทำการสืบค้นข้อมูล จากการวิเคราะห์พบว่ามีรูปแบบการสืบค้นอยู่สองรูปแบบหลักคือ 1.สืบค้นจากhashtag ที่เป็นชื่อบัญชีผู้ใช้โดยตรง เช่น #ภาษาจีนติดปีก #krupnewsornjeen #attentionchinese ซึ่งจะพบเฉพาะกลุ่มวิดีโออันเป็นผลงานที่สร้างสรรค์โดยเจ้าของบัญชีผู้ใช้งาน 2. คือการสืบค้นจากคำสำคัญหรือ hashtag แบบทั่วไป เป็นรูปแบบการสืบค้นที่ได้ข้อมูลที่หลากหลาย

บทความนี้จึงทำการศึกษาและวิเคราะห์โดยศึกษาจาก hashtag ที่มีคำว่า “ภาษาจีน” ที่ได้รับความนิยมสูงสุดสืบอันดับบนแอปพลิเคชัน TikTok โดยเรียงลำดับตามความนิยมดังนี้ #ภาษาจีน #สอนภาษาจีน #เรียนภาษาจีน #ภาษาจีนวันละคำสองคำ #ภาษาจีนวันละคำ #ภาษาจีนกลาง #ภาษาจีนง่ายนิดเดียว #ฝึกภาษาจีน #เก่งภาษาจีนกับ

TikTok และ #เรียนภาษาจีนออนไลน์ ทั้งนี้ขอบเขตในการศึกษาไม่จำกัดรูปแบบ hashtag และไม่รวมคำสับคั่นที่เป็นภาษาต่างประเทศ โดยข้อมูลในการสำรวจเรียงตามปริมาณผู้เข้าชมระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564

เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

จิตรา วรรณสอน (2562: 415-423) ได้ศึกษาถึงประเด็นเรื่องรูปแบบเนื้อหาทางการศึกษาจากบทความวิชาการเรื่องรูปแบบการทำตลาดแบบเนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อกลุ่มเจนเอเรชั่นซี (Z) เนื้อหากล่าวถึงคอนเทนต์ที่เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดในโลกอนาคตอันใกล้ (กลุ่ม Generation Z) คือวิดีโอ และสื่อที่เป็นคลังวิดีโอที่เป็นที่นิยมสูงสุดคือ Youtube และ TikTok โดยเนื้อหาที่เป็นที่นิยมและเข้ากับพฤติกรรมของผู้บริโภคจะเป็นเนื้อหาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย สนุก สร้างความบันเทิง มีพื้นที่สำหรับความคิดสร้างสรรค์และจริงใจ และให้นิยามของ hashtag ว่าเป็นดัชนีกลุ่มคำหรือประโยคที่มีเครื่องหมาย “#” นำหน้าเพื่อรวบรวมเนื้อหา เรื่องราว หรือบทความที่มีความเกี่ยวข้องใกล้เคียง คล้ายคลึง มารวมให้เป็นหมวดหมู่เดียวกัน เพื่อความสะดวกในการค้นหาของผู้ใช้งาน เกิดขึ้นครั้งแรกในทวีตเตอร์ก่อนจะกระจายมาที่แพลตฟอร์มอื่น ๆ

จากการศึกษาบทความวิชาการเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านแอปพลิเคชันสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ยุพดี ทวลอารมณ์และคณะ (2564: 37-52) พบว่าในปัจจุบันผู้เรียนมีแนวโน้มในการเรียนรู้ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น โดยสื่อที่เป็นที่นิยม 3 แพลตฟอร์ม คือ Youtube Facebook และ TikTok ซึ่งแต่ละแพลตฟอร์มจะมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์เป็นที่นิยมในปัจจุบันคือ เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และวิถีชีวิตในปัจจุบัน นอกจากนี้การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังสามารถสร้างแรงจูงใจทางบวกและกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงสามารถแก้ไขข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องที่สนใจได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น

ในปัจจุบันผู้บริโภคมีการผลิตและเผยแพร่ผลงานของตนเองเพิ่มมากขึ้น Bahiyah Omar และ Wang Dequan (2563: 121-136) ศึกษาวิจัยถึงพฤติกรรม วิธีการและปัจจัยที่ผู้บริโภคใช้ดูและผลิตสื่อใน TikTok การศึกษานี้สร้างสมมติฐานตามทฤษฎีการใช้งานและความพึงพอใจ (U&G) เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของลักษณะบุคลิกภาพและแรงจูงใจของผู้ใช้ที่มีต่อการใช้ TikTok เพื่อใช้เป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจประเภทต่างๆ มีอิทธิพลต่อการใช้สื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือดู TikTok เพื่อการหลบหนี หลีกเลียงความเป็นจริงหรือการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ในขณะที่ผู้บริโภคสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ก็มีส่วนร่วมใน TikTok เพื่อแสดงออกโต้ตอบกับผู้อื่น และหลีกเลี่ยงจากแรงกดดันในแต่ละวัน ในทางกลับกัน แรงจูงใจในการผลิตวิดีโอบน TikTok นั้นมาจากความปรารถนาที่จะเติมเต็มความต้องการในการแสดงออกและการเก็บสิ่งเหล่านั้นไว้ถาวร

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการใช้และความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน TikTok ของนักเรียน นักศึกษาในเขตเทศบาลนครอุดรธานี เสกสรร สายสีต และคณะ (2564: 12-26) พบว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาเลือกเล่นและเข้ารับชมคลิปในแอปพลิเคชัน TikTok คือเป็นแอปพลิเคชันที่มีรูปแบบแปลกใหม่ น่าสนใจ มีความสนุก เพลิดเพลิน เนื้อหาของวิดีโอมีความหลากหลาย และเป็นสิ่งที่ลดความตึงเครียดได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าความสะดวก ใช้ง่าย มีการบอกต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างและเผยแพร่ข่าวสารหรือเนื้อหาที่รวดเร็ว เป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ให้นักศึกษานิยมเล่นและพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์ TikTok

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาสืบค้นมาพบว่า ในประเทศไทยเริ่มมีการใช้อุปกรณ์ TikTok ในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแอปพลิเคชัน TikTok ยังมีอยู่อย่างจำกัด จากสถิติการใช้อุปกรณ์ TikTok มีแนวโน้มการใช้งานเพิ่มมากขึ้น ทำให้แอปพลิเคชัน TikTok เป็นหนึ่งในแอปพลิเคชันที่มีความสำคัญและไม่ควรมองข้าม ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาในการสืบค้นสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาจีนซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงอาจทำให้ค้นหาไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่ตรงจุด

กลยุทธ์การสืบค้นข้อมูลบน แอปพลิเคชัน TikTok

hashtag ที่มีคำว่า “ภาษาจีน” บน แอปพลิเคชัน TikTok

การศึกษาจะทำการศึกษาจาก hashtag ยอดนิยมที่มีจำนวนผู้ค้นหาสูงที่สุด 10 อันดับแรก โดยเรียงตามปริมาณผู้เข้าชมระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 บนแอปพลิเคชัน TikTok จากการวิเคราะห์ hashtag สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ

1. hashtag ที่มีลักษณะไม่จำเพาะ เป็นคำสืบค้นที่มีผลลัพธ์ครอบคลุมทุกหมวดเนื้อหา เป็นคำมีอัตราการค้นหาสูง เป็นคำพื้น ๆ ที่ทุกคนนึกถึง ในที่นี้คือคำว่า #ภาษาจีน

2. hashtag ที่มีลักษณะจำเพาะ เป็นคำสืบค้นที่มีผลลัพธ์ในการค้นหาครอบคลุมเนื้อหาเพียงบางหมวดหมู่ อาจมีการเพิ่มคำหรือพยางค์เพื่อให้มีความเฉพาะเจาะจงมากกว่า คำค้นแบบกว้าง เช่น #สอนภาษาจีน #เรียนภาษาจีน #ภาษาจีนวันละคำ เป็นต้น

จากการสืบค้นข้อมูลบนแอปพลิเคชัน TikTok ด้วย hashtag ที่มีอัตราการค้นหาสูงสุดจำนวน 10 คำ ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 พบว่าคำสืบค้น #ภาษาจีน มียอดค้นหาสูงสุด เป็นอันดับ 1 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 216.1 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบนแอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วยคำว่า #ภาษาจีน

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#ภาษาจีน	คลิปสอนคำศัพท์ภาษาจีน	คลิปบางส่วนจากซีรีส์จีน
	คลิปสอนวลีภาษาจีน	คลิปเทคนิคการเรียนภาษาจีน
	คลิปสอนประโยคภาษาจีน	คลิปพูดคนไทยจีนซ้ำๆ ตลอดๆ
	คลิปสอนการออกเสียงภาษาจีน	คลิปสอนภาษาจีนถิ่นเช่น แต่วิว
	คลิปจากประเทศจีน	คลิปคนดังพูดภาษาจีน
	คลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาจีน	คลิปโฆษณาสถานที่เรียนภาษาจีน
	คลิปบางส่วนจาก mv เพลงจีน	คลิปสอนคนจีนพูดภาษาไทย
	คลิปสอนออกเสียงสัทอักษร(พินอิน)	คลิปแนะนำเทคนิคเรียนภาษาจีน
	คลิปเรียนออนไลน์คาบภาษาจีน	คลิปเพลงจีนพร้อมสัทอักษรพินอิน
	คลิปสอนลำดับขีดภาษาจีน	คลิปพูดภาษาจีนมั่วๆ
	คลิปแนะนำวิธีเพิ่มพินอินบนตัวอักษรจีน	คลิปลองพูดภาษาจีนมั่วๆให้ google translate ลองแปล
	คลิปสอนการทำแบบทดสอบภาษาจีน หรือ HSK	คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีนและคนจีน
	คลิป Challenge ภาษาจีน	คลิปทดสอบการฟัง
	คลิปสอนใช้แป้นพิมพ์ภาษาจีน	คลิปสอนไวยากรณ์ภาษาจีน
	คลิปเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาจีน	

hashtag ดังกล่าว มีผลลัพธ์การค้นหาที่กว้าง หลากหลาย มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดที่เกี่ยวกับภาษาจีนและการเรียนภาษาจีน อีกทั้งบางคลิปอาจมีความเกี่ยวข้องกับภาษาจีนอยู่สองถึงสามคำ บางคลิปก็ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนแต่อย่างใด ในมุมมองของผู้ทำการค้นหา หากค้นหาโดยใช้ hashtag นี้ จะได้ข้อมูลภาษาจีนในภาพรวมที่หลากหลาย หากผู้ทำการสืบค้นต้องการศึกษาเกี่ยวกับภาษาจีนโดยเฉพาะก็จะไม่ตรงจุดมากนัก เพราะมีคลิปอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องมาปะปน

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #สอนภาษาจีน มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 2 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 304.8 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วยคำว่า #สอนภาษาจีน

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#สอนภาษาจีน	คลิปสอนคำศัพท์ภาษาจีน	คลิปข่าวจากประเทศจีน
	คลิปสอนเทคนิคการเรียนภาษาจีน	คลิปข่าวคนไทยพูดภาษาจีน
	คลิปสอนออกเสียงภาษาจีน	คลิปทำข่าวจากครูภาษาจีน
	คลิปสอนการเขียนตัวอักษรจีน	

จากการสำรวจข้อมูลที่พบใน แอปพลิเคชันTikTok โดยการใช้เทคนิคการสืบค้นตาม คำสำคัญ “#สอนภาษาจีน” ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชันTikTok สามารถจำแนกตามหมวดหมู่ ได้ 7 หมวดหมู่ คือ หมวดคำศัพท์ หมวดตัวอักษรจีน และ หมวดการออกเสียงตามลำดับ และมี หมวดหมู่อื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนคือ คลิปข่าวจากคุณครูภาษาจีน เป็นต้น ทั้งนี้ไม่พบ คลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหมวดวลี ประโยค ไวยากรณ์ สัทอักษรพินอิน การทดสอบภาษาจีน Challenge ภาษาจีน และหมวดเบ็ดเตล็ด

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #เรียนภาษาจีน มียอด ค้นหาสูงเป็นอันดับ 3 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 245.9 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วย คำว่า #เรียนภาษาจีน

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#เรียนภาษาจีน	คลิปสอนคำศัพท์ในภาษาจีน	คลิปสอนวลีภาษาจีน
	คลิปออกเสียงภาษาจีน	คลิปสอนทำอาหารจีน
	คลิปเรียนออนไลน์คาบภาษาจีน	คลิปเพลงจีนพร้อมสัทอักษรพินอิน
	คลิปเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาจีน	คลิปแนะนำ App เรียนภาษาจีน
	Challenge ภาษาจีน	คลิปข่าวจากประเทศจีน
	คลิปสอนการทำแบบทดสอบภาษาจีนหรือ HSK	คลิปที่ไม่เกี่ยวกับภาษาจีนแต่มีเพลงจีนหรืออักษรจีนประกอบบางส่วน
	คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีนและคนจีน	คลิปสอนออกเสียงสัทอักษร(พินอิน)
	คลิปแนะนำวิธีเพิ่มพินอินบนตัวอักษรจีน	คลิปแนะนำเทคนิคเรียนภาษาจีน
	คลิปข่าวของเด็กวิชาวเอกภาษาจีนหรือเรียนศิลปจีน	คลิปแนะนำวิธีเพิ่มพินอินบนตัวอักษรจีน
	คลิปสอนลำดับขีดภาษาจีน	คลิปสอนประโยคภาษาจีน
	คลิปสอนไวยากรณ์ภาษาจีนเบื้องต้น	คลิปให้ความรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษาจีน

จากตารางจะเห็นว่าการค้นหาด้วย #เรียนภาษาจีน เป็นการค้นหาคำที่เจาะจงมากขึ้น โดยการระบุคำว่า “เรียน” เพิ่มขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ที่ปรากฏจะพบว่าเนื้อหาที่เน้นเรื่องการเรียนภาษาจีนเป็นหลัก แต่ก็มีหลากหลาย โดยคำสืบค้น #เรียนภาษาจีน มีเนื้อหาที่ครอบคลุมตั้งแต่คลิปภาษาจีนขั้นพื้นฐานจนถึงภาษาจีนขั้นที่สูงขึ้นไป เช่น คลิปสอนคำศัพท์ในภาษาจีน คลิปออกเสียงภาษาจีน คลิปสอนออกเสียงสัทอักษร(พินอิน) คลิปสอนลำดับขีดภาษาจีน คลิปสอนวลีภาษาจีน Challenge ภาษาจีน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบผลลัพธ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาจีนด้วย เช่น คลิปที่ไม่เกี่ยวกับภาษาจีนแต่มีเพลงจีนหรืออักษรจีนประกอบบางส่วน คลิปข่าวของเด็กรักขาเอกภาษาจีนหรือนักเรียนมัธยม (สายศิลป์ภาษาจีน) คลิปสอนทำอาหารจีน เป็นต้น

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #ภาษาจีนวันละคำสองคำ มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 4 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 27.1 ล้านปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วยคำว่า #ภาษาจีนวันละคำสองคำ

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#ภาษาจีนวัน ละคำสองคำ	คลิปสอนคำศัพท์ในภาษาจีน	คลิปสอนประโยคภาษาจีน
	คลิปสอนวลีภาษาจีน	คลิปออกเสียงภาษาจีน
	คลิปสิ่งที่คนจีนชอบ	คลิปข่าวจากประเทศจีน
	คลิปสอนลำดับขีดภาษาจีน	คลิปลิปซิงค์เพลงจีน
	คลิปแนะนำเทคนิคเรียนภาษาจีน	คลิปฝึกเขียนอักษรจีนเบื้องต้น
	คลิปสอนไวยากรณ์ภาษาจีนเบื้องต้น	คลิปสอนการทำแบบทดสอบภาษาจีน หรือ HSK
	คลิปที่ไม่เกี่ยวกับภาษาจีนแต่มีเพลงจีน หรืออักษรจีนประกอบบางส่วน	

จากการสำรวจข้อมูลที่พบในแอปพลิเคชัน TikTok โดยการใช้เทคนิคการสืบค้นตามคำสำคัญคำว่า #ภาษาจีนวันละคำสองคำ สามารถจำแนกตามหมวดหมู่ได้ 10 หมวดหมู่ คือ หมวดบันเทิงจีน และ หมวดเทคนิคการเรียน ตามลำดับ และมีหมวดหมู่อื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน คือ คลิปที่ไม่เกี่ยวกับภาษาจีนแต่มีเพลงจีนหรืออักษรจีนประกอบบางส่วน เป็นต้น ทั้งนี้ไม่พบคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหมวดศัพท์อักษรพินอิน และหมวดเบ็ดเตล็ด เป็นต้น

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #ภาษาจีนวันละคำ มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 5 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 25.0 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วยคำว่า #ภาษาจีนวันละคำ

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#ภาษาจีนวัน ละคำ	คลิปสอนคำศัพท์ในภาษาจีน	คลิปสอนวลีภาษาจีน
	คลิปสอนประโยคภาษาจีน	คลิปออกเสียงภาษาจีน
	คลิปสอนลำดับขีดภาษาจีน	คลิปพูดจีนช้าๆ
	คลิปช้าๆจากประเทศจีน	คลิปแนะนำเทคนิคเรียนภาษาจีน
	คลิปศิลปินไทยพูดภาษาจีน	คลิปสอนภาษาจีนแต้จิ๋ว
	คลิปสอนการทำแบบทดสอบภาษาจีนหรือ HSK	คลิปแนะนำวิธีเพิ่มพินอินบนตัวอักษรจีน
	คลิปสอนไวยากรณ์ภาษาจีนเบื้องต้น	คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีน

จากตารางจะเห็นว่า การค้นหาด้วย #ภาษาจีนวันละคำ ผลลัพธ์ที่ปรากฏจากการค้นหาทั้งคลิปที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาจีนและไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาจีน ซึ่งคลิปที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาจีนจะมีความหลากหลายทางด้านเนื้อหาไม่ว่าจะเป็นคลิปสอนคำศัพท์รูปประโยค คลิปที่มีการแนะนำเทคนิคการเรียนภาษาจีนหรือแนะนำเทคนิคการทดสอบวัดระดับภาษาจีนต่างๆ เป็นต้น โดยสามารถแบ่งได้เป็น 8 หมวดหมู่ คือ 1) หมวด

คำศัพท์ 2) หมวดวลี 3) หมวดประโยค 4) หมวดการออกเสียง 5) หมวดไวยากรณ์ 6) หมวดเทคนิคการเรียน 7) หมวดตัวอักษรจีน 8) หมวดการทดสอบภาษาจีน

สำหรับเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน สามารถแบ่งได้เป็น 3 หมวดหมู่ ดังนี้
 1) หมวดบันเทิงจีน 2) หมวดอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน 3) หมวดเบ็ดเตล็ด ซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่ไม่เน้นด้านการเรียนการสอน เช่น คลิปข่าวจากประเทศจีน คลิปศิลปินไทยพูดภาษาจีน คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีน คลิปพุดจีนซ้ำกัน เป็นต้น

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #ภาษาจีนกลาง มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 6 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 22.1 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 6 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วยคำว่า #ภาษาจีนกลาง

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#ภาษาจีนกลาง	คลิปสอนคำศัพท์ในภาษาจีน	คลิปสอนวลีภาษาจีน
	คลิปสอนประโยคภาษาจีน	คลิปออกเสียงภาษาจีน
	คลิปข่าวจากประเทศจีน	คลิปแนะนำ App เรียนภาษาจีน
	คลิปแนะนำเทคนิคเรียนภาษาจีน	คลิปฝึกเขียนอักษรจีนเบื้องต้น
	คลิปเปรียบเทียบความแตกต่างของคำศัพท์	คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีน

เนื้อหาที่พบน้อยหรือไม่พบเลย ได้แก่เนื้อหาจำพวก ภาษาจีนถิ่น ไวยากรณ์จีน สัทอักษร (พินอิน) การทดสอบภาษาจีน Challenge ภาษาจีน และอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน สังเกตได้ว่า hashtag ดังกล่าว เน้นไปที่ภาษาจีนกลาง ผลลัพธ์ที่ได้ทำให้สามารถตัดตัวเลือกเกี่ยวกับภาษาจีนถิ่นออก และพบผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับไวยากรณ์ สัทอักษร การทดสอบ Challenge และอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องน้อยลง

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #ภาษาจีนง่ายนิดเดียว มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 7 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 15.3 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้
ตารางที่ 7 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วยคำว่า #ภาษาจีนง่ายนิดเดียว

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#ภาษาจีน ง่ายนิดเดียว	คลิปสอนคำศัพท์ในภาษาจีน	คลิปสอนวลีภาษาจีน
	คลิปสอนประโยคภาษาจีน	คลิปออกเสียงภาษาจีน
	คลิปจากประเทศจีน	คลิปรีวิวมหาวิทยาลัย
	คลิปสอนลำดับขีดภาษาจีน	คลิปไทยข้ามพันพูดภาษาจีน
	คลิปเปรียบเทียบความแตกต่างของภาษาจีน	คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีนและคนจีน

จากตารางจะเห็นว่ามีการค้นหาด้วย #ภาษาจีนง่ายนิดเดียว ผลลัพธ์ที่ปรากฏจากการค้นหาแสดงผลลัพธ์ทั้งคลิปที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาจีนและไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน โดยเนื้อหาที่ปรากฏส่วนมากจะเป็นคลิปเปรียบเทียบความแตกต่างของภาษาจีน คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีนและคนจีน คลิปความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีนและคนจีน คลิปจากประเทศจีน คลิปรีวิวมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #ฝึกภาษาจีน มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 8 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 12.5 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วยคำว่า #ฝึกภาษาจีน

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#ฝึกภาษาจีน	คลิปสอนประโยคภาษาจีน	คลิปสอนการออกเสียงภาษาจีน
	คลิป Challenge ภาษาจีน	คลิปสอนเทคนิคการเรียนภาษาจีน
	คลิปคนไทยพูดภาษาจีน	คลิปฝึกเขียนอักษรจีน
	คลิปสอนไวยากรณ์ภาษาจีนเบื้องต้น	คลิปจากประเทศจีน
	คลิปปริวนักศึกษไทยในจีน	คลิปบางส่วนจากซีรีส์จีน

ข้อมูลที่พบใน แอปพลิเคชัน TikTok โดยการใช้เทคนิคการสืบค้นตาม คำสำคัญ คำว่า #ฝึกภาษาจีน สามารถจำแนกตามหมวดหมู่ได้ 8 หมวดหมู่ คือ หมวดเบ็ดเตล็ด

หมวดประโยค และ หมวดไวยากรณ์ ตามลำดับ ไม่พบคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหมวดคำศัพท์ หมวดวลี สัทอักษรพินอิน และการทดสอบภาษาจีน เป็นต้น

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #เก่งภาษาจีนกับแอปพลิเคชัน TikTok มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 9 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 8.4 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 9 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วย คำว่า #เก่งภาษาจีนกับ TikTok

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#เก่งภาษาจีนกับ TikTok	คลิปจากประเทศจีน	คลิปเรียนภาษาจีนจาก vlog
	คลิปบางส่วนจาก mv จีน	คลิปสอนวรรณยุกต์จีน
	คลิปฝึกออกเสียงภาษาจีน	คลิปทดสอบการฟัง
	คลิปสอนสัทอักษร (พินอิน)	คลิปคนไทยพูดภาษาจีนช้าๆ
	คลิปสอนคำศัพท์ภาษาจีน	คลิปความรู้ประวัติศาสตร์จีน
	คลิปให้ความรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษาจีน	คลิปบรรยากาศการสอบวิทยานิพนธ์ที่ประเทศจีน
	คลิปเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาจีน	

จากการสำรวจข้อมูลที่พบใน แอปพลิเคชัน TikTok โดยการใช้เทคนิคการสืบค้น คำว่า #เก่งภาษาจีนกับ TikTok สามารถจำแนกตามหมวดหมู่ได้ 6 หมวดหมู่ คือ หมวดเบ็ดเตล็ด หมวดบันเทิงจีน หมวดสัทอักษรพินอิน และ หมวดคำศัพท์ ตามลำดับ ไม่พบคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหมวดวลี ประโยค ไวยากรณ์ เทคนิคการเรียนรู้ ตัวอักษรจีน และ Challenge ภาษาจีน เป็นต้น

ข้อมูลระหว่างวันที่ 3/10/2564 – 31/10/2564 คำสืบค้น #เรียนภาษาจีนออนไลน์ มียอดค้นหาสูงเป็นอันดับ 10 โดยมียอดผู้ค้นหาจำนวน 8.1 ล้าน ปรากฏข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 10 ตารางแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏบน แอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วย คำว่า #เรียนภาษาจีนออนไลน์

hashtag	ข้อมูลที่พบบน แอปพลิเคชัน TikTok	
#เรียนภาษาจีนออนไลน์	คลิปสอนคำศัพท์ภาษาจีน	คลิปสอนวลีภาษาจีน
	คลิปสอนประโยคภาษาจีน	คลิปสอนการออกเสียงภาษาจีน
	คลิปจากประเทศจีน	คลิปฝึกอ่านสัทอักษร (พินอิน)
	คลิปสอนใช้แป้นพิมพ์ภาษาจีน	คลิปสอนภาษาจีนแต้จิ๋ว
	คลิปความรู้ประวัติศาสตร์จีน	

เนื้อหาที่พบน้อยหรือไม่พบเลย ได้แก่ ไวยากรณ์จีน บันทึวจีน ตัวอักษรจีน การทดสอบภาษาจีน Challenge ภาษาจีน เป็นที่สังเกตได้ว่า เนื้อหาที่มีความจำเพาะมากขึ้น เนื้อหาหลักเน้นเกี่ยวกับการเรียนภาษาจีนผ่านสื่อออนไลน์ วลี คำศัพท์ การประสมสัทอักษร เทคนิคการใช้แป้นพิมพ์ รวมไปถึงเรื่องของประวัติศาสตร์จีน และอีกแนวคือคลิปการเรียนภาษาจีนในห้องเรียน เช่น มัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนศิลป์ภาษา-จีน หรือนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิชาเอกภาษาจีน บางคลิปเป็นบรรยายภาคการเรียน บางคลิปมีมุกตลกขำขันในห้องเรียน และมีบางส่วนเป็นคลิปจากประเทศจีน ที่ชาวจีนทำขึ้นและกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งก็เป็นการเรียนรู้รูปแบบการสอนในรูปแบบออนไลน์เช่นกัน

จากตารางที่ 1-10 สามารถแบ่งหมวดหมู่เนื้อหาที่แสดงในตาราง ตามการวิเคราะห์ของเจ้าของบทความดังนี้

- 1) หมวดคำศัพท์ แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีน
- 2) หมวดวลี แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้วลี สำนวนภาษาจีน
- 3) หมวดประโยค แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ประโยค
- 4) หมวดการออกเสียง แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้การออกเสียงคำศัพท์ วลี และประโยค
- 5) หมวดไวยากรณ์ แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ โครงสร้างประโยค ไวยากรณ์

-
- 6) หมวดบันเทิงจีน แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับ คลิปข่าวของบุคคลทั่วไป MV เพลงจีน ตัวอย่างภาพยนตร์จีน ไฮไลต์ละครและซีรีส์ เบื้องหลังการถ่ายทำละครและภาพยนตร์จีน
 - 7) หมวดเทคนิคการเรียน แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ เทคนิคการเรียน ภาษาจีน การจำคำศัพท์ การพิมพ์ภาษาจีน
 - 8) หมวดตัวอักษรจีน แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้การเขียนลำดับขีด การเขียนพู่กันจีน อักษรภาพ
 - 9) หมวดสัทอักษรพินอิน แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้สัทอักษรพินอิน พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ การประสมคำ
 - 10) หมวดการทดสอบภาษาจีน แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้เทคนิค การทำข้อสอบ HSK PAT7.4 ตัวอย่างข้อสอบ
 - 11) หมวดChallenge ภาษาจีน แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการประลองทักษะ การพูดภาษาจีน
 - 12) หมวดเบ็ดเตล็ดที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป ประวัติศาสตร์ คลิปท่องเที่ยว รีวิวมหาวิทยาลัย โฆษณาสถานที่เรียนภาษาจีน รีวิวชีวิต นักศึกษา วิธีทำอาหารจีน
 - 13) หมวดอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน

วิเคราะห์การแสดงผลแยกตามหมวดเนื้อหา

ตารางที่ 11 แสดงการวิเคราะห์ผลการสืบค้นแยกตามหมวดเนื้อหาที่ปรากฏบนแอปพลิเคชัน TikTok จากการสืบค้นด้วย hashtag ภาษาไทยที่ตั้งขึ้นโดยใช้คำว่า “ภาษาจีน” ที่มีจำนวนผู้ค้นหามากที่สุด 10 อันดับ

เนื้อหา	hashtag ที่ใช้ในการสืบค้น								
	ภาษาจีน	สอนภาษาจีน	เรียนภาษาจีน	ภาษาจีนวันและคำสองคำ	ภาษาจีนวันและคำ	ภาษาจีนกลาง	ภาษาจีนง่ายนิดเดียว	ฝึกภาษาจีน	เก่งภาษาจีนกับ TikTok
1) หมวดคำศัพท์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
2) หมวดวลี	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
3) หมวดประโยค	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4) หมวดการออกเสียง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5) หมวดไวยากรณ์	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-
6) หมวดบทสนทนา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
7) หมวดเทคนิคการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
8) หมวดตัวอักษรจีน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
9) หมวด สัทอักษรพินอิน	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓
10) หมวดการทดสอบภาษาจีน	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
11) หมวดChallenge ภาษาจีน	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-
12) หมวดเบ็ดเตล็ดที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13) หมวดอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	✓

จากตารางแสดงการวิเคราะห์ผลการสืบค้นแยกตามหมวดเนื้อหาที่ปรากฏบนแอปพลิเคชัน TikTok ที่ค้นหาจาก hashtag ที่ใช้ในการสืบค้นทั้งหมด 10 hashtag จะพบว่าสามารถแบ่งหมวดหมู่เนื้อหาจากผลการค้นหาได้ทั้งหมด 13 หมวดเนื้อหา

#ภาษาจีน และ #เรียนภาษาจีน

หมวดหมู่ผลลัพธ์ที่ปรากฏ หมวดคำศัพท์ หมวดวลี หมวดประโยค การออกเสียง ไวยากรณ์ หมวดบันเทิงจีน เทคนิคการเรียนรู้ ตัวอักษรจีน สัทอักษรพินอิน การทดสอบภาษาจีน Challenge ภาษาจีน เบ็ดเตล็ด และ อื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน

#ภาษาจีนวันละคำสองคำ และ #ภาษาจีนวันละคำ

หมวดหมู่ผลลัพธ์ที่ปรากฏ หมวดคำศัพท์ หมวดวลี หมวดประโยค การออกเสียง ไวยากรณ์ หมวดบันเทิงจีน เทคนิคการเรียนรู้ ตัวอักษรจีน การทดสอบภาษาจีน เบ็ดเตล็ด และอื่น ๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน จะไม่พบเนื้อหาในหมวด สัทอักษรพินอินและ Challenge ภาษาจีน

#ภาษาจีนกลาง

หมวดหมู่ผลลัพธ์ที่ปรากฏ หมวดคำศัพท์ หมวดวลี หมวดประโยค การออกเสียง หมวดบันเทิงจีน เทคนิคการเรียนรู้ ตัวอักษรจีน และ เบ็ดเตล็ด จะไม่พบเนื้อหาในหมวด ไวยากรณ์ สัทอักษรพินอิน การทดสอบภาษาจีน Challenge ภาษาจีน และ อื่น ๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน

#ฝึกภาษาจีน

หมวดหมู่ผลลัพธ์ที่ปรากฏ หมวดประโยค การออกเสียง ไวยากรณ์ หมวดบันเทิงจีน เทคนิคการเรียนรู้ ตัวอักษรจีน Challenge ภาษาจีน และ เบ็ดเตล็ด จะไม่พบเนื้อหาในหมวดคำศัพท์ หมวดวลี สัทอักษรพินอิน การทดสอบภาษาจีน และ อื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน

#เรียนภาษาจีนออนไลน์

หมวดหมู่ผลลัพธ์ที่ปรากฏ หมวดคำศัพท์ หมวดวลี หมวดประโยค การออกเสียง เทคนิคการเรียนรู้ สัทอักษรพินอิน เบ็ดเตล็ด และ อื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน จะไม่พบเนื้อหาในหมวดไวยากรณ์ หมวดบันเทิงจีน ตัวอักษรจีน การทดสอบภาษาจีน และ Challenge ภาษาจีน

#ภาษาจีนง่ายนิดเดียว

หมวดหมู่ผลลัพธ์ที่ปรากฏ หมวดคำศัพท์ หมวดวลี หมวดประโยค การออกเสียง หมวดบันเทิงจีน ตัวอักษรจีน และ เบ็ดเตล็ด จะไม่พบเนื้อหาในหมวดไวยากรณ์ เทคนิคการเรียนรู้ สัทอักษรพินอิน การทดสอบภาษาจีน Challenge ภาษาจีน และ อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน

#สอนภาษาจีน

หมวดหมู่ผลลัพธ์ที่ปรากฏ หมวดคำศัพท์ การออกเสียง หมวดบันเทิงจีน เทคนิคการเรียนรู้ ตัวอักษรจีน และ อื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน จะไม่พบเนื้อหาในหมวดวลี หมวดประโยค ไวยากรณ์ สัทอักษรพินอิน การทดสอบภาษาจีน Challenge ภาษาจีน และ เบ็ดเตล็ด

#เก่งภาษาจีนกับ TikTok

หมวดคำศัพท์ การออกเสียง หมวดบันเทิงจีน สัทอักษรพินอิน การทดสอบภาษาจีน และ เบ็ดเตล็ด จะไม่พบเนื้อหาในหมวดวลี หมวดประโยค ไวยากรณ์ เทคนิคการเรียนรู้ ตัวอักษรจีน Challenge ภาษาจีน และ อื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน

จากข้อมูลในตารางที่ 11 พบว่าหมวดหมู่ที่เป็นที่นิยมในการจัดทำคลิปจากการสืบค้นด้วย hashtag ที่มีคำว่าภาษาจีนที่ได้รับความนิยม 10 อันดับแรก สามารถเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ 1) ได้รับความนิยมสูงสุด คือ หมวดการออกเสียง ปรากฏในทุก hashtag 2) ได้รับความนิยมอันดับสอง คือ หมวดคำศัพท์ หมวดบันเทิงจีน หมวดเบ็ดเตล็ดที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน 3) ได้รับความนิยมอันดับสาม คือ หมวดประโยค หมวดเทคนิคการเรียนรู้ หมวดตัวอักษรจีน

การวิเคราะห์การเข้าถึงข้อมูลตามลักษณะเนื้อหา

จากการวิเคราะห์รูปแบบ hashtag ตามลักษณะเนื้อหา สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1. hashtag ที่เกี่ยวกับเนื้อหา 2. hashtag ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา 3. แคมเปญการติด hashtag คำว่า “TikTokUni”

1) hashtag เกี่ยวกับเนื้อหา

คือ hashtag คำว่า ภาษาจีน ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนแบบภาพรวม ซึ่งได้รับความนิยมในการติดตามแต่ละคลิปที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน ในมุมมองของผู้สืบค้นข้อมูล การค้นหาด้วย hashtag คำว่า “ภาษาจีน” ผลลัพธ์ที่ปรากฏจะปรากฏผลลัพธ์ในทุกหมวด ขาดความจำเพาะ ในมุมมองของผู้ผลิตสื่อการติด hashtag ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและเป็นที่นิยม ทำให้มีการเข้าถึงข้อมูลที่มากขึ้น

2) hashtag ไม่เกี่ยวกับเนื้อหา

ในมุมมองของผู้สืบค้นข้อมูล การติด hashtag ไม่เกี่ยวกับเนื้อหา จริงอยู่ที่ทำให้มีการเข้าถึงข้อมูลที่มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันผลลัพธ์ที่ปรากฏไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการ ไม่ตรงใจผู้ค้นหา กระทบต่อความน่าเชื่อถือของคลิป ซึ่งอาจส่งผลให้มีการรายงานและทำให้คลิปถูกปิดกั้นการเข้าถึงในที่สุด

3) แคมเปญการติด hashtag TikTokUni

แคมเปญ TikTokUni คือ แคมเปญที่ทางแอปพลิเคชัน TikTok จัดทำขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรม มุ่งเน้นการนำเสนอคอนเทนต์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทักษะใหม่และพัฒนาทักษะเดิมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น การเข้าร่วมแคมเปญ TikTokUni ทำให้ปริมาณการเข้าถึงคลิปเพิ่มสูงขึ้น

ชื่อช่องและความนิยมของผู้ผลิตสื่อ

อีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้คลิปของผู้ผลิตได้รับความนิยม คือหากผู้ผลิตสื่อเป็นผู้ที่ได้รับความนิยมจากช่องทางอื่นๆ มาก่อน เช่น Facebook, IG, YouTube ก็จะทำให้มีชื่อเสียงและมีผู้ติดตามคอนเทนต์บน แอปพลิเคชัน TikTok มากขึ้น

อภิปรายผล

hashtag จำนวน 10 ชื่อที่ได้นำมาวิเคราะห์คำสับสนมีทั้งคำค้นแบบจำเพาะและแบบไม่จำเพาะ ซึ่งมีการแสดงผลลัพธ์การค้นหาที่แตกต่างกัน คือ คำสับสนแบบกว้างจะแสดงผลลัพธ์ครอบคลุมทุกหมวดเนื้อหา ส่วนคำสับสนแบบแคบจะพบผลลัพธ์ในบางหมวดและในบางหมวดก็ไม่พบ จากผลการวิเคราะห์จึงสามารถจำแนกกลยุทธ์ในการสืบค้นข้อมูลจาก hashtag บนแอปพลิเคชัน TikTok ได้ดังนี้

กลยุทธ์ในการติด hashtag สำหรับผู้ผลิตสื่อ

การตั้งชื่อ hashtag

การตั้งชื่อ hashtag ที่ตีความตรงกับเนื้อหา ไม่เว้นวรรค ไม่ใส่สัญลักษณ์อาจมีมากกว่าหนึ่ง hashtag มีความหลากหลายรวมถึงใช้คำที่สั้นและง่ายต่อการจดจำ ทั้งนี้ไม่ควรใช้คำที่จำเพาะหรือเฉพาะกลุ่มเกินไป ซึ่งทำให้ผู้สืบค้นเข้าถึงเนื้อหาหรือข้อมูลได้ยาก นอกจากนี้การตั้งชื่อ hashtag ที่เป็นชื่อบัญชีผู้ใช้หรือชื่อเพจที่มีคำว่า “ภาษาจีน” จะทำให้สามารถเข้าถึงหน้าหลักของบัญชีผู้ใช้ ซึ่งจะทำให้ผู้สืบค้นข้อมูลเข้าถึงข้อมูลหรือวิดีโอสื่อการเรียนรู้ที่เจ้าของบัญชีจัดทำขึ้นได้มากยิ่งขึ้น

การติด hashtag

- ไม่ควรติด hashtag มากเกินความจำเป็น เพราะจะทำให้ระบบอัลกอริทึมวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายผิดพลาดส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้สืบค้นน้อยลง “โดยทางแอปพลิเคชัน TikTok ได้ กำหนดจำนวนตัวอักษรว่าไม่เกิน 100 ตัวอักษร แต่ถ้าไม่อยากให้ข้อความเราถูกตัดและแสดงผลได้เต็มที่” ณัฐชนน บุรณะ. (2564)

- การติด hashtag ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาอาจส่งผลกระทบต่อบัญชีทั้งหมดของผู้ผลิตสื่อ ทำให้ดูไม่น่าเชื่อถือเหมือนว่าเป็นบัญชีสแปมและก่อความรำคาญกับผู้สืบค้น

- การร่วมแคมเปญ hashtag ที่กำหนดขึ้นโดยแอปพลิเคชัน TikTok

กลยุทธ์ในการสืบค้นวิดีโอสื่อการเรียนรู้จาก hashtag ที่มีคำว่า ภาษาจีน

- **ไม่ใช้คำค้นที่กว้างเกินไป** เพราะจะปรากฏผลลัพธ์ของการค้นหาที่ไม่ตรงประเด็นเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่นคำว่า ภาษาจีน มีเนื้อหาครอบคลุมในทุกหมวด ซึ่งอาจไม่ตรงตามความต้องการของผู้สืบค้น

- **เลือกคำค้นที่ใกล้เคียงกับเนื้อหาที่ต้องการสืบค้น** ใช้คำสืบค้นที่มีลักษณะที่สั้น กระชับรัด ได้ใจความ ตัวอย่างเช่น คำว่า เรียนภาษาจีน ภาษาจีนวันละคำ เรียนภาษาจีนออนไลน์ เป็นต้น สังเกตได้จากตารางที่ 11 ว่าจะปรากฏผลลัพธ์ในเนื้อหาบางหมวดที่จำเพาะมากยิ่งขึ้น

- **ใช้ hashtag ในการค้นหาอย่างน้อยสองถึงสามแบบ** หากสังเกตจาก hashtag 10 อันดับแรกจากในตาราง จะเห็นได้ว่า ผลลัพธ์ที่ปรากฏจากการค้นหาบาง hashtag ไม่ปรากฏผลลัพธ์ในบางหมวด แต่ไปปรากฏใน hashtag อื่น ดังนั้น จึงแนะนำให้ใช้การค้นหาอย่างน้อย 2-3 แบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงจุดหรือใกล้เคียงกับความต้องการมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

จิตรา วรณสอน. (2562). รูปแบบการทำตลาดแบบเนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อกลุ่มเจนเอเรชันซี (Z). ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 14 ประจำปี 2562 เรื่องวิจัยและนวัตกรรมเพื่อประเทศไทย 4.0* (น. 415-423). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ณัฐชนน บุรณะ. (2564, 24 กันยายน). *สอนทำโฆษณา TikTok Ads ละเอียดยิบ แบบฉบับจับมือทำ*. <https://foretoday.asia/articles/tiktok-ads-how-to/>

ยุพดี หวลอารมณ์, จิตภา อมรางกูร และวัชรภรณ์ เจริญสะอาด. (2564). การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านแอปพลิเคชันสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 10(1), 37-52.

เสกสรร สายสีต, ณัฐฤติ คำทวี, ธิษฐ์มกรณ แก้วกล้า, วราภรณ์ โพนแป๊ะ,
เอกรัตน์ แซ่อึ้ง และภคจิรา ทองนิล. (2564). การศึกษาพฤติกรรมการใช้และ
ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน TikTok ของนักเรียน นักศึกษาในเขต
เทศบาลนครอุดรธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 2(3), 11-26.

Bahiyah, O., & Wang, D. Q. (2020, march 12). Watch, Share or Create: The
Influence of Personality Traits and User Motivation on TikTok
Mobile Video Usage. *IJIM*, 14(4), 121-136.
<https://doi.org/10.3991/ijim.v14i04.12429>

Author

Watcharabhorn Charoensa-ard
Chinese department, Office of General Education
Panyapiwat Institute of Management
85/1 Moo 2, Chaengwattana Rd., Bang-Talat, Pakkred,
Nonthaburi, 11120 Thailand
Tel: 091-050-3314 Email: watcharabhorncha@pim.ac.th

Ekachai Saengjantanu
Chinese department, Office of General Education
Panyapiwat Institute of Management
85/1 Moo 2, Chaengwattana Rd., Bang-Talat, Pakkred,
Nonthaburi, 11120 Thailand
Tel: 088-790-1895 Email: ekachaisae@pim.ac.th

Piyanon Luangin

Chinese department, Office of General Education

Panyapiwat Institute of Management

85/1 Moo 2, Chaengwattana Rd., Bang-Talat, Pakkred,

Nonthaburi, 11120 Thailand

Tel: 083-083-6323 Email: piyanonlua@pim.ac.th

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 Factors Affecting Work Efficiency of Personnels of Ubonratchathani Primary Educational Service Area office 5

ชีวารัตน์ ปิมแปง^{1/} อัยรดา พรเจริญ^{2/} ฐิติพร อุ๋นใจ³

Cheewarat Pimpang/ Irada Phorncharoen/ Thitiphon Unchai

¹นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ หลักสูตรคณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Student, Master of Business Administration Degree in Management,
Faculty of Business Administration and Management,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

²³อาจารย์ที่ปรึกษาคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ หลักสูตรคณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Advisor, Master of Business Administration Degree in Management,
Faculty of Business Administration and Management,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 18 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 5 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำแนกตามลักษณะ

ประชากรศาสตร์ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Taro Yamane, 1973: 727) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่านิยม กลยุทธ์ ระบบ ลักษณะงาน และวัฒนธรรมขององค์กร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 5 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 5 ได้ร้อยละ 38.10 ($R^2_{adj} = .381$)

2) บุคลากรที่มีอายุต่างกัน ให้ความสำคัญ วัฒนธรรมขององค์กรและลักษณะงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่านิยมร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันให้ความสำคัญ วัฒนธรรมขององค์กรและลักษณะงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรที่มีประเภทตำแหน่งให้ความสำคัญลักษณะงาน กลยุทธ์ ระบบ ค่านิยมร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, วัฒนธรรมขององค์กร, ค่านิยมร่วม

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the factors affecting work efficiency of personals of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area office 5 and 2) to compare factors affecting work efficiency of personnel of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area office 5 classified by demographic characteristics. Three hundred sixty-five personals

were selected by Proportional Stratified Random Sampling (by referring to Taro Yamane, 1973: 727). The research instruments used for data collection was a 5-point scale questionnaire with the validity level of 0.92. The percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, T-test, and F-test were used to analyze the data.

The results of the study were as follows 1) In terms of values, strategy, systems, job characteristics and the organizational culture affecting work efficiency of personals of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area office 5 can jointly predict work efficiency of personnel of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5 by 38.10 percent ($R^2_{adj} = .381$)

2) Personals with different ages valued the organizational culture and job characteristics significantly different at the statistical level of .01, and the shared values significantly different at the statistical level of .05. personals with different level of education gave precedence to the organizational culture and job characteristic significantly different at the statistical level of 0.5. personnel with type of positions placed importance on job characteristics, strategies, systems, and shared values significantly different at the statistical level of 0.5.

Keywords: Work efficiency, Organizational culture, Shared values

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561: 3) โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดีเก่งและมีคุณภาพโดยคนไทย มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดี รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิด ที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2574 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ทั้งที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำไปใช้เป็นกรอบและ แนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้ สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอด ชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาค ทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบท เศรษฐกิจและ สังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้ง ความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว (ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2559: 15) สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ชาติ

ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการวางรากฐานการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 มีหน้าที่กำกับ ดูแล ประสานส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาในสังกัดเป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการศึกษา เพื่อให้ภารกิจดังกล่าวสามารถตอบสนองสภาพปัญหาและรองรับการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 สู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดวิธีปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่สถานศึกษาให้เห็นภาพความสำเร็จในภาพรวม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ

การที่บุคลากรจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความเสียสละในการทำงานอย่างจริงจังของบุคคลในหน่วยงาน ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวอาจมีปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กร และการพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่ความสำเร็จ โดยความผูกพันต่อองค์กรนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรและการองค์กรจะมีความสำเร็จนั้นย่อมต้องเกิดจากโครงสร้างภายในองค์กรและบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน หากบุคลากรแต่ละตำแหน่งมีความคิดและแรงกระตุ้นที่แตกต่างกันออกไป บุคลากรมีความเต็มใจและความพอใจ เข้าใจในองค์กรจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพในที่สุด จึงทำให้ปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติงานทุกคน ผู้บริหารทุกระดับจึงควรให้ความสนใจและนำมาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์งาน และการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดความพึงพอใจในงานอันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และเกิดประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน พร้อมทั้งนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ การที่จะดำเนิน

กิจกรรมหรือให้บริการให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้นก็ต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเป็นผู้ควบคุมการใช้ทรัพยากร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ซึ่งจะนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้ประกอบการพัฒนาหน่วยงานองค์กรที่คล้ายคลึงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5

วิธีการดำเนินวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 3,565 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamame (Yamane, 1973: 727) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคาดเคลื่อน 0.05 จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 ตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประเภทตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งครอบคลุมตัวแปร 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความผูกพันต่อองค์กรและด้านการพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่ความสำเร็จ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

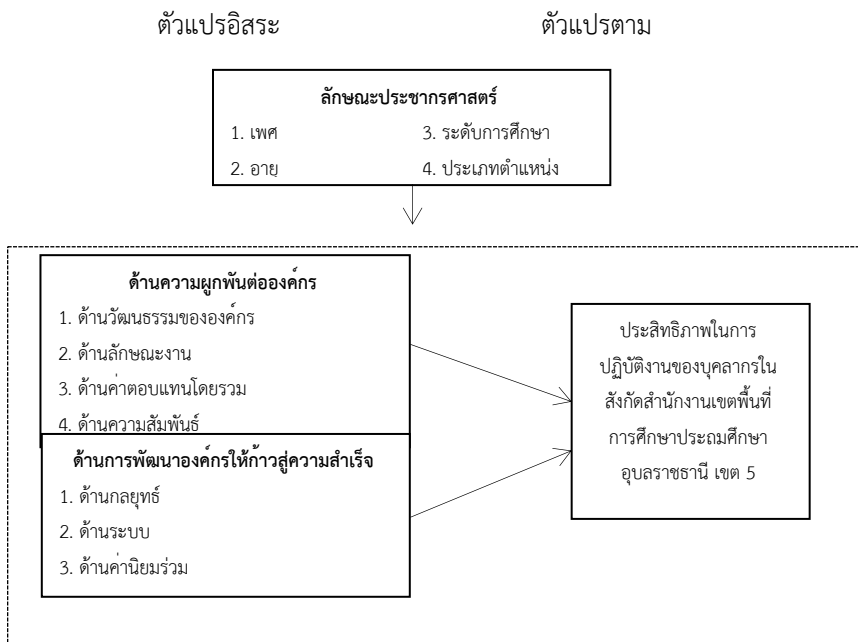
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 395 คน และนำแบบสอบถามที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิธีการทางสถิติที่ใช้มี ดังนี้ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ใช้พยากรณ์ตัวแปรตามตัวหนึ่ง ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Stepwise การทดสอบค่า t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วิเคราะห์ค่า F-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 3 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) แล้วศึกษาเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธี LSD

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรมขององค์กร ($\bar{X} = 4.351$) ด้านค่านิยม ($\bar{X} = 4.204$) ด้านลักษณะงาน ($\bar{X} = 4.166$) ด้านความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.136$) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.064$) ด้านระบบ ($\bar{X} = 3.898$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านค่าตอบแทนโดยรวม ($\bar{X} = 3.705$)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5

ตัวพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p
	B	Std. Error	Beta		
ด้านวัฒนธรรมขององค์กร	.090	.042	0.095	2.140*	.033
ด้านลักษณะงาน	.129	.042	0.134	3.038**	.003
ด้านกลยุทธ์	.226	.040	0.231	5.666**	.000
ด้านระบบ	.248	.042	0.253	5.931**	.000
ด้านค่านิยมร่วม	.425	.042	0.430	10.020**	.000
Constant= 4.918 n= 395 F= 49.421 Sig.= .000 R= .623 R ² = .388 R ² adj= .381					

ตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการทำนาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 มี 5 ตัวแปรเรียงลำดับ ตามความสำคัญ ดังนี้ ด้านค่านิยม ด้านกลยุทธ์ ด้านระบบ ด้านลักษณะงาน และด้านวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งมีอิทธิพลและสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ได้ร้อยละ 38.10 ($R^2_{adj}=.381$) โดย ด้านค่านิยมร่วม ด้านระบบ ด้านกลยุทธ์ และด้านลักษณะงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านวัฒนธรรมขององค์กร มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z = 0.905 (\text{วัฒนธรรมขององค์กร}) + .134 (\text{ลักษณะงาน}) + .231 (\text{กลยุทธ์}) + .253 (\text{ระบบ}) + .430 (\text{ค่านิยมร่วม})$$

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่า

ตารางที่ 2 สรุปความแตกต่างทางความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ปัจจัยด้าน ต่าง ๆ	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประชากรศาสตร์							
	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		ประเภทตำแหน่ง	
	T	P	F	P	F	P	F	P
ด้านวัฒนธรรมขององค์กร	-.067	.947	5.925**	.000	3.278*	.021	.747	.589
ด้านลักษณะงาน	.351	.726	5.939**	.000	.967	.408	3.725*	.003
ด้านกลยุทธ์	1.188	.236	.896	.466	.967	.408	3.445*	.005
ด้านระบบ	-.360	.719	1.300	.270	.605	.612	3.406*	.005
ด้านค่านิยมร่วม	-.029	.977	2.945*	.020	.286	.835	2.302*	.044

จำแนกตาม เพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง ให้ความสำคัญในด้านปัจจัยวัฒนธรรมขององค์กร ด้านลักษณะงาน ด้านกลยุทธ์ ด้านระบบ และด้านค่านิยมร่วม ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตาม อายุ พบว่า อายุต่างกันให้ความสำคัญด้านกลยุทธ์และระบบ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านวัฒนธรรมขององค์กรและด้านลักษณะงาน แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านค่านิยมร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันให้ความสำคัญด้านลักษณะงานกลยุทธ์ ระบบและค่านิยมร่วม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านวัฒนธรรมขององค์กรและด้านลักษณะงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตาม ประเภทตำแหน่ง พบว่า ประเภทตำแหน่งต่างกันให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมขององค์กรและลักษณะงาน ไม่แตกต่างกัน ด้านลักษณะงาน ด้านกลยุทธ์ ด้านระบบ ด้านค่านิยมร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่ามี 5 ด้าน

ด้านวัฒนธรรมขององค์กร พบว่า บุคลากรเห็นถึงการเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้หน่วยงานประสบผลสำเร็จจึงทำให้มีความทุ่มเทในการทำงาน ทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานเกิดความสำเร็จ บุคลากรในหน่วยงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักใคร่ ปองดองกัน จึงทำให้การอยู่ร่วมกันภายในหน่วยงาน เกิดความสุข ไม่มีความขัดแย้งกันภายในหน่วยงาน ซึ่งบุคลากรมีทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อที่บุคลากรในองค์กรใช้ร่วมกัน ซึ่งทั้งหมดยังเป็นสิ่งที่สามารถช่วยองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์พงษ์ สร้อยเพชร (2557: 59-60) ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งหนึ่ง ส่วนงานวิศวกรรมที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยความผูกพันขององค์กรด้านวัฒนธรรมหรือจุดมุ่งหมายขององค์กรส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pawirosumarto & Sarjana (2016: 602) ศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมการทำงานความเป็นผู้นำรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานและผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติงานของพนักงาน ใน Parador Hotels และรีสอร์ทอินโดนีเซียพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีผลกระทบเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจในงาน

ด้านลักษณะงาน พบว่า บุคลากรเกิดความพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย จึงทำให้มีความเสียสละอุทิศตนเพื่อหน่วยงานและงานที่ได้รับมอบหมายงานนั้น มีความท้าทายจึงทำให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานมีการกำหนดความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง จึงทำให้การปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัว มีความชัดเจน จึงส่งผลให้ปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญามาส โลจนานนท์ (2557: 111) ศึกษาภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัท ซิลลิค ฟาร์มา จำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะงาน เนื่องจากความสำเร็จของงานเป็นสิ่งที่พนักงานสามารถรับรู้เมื่อทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และจะเกิดความรู้สึกพอใจและปลื้มในผลสำเร็จของงานนั้น จึงเป็นแรงจูงใจในการทำงานที่สำคัญ และงานวิจัยของ วรณา อารณ (2557: 99) ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการรัฐสภา ระดับปฏิบัติงาน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พบว่า ข้าราชการรัฐสภาาระดับปฏิบัติงาน มีแรงจูงใจในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้องานมากกว่า ปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง ซึ่งด้านลักษณะของงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93

ด้านกลยุทธ์ พบว่า หน่วยงานมีการจัดทำหลักการและแผนปฏิบัติการเป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของการทำงานไว้ล่วงหน้าได้ และสามารถลดความผิดพลาดของการทำงานได้ ส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันฑารีย์ พองแพร (2559: 93-96) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง: กรณีศึกษา

ธนาคารยูโอบี พบว่า ด้านกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธนาคารยูโอบี และงานวิจัยของ (Yuwantari, 2020: 491-499) ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานของ BTTP ภายหลังการดำเนินการนโยบาย PPK-BLU ในอินโดนีเซีย พบว่า (1) ด้านกลยุทธ์ ระดับความเห็นดีมาก (2) ด้านโครงสร้าง ระดับความเห็นดี (3) ด้านทักษะ ระดับความเห็นดี (4) รูปแบบการบริหาร ระดับความเห็นปานกลาง (5) ด้านพนักงาน ระดับความเห็นปานกลาง (6) ด้านมูลค่า ระดับความเห็นปานกลาง และ (7) ด้านระบบ ระดับความเห็นต่ำ

ด้านระบบ พบว่า หน่วยงานมีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานร่วมกัน ได้แสดงความคิดเห็น หรือเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และหน่วยงานมีการพัฒนาระบบ ขั้นตอนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงเครื่องมือ วิธีการปฏิบัติงาน ระบบการทำงาน และขั้นตอนการทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมทริย์ พองแพร่ (2559: 93-96) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง: กรณีศึกษาธนาคารยูโอบี พบว่า ด้านระบบ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธนาคารยูโอบี

ด้านค่านิยมร่วม พบว่า บุคลากรได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานแล้วสามารถปฏิบัติงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จจึงทำให้เกิดความภูมิใจ และจะเห็นคุณค่าของตนเอง ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานและจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูง หน่วยงานมีค่านิยม มีเป้าหมาย มีระบบการทำงานที่ชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเต็มใจ อุทิศตนให้กับหน่วยงานและการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรัณย์นา ทศนัยนา (2557: 55-57) ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของ ผู้จัดการต่อระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรและประสิทธิภาพขององค์กร กรณีศึกษา ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) คลัสเตอร์ปิ่นเกล้า พบว่าพนักงานของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) คลัสเตอร์ปิ่นเกล้า มีระดับความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับสูงโดยมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุดในด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมขององค์กร ด้านลักษณะงาน ด้านกลยุทธ์ ด้านระบบ และด้านค่านิยมร่วม ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ได้รับความเสมอภาคไม่มีการแบ่งขอบเขตในเพศชายหญิงและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยความสามารถของตนเอง จึงทำให้ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันให้ความสำคัญด้านกลยุทธ์และระบบ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านวัฒนธรรมขององค์กรและด้านลักษณะงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านค่านิยมร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเช่นนี้เพราะว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันจะให้ความสำคัญต่ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานต่างกัน โดยอายุตั้งแต่ 25 - 50 ปีขึ้นไป จะให้ความสำคัญต่ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมขององค์กร ลักษณะงานมากกว่า อายุต่ำกว่า 25 ปี แต่ อายุต่ำกว่า 25 ปี จะให้ความสำคัญด้านกลยุทธ์มากกว่า

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันให้ความสำคัญด้านลักษณะงาน กลยุทธ์ ระบบและค่านิยมร่วม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านวัฒนธรรมขององค์กร และลักษณะงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันให้ความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เป็นเช่นนี้เพราะ ระดับการศึกษาต่างกันย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท มีคุณวุฒิที่สูงกว่า มีการคิดวิเคราะห์ที่มากกว่า ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจึงทำให้คิดแตกต่างกัน

ประเภทตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประเภทตำแหน่งต่างกันให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมขององค์กรและลักษณะงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านลักษณะงาน ด้านกลยุทธ์ ด้านระบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านค่านิยมร่วม แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งต่างกันให้ความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เป็นเช่นนี้เพราะแต่ละประเภทตำแหน่งมีการงานหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันจึงให้ความสำคัญในแต่ละด้านแตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยจึงนำมาเป็นข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. ด้านค่านิยมร่วม ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน จึงเกิดความเสียสละ ท้มเทร่างกาย แรงใจ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งหน่วยงานมีการกำหนดนโยบายและได้รับการยอมรับภายในหน่วยงานเพื่อปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกัน จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ค่านิยมร่วมจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ หน่วยงานจึงควรพิจารณาสนับสนุนและส่งเสริมในการสร้างค่านิยมร่วมภายในหน่วยงาน เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันภายใน การแสดงความคิดเห็นร่วมกันหรือส่งเสริมให้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้บุคลากรเห็นถึงศักยภาพของตนเองและเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้หน่วยงานประสบผลสำเร็จและงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ด้านระบบ ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานให้ความสำคัญกับบุคลากรในการมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น เมื่อมีปัญหาได้แก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการพัฒนาระบบการทำงาน ให้ทันสมัย เหมาะกับการปฏิบัติงาน และให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบประเมินตนเองของการปฏิบัติงานซึ่งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น หน่วยงานจึงควรพิจารณาการจัดทำระบบภายในให้ดียิ่งขึ้น เช่น เมื่อพบปัญหาหรือ

จุดบกพร่องต้องแก้ไขปัญหาได้ทันทีและระบบการทำงานไม่ซ้ำซ้อน พัฒนาระบบทำงานอย่างสม่ำเสมอ รักษาระบบประเมินตนเองสำหรับผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานนั้นปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถทำให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ด้านกลยุทธ์ ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานได้จัดทำหลักการและแผนปฏิบัติการไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางในการทำงาน สอดคล้องตามพันธกิจของหน่วยงาน หน่วยงานจึงควรพิจารณาวางแผนและจัดทำแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้หน่วยงานสามารถบรรลุถึงเป้าหมาย ซึ่งจะต้องวางแผนให้เหมาะสมกับทรัพยากรในหน่วยงาน และมีการวิเคราะห์โอกาสและพัฒนาวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านลักษณะงาน ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานได้มีการวางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน ทำทหายความสามารถของบุคลากรจึงเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความทุ่มเท แรงกายแรงใจ ในการปฏิบัติงานจึงส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ หน่วยงานจึงควรพิจารณาให้สำคัญในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรให้ชัดเจนโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน หากงานนั้นมีความท้าทายความสามารถแล้วจะทำให้เกิดแรงจูงใจอยากปฏิบัติงานให้เต็มความสามารถส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ด้านวัฒนธรรมขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานมีการสร้างวัฒนธรรมหรือกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กรไว้ จึงทำให้บุคลากรสามารถอยู่ร่วมกันได้ มีการร่วมกันคิดร่วมกันสร้างและใช้วัฒนธรรมเดียวกัน ทำให้มีวิธีการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีการขัดแย้งภายใน บุคลากรปฏิบัติงานเต็มกำลัง ความสามารถเพื่อให้หน่วยงานประสบผลสำเร็จและมีความก้าวหน้า เพราะหากหน่วยงานมีก้าวหน้า ผู้ปฏิบัติงานก็就会有ความก้าวหน้าในสายอาชีพเช่นกัน หน่วยงานจึงควรพิจารณาให้ความสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมหรือกำหนดจุดมุ่งหมายของหน่วยงานไว้

อย่างเข้มแข็งเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญและใช้วัฒนธรรมนั้นร่วมกัน
เพื่อความสำเร็จของงานและงานนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อ
การวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ของเขตอื่นเพื่อให้ได้รับข้อมูล
ที่หลากหลาย
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
3. จัดทำแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่ความสำเร็จของบุคลากรในสังกัด
สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12
(พ.ศ. 2560-2564). <http://www.mua.go.th/>
- ธัญญามาส โลจนานนท์. (2557). *ภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ ของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท ซิลลิค ฟาร์ม จำกัด
[วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ปิ่นธารีย์ พองแพร่. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง:
กรณีศึกษาดารยูโอปี [วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ประดิษฐ์ สร้อยเพชร. (2557). *ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทโทรคมนาคมและ
เทคโนโลยีสารสนเทศแห่งหนึ่งส่วนงานวิศวกรรมที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร
[การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเนชั่น.*

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 82. หน้า 3.

วรรณ อารณ. (2557). *แรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการรัฐสภา ระดับปฏิบัติงาน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยเอริก.

ศรัณย์นา ทศนัยนา. (2557). *การศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้จัดการต่อระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรและประสิทธิผลขององค์กร กรณีศึกษาธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) คลัสเตอร์ปิ่นเกล้า [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2563*. เอกสารหมายเลข 5/2563. www.ubon5.go.th

Pawirosumarto, S., Sarjana, P.K., & Muchtar, M. (2017). "Factors affecting employee performance of PT.Kiyokuni Indonesia", *International Journal of Law and Management*, 59(4), 602-614.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (2nd ed.)*. Harper and Row.

Yuwantari, V., Sumartono, S., & Saleh, C. (2020). "Evaluation of BTIP's Performance After the Implementation of PPK-BLU Policy in Indonesia". *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(10), 491-499.

Author

Mrs. Cheewarat Pimpang

Master of Business Administration Degree in Management,

Faculty of Business Administration and Management,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

No. 2 Ratchathani Road, Nai Mueang Subdistrict,

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel: 097-1065377 Email: Cheewarat.pg62@ubru.ac.th

Asst.Prof. Dr.Irada Phorncharoen

Master of Business Administration Degree in Management,

Faculty of Business Administration and Management,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

No. 2 Ratchathani Road, Nai Mueang Subdistrict,

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel: 088-6194593 Email: Irada.p@ubru.ac.th

Asst.Prof. Dr.Thitiphon Unchai

Faculty of Business Administration and Management,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

No. 2 Ratchathani Road, Nai Mueang Subdistrict,

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel: 062-6541651 Email: thitiphon.u@ubru.ac.th

การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
Development of Capacity of Village Public Health Volunteers
According to the Buddhist Dhamma Principles in Mueang
Suphan Buri District in Suphan Buri Province

มาลัย พลายจิตต์¹/ วิชชุกร นาครน²/ ธิติวดี หมั่นมี³

Malai Plaijit/ Witchukorn Nakthon/ Thitiwut Manmee

¹นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Student of Program in Public Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Assistant Professor, Dr., Program in Public Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya

University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 10 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 20 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมกับศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 343 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการและผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประธานกลุ่ม อสม. ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประชาชนหรือผู้รับบริการ และนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา หรือพระสงฆ์ รวมจำนวน 10 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า มีศักยภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาศักยภาพ การปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า มีการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมกับศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง 0.875 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพ การปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า 3.1) ด้านฉันทะ (มีใจรักในหน้าที่) คือ ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ อสม. ทุกคน เพื่อสร้างความเข้าใจและรับรู้ในบทบาทหน้าที่การทำงานของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การ เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ 3.2) ด้านวิริยะ (มีความพยายามทำหน้าที่) คือ ควรมีการวางแผนเวลา จัดสรรบุคลากรให้สอดคล้องกับภาระงาน จัดสรรงบประมาณ และจัดสรรอุปกรณ์และเครื่องมือให้พร้อมและเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ 3.3) ด้านจิตตะ (มีใจฝักใฝ่รับรู้ในสิ่งที่ทำ) คือ ควรมีอบรมเพิ่มพูนความรู้โดยทีมแพทย์ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข เพื่อให้ อสม. มีความรู้และนำไปถ่ายทอดให้ประชาชนได้อย่างถูกต้อง และ 3.4) ด้านวิมังสา (มีการพิจารณาใคร่ครวญภาระงานที่ได้รับ) คือ ควรมีทีมงานที่เข้มแข็ง มีการวางแผน การทำงาน ใช้สติ ความรอบคอบ มุ่งมั่นตั้งใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกัน เพื่อนำมาปรับปรุงและดำเนินงานให้สำเร็จตามแผนงานที่วางไว้

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, การปฏิบัติงาน, หลักพุทธธรรม, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of performance capacity of village public health volunteers, 2) study the relationship between the development of performance capacity according to the Buddhist Dharma principles and the capacity of village public health volunteers, and 3) study the guidelines for developing performance capacity according to Buddhist Dharma principles of village public health volunteers in Mueang district, Suphan Buri Province. The mixed-method research was applied in this research. For the quantitative study, 343 village public health volunteers in Mueang Suphan Buri District, Suphan Buri Province were the samples selected by using simple random sampling method. The questionnaire was used for data collection. The data were analyzed by using Statistical Package for Social Sciences, by calculating frequency, percentage, mean, and standard deviation, and Pearson's Product-moment Correlation Coefficient was used for testing the hypotheses. For the qualitative study, the data were collected by using interview form from 10 key informants, selected by using purposive sampling method, consisting of the directors and executives of Tambon Health Promoting Hospital, Public health officer, chairmen of the village public health volunteer group, representatives of village public health volunteers, people or service recipients, and Buddhist scholars or monks. The interview data were analyzed by using the Content Analysis Technique. The research results were as follows: 1) The performance capacity of village public health volunteers was

overall at a high level. And, the development of the performance capacity according to the Buddhist Dhamma principles of the village public health volunteers was overall at a high level, 2) There was a positive relationship at a high level with statistical significance at the 0.01 level between the development of the performance capacity according to the Buddhist Dhamma principles of village public health volunteers and the performance capacity of village public health volunteers, and 3) The guidelines for developing the performance capacity according to Buddhist Dhamma principles of village public health volunteers in Mueang District, Suphan Buri Province, were as follows: 3.1) Chanda aspect (love in duty): there should be training to educate all village public health volunteers to create understanding and awareness of their own roles and responsibilities leading to attention in performing duties efficiently, 3.2) Wiriya aspect (an effort to act): there should be time planning, allocation of personnel according to the workload, allocation of budget, and allocation of equipment and tools to be ready and sufficient for duty performance, 3.3) Chitta aspect (concentration on what to do): there should be training to increase knowledge by a team of doctors and public health officials to provide knowledge to the village public health volunteers and to be able to transfer to the people correctly, and 3.4) Wimangsa aspect (consideration on assigned workload): there should be a strong team, a work plan, and using consciousness, prudence, determination, and knowledge sharing among each other to improve and complete the planned task.

Keywords: Development of Capacity, Performance, Buddhist Dhamma Principles, Village Public Health Volunteers

บทนำ

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายที่จะให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและพัฒนาสาธารณสุข จึงได้นำเอาการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีหลักในการพัฒนาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นต้นมาถึงปัจจุบันและส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของชุมชนผู้ที่ให้การดำเนินการ คือ ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการยกระดับอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีเพียงระดับเดียว คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ต่างก็เสียสละแรงกาย แรงใจ เวลา และทุนทรัพย์ในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยเหตุนี้กระทรวงสาธารณสุขจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของคนกลุ่มนี้และยอมรับว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ ผู้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนและสามารถช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพดีขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2542: 2) ซึ่ง อสม. เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านไม่น้อยกว่า 10 หลังคาเรือนในแต่ละคุ้มหรือละแวกบ้าน และได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้ในการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข การแนะนำ การเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และการประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนการให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและการป้องกันโรค การช่วยเหลือและการรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยใช้ยาเวชภัณฑ์ตามขอบเขตที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด การส่งต่อผู้ป่วยไปรับบริการฟื้นฟูต่อไป (จุฬาพรณ์ โสตะ, 2554)

สถานการณ์การเกิดโรคระบาดของโรคโควิด 19 เมื่อปีพุทธศักราช 2563 กระทรวงสาธารณสุขบริหารจัดการ อสม. จำนวน 1.04 ล้านคนทั่วประเทศ รวมถึงอาสาสมัคร 15,000 คนในกรุงเทพฯ อสม. แต่ละคนได้รับเงิน 1,000 บาทต่อเดือน และได้รับอีก 500 บาทเพิ่มในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ปัจจุบัน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 2,401 คน (ระบบสารสนเทศงานสุขภาพภาคประชาชน, 2564: ออนไลน์) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของระบบสุขภาพปฐมภูมิ พวกเขาออกไปสำรวจข้อมูลด้านสาธารณสุข เก็บข้อมูล เก็บบันทึกด้านสุขภาพของครอบครัว และรณรงค์เรื่องการป้องกันโรค เพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในช่วงที่มีการแพร่ระบาด การเก็บประวัติสุขภาพของสมาชิกในชุมชนโดยละเอียดได้ถูกนำมาใช้ เพื่อติดตามผู้สัมผัสโรคและเพื่อติดตามด้านสุขภาพ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เหล่านี้ได้ปกป้องคนในชุมชนจากโรคที่คุ้นเคยตลอดฤดูกาลระบาดมานานแล้ว ในช่วงฤดูฝนพวกเขาไปเยี่ยมตามบ้านเพื่อช่วยกำจัดแหล่งน้ำขังซึ่งเป็นที่เพาะพันธุ์ยุงลายอันเป็นพาหะของโรคไข้เลือดออก ช่วยกำจัดลูกน้ำ และกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์อื่น ๆ ส่วนในช่วงฤดูร้อนพวกเขาช่วยทางปศุสัตว์ท้องถิ่นฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าให้โคกระบือและสัตว์เลี้ยง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ยังเป็นบุคลากรหลักในชุมชนที่ช่วยให้บริการจำเป็นทางสุขภาพต่าง ๆ ดำเนินไปได้โดยไม่สะดุด นอกจากนี้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้ชาวบ้านในช่วงเวลาที่ไม่มีความแน่นอนและเต็มไปด้วยความวิตกกังวล ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกปลอดภัยและการดูแลตนเองของชาวชุมชน และพวกเขาใส่ใจรายละเอียด มีความมุ่งมั่นและความฉลาดทางอารมณ์ ผู้หญิงสามารถเข้าถึงครัวเรือนต่าง ๆ เพื่อดูแลผู้สูงอายุและช่วยให้บริการจำเป็นทางการแพทย์ดำเนินต่อโดยไม่สะดุด อีกทั้งยังไปเยี่ยมผู้ต้องกักที่บ้าน เพื่อช่วยให้ชุมชนลดการติดราผู้ถูกสอบสวนโรค (Peter J., 2021) ดังนั้นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องทำหน้าที่เป็นแกนนำในการให้บริการจัดการงานสาธารณสุขในชุมชนที่อยู่ และให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านในเขตที่รับผิดชอบให้สามารถดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัว การพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงจะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ทักษะในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา สังคม การทำงาน การสร้างเครือข่าย ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพุทธธรรม ซึ่งเป็น

การเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อไปสู่ความพอดี มีความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างการดำเนินชีวิตโดยนำแนวทางหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2554)

จากการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรีด้านสาธารณสุขที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะพบว่า การทำงานของอสม. ในพื้นที่จะมีการปฏิบัติงานแบบการสั่งการแบบทางเดียว หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะคอยแจ้งข่าวสารแนวทางการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นงานด้านประชาสัมพันธ์งานเชิงรับ เชิงรุก งานด้านนโยบายเป็นอย่าง ๆ หรือเป็นงาน ๆ ไป ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ อาจจะตรงตามเป้าหมายบ้าง สำเร็จได้ด้วยดีบ้าง หรือในบางครั้งบางคราวอาจจะไม่ตรงตามเป้าหมาย บางครั้งอาจขาดการติดตามดูแลจากหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอื่น ๆ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยการพัฒนา อสม. ให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันเกิดโรคระบาดโควิด 19 ขึ้น อสม. เป็นบุคลากรสาธารณสุขด่านหน้า และเป็นพลังที่สำคัญต่อการดำเนินการเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดโควิด 19 ในชุมชน ส่งผลให้ อสม. ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับภาระงานและสถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบัน (ระบบสารสนเทศงานสุขภาพภาคประชาชน, 2564)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยในฐานะมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งจากสถานการณ์ที่เกิดโรคระบาดโควิด 19 ในปัจจุบันอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำเป็นจะต้องพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น ความรู้ความสามารถจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายหน่วยงาน และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

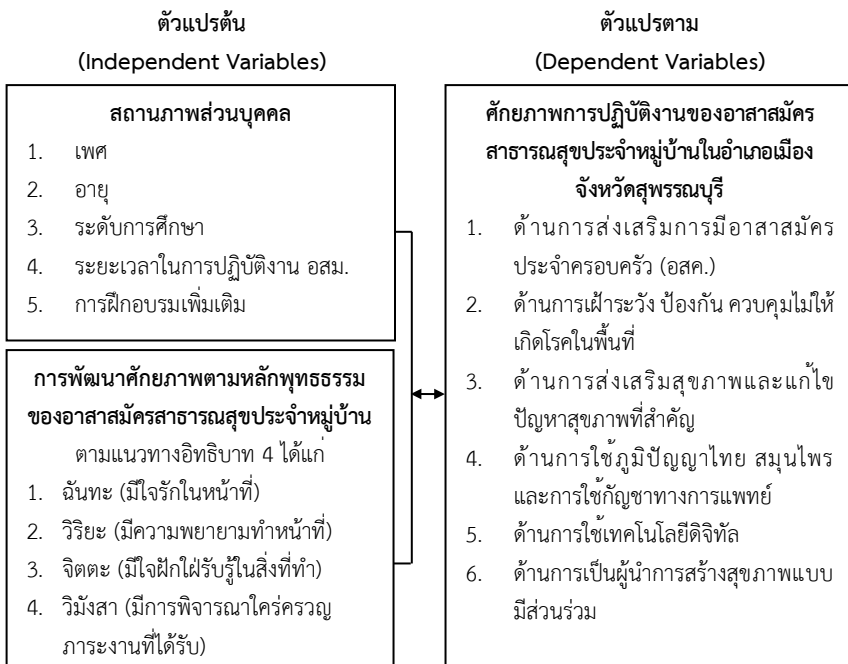
หมู่บ้านตามหลักพุทธธรรมในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี นำไปสู่
แนวทางการพัฒนาศักยภาพและการบูรณาการนำหลักพุทธธรรมไปปรับปรุง
กระบวนการฝึกฝน พัฒนาตนเองในการทำหน้าที่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตาม
หลักพุทธธรรมกับศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรม
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี
(Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 2,401 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี, 2564) ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973: 125) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 343 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้อำนวยการและผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ประธานกลุ่ม อสม. ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประชาชนหรือผู้รับบริการ และนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาหรือพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Checking) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะเป็นการตอบแบบเสรีการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน สีน พันธุ์พินิจ, 2554) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.998 และค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4.18 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านฉันทะ (มีใจรักในหน้าที่)	4.22	1.03	มากที่สุด
2. ด้านวิริยะ (มีความพยายามทำหน้าที่)	4.19	1.02	มาก
3. ด้านจิตตะ (มีใจฝึกฝนรับรู้ในสิ่งที่ทำ)	4.16	0.99	มาก
4. ด้านวิมังสา (มีการพิจารณาใคร่ครวญภาระงานที่ได้รับ)	4.14	0.99	มาก
ภาพรวม	4.18	0.98	มาก

2. ศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4.07 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการส่งเสริมการมีอาสาสมัครประจำครอบครัว (อสค.)	4.07	0.88	มาก
2. ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมไม่ให้เกิดโรคในพื้นที่	4.10	0.85	มาก
3. ด้านการส่งเสริมสุขภาพและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่สำคัญ	4.23	0.87	มากที่สุด
4. ด้านการใช้ภูมิปัญญาไทย สมุนไพร และการใช้กัญชาทางการแพทย์	4.12	0.89	มาก
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.17	0.91	มาก
6. ด้านการเป็นผู้นำการสร้างสุขภาพแบบมีส่วนร่วม	4.21	0.93	มากที่สุด
ภาพรวม	4.15	0.84	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมกับศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง 0.875 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแสดงดังตารางที่ 3

**ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรม
กับศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน**

การพัฒนา ศักยภาพ	ศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน						
	ด้านการส่งเสริม มี อาสาสมัคร ประจำ ครอบครัว (อสค.)	ด้านการเฝ้า ระวัง ป้องกัน ควบคุมไม่ให้ เกิดโรคใน พื้นที่	ด้านการส่งเสริม สุขภาพ และแก้ไข ปัญหา สุขภาพที่ สำคัญ	ด้านการใช้ ภูมิปัญญาไทย สมุนไพร และ การใช้กัญชา ทางการแพทย์	ด้านการใช้ เทคโนโลยี ดิจิทัล	ด้านการเป็นผู้นำ การสร้าง สุขภาพ แบบมีส่วนร่วม	ภาพ รวม
1. ด้านฉันทะ	0.806**	0.836**	0.873**	0.809**	0.808**	0.793**	0.868**
2. ด้านวิริยะ	0.805**	0.826**	0.875**	0.799**	0.796**	0.785**	0.862**
3. ด้านจิตตะ	0.781**	0.829**	0.835**	0.763**	0.777**	0.795**	0.843**
4. ด้านวิมังสา	0.793**	0.832**	0.833**	0.764**	0.773**	0.787**	0.843**
ภาพรวม	0.816**	0.851**	0.875**	0.804**	0.808**	0.809**	0.875**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า

4.1 ด้านฉันทะ (มีใจรักในหน้าที่) คือ ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ อสม. ทุกคน เพื่อสร้างเข้าใจและรับรู้ในบทบาทหน้าที่การทำงานของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ด้านวิริยะ (มีความพยายามทำหน้าที่) คือ ควรมีการวางแผนเวลา จัดสรรบุคลากรให้สอดคล้องกับภาระงาน จัดสรรงบประมาณ และจัดสรรอุปกรณ์และเครื่องมือให้พร้อมและเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่

4.3 ด้านจิตตะ (มีใจฝึกฝนรับรู้ในสิ่งที่ทำ) คือ ควรมีการอบรมเพิ่มพูนความรู้โดยทีมแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้ อสม. มีความรู้ และนำไปถ่ายทอดให้ประชาชนได้อย่างถูกต้อง

4.4 ด้านวิมังสา (มีการพิจารณาใคร่ครวญภาระงานที่ได้รับ) คือ ควรมีทีมงานที่เข้มแข็ง มีการวางแผน การทำงาน ใช้สติ ความรอบคอบ มุ่งมั่นตั้งใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อนำมาปรับปรุงและดำเนินงานให้สำเร็จตามแผนงานที่วางไว้

อภิปรายผล

1. การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกรภัส วงษ์ภากนภณ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดา เตชะปัน, สีวลี รัตนปัญญา และสามารถ ใจเตี้ย (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินงานด้านสุขศึกษาชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องสุขศึกษาชุมชน ทักษะที่ดีต่อการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการมีส่วนร่วม และกิจกรรมปฏิบัติงานในการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมมีความแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพในด้านการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมกับศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมกับศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับสูง 0.875 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากการปฏิบัติงานนั้นใช้ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการทำงานเป็นหลัก อาศัยประสบการณ์ รวมถึงระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยในการวางแผนให้งานสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชญา ลอยหา และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพบทบาทของนักจัดการสุขภาพชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลบุเปือย อำเภอน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจบทบาทนักจัดการสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ความรู้โรคเรื้อรังในชุมชน ทักษะพฤติกรรมกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3 อ 2 ส และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหมู่บ้าน/ตำบลจัดการสุขภาพ สูงกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการรับรู้เกี่ยวกับโรคเรื้อรังในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหมู่บ้าน/ตำบลจัดการสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$)

4. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

4.1 ด้านฉันทะ (มีใจรักในหน้าที่) คือ ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ อสม. ทุกคน เพื่อสร้างเข้าใจและรับรู้ในบทบาทหน้าที่การทำงานของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหลัก) (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวงตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ

กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พนักงานทุกคนต้องยึดหลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ด้วยการปลูกจิตสำนึกความรักในงาน ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์จากการทำงาน รวมทั้งมอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถของแต่ละบุคคล ด้วยการปลูกจิตสำนึกว่าเป็นงานที่ทำหาความสามารถและมีความสำคัญ การสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบว่าเป็นเรื่องของตนเอง รวมทั้งต้องสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินผลการทำงานเป็นระยะเพื่อให้เกิดการพัฒนาในอนาคตต่อไป

4.2 ด้านวินัย (มีความพยายามทำหน้าที่) คือ ควรมีการวางแผนเวลา จัดสรรบุคลากรให้สอดคล้องกับภาระงาน จัดสรรงบประมาณ และจัดสรรอุปกรณ์ และเครื่องมือให้พร้อมและเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเอกพันธ์ อีรภทโท (วิมานทอง) (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรสำนักงาน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาท 4 มีดังนี้ การพัฒนาด้านวินัย เช่น ควรมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงาน อย่างมองปัญหาเป็นอุปสรรค ถือการทำงานเป็นเรื่องท้าทาย

4.3 ด้านจิตตะ (มีใจฝักใฝ่รับรู้ในสิ่งที่ทำ) คือ ควรมีอบรมเพิ่มพูนความรู้ โดยทีมแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้ อสม. มีความรู้ และนำไปถ่ายทอดให้ประชาชน ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเอกพันธ์ อีรภทโท (วิมานทอง) (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรสำนักงาน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาท 4 มีดังนี้ การพัฒนาด้านจิตตะ เช่น ควรมีการเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ เต็มที่กับงาน มีจิตสำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ

4.4 ด้านวิมังสา (มีการพิจารณาใคร่ครวญภาระงานที่ได้รับ) คือ ควรมีทีมงานที่เข้มแข็ง มีการวางแผนการทำงาน ใช้สติ ความรอบคอบ มุ่งมั่นตั้งใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อนำมาปรับปรุงและดำเนินงานให้สำเร็จตามแผนงานที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดอนุนวดี ธมฺวโร (ท่านา) (2558)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรในเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้เชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการบูรณาการคือ ด้านวิมิงสา คือ การไตร่ตรองพิจารณาหาเหตุผล รอบคอบในการทำงาน สร้างความรู้ในบริบทกระบวนการต่าง ๆ มีการประเมินผลและปฏิบัติงานต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านฉันทะ จากผลการวิจัยพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขฯ มีความรักต่องาน และหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่จนสามารถพัฒนางานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนอาสาสมัครสาธารณสุขฯ มีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำหรือคำติชมในงานที่รับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในด้านการนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้กับการทำงานให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความรักในหน้าที่และเปิดใจรับฟังคำติชมจากผู้อื่นได้
2. ด้านวิริยะ จากผลการวิจัยพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขฯ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนอาสาสมัครสาธารณสุขฯ ยินดีเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อปฏิบัติงานที่คั่งค้างให้แล้วเสร็จมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรมีการพูดคุยให้กำลังใจกัน คอยให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่มีปัญหา จัดให้มีการประชุมให้บ่อยครั้งขึ้น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ
3. ด้านจิตตะ จากผลการวิจัยพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขฯ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนอาสาสมัครสาธารณสุขฯ ถือว่าความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นสิ่งที่จำเป็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรมีการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของ อสม. เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความรักต่องานและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ

4. ด้านวิม้งสา จากผลการวิจัยพบว่าอาสาศมครสาธาณสุขฯ ศักษาวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนก่อน การปฏิบัติงานอาสาศมครสาธาณสุขฯ มักใคร่ครวญถึงผลดีและผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น เสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้วิทยาการใหม่ ๆ และ มีส่วนร่วมในการวางแผนและแก้ไขปัญหาภายในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กนกภัส วงษ์ภาณกณณ. (2558). *การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี* [วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร ไม่ได้ ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2554). *คู่มือ อสม. ยุคใหม่*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2542). *การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2540-2541*. องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กุลชญา ลอยหา, เด่นดวงดี ศรีสุระ, มณฑิชา รักศิลป์, ชนัญพงศ์ เคลือศิริ, ภัทรภร เจริญบุตร, รมณียากร มุลสิน, สุชาดา นาสา และจำลอง วงศ์ประเสริฐ (2560). การเสริมสร้าง ศักยภาพบทบาทของนักจัดการสุขภาพชุมชนของอาสาศมครสาธาณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี. *สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*, 24(1), 1-13.
- จุฬารพณ์ โสตะ. (2554). *แนวคิด ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาพฤติกรรม สุขภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชนิดา เตชะปัน, สิวลี รัตนปัญญา และสามารถ ใจเตี้ย. (2562). การเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินงานด้านสุขศึกษาชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 9(1), 17-24.

พระครูปลัดอนุนัติ ธมมวโร (ท่านา). (2558). *การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรในเทศบาล ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่* [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหลัก). (2556). *การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวงตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษา การไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเอกพันธ์ อีรภทโท (วิมานทอง). (2556). *การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรสำนักงาน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ระบบสารสนเทศงานสุขภาพภาคประชาชน. (2564, 15 พฤษภาคม). *ข้อมูล อสม. แยกตามหมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี*. [http://www.thaiphc.net/phc/phcadmin/administrator/ Report/ OSMRP000S9.php](http://www.thaiphc.net/phc/phcadmin/administrator/Report/OSMRP000S9.php).

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. (2564, 16 พฤษภาคม). *สรุปจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำแนกหน่วยบริการ สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี*. <http://www.spo.moph.go.th>

สิน พันธุ์พินิจ. (2554). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). วิทย์พัฒน์.

Peter, J. (2021, May 16). *Thailand's 1 million village health volunteers- "unsung heroes" - are helping guard communities nationwide from COVID-19*
แปลโดย สุวิมล สงวนสัตย์. <https://www.who.int/thailand/news/feature-stories/detail/thailands-1-million-village-health-volunteers-unsung-heroes-are-helping-guard-communities-nationwide-from-covid-19-TH>

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper and Row.

Author

Mrs. Malai Plaijit

Student of Program in Public Administration,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Address: 60/2 Ruea Yai

Sub-district, Mueang District, Suphan Buri Province 72000

Tel: 0982492464 Email: malaipplayjit@gmail.com

Assistant Professor Dr. Witchukorn Nakthon

Program in Public Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya

Address: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ruoyai Sub-

district, Mueang District, Suphan Buri Province 72000 Tel: 0891146316

Email: witchugon@yahoo.co.th

Assistant Professor Dr. Thitiwut Manmee

Program in Public Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya

Address: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ruoyai Sub-
district, Mueang District, Suphan Buri Province 72000

Email: thitiwut.man@mcu.ac.th

แนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
ชุมชนบ้านห้วยดง ตำบลหนองหมี อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
Development Guideline of Upgrading Product Processing
from Reed Mats to Increase Value Added to Community
Products of Ban Hua Dong, Nong Mi Sub-district,
Rasisalai district, Sisaket Province

ญาณิศา ศรีบุญเรือง¹

Yanisa Sriboonruang

¹สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Accounting Program, Faculty of Business Administration and Accounting,

Sisaket Rajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 2 พฤษภาคม 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 11 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านห้วยดง ตำบลหนองหมี อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การระดมความคิดเห็น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานของกลุ่มทอเสื่อกกบ้านห้วยดง ตำบลหนองหมี อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาดัชนีทุนและผลตอบแทนจากการทอเสื่อกกของกลุ่มทอเสื่อกกบ้านห้วยดง ตำบลหนองหมี อำเภอราษีไศล จังหวัด

ศรีสะเกษ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหวดง ตำบลหนองหมี่ อำเภอรามาศ จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านข้อเท็จจริง ข้อมูลความคิดเห็น และเจตคติ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์จำนวน 18 คนและผู้ร่วมประชุมระดมความคิดเห็นจำนวน 9 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานประกอบด้วยด้านการผลิตด้านการขายและการตลาด ด้านการเงินและบัญชี และด้านการบริหารงานทั่วไป 2) ต้นทุนการดำเนินงานทั้งหมดเกิดขึ้นในส่วนของงานด้านการผลิต หากคำนวณหาผลตอบแทนหรือกำไรที่เป็นเงินสดพบว่าผลิตภัณฑ์ทั้งเจ็ดรายการ คือ เสื่อม้วน เสื่อพับ 2 พับ เสื่อพับ 3 พับ อาสนะพระ ปลอกหมอน กล่องกระดาดซ้าระและกระเป๋ามีความสามารถในการทำกำไรที่เป็นเงินสดทุกรายการแต่หากคำนวณผลตอบแทนตามหลักการบัญชีพบว่า มีเพียงอาสนะพระ ปลอกหมอน กล่องกระดาดซ้าระและกระเป๋ามีความสามารถในการทำกำไรตามหลักการบัญชี 3) แนวทางในการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนด้วย IQDD Model ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ I : Identity (ด้านเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์) Q : Quality (ด้านการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์) D : Development (ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์) และ D : Demand (ด้านความต้องการของผู้บริโภค)

คำสำคัญ: การยกระดับผลิตภัณฑ์, ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก, การเพิ่มมูลค่า

Abstract

The study on the guideline in upgrading product processing from the reed mats to increase value added to community products of Ban Hua Dong, Nong Mi Sub-district, Rasisalai district, Sisaket province was used a qualitative research methodology by using observing, interviewing and

brainstorming. The objectives were as follows: (1) To study the current conditions in operating of the reed mat weaving group at Ban Hua Dong, Nong Mi Sub-district, Rasisalai district, Sisaket province, (2) To study the cost and return of the reed mat weaving of Ban Hua Dong Reed Weaving Group, Nong Mi Sub-district, Rasisalai district, Sisaket province, and (3) To study the guideline in upgrading product processing from reed mats to increase value added to the community products of Ban Hua Dong, Nong Mi Sub-district, Rasisalai district, Sisaket province. This research used a qualitative research method by interviewing and brainstorming sessions to obtain the factual information, opinion mining and attitudes. 18 key informants in the interviewing and 9 participants in the brainstorming.

The results of the research were as follows : (1) Current conditions in operating consisted of production, sales and marketing, finance and accounting and general administration. (2) All operating costs were incurred in the production sector, when calculating the return or profit in cash, it was found that all seven products such as roll mats, 2 fold mats, 3 fold mats, seat for the Buddhist monk, pillowcases, tissue paper containers and bags are can making cash profit, but if the return was calculated according to the accounting principles. It was found that only the seat for the Buddhist monk, pillowcases, tissue paper containers, and bags were capable of making profit according to the accounting principles. (3) The guideline in upgrading product processing from the reed mats to increase value added to community products with the IQDD model consists of 4 aspects : 1) I : Identity of product, 2) Q : Quality Product Certification, 3) D : Development of Product, and 4) D : Demand of Consumer.

Keywords : Upgrading Product, Product Processing from Reed Mats, Increase Value Added

บทนำ

กระแสความเจริญและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมใหม่ อิทธิพลต่าง ๆ มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตที่เกิดขึ้นในชุมชนทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ดังเช่นการทอเสื่อกกเป็นหัตถกรรมจักสานประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัวซึ่งสะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานหลายชั่วอายุคน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ “กก” นำมาทอเป็นเสื่อผืนที่ชาวชนบทใช้กันอย่างแพร่หลาย การทอเสื่อกกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกในปัจจุบันได้เติบโตขึ้นจากที่เป็นธุรกิจในครอบครัวได้กลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ขึ้น มีการรวมกลุ่มกันในชุมชนอย่างเข้มแข็ง มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาดต่างประเทศ มีการแข่งขันกันมากขึ้น ดังนั้นจำเป็นต้องพัฒนาข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งความได้เปรียบในการประหยัดต้นทุนในการผลิต (Scale and Scope) นั้น สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้เกิดขึ้นด้วยการลดต้นทุน (Fehr and Falk, 1999) สอดคล้องกับ Porter (2005) ที่กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์การเป็นผู้นำในเรื่องต้นทุน (Cost Leadership) เป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เนื่องจากกำไรของธุรกิจเท่ากับราคาขายลบด้วยต้นทุนขาย ดังนั้นหากต้องการให้กำไรสูงขึ้นก็มี 2 วิธี คือ การเพิ่มราคาขายหรือลดต้นทุนขาย องค์กรที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะเลือกใช้วิธีการลดต้นทุนมากกว่าการเพิ่มราคาขาย ซึ่งเป็นวิธีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแนวคิดทางการจัดการคือ การเพิ่มประสิทธิผล (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และผลิตภาพ (Productivity)

กลุ่มทอเสื่อกกบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้สืบสานวัฒนธรรมและพัฒนาภูมิปัญญาในการทอเสื่อกกมาอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันมีสมาชิกในกลุ่มทอเสื้อกจจำนวน 30 คน อาชีพหลักคือการทำนา เลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริมคือการทอเสื้อก มีการส่งต่อภูมิปัญญาด้านการทอเสื้อกจากรุ่นสู่รุ่น ส่งผลให้การทอเสื้อกจเป็นหัตถกรรมในชุมชนที่มีการทำอย่างกว้างขวาง อีกทั้งผู้บริโภคในประเทศต่าง ๆ กำลังนิยมสินค้าที่เป็นธรรมชาติ สินค้าที่อิงกับวัฒนธรรม สินค้าที่ส่งเสริมสุขภาพ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือสินค้าที่ช่วยสนับสนุนชุมชน (อภิชาติ วาที, 2556) จากการสำรวจและสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื้อกจบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี่ อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษเป็นเบื้องต้น และพบปัญหาของกลุ่มส่วนใหญ่มีการเชื่อมโยงการผลิตเสื้อกจผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ผลิตภัณฑ์ยังขาดอัตลักษณ์ ขาดระบบของการวิเคราะห์ทรัพยากรภายในท้องถิ่น โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มได้แต่ทางกลุ่มขาดการต่อยอดหรือยกระดับองค์ความรู้ผ่านผลิตภัณฑ์เพื่อนำเสนอให้กับลูกค้า ขาดการวิเคราะห์คู่แข่งและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีความผันผวน การติดตามสภาพตลาดเนื่องจากปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคมีแนวโน้มใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมคนทั้งโลก ขาดการเก็บข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ผนวกกับวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์เปลี่ยนแปลง สินค้าล้าสมัยเร็วความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รูปแบบวิถีชีวิตเปลี่ยนไป อีกทั้งมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะเฉพาะและทันสมัย

จากความสำคัญดังกล่าว การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงาน ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอเสื้อกจ และแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื้อกจเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี่ อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานของกลุ่มทอเสื่อกก บ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอเสื่อกกของกลุ่มทอเสื่อกก บ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1 ในการศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน คือ ผู้นำชุมชนจำนวน 1 คน ประธานกลุ่มจำนวน 1 คน สมาชิกกลุ่มแปรรูปเสื่อกกบ้านหัวดง จำนวน 3 คน รวม 5 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 2 ในการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอเสื่อกก คือ ผู้นำชุมชนจำนวน 1 คน ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 1 คน ประธานกลุ่มจำนวน 1 คน สมาชิกกลุ่มแปรรูปเสื่อกกบ้านหัวดง จำนวน 15 คน รวม 18 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3 เพื่อหาแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชน คือ ผู้นำชุมชนจำนวน 1 คน ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 1 คน ประธานกลุ่มทอเสื่อกก จำนวน 1 คน นักวิชาการด้านภูมิปัญญา จำนวน 1 คน นักวิชาการด้านบริหารธุรกิจ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 1 คน ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต จำนวน 1 คน และ สมาชิกกลุ่มทอเสื่อกก จำนวน 2 คน รวม 9 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกลุ่มทอเสื่อกกโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1 ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอเสื่อกกโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 2 และใช้แบบบันทึกในการระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ในประเด็นตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นพร้อมกับบันทึกเทป ภาพเคลื่อนไหว และรูปภาพระหว่างการสัมภาษณ์ เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์แล้วจึงทำการถอดเทปอย่างละเอียด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นไปหาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และเพิ่มเติมข้อมูลที่ค้นพบใหม่จากการระดมความคิดเห็น

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของกลุ่มทอเสื่อกกบ้านหัวดง เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการผลิต การดำเนินงานด้านการขายและการตลาด การดำเนินงานด้านการเงินและบัญชี และการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้ การดำเนินงานด้านการผลิต ในระยะแรกการทอเสื่อกกมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน เมื่อว่างจากงานประจำแล้วจึงมาทอเสื่อกกเป็นงานอดิเรก เริ่มจากการทอเป็นเสื่อไว้สำหรับรองนั่ง โดยมีกำลังการผลิตประมาณ 30 - 40 ผืนต่อคนต่อปี ซึ่งมีต้นทุนในการผลิตหลัก คือ วัตถุดิบ ค่าแรงงาน เครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุสิ้นเปลือง และค่าใช้จ่ายในการผลิต การดำเนินงานด้านการขายและการตลาด ผลิตรัณฑ์ที่สมาชิกผลิตได้จะรวบรวมไว้นำไปออกร้านแสดงสินค้าเพื่อการจัดจำหน่ายตามเทศกาลงานต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานราชการจัดขึ้น ซึ่งจะไม่มีค่าใช้จ่ายในการออกร้านแสดงสินค้า เมื่อสินค้าของสมาชิกรายใดขายได้ รายได้จากการขายสินค้าจะแบ่งเข้ากลุ่ม แบ่งเป็นค่าสวัสดิการและแบ่งคืนให้สมาชิกที่เป็นเจ้าของสินค้า ปัจจุบันทางกลุ่มได้ทำการผลิตตามคำสั่งซื้อจากลูกค้าที่ติดต่อมาและประการสำคัญคือ ผลิตรัณฑ์ของกลุ่มมีการเคลือบนาโนทำให้ไม่ขึ้นราจึงนับเป็นจุดขายที่สำคัญ การดำเนินงานด้านการเงินและบัญชี การรวมกลุ่มในระยะแรกนี้เพียงเพื่อการแบ่งปันความรู้ร่วมกัน ยังไม่มีการระดมเงินทุนในรูปของหุ้นสมาชิกเพื่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตรัณฑ์เสื่อกกที่ชัดเจน ผู้ใดสนใจจะทำเสื่อกกจะใช้

เงินทุนของตนเองซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะอุปกรณ์เครื่องมือหลักในการทอเสื่อกกจะช่วยกันผลิตขึ้นเอง โดยเก็บไม้ไผ่ไปตามธรรมชาติมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต และเนื่องจากการทอเสื่อกกทำเป็นอาชีพเสริมในยามว่างหลังจากการทำงานและการปลูกหอม สมาชิกจึงทอเสื่อได้ไม่มากนัก ปริมาณเสื่อกกที่ทำได้ประมาณปีละ 30-40 ผืนต่อคนเท่านั้น ดังนั้นเมื่อปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ไม่มากนัก รายรับรายจ่ายมีไม่มากและไม่แน่นอน จึงไม่เห็นความจำเป็นของการจัดบันทึกบัญชี การดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไป ในช่วงแรกไม่มีการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ ใครสนใจทอเสื่อกกไว้ใช้ในครัวเรือนจะมารวมกลุ่มกันฝึกทอ โดยใช้กอกที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติภายในหมู่บ้าน เมื่อเสื่อกกมีจำนวนมากขึ้นเกินความจำเป็นที่จะใช้ในครัวเรือน จึงเริ่มทำการจำหน่ายเพื่อหารายได้ให้แก่ครอบครัว และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต่อมาเมื่อมีผู้ผลิตจำนวนมากขึ้น จึงมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มทอเสื่อกกบ้านห้วยดงเมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2559 ปัจจุบันมีสมาชิกในกลุ่มทอเสื่อกกจำนวน 30 คน ซึ่งสมาชิกยังขาดองค์ความรู้ในด้านการบริหารงาน

2. ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอเสื่อกกประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ 7 รายการสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนและผลตอบแทนที่เป็นเงินสด และต้นทุนและผลตอบแทนตามหลักบัญชี ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ต้นทุนและผลตอบแทนที่เป็นเงินสด

ลำดับ	รายการ	ราคาต่อหน่วย	ต้นทุนต่อหน่วย	กำไรต่อหน่วย
1	เสื่อม้วน	130	108 (83.07%)	22 (16.93%)
2	เสื่อพับ 2 พับ	350	258 (73.71%)	92 (26.28%)
3	เสื่อพับ 3 พับ	600	391 (65.16%)	209 (34.84%)
4	อาสนะพระ	200	79 (39.50%)	121 (60.50%)
5	ปลอกหมอน	150	59.15 (39.43%)	90.85 (60.57%)
6	กล่องกระดาษชำระ	200	42 (21.00%)	158 (79.00%)
7	กระเป๋	450	66 (14.66%)	384 (85.34%)

จากตารางที่ 1 พบว่า เสือม้วน มีต้นทุนต่อหน่วยต่อราคาขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.07 รองลงมาคือ เสือพับ 2 พับร้อยละ 73.71 เสือพับ 3 พับร้อยละ 65.16 อาสนะพระร้อยละ 39.50 ปลอกหมอนร้อยละ 39.43 กล่องกระดาดชำระร้อยละ 21.00 และกระเป๋าร้อยละ 14.66 เมื่อคำนวณหาผลตอบแทนหรือกำไรที่เป็นเงินสด พบว่า ผลลัพธ์ที่ทั้งเจ็ดรายการมีความสามารถทำกำไรที่เป็นเงินสดทุกรายการ เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ กระเป๋า มีกำไรที่เป็นเงินสดร้อยละ 85.34 กล่องกระดาดชำระร้อยละ 79.00 ปลอกหมอนร้อยละ 60.57 อาสนะพระร้อยละ 60.50 เสือพับ 3 พับร้อยละ 34.84 เสือพับ 2 พับร้อยละ 26.28 และเสือม้วนร้อยละ 16.98

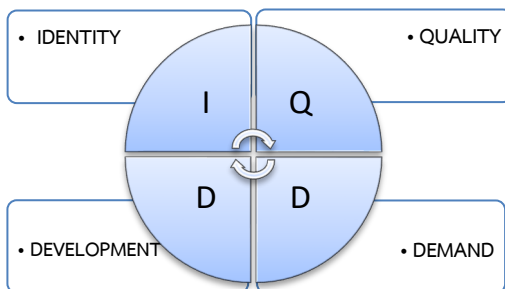
ตารางที่ 2 ต้นทุนและผลตอบแทนตามหลักบัญชี

ลำดับ	รายการ	ราคาต่อหน่วย	ต้นทุนต่อหน่วย	กำไรต่อหน่วย
1	เสือม้วน	130	229.48(176.52%)	-99.48 (-76.52%)
2	เสือพับ 2 พับ	350	575.28(164.36%)	-225.28(-64.36%)
3	เสือพับ 3 พับ	600	869.08(144.84%)	-269.08(-44.84%)
4	อาสนะพระ	200	172.64 (86.32%)	27.36 (13.68%)
5	ปลอกหมอน	150	118.96 (79.31%)	31.04 (20.69%)
6	กล่องกระดาดชำระ	200	75.80 (37.90%)	124.20 (62.10%)
7	กระเป๋า	450	133.60 (29.68%)	316.40 (70.32%)

จากตารางที่ 2 พบว่า เสือม้วนมีต้นทุนต่อหน่วยต่อราคาขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 176.52 รองลงมาคือ เสือพับ 2 พับร้อยละ 164.36 เสือพับ 3 พับร้อยละ 144.84 อาสนะพระร้อยละ 86.32 ปลอกหมอนร้อยละ 79.31 กล่องกระดาดชำระ ร้อยละ 37.90 และกระเป๋าร้อยละ 29.68 เมื่อคำนวณหาผลตอบแทนหรือกำไร ตามหลักบัญชีพบว่า มีผลลัพธ์เพียงสี่รายการเท่านั้นที่มีความสามารถในการ ทำกำไรตามหลักบัญชี โดยอาสนะพระมีกำไรตามหลักบัญชี คิดเป็นร้อยละ 13.68 ปลอกหมอนร้อยละ 20.69 กล่องกระดาดชำระร้อยละ 62.10 และกระเป๋าร้อยละ 70.32 ผลลัพธ์สามรายการ

มีผลขาดทุนตามหลักบัญชี โดยเสื่อมมีผลขาดทุน ร้อยละ 76.52 เสือพับ 2 พับ ร้อยละ 64.36 และเสือพับ 3 พับ ร้อยละ 44.84

3. แนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสือกอกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชน บ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ สรุปแนวทางได้ 4 ด้าน (IQDD MODEL) ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสือกอกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชน บ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ ตามแนวทาง IQDD MODEL

3.1 เกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ (I : Identity) เป็นการสร้างความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมือนใครโดยการสร้างลายเอกลักษณ์ (Unique pattern) บ่งบอกถึงสัญลักษณ์เฉพาะที่ใช้บนผลิตภัณฑ์หรือสิ่งที่อ้างอิงไปถึงตำแหน่งหรือจุดเริ่มต้นทางภูมิศาสตร์ และการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ (Natural Material) โดยเริ่มตั้งแต่การนำต้นกกที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ นำมาสอย ตากแห้งและย้อมด้วยสีธรรมชาติที่ได้จากใบไม้ เปลือกไม้ในชุมชน เช่น แก่นฝาง ใบขี้เหล็ก แก่นขนุน ใบส้มมอ หมักโคลนเพื่อให้สี ของเส้นกมมีสีเข้มขึ้น นอกจากนั้นกระบวนการย้อมเส้นกได้ใช้ใบเมื่อดอแ่เข้ามาใช้ในการย้อมสีเพื่อให้สีติดง่าย

3.2 การรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Q : Quality) เป็นแนวทางหนึ่ง ที่เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ จากชุมชนสู่ตลาดผู้บริโภคทั้งในประเทศ และต่างประเทศ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ข้อกำหนดด้านคุณภาพ ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชน

ให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (D : Development) เป็นผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอต่อตลาดแล้วทำให้ตลาดมีโอกาสเลือกเพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์ใหม่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เคยมีผู้ผลิตมาก่อน หรืออาจเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ของกิจการที่เพิ่งนำออกจำหน่ายเป็นครั้งแรกหรืออาจดัดแปลงปรับปรุงจากผลิตภัณฑ์ที่เคยจำหน่ายอยู่เดิม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ช่วยลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดจากผลิตภัณฑ์ล้าสมัย ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาจจะเป็นผลิตภัณฑ์ปรับปรุงใหม่ (Modified product) ซึ่งหมายถึง ผลิตภัณฑ์เดิมที่มีการปรับปรุงคุณสมบัติในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ทำให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ออกสู่ตลาดอีกครั้ง หรือเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (New product) ที่เกิดจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เคยมีมาก่อน ทำให้มีผลิตภัณฑ์หลากหลายมากขึ้น

3.4 ความต้องการของผู้บริโภค (D : Demand) คือการค้นหาความต้องการ ที่แท้จริงในใจของผู้บริโภคสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นจุดขายที่ลูกค้าสนใจจะสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีจุดขายที่มีความได้เปรียบด้านการแข่งขันเหนือคู่แข่ง เมื่อผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ก็ส่งผลต่อการสร้างคุณค่าในใจผู้บริโภค ดังนั้นจะต้องกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและค้นหาความต้องการของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ ขนาด รสนิยม การออกแบบวัตถุดิบที่นำมาสู่กระบวนการผลิต

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเปลือกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานของกลุ่มทอเสื่อกกบ้านหัวดง พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในแต่ละด้านแตกต่างกันไป เช่น การดำเนินงานด้านการผลิต พบว่าการผลิตยังไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ขนาดเส้นก กไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากต้องสอยมือไม่ได้ใช้เครื่อง การย้อมสีแต่ละครั้งได้สีที่ไม่สม่ำเสมอ กัน สีที่ได้ไม่เหมือนกัน เข้มบ้าง อ่อนบ้าง เนื่องจากปริมาณวัตถุดิบ เวลาและอุณหภูมิที่ใช้ ในการย้อมไม่เท่ากัน ซึ่งเกิดจากไม่มีการบันทึกข้อมูลอัตราส่วนในการใช้วัตถุดิบให้เป็น มาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำนงค์ รองตะกั่ว (2553) ที่ศึกษา การจัดการความรู้ของกลุ่มทอเสื่อกกบ้านเตย ตำบลวังหิน อำเภอโนนแดง จังหวัด นครราชสีมา พบว่า ปัญหาการเก็บรักษาความรู้ส่วนใหญ่ คือ สมาชิกจดจำความรู้ คลาดเคลื่อนไม่สามารถจำได้ทั้งหมด โดยเฉพาะลายที่มีความซับซ้อนรองลงมาคือข้อมูลหาย หรือลบเลือนเนื่องจากไม่มีการจดบันทึกไว้หรือทำเป็นหลักฐานและลูกหลานที่สืบทอด ไม่สนใจอย่างจริงจัง การดำเนินงานด้านการเงินและบัญชี พบว่าขาดเงินทุนสนับสนุน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางานของกลุ่มผลิตภัณฑ์เสื่อกกและไม่มีเอกสารการจดบันทึก รายการรายรับรายจ่ายเนื่องจากไม่มีรายการอะไรมา ทั้งนี้เพราะการจำหน่ายสินค้า ส่วนใหญ่สมาชิกจะจำหน่ายเองบางส่วนและจำหน่ายในนามกลุ่มบางส่วนกรณีที่มีคำสั่งซื้อ จำนวนมาก อีกทั้งทางกลุ่มขาดการระดมทุนอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ไม่มีเงินทุนมาหมุนเวียน ภายในกลุ่มที่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภารวรรณ ต้นหยง (2547) ที่ศึกษาการวิเคราะห์ทางการเงินในการลงทุนผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมของกลุ่มทอเสื่อกก เสมัดงาม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่ากลุ่มผู้ผลิตเสื่อกกเสมัดงาม มีปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานหลายด้าน เช่น ปัญหาในด้านวัตถุดิบไม่เพียงพอ การผลิตใช้เวลานาน ขาดแคลนผู้ชำนาญการในการตัดเย็บแปรรูป เงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มไม่เพียงพอ ความไม่แน่นอนทางการตลาดจึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ด้านการดำเนินงานด้านการขายและการตลาด พบว่าไม่มีสถานที่วางจำหน่ายสินค้า ที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหน่วยราชการใดสนใจให้ไปออกร้านแสดงสินค้าบ้าง การจำหน่ายสินค้าส่วนใหญ่จะรอคำสั่งซื้อจากลูกค้าหรือหน่วยงานราชการติดต่อมา

ไม่มีหน้าร้าน ไม่มีเว็บไซต์หรือสถานที่ที่เป็นหน้าร้านชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจมาศ อภิสิทธิ์วิทยุ (2558) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเสือก ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานด้านการขายและการตลาด ไม่มีสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าที่แน่นอน และการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่าการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการกลุ่มทอเสือกบ้านหัวดงยังไม่ชัดเจน ไม่มีโครงสร้างองค์กรจึงยังไม่มีการจัดแบ่งหน้าที่งานให้สมาชิก รวมถึงยังไม่เคยมีการวางแผนงาน หรือแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์ เสือกกว่าจะเป็นอย่างไร ไม่มีความรู้ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจมาศ อภิสิทธิ์วิทยุ (2558) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเสือก ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปคือไม่มีโครงสร้างองค์กรและข้อบังคับของกลุ่ม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิญา จันทะหาร (2551) ที่ศึกษาธุรกิจกลุ่มทอเสือกบ้านหนองไม้ตาย ตำบลตอนเงิน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่าปัญหาอุปสรรคของกลุ่มทอเสือกบ้านหนองไม้ตาย คือ สมาชิกกลุ่มขาดความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการบริหารและการดำเนินงาน

2. ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอเสือกของกลุ่มทอเสือกบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ต้นทุนทั้งหมดของกลุ่มทอเสือกบ้านหัวดง มีทั้งต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนตามหลักบัญชี (ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด) ทั้งนี้ ต้นทุนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นต้นทุนผันแปรมากกว่าต้นทุนคงที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิศรุต อรุณรัตน์ (2553) ที่ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการทำเสื่อกระจูดของกลุ่มเสื่อกระจูดทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง พบว่าหากคิดต้นทุนในการผลิตตามหลักผู้ผลิตจะไม่มี การคิดต้นทุนในส่วนของคุณค่าแรงเพราะผู้ผลิตไม่มีการจ้าง แรงงานแต่จะใช้แรงงานในครอบครัวและจะไม่มีการคิดต้นทุนในส่วนของคุณค่าเสื่อมราคาของเครื่องรีดกระจูดด้วยแรงคน เพราะผู้ผลิตไม่เข้าใจในเรื่องของคุณค่าเสื่อมราคา จึงไม่ได้มีการประมาณประโยชน์จากเครื่องรีดกระจูดด้วยแรงงานคน

ผลตอบแทน ถ้าคำนวณต้นทุนตามหลักบัญชีคือ มีการคิดค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคา อุปกรณ์ในการผลิต และคิดค่าแรงงานในการย้อมสีและตากผ้าแรงในการทอ ค่าแรงในการแปรรูป แม้จะไม่มีค่าจ้างแรงงาน เพราะใช้แรงงานของสมาชิกในครอบครัวที่ว่างจากอาชีพหลักแล้ว ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ แต่ทางบัญชีมีหลักคิดว่าถ้าไม่มีแรงงานจะไม่เกิดผลผลิต ดังนั้นเมื่อคำนวณต้นทุนตามหลักบัญชีจะคิดค่าใช้จ่ายทุกรายการของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก พบว่า มีเพียงผลิตภัณฑ์สื่การเท่านั้นที่มีความสามารถในการทำกำไรตามหลักบัญชี โดยอาสนะพระมีกำไรตามหลักบัญชีหน่วยละ 27.36 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.68 ปลอกหมอนมีกำไรตามหลักบัญชีหน่วยละ 31.04 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.21 กล่องกระดาษชำระมีกำไรตามหลักบัญชี หน่วยละ 124.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.10 และกระเป๋ามีกำไรตามหลักบัญชีหน่วยละ 316.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.32 ผลิตภัณฑ์สามารถมีผลขาดทุนตามหลักบัญชี โดยเสื้อมีผลขาดทุนหน่วยละ 99.48 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.52 เสื้อพับ 2 พับ มีผลขาดทุนหน่วยละ 225.28 คิดเป็นร้อยละ 64.36 และเสื้อพับ 3 พับ มีผลขาดทุนหน่วยละ 269.08 คิดเป็นร้อยละ 44.84 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิศรุตตา อรุณรัตน์ (2553) พบว่าต้นทุนในการผลิตเสื้อกระจุยติดบนหลักการ 2 หลักการ หลักผู้ผลิตจะไม่คิดค่าเสื่อมราคา ไม่คิดค่าแรงงานในครัวเรือน แต่หลักบัญชีจะคำนวณต้นทุนดังกล่าวเข้าไปด้วย

3. แนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี่ อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ

จากผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ พบว่าแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนบ้านหัวดง ตำบลหนองหมี่ อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ ให้ความสำคัญใน 4 ด้าน ดังนี้

3.1 เอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ (I : Identity) เป็นการสร้างความโดดเด่นผ่านลวดลายเอกลักษณ์ของเสื่อกกเมื่อมีลายเอกลักษณ์จะเป็นข้อได้เปรียบของผลิตภัณฑ์เป็นสัญลักษณ์เฉพาะที่ใช้บนผลิตภัณฑ์ ซึ่งกลุ่มทอเสื้อบ้านหัวดงปัจจุบันมีลายเสื่อกก

จำนวน 8 ลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจินดา เจริญศรีพงษ์และปิยวัน เพชรหมี่ (2560) ที่ศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย: กรณีศึกษา ผ้าทอลายโบราณ พบว่า เอกลักษณ์ของลวดลายผ้าไทยโบราณของกลุ่มบ้านภูฝักไ้้นั้น เป็นผ้าชิ้นหัวแดงตีนก้น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีลายจำนวน 12 ลายบนผืนเดียวกัน และแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มสู่เชิงพาณิชย์เน้นการสร้างคุณค่าทางด้านผลิตภัณฑ์ จาก 5 แนวทาง คือ การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า การพัฒนาลายเดียวให้เป็นลายใหม่ จนได้พัฒนาเป็นลายดอกผักแว่น และลายหอยปราสาทเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ ลายภูผาไชย และลายดอกผักไ้้ และการสร้างโลโก้ให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอเพื่อสร้างการจดจำ นอกจากนี้ การสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์สามารถพิจารณาจากความโดดเด่นในการใช้วัตถุดิบ จากธรรมชาติในขั้นตอนการย้อมกด้วยวัสดุธรรมชาติที่ได้จากใบไม้ เปลือกไม้ ในชุมชน เช่น แก่นฝาง ใบขี้เหล็ก แก่นขนุน ใบส้มมอ ใช้ใบเหมือดแ่เข้ามาใช้ในการย้อมเพื่อให้สี ติดง่าย และการหมักโคลนเพื่อให้สีของเส้นกมมีสีเข้มขึ้น ซึ่งแต่เดิมได้ใช้สีเคมีในการย้อม เส้นกม ก็จะใช้ย้อมผลิตภัณฑ์ได้แต่เฉพาะในกลุ่มลูกค้าเดิม ๆ ในหมู่บ้านและละแวกใกล้เคียง แต่เมื่อเรียนรู้วิธีการย้อมเส้นกมจากสั้ธรรมชาติ ก็ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงถึงการรักษาและถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน ผลิตภัณฑ์ที่ย้อมจากสั้ธรรมชาติสามารถสื่อถึงการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างคุณค่าในใจ ของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรียา เพ็ชรพราว (2556) ที่ศึกษากระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า แนวทางในการพัฒนาและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยการจัดการทางด้านการผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษ จะเห็นได้ว่า กลุ่มทอเสื่อกกบ้านหัวดงได้ดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการดำเนินโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในการจัดการทางด้านการผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นที่ต้องการของลูกค้าที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย

ทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ขึ้นจากเดิมถึง 30% ทั้งนี้เพราะลูกค้าได้ให้ความสำคัญกับการดูแลคุณภาพมากขึ้น

3.2 การรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Q : Quality) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับและสามารถประกันคุณภาพให้กับผู้บริโภค มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ข้อกำหนดในด้านคุณภาพที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรียา เพ็ชรพราว (2556) ที่ศึกษากระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์พัฒนาสู่ระดับ 5 ดาว โดยพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความเป็นไปได้ทางการตลาดและด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้น จำเป็น ต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการรับรองคุณภาพ

3.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (D : Development) มีจุดมุ่งหมาย คือ ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างผลกำไรและเพื่อความอยู่รอดขององค์กร เป็นผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอต่อตลาดแล้วทำให้ตลาดมีโอกาสเลือกเพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์ใหม่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เคยมีผู้ผลิตมาก่อน หรืออาจเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ของกิจการที่เพิ่งนำออกจำหน่ายเป็นครั้งแรกหรืออาจดัดแปลงปรับปรุงจากผลิตภัณฑ์ที่เคยจำหน่ายอยู่เดิม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ช่วยลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดจากผลิตภัณฑ์ล้าสมัย การเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ การเพิ่มปริมาณการขายให้ครอบคลุมตลาด ย่อมช่วยกระจายความเสี่ยงจากความผันผวนในตลาดที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัสศรี โนมิ และคณะ (2562) ที่ศึกษาการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตะกร้าหวายบ้านท่าทรายมูล ตำบลสันกลาง อำเภอบางพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า การพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ ตะกร้าใส่ผ้า และกระเป๋าถือสำหรับสตรี ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตัวเดิม คือ ตะกร้าเอนกประสงค์ ให้มีรูปแบบ

ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์โดยผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจะเน้นเรื่องคุณภาพของสินค้าและประโยชน์ใช้สอย จะเห็นว่ากลุ่มทอเสื้อบ้านหัวดงมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำนาโนเข้ามาเป็นส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ขึ้นรา มีอายุการใช้งานนานขึ้นทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ได้เพราะลูกค้าเห็นถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์นั้นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของนาโนจะสามารถขายได้ในราคาที่เพิ่มขึ้นถึง 40 - 50 % ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่ทันสมัยหรือพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่รองรับการใช้งานในปัจจุบัน

3.4 ความต้องการของผู้บริโภค (D : Demand) ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค คือการค้นหาคำความต้องการที่ลึกอยู่ในใจของผู้บริโภคสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นจุดขายที่ลูกค้าสนใจ ดังนั้นจะต้องค้นหาคำความต้องการของลูกค้า ซึ่งมีต่อผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ ขนาด รสนิยม การออกแบบ หรือแม้แต่ช่องทางการเข้าถึงลูกค้า ปัจจุบันรูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป การปูเสื่อนั่งที่พื้นเปลี่ยนมาเป็นการนั่งเก้าอี้ โซฟา ชุดรับแขก ดังนั้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคควรนำเสื่อกลับมาแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่หลากหลาย ใช้ได้กับทุกสถานที่และเน้นความทันสมัยรวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่สามารถเป็นของฝากของที่ระลึกได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิญญา จันทะหาร (2551) ที่ศึกษาธุรกิจกลุ่มทอเสื่ออก บ้านหนองไม้ตาย ตำบลตอนเงิน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ที่มาซื้อผลิตภัณฑ์จากเสื่ออก เพราะชอบลวดลาย สี สัน และชื่อเสียง ของผลิตภัณฑ์เป็นอันดับแรก ราคาและคุณภาพ เป็นอันดับต่อมา ลูกค้าส่วนใหญ่จะซื้อเสื่อพับ ที่นอน เพื่อนำไปใช้และเป็นของฝาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. กลุ่มทอเสื้อกบ้นหัวตงควรสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์สร้างความโดดเด่นผ่านลวดลายของเสื้อกซึ่งแสดงออกถึงสัญลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากสินค้าอื่น เช่น การออกแบบลวดลายเฉพาะถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานได้นานไม่เกิดเชื้อรา
2. ควรมีการพัฒนายกระดับมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากลูกค้า ลูกค้ามั่นใจในคุณภาพของสินค้าในระดับที่เหมาะสมกับการใช้งาน

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปเสื้อกให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้ประกอบการ
2. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ผู้บริโภคเชื่อมั่นในคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาช่องทางการตลาดสินค้าแปรรูปจากเสื้อกเพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้

เอกสารอ้างอิง

- จรัสศรี โนมี, วรวิมล เจริญรูป และจิตราณช ชัยนันท์. (2562). การเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตะกร้าหวายบ้านท่าทรายมูล ตำบลสนกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร.ล้านนา*, 3(2), 22-24.
- จำนงค์ รองตะกั่ว. (2553). *การจัดการความรู้ของกลุ่มทอเสื่อกกบ้านเตย ตำบลวังหิน อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา* [รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญญา. (2558). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของผลิตภัณฑ์ชุมชนเสื่อกก ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พัชรียา เพ็ชรพราว. (2556). *กระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิศรุตตา อรุณรัตน์. (2553). *ต้นทุนและผลตอบแทนการทำเสื่อกระจูดของกลุ่มเสื่อกระจูดทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณชีมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และปิยวัน เพชรหมี่. (2560). การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย: กรณีศึกษา ผ้าทอลายโบราณ. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 10(4), 80-81.
- โสภารวรรณ ต้นหยง. (2547). *การวิเคราะห์ทางการเงินในการลงทุนผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมของกลุ่มทอเสื่อกกเสม็ดงาม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิชาติ วาที. (2556). *การพัฒนามาตรฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา: กลุ่มอาชีพทอเสื่อกกในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลหนองวัวซอ อำเภอทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา*. กระทรวงการต่างประเทศ.

อภิญญา จันทะหาร. (2551). *ธุรกิจกลุ่มทอ絲อกก บ้านหนองไม้ตาย ตำบลคอนเงิน อำเภอยะยั้งยั้ง จังหวัดมหาสารคาม [รายงานการศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Fehr, E., & Falk, A. (1999). Wage rigidity in a competitive incomplete contract market. *Journal of Political Economy*, 107(1), 106-134.

Porter, M.E. (2005). *The Competitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance*. The Free Press.

Author

Assistant Professor Dr. Yanisa Sriboonruang
Accounting Program, Faculty of Business Administration and
Accounting, Sisaket Rajabhat University
Sisaket Rajabhat University 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang Sisaket District, Sisaket Province 33000
Tel: 081-5932266 E-mail: yanisa8448@hotmail.com

การพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการ
ทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ
Capacity Development and Creating Opportunities for the Elderly
through the Cultural Capital Process of the Four Ethnic Groups in
Si Sa Ket Province

สิทธิชัย บวชไธสง^{1/} ทิwaporn ไจกอน²

Sittichai Buachthaisong/ Thiwaporn Jaikorn

^{1,2} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 18 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 6 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพและศักยภาพของผู้สูงอายุด้านวัฒนธรรมประเพณีและต้นแบบผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อสร้างรูปแบบในการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสของผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและศักยภาพของผู้สูงอายุด้านวัฒนธรรมประเพณีในจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ และ

ต้นแบบผู้สูงอายุ และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพบริบทโดยการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชน จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) สัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสของผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ร่างรูปแบบและคู่มือการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ 2) ประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมชนสี่เผ่าในจังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยประเมินด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม วัตถุประสงค์ ประโยชน์ และ ความถูกต้อง 3) ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบในการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสของผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยประเมินจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยประเมินด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม วัตถุประสงค์ ประโยชน์ และ ความถูกต้อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสของผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ด้านการทำงาน

พัฒนาชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมและการอยู่ร่วมกันในสังคม 2) การนำรูปแบบไปใช้กับ
ต้นแบบผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การบรรยาย/การอบรมการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม การจัดกิจกรรม
แสดงบทบาทสมมติ 3) การประเมินผลของรูปแบบ ได้แก่ ประเมินทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อ
การเรียนรู้ของต้นแบบผู้สูงอายุ ประเมินความสามารถด้านการพัฒนาชุมชนของ
ต้นแบบผู้สูงอายุ และประเมินการมีส่วนร่วมและการอยู่ร่วมกันในสังคมของต้นแบบผู้สูงอายุ
ผลการประเมินรูปแบบพบว่า ด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ธรรมดาประโยชน์อยู่
ในระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้องแม่นยำอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพ, การสร้างโอกาส, ผู้สูงอายุ, ทุนวัฒนธรรม, กลุ่มชาติ
พันธุ์ 4 กลุ่มในจังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the development of roles and potential of the elderly in culture and tradition and the model of the elderly in Si Sa Ket Province, 2) to construct the model of capacity development and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket province, 3) to evaluate the propriety, feasibility, utility, and accuracy of the model of capacity development in terms of culture and tradition in Si Sa KET Province. The research was conducted in 3 phases. Phase 1: Studying related theoretical concepts, the context, capacity development, and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket province and the model of the elderly together with studying related documents and research consisted of 3 steps as follows: 1) studied and

analyzed documents regarding concepts, theories, and related research work, 2) conducted field research to study the context by groups discussion consisting of 60 seniors and community leaders using a group discussion format, and 3) conducted in-depth interviewed with the 290 elderly and people involved in the elderly work using the interview form. Phase 2: Building the model of capacity development and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket province consisted of 3 steps as follows: 1) drafted the format and the guide for capacity development and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket province, 2) evaluated the model of capacity development and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket province by 15 experts using the model evaluation form and analyzed data by frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as the propriety, feasibility, utility, and accuracy, and 3) improved the draft of the model for capacity development and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket province as recommended by experts. Phase 3: Evaluating the model of capacity development and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket Province from 20 stakeholders used the model evaluation form and frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as the feasibility, propriety, utility, and accuracy for data analysis.

The findings were as follows. 1) The key components of the capacity development and creating opportunities for the elderly through the cultural capital process of the four ethnic in Si Sa Ket Province consisted of the basic skills necessary for learning, community development work, and the participation and coexistence in society. 2) The application of the model to the elderly model consisted of lectures/training, interviews/group discussions, and role-play activities. 3) The model evaluation were the basic learning skills of the elderly model, the ability to work in the community development of the senior model, and the participation and coexistence of the elderly model society. The model evaluation revealed that feasibility, propriety, and utility were at the highest level, while the accuracy was at a high level.

Keywords: Capacity Development, Creating Opportunities, Elderly, Cultural Capital, The four ethnic groups in Si sa ket Province

บทนำ

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติเกิดขึ้นเนื่องจากนับตั้งแต่ พ.ศ. 2544 จำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วอันจะส่งผลต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำแผนดังกล่าวขึ้น (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2553) ทั้งนี้ในปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 10,225,322 คน จากประชากรทั้งประเทศ 66,188,503 คน

และเฉพาะในจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุถึง 214,738 คน (กรมการปกครอง, 2563)

แนวทางการพัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษมีหลายแนวทางด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสทางด้านวัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นศักยภาพแฝงในตัวผู้สูงอายุอยู่แล้ว จังหวัดศรีสะเกษประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หลายกลุ่ม ที่สำคัญคือ “กลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม” ได้แก่ ขนเฒ่าลาว เขมร กูย และเยอ นอกจากนี้ก็ยังมีการรักษาโรคด้วยวิธีการบำบัดตามแนวความเชื่อกูดหรือกูดเรียกว่า “แกลมอ” และพิธีกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับเลี้ยงช้างด้วย (บุญญิตี สาลี, มปป.) การนับถือศาสนาของกลุ่มชนเฒ่าลาวอีสาน ส่วนใหญ่จะนับถือพุทธศาสนา ปรากฏในพิธีกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านจะมีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรม นอกจากนั้นยังมีความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณ เช่นผีในต้นไม้ แม่น้ำ ในบ้าน ในไร่นา ผีประจำหมู่บ้าน และผีบรรพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เล็งเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุและต้องการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยศึกษาและพัฒนาบทบาท ศักยภาพรวมทั้งสร้างโอกาสให้แก่ผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ ผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมอันประกอบไปด้วยเฒ่ากูย เขมร ลาว และเยอ ทั้งนี้ผู้สูงอายุถือว่าเป็นปุชนิยบุคคลที่สำคัญของท้องถิ่นที่มีองค์ความรู้และภูมิความรู้ทางด้านวัฒนธรรม เป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพหากได้รับการส่งเสริมสนับสนุน อันจะเป็นการเตรียมตัวในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาบทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุด้านวัฒนธรรม ประเพณีและต้นแบบผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุ โดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ภาระประโยชน์ และ ความถูกต้องแม่นยำของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุ โดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้กำหนด 5 พื้นที่ในจังหวัดศรีสะเกษ คือ บ้านปรือคันตะวันออก ในอำเภอกุสุมาลย์ บ้านโคกตาลในอำเภอกุสุมาลย์ บ้านดอนพระเจ้า ในอำเภอกันทรวิชัย บ้านปราสาทเยอในอำเภอไพรบึงและบ้านเมืองคงอำเภอรามัน
2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย กำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง คือ ประชาชน ในอำเภอกุสุมาลย์ อำเภอกันทรวิชัย อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอไพรบึง อำเภอรามัน และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย จำนวน 290 คน
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 3.1 การพัฒนาบทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
 - 3.2 การสร้างรูปแบบในการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ
 - 3.3 ต้นแบบของผู้สูงอายุที่ได้รับการสร้างโอกาสโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ตามลำดับต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและสภาพบริบทของการพัฒนาบทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุด้านวัฒนธรรมประเพณี และต้นแบบผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาแยกแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ แล้วนำมาสรุป 4 กลุ่มชาติพันธุ์

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษและพื้นที่ศึกษาวิจัย สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนและบริบทผู้สูงอายุในอำเภอขุขันธ์ อำเภอวังหิน อำเภอภูสิงห์ อำเภอไพรบึง อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ หรือในจังหวัดศรีสะเกษได้ จำนวน 130 คน 2) กลุ่มผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านปรือคันตะวันออกในอำเภอขุขันธ์ บ้านโคกตาลในอำเภอภูสิงห์ บ้านดอนพระเจ้าในอำเภอวังหิน บ้านปราสาทเยอในอำเภอไพรบึง และบ้านเมืองคองอำเภอราชไศล และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 100 คน 3) กลุ่มต้นแบบผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นบุคคลซึ่งมีบทบาททางด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชนและของแต่ละชนเผ่าที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย มีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านปรือคันตะวันออกในอำเภอขุขันธ์ บ้านโคกตาลในอำเภอภูสิงห์ บ้านดอนพระเจ้าในอำเภอวังหิน บ้านปราสาทเยอในอำเภอไพรบึง และบ้านเมืองคอง อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปผลเป็น 3 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพบริบทการพัฒนา ศักยภาพและการโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ และต้นแบบผู้สูงอายุ จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย เป็น 4 ประเด็น คือ

1.1 บริบทของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษาพบว่าในปี พ.ศ. 2560 ผู้สูงอายุมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 10,225,322 คน จากประชากรทั้งประเทศ 66,188,503 คน และเฉพาะในจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุถึง 214,738 คน และในปี พ.ศ. 2561 ผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวน 223,307 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนประชากรที่มากเมื่อเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา และมีแนวโน้มว่าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษาวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้แก่บ้านโคกตาล ตั้งอยู่ในตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ บ้านโคกตาลมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 232 ครัวเรือน ประชากรชาย 406 คน ประชากรหญิง 426 คน รวมทั้งสิ้น 832 คน ผู้ใหญ่บ้าน คือ นายประทีป รัตนพันธ์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าเขมร ชาวเขมรในจังหวัดศรีสะเกษ เรียกตนเองว่า “ขแมร์” ด้านความเชื่อของชาวเขมรในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ และยังมีความเชื่อในเรื่องผีสง เหวตา และวิญญาณ โดยมีความเชื่อว่าวิญญาณสามารถทำให้เกิดความสุขและความทุกข์กับชีวิตได้ตลอดเวลาถ้าไม่ปฏิบัติตนให้อยู่ในความถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรมการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นต่อวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ และถูกวิญญาณเหล่านั้นลงโทษ วิญญาณนั้นมี 2 จำพวก คือ วิญญาณฝ่ายร้ายและวิญญาณ

ฝ่ายดี เขมรในชุมชนโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จะมีศิลปะการแสดงประจำท้องถิ่นของตนเอง คือ การรำที่เรียกว่า “การรำตริต” บางท้องถิ่นเรียกว่า “เรียมตรด” คือ “รำตรุษสงกรานต์”

กลุ่มชาติพันธุ์กูย ได้แก่บ้านปรีอคันตะวันออก อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ บ้านปรีอคันตั้งขึ้นเมื่อประมาณ 300 กว่าปี เดิมเป็นป่าที่มีแรดอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก คำว่า “แรด” ภาษาเขมรเรียกว่า “ระเมียะ” ในภาษาส่วยมีความหมายว่า “คัน” ต่อมาเพี้ยนเป็นคำที่ตรงกับภาษาไทยว่า “ป่า” ภาษาเขมรเรียกว่า “โปรท” ฉะนั้นจึงเรียกกันว่า “ปรีอคัน” โดยเล่าสืบกันมาว่า มีนายวงศ์และนางขัน และลูกหลานมาอาศัยอยู่เป็นครอบครัวรุ่นแรกๆ และมีนายปรีก นางอว ตามมาเป็นลำดับ ลูกบ้านที่มาอยู่อาศัยใช้นามสกุลตามหัวหน้า คือ วงษ์ขันธ และ ปรีอปรีก จำนวนครัวเรือน 114 ครัวเรือน ประชากร 596 คน ชาย 286 คน หญิง 310 คน อาชีพหลัก คือทำการเกษตร อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และทอผ้า ประเพณีที่สำคัญ คือ ประเพณีแซนโฌนตา จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ช่วงเดือน 10 เพื่อระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปให้ได้รับผลบุญที่ลูกหลานอุทิศให้ ประเพณีรำแม่มด เป็นการจัดพิธีรำทรง การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ

กลุ่มชาติพันธุ์ลาว ได้แก่บ้านดอนพระเจ้า ตั้งอยู่ในตำบลบุง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ บ้านดอนพระเจ้าเดิมสมัยก่อนขึ้นอยู่กับบ้านบุงสูงหมู่ที่ 2 ตำบลบุง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีชาวบ้านพาลูกหลานมาอยู่มากขึ้นจึงได้ทำเรื่องขอแยกหมู่บ้าน ออกจากบ้านบุงสูง เมื่อปี พ.ศ. 2543 ซึ่งในขณะนั้นผู้ใหญ่บ้านคือ นายสำราญ จันทะเสน โดยตั้งชื่อให้ใหม่ว่า บ้านดอนพระเจ้า ความเป็นมาบ้านดอนพระเจ้า มีพระพุทธรูปอยู่ 1 องค์ เป็นที่เคารพ กราบไหว้ของบ้านบุงสูงและบ้านดอนพระเจ้า แต่ก่อนนั้น พระพุทธรูปองค์นี้ อยู่ที่ดอนพระเจ้า พบทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้อัญเชิญขึ้นมากกราบไหว้ โดยมีนายเสา วิถี เป็นผู้ขุดพบ แต่ปัจจุบันท่านเสียชีวิตแล้ว ในหมู่บ้านจะมีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรม นอกจากนั้นยังมีความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณ เช่นผีในต้นไม้ แม่น้ำ ในบ้าน ในไร่ นา ผีประจำหมู่บ้าน และผีบรรพบุรุษ จะมีพิธีเซ่นไหว้ผีเป็นประจำ ในฤดูเก็บเกี่ยวหรือเพาะปลูกข้าว เวลาเกิดเจ็บไข้ได้ป่วย เชื่อว่ามีสาเหตุจากผีและขวัญออกจากร่าง

ดังนั้น จึงมีผู้ประกอบพิธีรักษาโรคและเรียกขวัญ เช่น พระ สงฆ์ นอกจากนั้น ยังเชื่อเรื่องผีปอบ ซึ่งเป็นคนที่ถูกวิญญาณชั่วร้ายเข้าสิง และสามารถทำร้ายผู้อื่นได้ ความเชื่อที่มักจะปรากฏในพิธีกรรมของชาวอีสานอีกอย่างหนึ่งคือ ความเชื่อ เรื่องการขอฝน ในรูปแบบของ “บุญบังไฟ” และ “การแห่นางแมว” นอกจากนั้นคนอีสานยังมีความเชื่อเรื่อง “ขวัญ”

กลุ่มชาติพันธุ์เยอได้แก่บ้านปราสาทเยอ ตั้งอยู่ในตำบลปราสาทเยอ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ และบ้านเมืองคง ตั้งอยู่ในตำบลเมืองคง อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้สูงวัยส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าเยอ บ้านปราสาทเยอ ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนเผ่าเยอ ชนเผ่าเยอมีความเชื่อและนับถือผีควบคู่กับการนับถือพระพุทธศาสนาคล้ายกับผู้คนชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยทั่วไป ในอดีตเคยมีความเชื่อต่อพญาแถนในฐานะผีที่มีความสำคัญที่สุด แต่ต่อมาเปลี่ยนมานับถือผีแม่ธรณีควบคู่กับความเชื่อเรื่องผีเสื้อและผีปู่ตาตามพิธีกรรมเช่นไหว้สำคัญที่พบในชุมชน อาทิ พิธีกรรมไหว้ศาลปู่ตา วิถีชีวิตของกลุ่มชนเผ่าเยอยังผูกโยงกับศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูซึ่งเป็นความเชื่อที่มุ่งสร้างขวัญกำลังใจในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีสู่ขวัญในวันแต่งงาน พิธีบวช และพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นหลักคำสอน จาริตของชีวิต ความเชื่อหลักของกลุ่มชนเผ่าเยอผูกโยงกับเครื่องดนตรีศักดิ์สิทธิ์ซึ่งอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนมาตั้งแต่อดีต คือ สะโน กลุ่มชนเผ่าเยอเคารพบูชาสะโนเหมือนกับเคารพบูชาสังข์ (หอยสังข์) ตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ในอดีตกลุ่มชนเผ่าเยอเชื่อว่าการเป่าสะโนเป็นการเป่าบูชาสังข์ เมื่อเป่าแล้ว เจือก นาค ภูตผีปีศาจจะไม่สามารถมาทำร้ายได้และทำให้ผีเจ้าป่าเจ้าเขาดูแลคุ้มครองชาวบ้านให้อยู่ดีกินดี มีความปลอดภัย นอกจากนี้เวลาเดินทางไกล จะมีการเป่าสะโนก่อนออกเดินทางเพื่อให้เกิดโชค เดินทางปลอดภัย

1.2 บทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุนในจังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษาพบว่า บทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุนในระดับจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่แล้วจะเป็นบทบาททางด้านสังคมวัฒนธรรม นอกจากนี้ กลุ่มผู้สูงอายุนเองก็เกิดการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับการสนับสนุนโดยหน่วยงานรัฐ เช่น มีการตั้งชมรมผู้สูงอายุนขึ้นอย่างหลากหลายทั้งในอำเภอเมืองและอำเภออื่น ๆ ของจังหวัด

ศรีสะเกษ อาทิ ชมรมผู้สูงอายุตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ ได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานการออกกำลังกาย ฯลฯ หน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ

บทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษาวิจัย ส่วนใหญ่จะเป็นบทบาททางด้านวัฒนธรรมประเพณี กล่าวคือ ผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษาจะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมเป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง

สรุปแล้วบทบาทของผู้สูงอายุมีสามด้าน ได้แก่ ด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ มีความรู้ มีประสบการณ์ มีความเป็นผู้นำ ด้านการทำงานซึ่งถูกนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนน้อยมาก และด้านการมีส่วนร่วมและการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.3 การพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้แก่ผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ จากการศึกษาพบว่า มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสให้แก่ผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ เช่น พัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบว่าการพัฒนาบทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุดังกล่าวข้างต้น ยังไม่ครอบคลุมไปถึงผู้สูงอายุในชุมชนต่าง ๆ อย่างทั่วถึง จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่มพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม หรือกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่มในจังหวัดศรีสะเกษ มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีแตกต่างกันไป ทำให้การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านวัฒนธรรมประเพณีแตกต่างกันออกไปจากการศึกษาประเด็นเรื่องการสร้างโอกาสและการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ พบว่า มีหลายหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ แต่ยังขาดความต่อเนื่อง และเน้นไปที่การพัฒนาอาชีพตลอดจนการดูแลสุขภาพเรื่องสุขภาพ

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประเด็นเรื่องการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้แก่ผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้สูงอายุจะได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีโอกาสในการแสดงศักยภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านอาชีพ ด้านการเป็นผู้นำชุมชน ด้านอื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมนันทนาการ คอยสอดส่อง

ดูแลลูกหลาน - ชุมชน ส่วนปัญหาการพัฒนาบทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุ
ด้านวัฒนธรรมประเพณี มี 4 ประเด็นใหญ่ ประกอบด้วย ขาดการส่งเสริมสนับสนุน
จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (เงินทุนสนับสนุน ความต่อเนื่อง) ปัญหาสุขภาพ ปัญหา
ด้านความรู้ (การอ่านออกเขียนได้ ภาษาและการสื่อสาร)

การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุด้านวัฒนธรรมประเพณี
ที่ได้รับ ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาด้านอาชีพ ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี ด้านการเรียนการสอน (โรงเรียนผู้สูงอายุ
การอบรมความรู้) ความต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ
ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต วัฒนธรรมประเพณี
ในชุมชนพื้นที่วิจัยที่โดดเด่นสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชนเผ่าสำคัญในชุมชนที่ผู้สูงอายุ
เข้าไปมีบทบาทมากที่สุด สำหรับกลุ่มชนเผ่ากุ่ม

1.4 การศึกษาต้นแบบผู้สูงอายุ

หลังจากศึกษาสภาพปัญหาและต้นแบบผู้สูงอายุที่พึงประสงค์แล้ว
ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเพื่อเสนอต้นแบบผู้สูงอายุในชุมชนพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ได้
ต้นแบบผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม จังหวัดศรีสะเกษที่มีความรู้ความสามารถโดดเด่น
เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน
ของตนเอง สามารถถ่ายทอดความรู้สามารถดังกล่าว และมีบทบาทในด้านวัฒนธรรม
ประเพณีดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน จนสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน
ตนเองและในชุมชนต่าง ๆ ได้ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการทดลองรูปแบบที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์
ต่อไป จากการเสนอต้นแบบผู้สูงอายุมีจำนวนต้นแบบผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษาวิจัยจำนวน
ทั้งสิ้น 60 คน

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับ
ผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัย
ได้สรุปผลเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาส

ให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการสร้างคู่มือดำเนินการตามรูปแบบ และผลการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญซึ่งสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบที่กำหนดไว้ คือ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ การนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผลของรูปแบบ ซึ่งผลการประเมินร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม วรรถประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้องแม่นยำอยู่ในระดับมาก และมีองค์ประกอบของการสร้างรูปแบบ ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 1) ด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ 2) ด้านการทำงานพัฒนาชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วมและการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.1.2 การนำรูปแบบไปใช้กับต้นแบบผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การบรรยาย/การอบรม 2) การสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม 3) การจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ

2.1.3 การประเมินผลของรูปแบบ ได้แก่ 1) ประเมินทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของต้นแบบผู้สูงอายุ 2) ประเมินความสามารถด้านการทำงานพัฒนาชุมชนของต้นแบบผู้สูงอายุ 3) ประเมินการมีส่วนร่วมและการอยู่ร่วมกันในสังคมของต้นแบบผู้สูงอายุ

2.2 ผลการสร้างคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลได้ ดังนี้

2.2.1 องค์ประกอบของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์

4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ 2) การนำรูปแบบไปใช้ 3) การประเมินผลของรูปแบบ

2.2.2 ผลการวิพากษ์ร่างรูปแบบและคู่มือรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ประเด็นด้านองค์ประกอบหลักของรูปแบบ ปรับปรุงข้อความให้กระชับได้ใจความ 2) ประเด็นด้านการนำรูปแบบไปใช้ ปรับปรุงข้อความให้กระชับได้ใจความ ลดขั้นตอนการดำเนินการที่ซับซ้อน 3) ประเด็นด้านการประเมินรูปแบบ ปรับปรุงข้อความให้กระชับเข้าใจง่าย 4) ประเด็นอื่น ๆ มีเพียงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุ

2.3 ผลการแก้ไขปรับปรุงร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ปรับปรุงแก้ไขข้อความให้กระชับได้ใจความ 2) ลดขั้นตอนการนำรูปแบบไปใช้ไม่ให้ซับซ้อนจนเกินไป 3) เพิ่มเติมข้อพึงระวังในการนำรูปแบบไปใช้ ในคู่มือโดยระบุข้อความว่าการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงสุขภาพของต้นแบบผู้สูงอายุด้วย

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ประเมินจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนทั้งสิ้น 20 คน สามารถสรุปผลการประเมิน ได้ดังนี้ ด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ครอบคลุมประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้องแม่นยำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อย่อยแต่ละรายการพบว่า มีผลการประเมินในระดับมากที่สุดและระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ มีประเด็นค้นพบที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพบริบทการพัฒนา ศักยภาพและการโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ และต้นแบบผู้สูงอายุ จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมจังหวัด ศรีสะเกษ ได้ให้ข้อมูลว่าบทบาทของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) บทบาทด้านการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน สภาพแวดล้อม วิถีชุมชน 2) บทบาท สำคัญด้านการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านภาษาและ วรรณกรรม ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านศิลปะการแสดง ด้านหัตถกรรม ด้านผู้นำธรรมชาติ ด้านอาหาร ด้านทอผ้า ด้านเทคโนโลยีท้องถิ่น ด้านภูมิปัญญาด้านการทำมาหากิน 3) บทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น บทบาทและ ศักยภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ศึกษาวิจัย ส่วนใหญ่จะเป็นบทบาททางด้านวัฒนธรรม ประเพณี สรุปแล้วบทบาทของผู้สูงอายุมีสามด้าน สอดคล้องกับ ณัฐฐิตตา เทวเลิศสกุล และคณะ (2559) ได้ศึกษา ด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ มีความรู้ มีประสบการณ์ มีความเป็นผู้นำ ด้านการทำงานซึ่งถูกนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนน้อย มาก และด้านการมีส่วนร่วมและการอยู่ร่วมกันในสังคม จากการศึกษาพบว่ามีหน่วยงาน หลายหน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุในจังหวัด ศรีสะเกษ เช่น พัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบว่าการพัฒนาบทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุ ดังกล่าวข้างต้น ยังไม่ครอบคลุมไปถึงผู้สูงอายุในชุมชนต่างๆ อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ ที่แบ่งตามกลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งแต่ละชนเผ่ามีความโดดเด่น ด้านวัฒนธรรมประเพณีแตกต่างกันไป

2. ผลการศึกษาต้นแบบผู้สูงอายุ จากการศึกษาสภาพปรากฏการณ์ เอกสาร และการสัมภาษณ์พบว่า บทบาทที่สำคัญของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ คือ บทบาทด้านวัฒนธรรมประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรมประเพณี แก่คนในชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความรู้ (มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมประเพณี) ทักษะ (มีประสบการณ์และความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมประเพณีได้) สอดคล้องกับภักพอล บุญเหลือ และ บุญชู ภูธร (2560) ได้นำข้อมูลมาใช้ในการเสนอต้นแบบผู้สูงวัยในชุมชนพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ได้ต้นแบบผู้สูงวัยชนสี่เผ่าจังหวัดศรีสะเกษที่มีความรู้ความสามารถโดดเด่นเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านวัฒนธรรมและมีบทบาทในด้านวัฒนธรรมประเพณี ดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน จนสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ผู้สูงวัยในชุมชนตนเองและในชุมชนต่าง ๆ ได้ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการทดลองรูปแบบที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ต่อไป จากการเสนอต้นแบบผู้สูงวัยมีจำนวนต้นแบบผู้สูงวัย

3. ผลการสร้างคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลได้ ดังนี้ องค์ประกอบของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักของรูปแบบ การนำรูปแบบไปใช้ การประเมินผลของรูปแบบ ผลการวิพากษ์ร่างรูปแบบและคู่มือรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปได้ ดังนี้ ประเด็นด้านองค์ประกอบหลักของรูปแบบ ปรับปรุงข้อความให้กระชับได้ใจความ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุรณ์ชน สุขคุ้ม (2556) ได้ศึกษานอกจากความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ที่เรียกว่า “หะจุฮู” ยังมีการทำนายเพื่อสืบหาสิ่งของทรัพย์สินที่หายไปที่เรียกว่า “โปล” นอกจากนี้ก็ยังมีการรักษาโรคด้วยวิธีการบำบัด

ตามแนวความเชื่อหรือทฤษฎีเรียกว่า “แกลมอ” และพิธีกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับเลี้ยงช้างด้วย และสอดคล้องกับ บัญญัติ สาสี, (มปป) ดังที่บัญญัติได้ศึกษาไว้

ผลการแก้ไขปรับปรุงร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับ ผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ปรับปรุงแก้ไขข้อความให้กระชับได้ใจความ 2) ลดขั้นตอนการนำ รูปแบบไปใช้ไม่ให้ซับซ้อนจนเกินไป 3) เพิ่มเติมข้อพึงระวังในการนำรูปแบบไปใช้ในคู่มือ โดยระบุข้อความว่าการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงสุขภาพของต้นแบบผู้สูงอายุด้วย และ ผลการประเมินโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีดังนี้ 1) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.42$) 2) ด้านอรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.36$) 3) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.20$) และ 4) ด้านความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) องค์ประกอบหลัก ของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.45$) 2) อรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.38$) 3) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.31$) และ 4) ความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.25$) 2) การนำรูปแบบไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับ ดังนี้ 1) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.44$) 2) อรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.38$) 3) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.31$) และ 4) ความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.24$) 3) การประเมินผล ของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.33$) 2) อรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.27$) 3) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.20$) และ 4) ความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.13$)

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับ ผู้สูงอายุโดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัย ได้ประเมินจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนทั้งสิ้น 20 คน สามารถสรุปผลการประเมิน ได้ดังนี้ ด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม อรรถประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านความถูกต้องแม่นยำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อย่อยแต่ละรายการพบว่า มีผลการประเมินในระดับมากที่สุดและระดับมาก ดังนี้ ในภาพรวมจะอยู่ในระดับมากที่สุด

และระดับมากโดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.63$) 2) ด้านอรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.61$) 3) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.57$) และ 4) ด้านความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า 1) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ความเป็นไปได้และอรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.64$) 2) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.59$) และ 3) ความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.44$) 2) การนำรูปแบบไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ความเป็นไปได้และอรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.63$) 2) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.58$) และ 3) ความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.43$) 3) การประเมินผลของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับ ดังนี้ 1) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.63$) 2) อรรถประโยชน์ ($\bar{X} = 4.61$) 3) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.57$) และ 4) ความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.43$)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินรูปแบบในด้านความถูกต้องแม่นยำได้คะแนนน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้หากต้องการการวัดประเมินผลที่ถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้นควรใช้การประเมินในรูปแบบอื่น ๆ ประกอบเพิ่มเติมด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับผู้สูงอายุ โดยผ่านกระบวนการทุนวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพกับกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนอื่น ๆ ด้วย
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสให้กับคนกลุ่มอื่น ๆ เช่น เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2563, 10 มกราคม). สถิติผู้สูงอายุ. http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1533055363-125_1.pdf. 2560
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2553). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552. โรงพิมพ์เทพปัญญานิสย์.
- ณัฐจิตรดา เทวเลิศสกุล, วณิศา ศิริวรสกุล และชัชสรัญ รอดยิ้ม. (2559). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุ จากภาระให้เป็นพลังกรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. วารสาร Veridian E Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 9(1), 529-545.
- ทิวาพร ใจก้อน. (2562). รัฐไทยกับมุมมองเรื่องความแก่ชราและปัญหาผู้สูงอายุใน จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2500-2561. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- เทอดชาย เอี่ยมลำน้า. (2542). ความทันสมัยและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์เยอ: กรณีศึกษาหมู่บ้านสำโรงโคเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ [วิทยานิพนธ์มนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยสาขามานุษยวิทยา ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาภา ศกุนะสิงห์ และจักรพันธ์ ชัดชุมแสง. (2558). การนิยามและการแสดงตัวตนของส่วยบ้านเปือยผ่านพิธีกรรมรำแคน. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 34. (น. 1518-1528). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บัญญัติ สาลี. (ม.ป.ป.). กุญ: ว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา และตำนาน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุรณเซน สุขคุ้ม และธนพล วิทยาสิงห์. (2556). วัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยจังหวัดศรีสะเกษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ภักพล บุญเหลือ และบุญชู ภูศรี. (2560). ตำนานปรัมปรา: ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์เยออำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ (Proceedings) การสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 16 ประจำปีการศึกษา 2559. (น. 369-383). มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

วิชญะ ศรีพิพัฒนกุล. (2557). *วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชน ภาษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิภาณันท์ ม่วงสกุล. (2558). การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังด้วยแนวคิด
พลฒพล้ง. *วารสารสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 38(2), 93-112.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2563, 1 กุมภาพันธ์). *กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*.
<https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/>.

ลำลี รักสุทธิ. (2556). *ผญา*. พ.ศ. พัฒนา.

สุพรรณา อติประเสริฐกุล. (2552). *ความเป็นเอยในบริบทพหุวัฒนธรรม: ศักยภาพหมู่บ้านใหญ่
จังหวัดศรีสะเกษ [วิทยานิพนธ์ มานุษยวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Author

Mr. Sitthichai Buachthaisong

Library and Information Science Program, Faculty of Humanities
And Social Sciences Sisaket Rajabhat University 319 Thaipantha Rd.,
Pho Sub-district, Muang District, Sisaket Province 33000

Tel: 06-2572-5896

Email: sitthichai133kku@gmail.com

Miss Thiwaporn Jaikorn

Department of History Program, Faculty of Humanities And Social
Sciences Sisaket Rajabhat University 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-
district, Muang District, Sisaket Province 33000

Tel: 08-6352-9720

Email: thiwapornj@nu.ac.th

เทคโนโลยี Blue-Dyeing ในมรดกทางวัฒนธรรม แฟชั่นสมัยใหม่ และ การบำบัดในยุโรปกลาง

Blue-Dyeing Technologies, in Cultural Heritage, Modern Fashion and Therapies in central Europe

Miklos Banhidi¹ / Gusztav Tornoczky²

¹ศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยเซเคินยี ประเทศฮังการี

Professor Dr. of Science Program in Sports Science, Szechenyi University, Hungary

²นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรดุซุญกีบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยพลศึกษา ประเทศฮังการี

PhD Student of Program in Sports Science University, University of Physical Education, Hungary

ได้รับบทความ: 16 ตุลาคม 2564

ปรับปรุงแก้ไข: 7 มกราคม 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 18 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

มรดกทางวัฒนธรรมของการย้อมสีน้ำเงิน ได้กลายเป็นประเพณีในยุโรปกลาง
อุตสาหกรรมสิ่งทอและแฟชั่นขนาดเล็กจำนวนมาก แข่งขันกันเพื่อเลือกสีน้ำเงิน ซึ่งเป็น
สีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด สืบสานประเพณีการปลูกพืชด้วยเทคนิคการย้อมเย็นและ
เทคโนโลยีที่เรียบง่ายในการวาดภาพและพิมพ์ลวดลายบนผืนผ้า อันเป็นเอกลักษณ์
ในประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยเริ่มจากชาวอียิปต์ จีน และอินเดียตามลำดับ สีน้ำเงิน
จากต้นครามและต้นโหวด จึงมีค่าและสะท้อนการบำบัดโรคในทางบวกให้พลังงาน
ทางจิตวิญญาณของจักระสีน้ำเงิน ให้คุณสมบัติทางยาและการรักษาแพทย์ทางเลือก
ต่างๆ รวมทั้งกลายเป็นสัญลักษณ์ของความสง่างามในการฟื้นฟูเสื้อผ้าแบบดั้งเดิม

สิ่งนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าเสื้อผ้าที่ย้อมสีฟ้ายังคงอยู่ในแฟชั่นตลอดหลายศตวรรษ แม้แต่บริษัทก็เริ่มผลิตชุดวิกตอเรียน ซึ่งเป็นโมเดลเสื้อผ้าประวัติศาสตร์ที่ขายดีที่สุด ในปี 2020 ยุคสีน้ำเงินเข้ม เป็นเสื้อผ้าของผู้สูงอายุ ตอนนี้งานแฟชั่นทันสมัยที่มีชื่อเสียงกำลังให้ชุดสีฟ้าแก่ทุกคน

นอกจากนี้ มรดกทางวัฒนธรรมการย้อมสีน้ำเงินในปัจจุบันยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจศิลปะท้องถิ่นจากแหล่งที่มาของร้านผลิตภัณฑ์ย้อมคราม และจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ผ้าใน Levoca (สโลวาเกีย) และใน Papa (ฮังการี) เทคโนโลยีการย้อมสีน้ำเงิน ได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวางในการออกแบบทั่วยุโรป โดยมีประมาณ 69 สูตรที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: เทคโนโลยีของการย้อมสีน้ำเงิน, มรดกทางวัฒนธรรม, การบำบัดโรคด้วยแฟชั่นสมัยใหม่, รูปแบบการวาดภาพและพิมพ์ลวดลายผ้าในยุโรปกลาง, อุตสาหกรรมสิ่งทอจากต้นครามและต้นวoad

Abstract

The cultural heritage of blue dyeing has become a tradition in the Central Europe. Many small textile and fashion industries competed with each other to select blue which is the most popular color. Continue the tradition of growing plants with cold dyeing techniques and the simple technology of painting and printing unique patterns on canvas in a long history, beginning with the Egyptians, China and India respectively. The blue from the indigo and woad trees are therefore valuable and provide a positive reflection of therapy. Gives blue chakras spiritual energy. It provides various medicinal and alternative healing properties, as well as becoming a symbol of elegance. In reviving traditional clothing, this proves

that blue-dyed garments have remained in fashion throughout the centuries. Even Chinese companies have begun to produce Victorian dresses, the best selling historical clothing models of 2020. Dark blue era. It's the clothes of the elderly. Now the famous modern fashion houses are giving everyone a blue dress.

In addition, today's blue dyeing cultural heritage offers tourists an opportunity to understand local arts from the source of indigo dyeing products and exhibited in fabric museums in Levoca (Slovakia) and in Papa (Hungary). Blue dyeing technologies have been widely developed in design across Europe, approximately 69 different formulas.

Keywords: Blue dyeing technologies, Cultural heritage, Modern fashion houses Therapy, Central Europe Painting and Printing Patterns, Textile and fashion industries Indigo and Woad trees

Introduction

Each time when someone will be asked about favourite color, the answer usually depends on individual taste or actual fashion trends. Scientists write about colors as a phenomenom, that is with us every second of our life (Wills, 2013). According to Ranson (2018) color is a catalyst for sales success within the fashion industry, it is the first thing consumers notice about a garment.

People always tried to color their life painting their living environment, planting flowers, dyeing their clothes. Different ages, genders view colors

from different perspectives and this raises the need to understand the psychology of customers (Juwaheer & Sahye, 2019).

For humans, three primary colors (blue, red, yellow) are usually used, since human color vision is trichromatic. In the study we picked the blue as the favourite color of most people in the past and recent years, who liked to wear blue clothes.

According to Munsell (2014). human needed always first acquire informational pieces before they can begin to understand color as a concept. It might seem simple as blue is blue, before the concept of color is understood. Children don't have the ability to understand that light blue and navy are both blue and they also lack the verbal skills to explain that to others.

Blue is one of the rarest nature color. The temperament of an individual also has qualities which concur with the properties of their respective colors (Mayer & Bhikha, 2014).

We still remember, when our grandparents in the second half of the twentieth century wore the dark coloured, especially dark blue clothes going to church or attending public or family celebrations.

History of blue-dyeing

The science of patterning and dyeing textiles has been known in India, China and Egypt for thousands of years, and this technique has also become widespread in the Mediterranean through trade, following the Roman conquests. The ancient Egyptians copied the wonders of nature

in their quest for health. Beside using different colors blue was used to mimic the colour of the sky (Mayer Bikha, 2014).

The blue painting itself originated in India, which came to Europe partly through Turkish mediation and partly primarily through French sailors in the 16th century. The spread of the craft of blue dye in Europe relates also to the Flemish, who were maintaining this craft from the 8th century. To dye the blue colour woad (*Waid*, *Isatis tinctoria*) was applied in Western part of Europe. It was grown in sizes of field lands by the peasants and lords of the provinces Thuringia (Germany) and the French Picardy. Dyes were expensive merchandise and the dyers were reluctant to share their experience and knowledge (Müllerott, 2017).

Blue colors in the textile industry were made at the beginning from plants, such as woad in Europe and indigo in Asia and Africa, while blue pigments were made from minerals - lapis lazuli or azurite. Indigo is a deep blue dye used to color cotton, wool, and other textiles. Today it is manufactured synthetically, but in earlier times it was derived from the indigo plant, a member of the legume family. The plant was chiefly grown in India (hence its name). In the Caribbean indigo was cultivated by European colonists. Later on to achieve more intensive color the semi-synthetic dye the Indigo carmine was used, the acid dye 'Saxon Blue', which was invented by Johann Christian Barth in 1743 (Keizer at al., 2012).

At the beginning of the 18th century the Eastern indigo reserve style was also appearing in the above mentioned areas featuring the dyeing material, the indigo, which was providing the blue color. Printing paste was applied to the printing which was protecting the basic white color of the

textile from turning blue. After several dips in the dye vats (küpa) and then after aeration due to the oxidation the reduced indigo began graduating the cotton and the linen clothes into blue. In the 19th century, synthetic blue dyes and pigments gradually replaced mineral pigments and synthetic dyes. In the Middle Ages, blue also became the color of the royal clothing. Everything started when the emperors started regularly wear blue clothes. Blue clothing became the symbol of nobility. The coat of arms of the kings of France became an azure or light blue, depicting a shield, sprinkled with golden lilies, better known in heraldry as fleur-de-lis. Blue had come from obscurity to become the royal color. Once blue became the color of the king, it also became the color of the wealth and power (Fig. 1). (Fashionologiahistoriana, 2018).

Figure 1 The Blue Boy by Gainsborough T., c. 17

At the beginning the more colour-proof indigo was used to repair woad, later the latter became dominant in the 19th century. That time blue was considered a versatile color, as suitable for elegant evening gowns and demure day dresses as it was for fashionable bonnets, slippers, and parasols (Fig. 2).

Figure 2 Depret Silk Dress from 1867 (Met Museum)

After dyeing the printing paste was taken off by a bath of hydrochloride-vitriolic acid and the basic white colour appeared. This blue and white colour was typical of the Eastern porcelains; therefore this new technology was called “Porcellandruck” by the dyers with the phrase “drucken auf Porcellan Art”

From the 20th century beside painting with carbon appeared the synthetic carbon with better quality, the so-called “indantren”, and connection to that the stanchion printing spreaded. Both technology are presented in the limited workshops of blue dye craft in Hungary (szellemikulturalisorokseg, 2020). Jeans

Blue dyeing in Hungary

In Europe, at the end of the 18th century and at the beginning of the 19th century, in order to fasten the textile printing the use of roller print machines was also experimented but because of its high cost it did not become general in the smaller factories. Parallely, the Perrotine machines (printing periodically) were coming out, first operated by hand, and later, with the penetration of the steam machines, operated mechanically.

In the second half of the 18th century, Western European countries suffered from an overabundance of skilled labourers in the textile and dyeing industry. For this reason, individuals and entire families migrated to Central Europe, thereby increasing the numbers of masters in the textile profession. The first working partnership began in Hungary with the cooperation of the northern cities (today is a part of Slovakia): Lőcse (Levoča, 1618). Eperjes (Prešov), Igló (Spišská Nová Ves) and Késmárk (Kežmarok), later on in other parts of the country (Fig. 3). The first shipment of indigo from East India arrived in Hungary in the 17th century on Dutch cargo. The textile printing instruments used pigment and pickle squeezing, allowing the painters used the woad to produce the colour blue. One specialized branch of the blue dye craft, came about from the end of the 18th century, means the special process of the stanchion printing and textile painting with carbon.

Figure 3 Blue dyeing locations in Hungary

Also a new technology of textile printing was developed by Kluge family, which was the reserve style cold indigo vat dyeing. This kind of textile dyeing was called “Schön- und Schwarzfärber” (Beauty-, and Blackdyeing). Johann Friedrich Kluge settled in West Hungarian town Sárvár and joined in 1777 the main guild of Bratislava. His son Friedrich Kluge, established his own workshop in Sárvár in 1783 after finishing his journeyman trip. Later, in 1786, he moved to another small Hungarian town Pápa with his family. Their workshop became stronger and stronger. Instead of the apartment and store on the ground floor with an arch, a majestically appearing, multi-store house was built in eclectic style 1869. There were 6 indigo reserve dyeing workshops operating in Pápa around 1865. The strongest one was the Kluge factory. The boom of the economy, the industry, and the increasing of the trade in the middle and second part

of the 19th century was motivating even the Kluge Company of Pápa to increase the capacity and to start the modernization. That was how the old dyeing room, the "kypa" room, was enlarged with the construction of 12 dyeing vats as a new factory building on the side of the brook in 1880. The printing room for the traditional handprinting, the laboratory, and next to it the hand operated, wooden framed Perrotine machine could be found on the first floor. This equipment which made it possible to produce mass production required both the usage of printing blocks with new small patterns and that of printing blocks based on the old patterns. By the time of the 100th anniversary of the factory in 1883, the production developed to a level that could compete with the "Blaudruck-Färberei" factory, one of the leading companies of Transdanubia's factories. A masterpiece, a 12-person, 5-colour-print table-cloth was made for this event. The next enlargement of the factory was built over the brook on the turn of the 19-20th century. The 23-horsepower steam engine, the mangle which was operated by it, the starching machines, the drying machine, the steam heated rolls, on which the light material was prepared were located in the long one-floor building.

They had a separate room for polishing. It was running at full capacity up until World War I. At this time, a group photo of the employees was taken, with 22 men, 3 servants, 24 sales persons and Károly Kluge with his family (1912). The oldest and still operating blue dyeing workshop in Hungary is the Tolna Blue Painting Workshop, founded in 1810. The special feature of this workshop is that to this day it works with the old 11-ton manger, two modeling stands ("eagles") and four painting tubs ("kilns").

They have developed and still use the old, around 500 family sample trees. During the turn to the twenties century also other workshops were opened in Hungary.

The Kovács family opened a workshop in 1878 first one in Kecskemét, later they moved to Kiskunfélegyháza and Tiszaújváros. The specialty of the workshop based on the family traditions, using the perrotin patterning machine from 1896 with its wooden slatted drying rollers, the painting cone with the star graphs sunk into the ground, the ironing machine of the early last century, hundreds of sample trees characteristic of all regions of the country (Fig. 4).

For blue dyeing they use an old recipe, which was published in 1932 (kovacskekfesto, n.a.):

- Cooking - Clean cooking of raw cotton fabric in a soda bath.
- Rinsing - Removal of dissolved contaminants in clean water.
- Drying - In the open air, wavy in a wavy line.
- Calendering - Ironing of the raw linen prepared for patterning.
- Drawing - Select the patterning locations based on the desired pattern and size.
- Patterning - Applying the cover layer with the sample trees in the form of a “priest”.
- Painting - Prepared according to a separate recipe in an 85 ° C paint bath.
- Rinse - Remove the patterned top coat in a rinse bath.
- Washing - Remove excess toner in clean water.
- Drying - In the open air, wavy in a wavy line.

-
- Starch - With hot potato starch.
 - Drying - In the open air, wavy in a wavy line.
 - Calendering - Ironing the material to a mirror gloss.
 - Folding - Folding and end division of the finished material.

Building on the tradition (since 1695) of textile painting, in 1906 Peter Ehling opened his blue dyeing workshop, which still operates today. The equipment that is still visible in the workshop today includes an old blue-painted shopping box made of oak, which is interesting because it has a secret locking mechanism. When placed on a horse-drawn carriage and sealed, its contents were safe because its weight, which approached 300 kg, made it impossible to steal the crate. Here, among many other interesting things, you can find a sample book from the end of the 1800s, in which you can see the motifs that are the most popular in Transdanubia. From this book, the women in the area chose what pattern to put on their own woven canvases (gyorikekfestó, n.a.). World War II set all blue dye production back to the level of manual work because of the lack of raw materials. Seven generations continued to develop the enterprise until 1956 when the government took control of the factory. The buildings and the machines received protection by being given the status of historical monuments.

In 1948 in a small village Mr. János Sárdi founded a workshop and continuously developed it. In his workshop, all the operations of blue painting can be performed with the traditional indigo painting, as well as with the better known indanthrene painting. He also increased the stock of specimens, which is essential for blue painting, over the years, partly through purchases and partly with pieces made by himself.

Figure 4 Folk dress by Kovacs Blue Dyeing Workshop

As appreciation of the role of this culture in 2018, the technique and tradition of blue-dyed fabric in Europe was recognised by UNESCO as an Intangible Cultural Heritage of Hungary a neighboring countries Austria, Czechia, Germany, and Slovakia. Somehow these fabrics have managed to remain popular to this day – from traditionally inspired dresses, to napery, and their use in quilting. In Hungary the most known blue dyers were awarded as the Masters of Folk Art (Ildikó Tóth, Zsolt Gelencsér, Miklós Kovács, János Sárdi).

Preserving blue painting traditions today is more than just textile painting. Wearing clothes is part of folk identity, art and customs. In 1999 the 1st National Blue Painting Festival was born to demonstrate this. Every third weekend of July which is now of great interest across the border from here and beyond. During the festival: the ancient blue painting craft is

presented. Clothes and objects made of blue-painted materials are exposed to the eyes of visitors in an exhibition. A meeting of blue painters living in the country are organised at this time. There are also demonstrations on the works of the still working blue painting workshops. With the participation of choirs, dance groups and orchestras that nurture ethnic traditions, a two-day ferocious festival atmosphere prevails on the open-air stage set up near the blue painting workshop (Zentrum, 2014).

Figure 4 Blu Dye Folklore Festival in Hungarian village Nagynyárád (Source: Zentrum, 2014)

Effects of wearing blue

From a leisure perspective there is a question, why blue color became so attractive in the fashion in the last centuries. The answer can be found also in the color psychology literature. According to some published articles color can play important role on the range of psychological, biological, and behavioral effects (O’connor, 2011; Canva, 2021). Human

eyes perceive blue when observing light which has a dominant wavelength of roughly 450–495 nanometres. When sunlight passes through the atmosphere, the blue wavelengths are scattered more widely by the oxygen and nitrogen molecules, and more blue comes to our eyes. This effect is called Rayleigh scattering, after Lord Rayleigh, the British physicist who discovered it (Miles, Lempert, & Forkey, 2001).

Blue dyeing technology was used beside textile painting as a hair dye and an eye cosmetic in Europe. West African women rubbed it into their hair and skin, painted their bodies with it, and used it for tattooing. It was burned as incense to ward off bad spirits. It was used as an antiseptic, contraceptive, and an abortifacient. A cure for syphilis and its roots were regarded as a powerful sexual stimulant. Bodies were tattooed for healing purposes, particularly at the joint as relief from arthritis. Indigo tinctures are used for eye infection and as salves for wounds (McKinley, 2011).

After a study, 453 nm (blue color) was proved to be an effective intervention for anxiety in students. It confers a greater improvement in anxiety than does no treatment (control). This is cost effective yet an effective way of treatment with no apparent side effects (Azeemi et al. 2018).

Blue calls to mind feelings of calmness or serenity. It is often described as peaceful, tranquil, secure, and orderly. Blue can also create feelings of sadness or aloofness. Blue is often used to decorate offices because research has shown that people are more productive in blue rooms (O'Connor, 2011).

The sight of the color blue causes the body to release tranquilising hormones when it is surveyed, particularly a strong blue sky and many

believe (blue) can lower blood pressure, slow the pulse rate and decrease body temperature” (O’Connor, 2011).

Summary

The culture of blue dyeing has become a tradition in the Central European region, thanks to the fact that several small workshops have taken on the competition with the almost endless offer of the textile industry. Choosing the blue color was the fault of the excellent characters of indigo plants, the long tradition starting with the Egyptian, Chinese and Indian culture throughout the middle age royal customs. Also the well known effects of the blue color certainly contributed to success. It provides a positive reflection of the environment, gives spiritual energy (blue - chakra) has become a symbol of elegance in the wake of traditional clothing. This proves it, that the clothes made from blue dyed textile stayed fashionable after centuries.

Even the Chinese companies started to produce Victorian era dresses, which is the best sold historical clothing model in 2020. In the past dark blue dresses were the clothes of elderly people. Nowadays famous fashion houses provide blue dyed dresses for all generation. The blue dye culture nowadays attract also tourists, giving opportunities for travellers to understand the local art. Several shops all around the country provide blue dyed products. Museums were opened in Levoca (Slovakia) than in Pápa (Hungary) in 1983 on the 200th anniversary of the Kluge factory (museum, 2020).

Blue dyeing technology isn’t a big secret anymore, although each workshop has its unique character. In all over Europe already 69 different

recipes were found and published (Müllerott, 2017). hoping to attract new textile entrepreneurs and increase its popularity.

References

- Azeemi, S., Iram, H., Younas, Q., & Azeemi, A. (2018). Effect of Blue Colour(453 nm Visible Range Radiation) on Anxiety in College Students. *Journal Chinese Medicine*, 9(1), 1-6.
- Canva. (2021). *The color wheel*. <https://www.canva.com/colors/color-wheel/9/1/2021>
- De Keijzer, M., Van Bommel, M. R., Keijzer, R. H. D., Knaller, R., & Oberhumer, E. (2012). Indigo carmine: Understanding a problematic blue dye. *Studies in Conservation*, 57(1), 87-95.
- Farkas, E. (2004). Political resistance in Hungarian dress. *The Journal of New York Folklore*, 30(1-2), 42-45.
- Fashionologiahistoriana. (2018). *The stories of color blue*. <https://www.fashionologiahistoriana.com/costume-history-legends--in-english/the-color-that-did-not-exist-before-blue/7/1/2021>
- Gyorikekfestó. (n.d.). *Rólunk*. http://gyorikekfestó.hu/01_rolunk.html 9/1/2021
- Heller, E. (2009). *Psychologie de la couleur: effets et symboliques (in French)*. Pyramyd.
- Juwaheer, T. D., & Sahye, K. (2019). The Use of Colours in Marketing in Shopping Malls of Mauritius- A Gendered Approach. *Journal of Marketing Development and Competitiveness*, 13(3), 68-90.

Kekfestokovacs. (n.d.). *Kékfestés*. <http://www.kekfestokovacs.hu/>

9/1/2021

Matthews, M. (n.d.). *Shades of Victorian Fashion: Cerulean, Mazarine, Navy, and Blue*. <https://www.minimatthews.com/2017/02/06/shades-of-victorian-fashion-cerulean-mazarine-navy-and-blue/>

Mayer, D. L., & Bhikha, P. R. (2014). *The Historical Significance of Colour*. Tibbinstitute-A Science of Medicine The Art Of Care.

McKinley, C. E. (2011). *Indigo: In Search of the Colour that Seduced the World*. Bloomsbury Publishing.

Miles, R. B., Lempert, W. R., & Forkey, J. N. (2001). Laser rayleigh scattering. *Measurement Science and Technology*, 12(5), 33-51.

Müllerott, H. J. (2017). *69 Rezepturen zur Bereitung der blauen Farbe oder zum Blaufärben aus 2 Jahrtausenden*, Arnstadt, Thüringer Chronik-Verlag 9.

Museum. (2020). *Museum of blue-dyeing - Pápa*. http://www.museum.hu/museum/702/Museum_of_Blue_Dyeing?f19/08/2020

Munsell, A. (2014). *Colors for Kids: Teaching Colors to Children*. <https://munsell.com/color-blog/teaching-colors-to-children/> 5/1/2021

O'connor, Z. (2011). Colour psychology and colour therapy: Caveat emptor. *Color Research & Application*, 36(3), 229-234.

Piroch, S. (1988). Slovak folk art: indigo blue printing. *Ars textrina*, 9(1), 63-124.

Ranson, B. (2020). *The true cost of colour: The impact of textile dyes on water systems*. <https://www.fashionrevolution.org/the-true-cost-of-colour-the-impact-of-textile-dyes-on-water-systems/7/1/2021>

- Szellemikulturalisorokseg. (2020). *Blue-Dyeing Tradition in Hungary*.
http://szellemikulturalisorokseg.hu/index0_en.php?name=en_0_magyarorszag_kekfestes_hagyomanya 11/8/2020
- Wills, P. (2013). *Colour healing manual: The complete colour therapy programme Revised edition*. Singing Dragon.
- Zentrum. (2014). *Ezen a hétvégén: XV. Kékfestő Fesztivál Nagynyáradon*.
<http://www.zentrum.hu/hu/2014/07/ezen-a-hetvegen-xv-kekfesto-fesztival-nagynyaradon/> 9/1/2021

Author

Professor Dr. Miklos Banhidi
Science Program in Sports Science, Szechenyi University, Hungary
Tel: +3696503400 Email: Usa_tek@hotmail.com

Gusztav Tornoczky
University of Physical Education, Hungary
Tel: +3696503400 Email: gustav.tornoczky@gmail.com

ล้านช้างในนาน: ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับชาวล้านช้างในรัฐนาน
ยุคพุทธศตวรรษที่ 24-25
Lan Xang in Nan: Some Observations on Lan Xang People
in Nan State around 18th-19th century

บริพัตร อินปาตีะ¹

Boripat Inpata

¹สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

History Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 26 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 5 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การยกตัวอย่างทางวัฒนธรรมของล้านช้างที่ปรากฏในนานโดยทั่วไป มักจะเลยถึงความเป็นไปได้ของประวัติศาสตร์ของนานในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 ซึ่งนานฟื้นฟูความเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ บทความนี้จึงมุ่งจะสำรวจการปรากฏตัวของชาวล้านช้างในประวัติศาสตร์นาน รวมถึงมองหาตัวอย่างความเป็นไปได้ของวัฒนธรรมล้านช้างที่ปรากฏในนานภายใต้ช่วงเวลาดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า นานในช่วงเวลาดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในด้านประชากรกับเวียงจันทน์ และปรากฏหลักฐานที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมล้านช้างในงานด้านวรรณกรรมด้วย อย่างไรก็ตามแม้จะปรากฏหลักฐานที่แสดงถึงการมีตัวตนอยู่และการสืบเชื้อ แต่ประชากรกลุ่มดังกล่าวไม่ได้เป็นกลุ่มใหญ่มากพอที่จะมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมหลักในภาพรวมของนานแต่อย่างใด

คำสำคัญ: น่าน, ชาวล้านช้าง, ข้อสังเกต, พุทธศตวรรษที่ 24-25

Abstract

The culture illustration of Lan Xang that appeared in Nan normally neglect the probabilities of history of Nan in 18th-19th century, which Nan has restore the newly status as the state. This article intended to observes the appearance of Lan Xang people in history of Nan and look for the evidence of probabilities of Lan Xang culture that appear in that period. From the study found out that Nan at that time had a relation of people with Vientiane. And found some evidences that reflect to Lan Xang culture in literature part as well. However, even though there were evidences that appearance, the existence and continuity, but those people were not the majority enough to influenced the mainstream culture in Nan.

Keywords: Nan, Lan Xang people, Observation, 18th-19th century

บทนำ

ราวเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 เมื่อกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดทำคู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2559-2563 ได้มีบทความจากเว็บไซต์ของผู้จัดการที่ค่อนข้างน่าสนใจ เนื้อหาหลักของบทความนั้นกล่าวถึงความไม่พอใจของชาวน่านที่หลุดไคร่รายชื่อของพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกันในเนื้อหาก็รายงานว่า “ชาวจังหวัดน่าน กำลังตั้งประเด็นถกถึงประวัติศาสตร์ว่า เมืองน่านเป็นล้านนา หรือล้านช้าง” (เมเนเจอร์ออนไลน์, 2559)

ประเด็นการกล่าวอ้างความเชื่อมโยงระหว่างน่านกับล้านช้างนั้น ดูจะเป็นความเข้าใจร่วมบางอย่างที่เกิดขึ้นกับคนน่านยุคปัจจุบัน เพราะแม้แต่เว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์น่านก็มักกล่าวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมระหว่างล้านช้างกับน่านอยู่บ่อยครั้ง ความเข้าใจดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงที่ว่า ในบันทึกประวัติศาสตร์ของน่าน โดยเฉพาะใน *ราชวงศ์พงศาวดารน่าน* ระบุเรื่องราวเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของรัฐชวาขาว (ต่อมาจะกลายมาเป็นน่าน) ว่ามีจุดกำเนิดร่วมกันกับรัฐของชาวลาวในสมัยขุนนุ่นขุนฟอง อีกทั้งพรมแดนของรัฐน่านในอดีตก็ติดต่อกับหลวงพระบาง ทำให้สามารถเข้าใจได้ว่า ผู้คนของทั้งสองดินแดนย่อมมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและวัฒนธรรมล้านช้างย่อมถ่ายทอดมายังน่าน

อย่างไรก็ตาม การพูดถึงความสัมพันธ์ของน่านกับล้านช้างที่มักลากประวัติศาสตร์ย้อนไปถึงยุคนุ่นขุนฟองหรืออ้างหลักฐานลาวในยุคของฟ้าจ่ม แม้จะมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ช่วงหนึ่งรองรับ แต่ก็เป็นการละเลยถึงความเป็นไปได้ของประวัติศาสตร์ของน่านระยะใกล้กว่า คือช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 ซึ่งน่านภายใต้การนำของเจ้าผู้ปกครองราชวงศ์หลวงต้นมหาราชฯ พื้นฟูสถานภาพความเป็นรัฐเอกราชขึ้น ทั้งส่งต่อมรดกทางวัฒนธรรมมาถึงยุคปัจจุบัน ภายในช่วงเวลาของการฟื้นฟูดังกล่าว มีการรวบรวมกลุ่มคนจากหลายหลายที่มาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นไปได้ว่าวัฒนธรรมของชาวล้านช้างที่ในน่านยุคปัจจุบันจะเป็นผลพวงที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนตัวของประชากรชาวล้านช้างในยุคดังกล่าวมากกว่ายุคก่อนหน้า

บทความนี้จึงต้องการนำเสนอให้เห็นถึงการปรากฏตัวของชาวล้านช้างในน่านช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 ผ่านเอกสารประวัติศาสตร์และหลักฐานทางวรรณกรรมทั้งจากหลักฐานที่ปรากฏในน่านเอง เช่น *ราชวงศ์พงศาวดารน่าน*, *พื้นเมืองน่านแลคราวทางเมืองน่าน*, เอกสารโบราณที่พบในฐานข้อมูล Lannamanuscripts รวมถึงเอกสารโบราณจากฝั่งล้านช้างที่พบในฐานข้อมูล Laomanuscripts อันจะช่วยให้เห็นภาพตำแหน่งแห่งที่ของชุมชนชาวล้านช้างและความเป็นไปได้อื่นที่อาจเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมล้านช้าง

ซึ่งปรากฏในน่าน รวมถึงทำให้เข้าใจบริบทความสัมพันธ์ระหว่างน่านกับล้านช้างในช่วงเวลาดังกล่าวได้มากขึ้น

1. ความเป็นไปได้ในการเคลื่อนตัวของวัฒนธรรมล้านช้างเข้าสู่่าน

วัฒนธรรมของมนุษย์สามารถส่งผ่านระหว่างกันได้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มคน ดังนั้น การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของล้านช้างเข้าสู่่านจึงต้องหมายถึงการเคลื่อนตัวของคนหรือแนวคิดของคนจากล้านช้างสู่่านด้วยเช่นกัน ซึ่งในกรณีของยุคพุทธศตวรรษที่ 24-25 อาจสามารถแบ่งแนวทางการส่งผ่านทางวัฒนธรรมของล้านช้างสู่่านผ่านกลุ่มคนได้ 3 ประเภท

1.1 ราชสำนักและกลุ่มชนชั้นปกครอง

กลุ่มคนส่วนยอดพีระมิดของลำดับชั้นทางสังคมที่มีอำนาจในรัฐ มีอิทธิพลทั้งในแง่ของการดำเนินนโยบายทางการเมืองและกำหนดแนวทางค่านิยมทางสังคม การที่ชนชั้นปกครองของราชสำนักในดินแดนหนึ่ง ๆ นิยมชมชอบหรือเลือกที่จะเดินตามรูปแบบทางวัฒนธรรมหนึ่งโดยอมส่งผลให้วัฒนธรรมที่ถูกเลือกนั้นกลายเป็นที่นิยมและปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดในพื้นที่การปกครองของรัฐนั้น ๆ และแม้ว่าในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 จะเป็นช่วงการปกครองแบบจารีตที่ยังไม่ได้มีการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองหรือทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน แต่อย่างน้อย วัฒนธรรมที่ชนชั้นปกครองหรือเจ้าผู้ปกครองน่านยอมรับหรือนิยมชมชอบก็ย่อมจะต้องปรากฏขึ้นในพื้นที่ศูนย์กลางอำนาจของน่าน เช่น การปรากฏขึ้นของพระพุทธรูปทรงเครื่องและสถาปัตยกรรมเลียนแบบกรุงเทพฯ ใน่านช่วงพุทธศตวรรษที่ 25

ภายใต้คำอธิบายดังกล่าว การที่ศิลปกรรมที่หลงเหลือมาจากยุคพุทธศตวรรษที่ 24-25 อันเป็นยุคที่น่านพื้นตัวและเริ่มบูรณะสิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนมาก ไม่ได้ปรากฏให้เห็นถึงร่องรอยศิลปะความเป็นล้านช้างอย่างชัดเจน หรือมีความคลุมเครือ ทำให้อาจมองได้ว่า แม้พื้นที่ของรณานจะติดต่อกับพรมแดนของรัฐของชาวล้านช้าง โดยเฉพาะ

หลวงพระบาง แต่เจ้าผู้ปกครองน่านไม่ได้มีความนิยมหรือมุ่งให้คุณค่าต่อวัฒนธรรมล้านช้างมากกว่าวัฒนธรรมอื่นอย่างมีนัยสำคัญมากนัก

สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น อาจเนื่องมาจากในยุคพุทธศตวรรษที่ 24-25 ดินแดนของชาวลาวไม้อ้ออาณาจักรขนาดใหญ่ที่มีอำนาจหรืออิทธิพลต่อแคว้นแคว้นเพื่อนบ้านแต่อย่างใดแล้ว ล้านช้างในช่วงเวลาดังกล่าวแตกเป็นหลายส่วน ซึ่งต่างฝ่ายก็พยายามช่วงชิงการมีอำนาจนาระหว่างกัน เวียงจันทน์ในพุทธศตวรรษที่ 24 ประสบกับปัญหาการเมืองภายในและการควบคุมอำนาจของเมืองขึ้น ขณะที่หลวงพระบางเองก็อ่อนแอและไม่สามารถสร้างตัวเองให้เป็นรัฐที่มีอำนาจนำเหนือเพื่อนบ้าน ถึงขนาดพ่ายแพ้ต่อเวียงจันทน์ใน พ.ศ. 2334, ล้มเหลวในการตีเชียงรุ่งจนถูกอีกฝ่ายได้กลับในปี 2363 กระทั่งจนถึงช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 24 และต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ก็จำเป็นต้องพึ่งพาการสนับสนุนของเมืองน่านในการดูแลความสงบเรียบร้อยของพื้นที่พรมแดน นอกจากนี้ น่านกับหลวงพระบางยังมีปัญหาในเรื่องการอ้างสิทธิ์ดินแดนทับซ้อนกันอยู่เนื่อง ๆ (McCarthy, 1900: 162) ภาพลักษณ์ความอ่อนแอดังกล่าว (ในกรณีของหลวงพระบางคือ ความอ่อนแอและความขัดแย้ง) ส่งผลต่อมุมมองในการยอมรับวัฒนธรรม นั่นคือทำให้วัฒนธรรมของชาวล้านช้างจากหลวงพระบางไม่ใช่ตัวเลือกที่น่าสนใจสำหรับเจ้าผู้ปกครองน่านราชวงศ์หลวงตีนมหาวงษ์

ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าชนชั้นปกครองของน่านจะปฏิเสธแนวทางวัฒนธรรมของล้านช้างมาตั้งแต่แรกเริ่ม เพราะน่านในยุคฟื้นฟูของราชวงศ์หลวงตีนมหาวงษ์เองก็มีช่วงเวลาเริ่มต้นที่อ่อนแอเช่นกัน เจ้ามังคลวรายศได้เคยลี้ภัยพม่าไปอาศัยอยู่ในเวียงจันทน์ช่วง พ.ศ. 2318 ก่อนจะถูกกวาดต้อนลงมาอยู่ในสยามพร้อมกับเชลยชาวเวียงจันทน์อื่น ๆ ใน พ.ศ. 2322 เมื่อสยามบุกขึ้นไปตีเวียงจันทน์ การใช้ชีวิตในช่วงหนึ่งท่ามกลางชาวเวียงจันทน์อาจทำให้เจ้ามังคลวรายศมีโอกาสได้คุ้นเคยกับวัฒนธรรมของชาวเวียงจันทน์ในบางส่วน

นอกจากนี้ยังมีการพบจารึกฐานพระพุทธรูปในวัดศรีบุญเรือง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน ซึ่งระบุถึงปีจุลศักราช 1155 (พ.ศ. 2336) อันเป็นช่วงที่เจ้าฟ้าอัตถวรปัญโญ เพิ่งจะเริ่มต้นการฟื้นฟูน่าน ว่าได้มีคำสั่งให้นำช่างทอง (ทองเหลือง) จากเมืองล้านช้าง มาเพื่อทำการหล่อพระพุทธรูป แสดงให้เห็นว่า ในระยะแรกเริ่มของการฟื้นฟูน่าน ผู้ปกครองน่านเองก็มีค่านิยมหรือความใกล้ชิดบางอย่างกับชุมชนของชาวล้านช้าง แต่ บทบาทและอิทธิพลของชาวล้านช้างคงแผ่ลงในช่วงเวลาต่อมา เมื่อกลุ่มประชากร จากแหล่งอื่นซึ่งใกล้ชิดกับน่านมากกว่าเข้ามาแทนที่ในฐานะของพลเมือง สังเกตจาก การที่เมื่อมีการฟื้นฟูเมืองสาและมีการสร้างวิหารขนาดใหญ่อย่างวัดบุญยืน ช่างที่ใช้ก็เป็น ช่างชาวเชียงของ และในยุคหลังจากนั้น ช่างชาวพม่าและช่างจากรัฐอื่นในเขตวัฒนธรรม ล้านนาก็จะกลายเป็นช่างฝีมือหลักที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพระพุทธรูปหรือบูรณะศาสนสถาน ภายใต้การอุปถัมภ์ของเจ้าผู้ปกครองน่าน

1.2 นักเดินทางชาजर: พ่อค้าและนักบวช

ในอุษาคเนย์ก่อนสมัยใหม่ แม้พลเมืองของรัฐจำนวนมากจะอยู่ในระบบศักดินา ที่สังกัดมูลนาย แต่ยังคงมีกลุ่มอยู่อีกจำนวนหนึ่งที่มีสิทธิพิเศษในการเดินทางข้ามพื้นที่ ต่าง ๆ ระหว่างรัฐได้อยู่ เช่น พ่อค้าที่ทำงานให้กับมูลนาย หรือ นักบวชที่เดินทางแสวง บุญหรือไปสืบศาสนายังต่างแดน สิทธิดังกล่าวแสดงออกให้เห็นผ่านหลักฐานประเภท เอกสารใบเบิกทางที่เรียกกันว่า “ใบขลาง” การเดินทางในลักษณะดังกล่าวอาจไม่ได้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมหรือค่านิยมของดินแดนตนสู่ดินแดนเพื่อนบ้าน โดยตรง แต่การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของคนทั้งสองดินแดนก็สามารถทำให้เกิด การส่งต่อหรือการลอกเลียนวัฒนธรรมระหว่างกันได้

เส้นทางการเดินทางติดต่อระหว่างดินแดนในเขตวัฒนธรรมล้านช้างและน่าน เป็นที่รู้จักและถูกใช้เป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญระหว่างดินแดนมานานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นด้วย จุดประสงค์ทางการค้า การแสวงบุญ หรือกิจการทางศาสนาอื่น ด้วยเหตุว่าพรมแดน ทางตะวันออกของน่านนั้นติดต่อกับพื้นที่ในอำนาจของอาณาจักรล้านช้าง

เส้นทางคมนาคมระหว่างกันปรากฏในหนังสือพื้นนาเมืองน่าน ที่กล่าวถึง “คราวทาง” (ระยะทาง) อันเป็นเส้นทางการเดินทางจากน่านไปยังล้านช้าง (หนังสือพื้นนาเมืองน่าน, 2528: 19-21) เอกสารดังกล่าวน่าจะเขียนขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 23 แต่เส้นทางน่าจะเป็นที่รู้จักกันมาพอสมควรแล้ว โดยมีหลายเส้นทางที่สามารถเดินไปได้ทั้งสายเหนือและสายใต้ ซึ่งสายใต้ระบุว่า

“เมืองจั่วไพล้านช้างไพน้ำปาด นอนกลาง 3 คีน ลูกน้ำปาดไพน้ำลุ่ม นอนกลาง 1 คีน
รอดแดนที่เมืองน่านหว่างน้ำปากน้ำลุ่มที่เขาแขง”

และ

“...หลักหมื่นไพล่งหลวงเมืองดั่ง 10,000 วา เลี้ยงดั่งที่มหาธัมมเจ้าหันแล ลูกเมืองดั่งไฟ
เมืองชัย 5 คีน เมืองชัยไฟเมืองจัน 10 คีน ล่องน้ำของไฟแล เมืองดั่งไฟแก่นท้าว 9 คีน
แก่นท้าวไฟเมืองจัน 20 คีน ลูกแก่นท้าวไพนครไชย 11 คีน ลูกบ้านท้าวหล้าไฟเมืองดั่ง
ไพน้ำของคีน 1 ลูกน้ำของไฟเมืองหลวงพระบางที่องค์อยู่ 15,000 วา ลูกน้ำของไพรอด
เวียงจัน 150,000 วา แลลูกเวียงจันทบุรีไฟเมืองคูก 10,000 วา แล”

ส่วนเส้นทางสายเหนือจากเมืองน่าน ระบุถึงว่า

“คราวด่านล้านช้างทางบ่อว่า แต่เวียงไฟเมืองกง 16,000 เมืองกงไฟบ้านตอง 8,000
บ้านตองไฟบ้านแคว้ง 8,000 บ้านแคว้งไฟปันใหม่ 4,000 ปันใหม่ไฟน้ำพูน 4,000 น้ำพูน
ไฟปางฮ่อน 4,000 เลี้ยงแดนที่มหาธัมมเจ้าที่นั่นแล ลูกปางฮ่อนไฟเมืองแวน 3 คีน เมืองแวน
ไฟเมืองม้อคีน 1 เมืองม้อไฟเมืองกองคีน 1 ไฟเอาค่าด่านรอดเมืองกองที่นั่นจิม...”

และอีกสายหนึ่งสามารถเข้าสู่เมืองเงินและไปเมืองหลวงพระบางต่อไปได้

“...คราวบ่อมางแพวเมืองทานมี 53,000 วาแล เมืองพอนไฟเมืองเงิน 18,000 เมืองเงิน
ไฟเมืองทาน 8,000 เมืองทานไฟเมืองเหล็ก 2,000 เมืองเหล็กไฟท่าสว่าง 1 วัน
ท่าสว่างไฟเมืองหลวงพระบาง 3 คืน”

การเดินทางข้ามดินแดนของนักบวชอาจไม่ได้มีเพียงแค่การแสวงบุญหรือเผยแผ่ศาสนาเท่านั้น แต่การสืบศาสนาหรือสืบทอดองค์ความรู้บางอย่างจากต่างแดนก็เป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้เกิดการเดินทางของนักบวช การคัดลอกคัมภีร์จากพื้นที่หนึ่งสู่อีกพื้นที่หนึ่งเป็นเรื่องที่สามารถพบเห็นได้ในนานและรัฐข้างเคียง ตัวอย่างเช่น หนังสือพื้นเมืองกุงลีโยธิยา ซึ่งพบในวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ แต่ตัวเอกสารระบุว่าคัดลอกโดย อัครธรรมาภิกขุ ในปี จ.ศ. 1196 “เมื่ออยู่วัดช้างค้ำ (จ. น่าน)” หรือในใบลาน เรื่อง คัทธนะฉบับ จ.ศ. 1234 (พ.ศ. 2415) ที่พบในหอพิพิธภัณฑสถานเมืองหลวงพระบางก็พบว่าผู้จารได้ “แต่มีปางเมื่ออยู่เมื่องน่านพฺรแล”

อย่างไรก็ตาม การเดินทางของกลุ่มนักเดินทางในลักษณะที่กล่าวมา ไม่ใช่การเดินทางที่จะทำให้ชาวล้านช้างกลายเป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของน่าน เพราะชนชั้นปกครองยุคก่อนสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับการมีกำลังคนอยู่ในบังคับของตนและมีความพยายามกีดกันไม่ให้มีการโยกย้ายคนจากพื้นที่ของตนไปพื้นที่อื่น การเดินทางในลักษณะดังกล่าวเป็นการเดินทางเพื่อทำภารกิจมากกว่าจะเป็นการโยกย้ายถาวรสิ่งที่หลงเหลือทิ้งไว้ (หากจะมี) จึงมีเพียงร่องรอยการมีปฏิสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรม ไม่ใช่การมีอยู่ของผู้คนที่ดำรงสืบทอดต่อเนื่องมา

1.3 ชุมชนอพยพ-ครัวกวาดต้อน

การเคลื่อนย้ายคนในลักษณะย้ายไปตั้งชุมชนไม่ถือว่าเป็นสิ่งแปลกประหลาดในอุษาคเนย์ก่อนสมัยใหม่ เพราะภาวะสงครามระหว่างรัฐในยุคจารีตมักให้ความสำคัญ

กับการกวาดต้อนคน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรสำคัญ นอกจากนี้ การเกิดสงครามอยู่บ่อยครั้ง หรือการเกิดเหตุพิภพภัย ยังทำให้เกิดการอพยพโยกย้ายชุมชนเพื่อหาแหล่งดำรงชีพ ที่ดีกว่าอยู่บ่อยครั้ง อันที่จริง การอพยพของชุมชนและการกวาดต้อนคนจากแหล่งต่าง ๆ นี้เอง ที่เป็นหัวใจของการฟื้นฟูเมืองน่านขึ้นมาใหม่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 เพราะน่าน ในช่วงดังกล่าวมีผู้คนอยู่เบาบาง ไม่เพียงพอต่อการฟื้นฟูเมือง ต่อเมื่อมีการอพยพหนีภัย สงครามของชาวยองและชาวเชียงของใน พ.ศ. 2333 และ 2335 ประชากรของน่าน จึงเพิ่มมากขึ้น เปิดโอกาสให้มีการเริ่มทำกิจกรรมเพื่อฟื้นฟูรัฐ รวมไปถึงทำให้สามารถ ยกทัพออกไปทำสงครามนอกดินแดนเพื่อกวาดต้อนคน

การเคลื่อนย้ายประชากรในลักษณะดังกล่าว แม้จะทำให้พื้นที่ข้างเคียงกับน่าน ที่สุดอย่างหลวงพระบางเป็นพื้นที่ที่ดูน่าจะได้รับผลโดยตรงและอาจนำไปสู่การโยกย้าย คนขนานใหญ่จนวัฒนธรรมของหลวงพระบางอาจสามารถปรากฏขึ้นในน่านอย่างเด่นชัด แต่การณ์กลับกลายเป็นว่ากลับไม่มีเอกสารที่บันทึกถึงการกวาดต้อนคนดังกล่าวอยู่เลย นั่นเป็นเพราะเงื่อนไขทางการเมืองระหว่างรัฐในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 ที่ทั้งน่านและ หลวงพระบางต่างเป็นประเทศราชของสยามร่วมกัน ทำให้ความขัดแย้งใด ๆ ที่มีขึ้น จะถูกสยามไกล่เกลี่ยให้จบลง แม้จะปรากฏว่ามีการกวาดต้อนคนจากพื้นที่ใกล้เคียงกับ แคว้นหลวงพระบางในบริเวณเมืองหลวงภูคามาไว้ที่เมืองเงิน แต่ประชากรกลุ่มดังกล่าว ก็เป็นชาวไทลื้อ (สุวิทย์ ธีรศาสดา, 2557: 60-63) และแม้ในบันทึกของพระวิภาควุธดล (James McCarthy) จะกล่าวถึงความพยายามกวาดต้อนคนตามรอยต่อพรมแดน หลวงพระบางของมูลนายเมืองน่านและระบุถึงการโยกย้ายประชากรจำนวนหนึ่ง จากหลวงพระบางมาน่าน แต่ประชากรเหล่านั้นก็เป็นชาวขมุ, ขะแม, ปรีย, ฮอก, และละเมด (McCarthy, 1900: 94) ซึ่งเป็นกลุ่มคนบนที่สูงและไม่ได้เป็นตัวแทนของวัฒนธรรม ล้านช้างแต่อย่างใด

ภายใต้บริบทการเป็นประเทศราชร่วมของสยาม กลับเป็นเวียงจันทน์ที่เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด นั่นเพราะเวียงจันทน์ทำสงครามกับสยามในช่วง พ.ศ. 2369

รู้จักกันในชื่อ สงครามเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ซึ่งนานมีส่วนร่วมและได้รับสินสงครามเป็นส่วนแบ่งชาวลาว 438 คน ในราชวงศ์พระบรมวงศ์จักรี ยังระบุถึงช่วงเวลาดังกล่าวอีกว่า “...ลาวเมืองหล่มเมืองเลยแก่นท้าวน้ำปูนรำจำพองน้ำปาดก็แตกตื่นเข้ามาเมืองน่านมาพึ่งอาชญาหลวงน่านหันแล เราท่านก็มาสร้างบ้านแปงเมืองอยู่ที่สมภารเจ้าหลวงน่านที่นี้แล ยังแต่เมืองหลวงพระบางบ่เข้ามาทีละ” (ประชุมพงษาวดารภาคที่ 10, 2461: 159) เรื่องดังกล่าวถูกระบุถึงเช่นกันในจดหมายเหตุ รัชกาลที่ 3 แต่ด้วยน้ำเสียงที่แตกต่างกัน โดยกล่าวฟ้องว่า เมืองน่านเป็นฝ่ายแห่เข้าไปกวาดต้อนครัวลาวในพื้นที่ดังกล่าวไปเอง จนทางสยามต้องเรียกร้องให้มีการคืนครัวกลับลงมา (จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 เล่ม 3, 2530: 106–116)

ประชากรที่ได้มาจากช่วงสงครามเจ้าอนุวงศ์นี้เองที่น่าจะเป็นกลุ่มคนที่สามารถยืนยันตัวตนของชาวล้านช้างที่ปรากฏมีในน่านช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 ได้มากที่สุด เพราะยังมีการบันทึกเรื่องราวของชาวล้านช้างกลุ่มดังกล่าวในเอกสารยุคหลังที่ชี้ให้เห็นความสืบเนื่องของกลุ่มครัวชาวล้านช้างดังกล่าวมาอีกช่วงหนึ่ง คือ บทความเรื่อง “วิธีจับช้างเถื่อนนครน่าน” ใน วชิรญาณ เล่ม 6 ร.ศ. 116 (วชิรญาณ, 2556: 440-441) กล่าวถึงกลุ่มคนที่เจ้าผู้ปกครองน่านใช้เป็นกำลังหลักในการคล้องช้างว่า “...ใช้กำลังคนพวกลาวที่มาจากเวียงพันพร้าวเมืองเวียงจันทน์ ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านน้ำบัวบ้านน้ำลัดบ้านดอน [...] คนพวกนี้ไต่ยกเว้นไม่ใช้การอย่างอื่น”

2. หลักฐานยืนยันการมีตัวตนอยู่ของชาวล้านช้างในน่านช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-26

แม้ในบทข้างต้นจะยกตัวอย่างความเป็นไปได้ของการไหลผ่านทางวัฒนธรรมและการเคลื่อนตัวของผู้คนที่อาจทำให้ชาวล้านช้างหรือวัฒนธรรมของชาวล้านช้างสามารถปรากฏขึ้นมาในน่าน แต่จะพบว่า ยังขาดหลักฐานทางวัฒนธรรมที่จะชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าชาวล้านช้างได้ดำรงอยู่และส่งผ่านวัฒนธรรมบางประการมาให้กับน่านในยุคฟื้นฟูใหม่

หากพิจารณาว่า หลักฐานทางวัฒนธรรมที่เห็นได้อย่างเด่นชัดและสามารถจับต้องได้มากที่สุดคืองานศิลปะ การค้นพบงานศิลปะน่านที่มีอิทธิพลของล้านช้างก็ย่อมสามารถช่วยเพิ่มน้ำหนักให้กับการมีอยู่และยืนยันถึงการส่งผ่านทางวัฒนธรรมได้ต่อกรณีนี้ ในบทความเรื่อง “ศิลปะในเมื่อน่าน” โดย สุรศักดิ์ ศรีสำออง ใน *เมื่อน่าน ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปะ* เสนอว่า งานศิลปะของลาวน่าจะส่งอิทธิพลผ่านเส้นทางติดต่อทางช่องเขาตะวันออกของที่ราบน่าน (กรมศิลปากร, 2537) อย่างไรก็ตาม งานศึกษาดังกล่าวไม่ได้ยกตัวอย่างงานศิลปะล้านช้างที่มีอิทธิพลต่อสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ศูนย์กลางอำนาจของน่านอย่างชัดเจน แต่จะไปปรากฏอยู่ที่วัดปรางค์ ในอำเภอบัว จังหวัดน่าน ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจได้รับอิทธิพลจากหลวงพระบางเข้ามาดัดแปลงให้เป็นไปในแบบนิยมของล้านนาสมัยในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 22-23 ขณะที่ช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 จะพบอิทธิพลของศิลปะลาวตรงส่วนฐานของพระพุทธรูปบางองค์เท่านั้น งานของเอียรชยาและคณะ (2551: 69-71) เอง แม้พยายามจะชี้โยงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ของน่านและหลวงพระบางว่าเป็นมูลเหตุให้มีการส่งผ่านอิทธิพลทางศิลปะ แต่กลับไม่ได้ยกตัวอย่างทางศิลปะในน่านที่ปรากฏอิทธิพลของล้านช้างให้เห็นอย่างเด่นชัดแต่อย่างใด

มีสาเหตุเป็นไปได้หลายประการที่ทำให้วัฒนธรรมของชาวล้านช้างไม่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในน่านยุคฟื้นฟูความเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ ทั้ง ๆ ที่มีเอกสารบางส่วนกล่าวถึงชุมชนชาวล้านช้างในน่านแล้วก็ตาม หนึ่งในนั้นคือเรื่องค่านิยมของชนชั้นปกครองซึ่งได้กล่าวไปในเบื้องต้นแล้ว อีกประการหนึ่งคือ ความใกล้เคียงกันทางวัฒนธรรมของไทยวน (ล้านนา) และชาวลาว (ล้านช้าง) ที่อาจทำให้ศิลปะกลมกลืนกันมากไปจนยากจะแยก

ความเป็นไปได้อีกหนึ่งกรณีก็คือ การกลืนกลายทางวัฒนธรรม เนื่องด้วยชาวล้านช้างเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่ท่ามกลางสังคมของชาวไทยวน ทั้งจากน่านเดิม ครีวอพยพจากเชียงของ และครีวกวาดต้อนจากเชียงแสน ทั้งยังน่าจะมีย่านวนน้อยกว่าจำนวนครีวกวาดต้อนจากรัฐไทลื้อ ทำให้กลายเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยและมีอิทธิพลในส่วนการกำหนดนโยบายของรัฐได้น้อย จนที่สุดการแสดงออกทางวัฒนธรรมจึงจำเป็นอย่างต้องทำให้กลมกลืนกับประชากร

หลักและกลืนกลายทางวัฒนธรรมไปกับวัฒนธรรมของชาวไทยวนหรือชาวไทยลื้อในนานไป ในที่สุด

2.1 ความเป็นไปได้อื่น ? : หลักฐานวรรณกรรม “คัถนกุมารชาดก”

แม้ศิลปกรรมจะเป็นตัวเลือกที่สามารถทำให้มองเห็นภาพของอิทธิพลของวัฒนธรรมหนึ่งต่ออีวัฒนธรรมได้อย่างเด่นชัดและดูจับต้องได้มากที่สุด แต่ศิลปกรรมก็ไม่ใช่เพียงตัวเลือกทางวัฒนธรรมเดียวที่วัฒนธรรมหนึ่ง ๆ จะมีได้ ทั้งข้อจำกัดในบริบทแวดล้อมก็อาจส่งผลต่อการปรากฏตัวหรือแยกแยะชุดวัฒนธรรม ทั้งนี้ ยังอาจเป็นไปได้อยู่ที่จะแสวงหาร่องรอยทางวัฒนธรรมอื่นของล้านช้างที่ปรากฏในนาน เช่น ผลงานทางวรรณกรรม

ณ จุดศูนย์กลางของตัวเวียงน่านในปัจจุบัน คือวัดภูมินทร์ที่โด่งดังในเรื่องภาพจิตรกรรมฝาผนังซึ่งสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนน่านในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 แต่เรื่องราวหลักนั้นมีการกำหนดให้เป็นเรื่องชาดก และเรื่องหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นเนื้อหาหลักของภาพจิตรกรรมฝาผนังคือเรื่อง “คัถนกุมารชาดก” อันเป็นชาดกนอกนิบาตที่ค่อนข้างแพร่หลายในเขตวัฒนธรรมล้านนา เฉพาะในฐานข้อมูลคลังเก็บโบราณ Digital Library of Northern Thai Manuscripts ก็มีกว่า 10 ฉบับ โดยกระจายตัวอยู่ในจังหวัดลำพูน เชียงราย แพร่ และน่าน โดยฉบับวัดเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ ระบุช่วงเวลาที่บ้านทิกไว้ใน จ.ศ. 1229 (พ.ศ. 2410) ส่วนในฐานข้อมูลของ Digital Library of Lao Manuscripts พบฉบับอักษรธรรมล้านนาในวัดโพธิ์แขวงหลวงน้ำทา ซึ่งใช้ชื่อว่า “ขัตตนาม” ที่เก่าถึงช่วง จ.ศ. 1139 (พ.ศ. 2320)

อย่างไรก็ตาม คัถนกุมารชาดก ไม่ใช่ชาดกนอกนิบาตที่แพร่หลายแต่เพียงในพื้นที่เขตวัฒนธรรมล้านนา แต่ยังพบชื่อเรื่องภายใต้ชื่อ “คัถณะ”, “คัถนกุมาร”, “คัถนนาม”, “เสี้ยวवादคัถนนาม”, “คัชนาม” และ “คันทนาม” ปรากฏกระจายตัวอยู่ในพื้นที่วัฒนธรรมล้านช้างด้วยโครงเรื่องในลักษณะคล้ายคลึงกัน เรื่อง “ท้าวคันทนาม” นั้นเป็นนิทานพื้นบ้านที่รู้จักกันค่อนข้างดีในพื้นที่ภาคอีสานของไทย และมีความพยายามนำไปผูกกับโบราณสถานในหลายพื้นที่ให้เป็นนิทานอธิบายภูมิสถาน ในขณะที่ฉบับตัวอักษร

แต่อย่างน้อยที่สุด การมีอยู่ของคัทธนกุมารชาตในน่านนั้นเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ช่วยแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดระหว่างน่านกับล้านช้างรวมถึงการส่งต่อวัฒนธรรมหรือชุดความรู้ระหว่างกันผ่านงานเขียนที่อยู่ภายใต้การกำกับของศาสนา

2.2 การยืนยันตัวตนและชุมชน ? : กฎหมายอนาจักแลธัมมจักเทียมกัน

หลักฐานทางวรรณกรรมอีกชิ้นหนึ่งที่สามารถช่วยยืนยันการมีตัวตนอยู่ของชาวล้านช้างในน่านได้ คือ ชุดกฎหมายที่เรียกกันว่า “อนาจักธัมมจักเทียมกัน” ในประชุมกฎหมายไทยโบราณ ภาคที่ 1 ระบุว่า “เป็นกฎหมายภาคอีสาน” (ประชุมกฎหมายโบราณไทยเล่ม 1 ว่าด้วยธรรมศาสตร์ปกรณ์ และ กฎหมายพิจารณาอาณาจักรและธรรมเทียบกัน, 2482: ก) และพบกระจายตัวอยู่ภาคอีสานของประเทศไทย รวมถึงในฐานข้อมูลของ Digital Library of Lao Manuscripts ที่ปรากฏในชื่อลักษณะเดียวกัน (อนาจักเทียมธัมมจัก, อนาจักทัมมะจัก ทัมมะสาตราษะสาต, อนาจักธัมมจักมาเทียมกัน ฯลฯ) ทั้งในพื้นที่แขวงสะหวันนะเขต, ไชยบุรี, อุบลราชธานี, คำม่วน, หลวงพระบาง และเวียงจันทน์

ทั้งนี้ ตัวกฎหมายดังกล่าวที่ได้รับการบันทึกไว้ในคัมภีร์โบราณไม่ได้พบแค่เพียงในพื้นที่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและภาคอีสานของประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังพบในพื้นที่บางส่วนในภาคเหนือของไทยด้วย โดยเฉพาะในจังหวัดน่านที่พบในชื่อ “อนาจักแลธัมมจักเทียมกันแลเจ้าเฮย” ฉบับวัดนาปัง (ไม่ปรากฏปี) และ “อนาจักแลธัมมจักเทียมกัน” ฉบับวัดป่าเหมือด (ไม่ปรากฏปี) ชื่อที่คล้ายคลึงกับกฎหมายของชาวล้านช้างไม่ได้เป็นเพียงเรื่องบังเอิญพ้องกันของวัฒนธรรมล้านนา-ล้านช้างเท่านั้น เพราะฉบับที่พบในจังหวัดน่านก็มีเนื้อหาแบบเดียวกันกับที่พบในเขตวัฒนธรรมล้านช้าง รวมถึงการใช้คำว่า “ซ้อย” ซึ่งมักไม่นิยมใช้ในคัมภีร์โบราณของล้านนา ทำให้น่าสงสัยว่าตัวฉบับที่พบในน่านน่าจะคัดลอกตรงตามตัวอักษรมาจากฉบับของล้านช้าง หรือไม่ผู้คัดลอกก็น่าจะเป็นกลุ่มคนที่คุ้นชินกับการใช้รูปศัพท์ดังกล่าว

หากว่ากันว่าเรื่องกฎหมายในยุคจารีต พื้นฐานทางวัฒนธรรมของน่านมักยึดโยงอยู่กับกฎหมายของวัฒนธรรมล้านนาเป็นหลัก เมื่อเข้า พ.ศ. 2395 เจ้าผู้ปกครองน่านก็ประมวล

และสร้างชุดกฎหมายเฉพาะของรัฐตนขึ้นมา บทวิเคราะห์กฎหมายอาญาจักรหลักคำของ สรัสวดี อ๋องสกุล ระบุว่า การใช้กฎหมายในเมืองน่านก่อน ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) มี 2 ชนิด คือ มังรายศาสตร์และอาญาจักร (อาญาจักรหลักคำ) (สรัสวดี อ๋องสกุล, 2559: 135) การมีอยู่ของอนาจักรแลธัมมจักเทียมกันจึงเป็นเรื่องน่าสนใจ เพราะไม่มีความจำเป็นใดที่น่านต้องไปรับกฎหมายของพื้นที่อื่นเข้ามา ทั้งไม่มีตัวบ่งชี้ว่าชุดกฎหมายของล้านช้างจะมีอิทธิพลอย่างเด่นชัดต่อกฎหมายของรัฐน่าน ความเป็นไปได้ในการมีอยู่จึงอาจสืบเนื่องมาจากความสนใจของตัวผู้คัดลอกคัมภีร์เองที่ต้องการเก็บรวบรวมความรู้ หรืออาจเพราะความจำเป็นบางอย่างที่ต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายล้านช้าง

ผู้ปกครองในรัฐก่อนสมัยใหม่มักให้คนจากกลุ่มเมืองเดียวกันสังกัดมูลนายร่วมกัน หรืออยู่ในพื้นที่อาณาบริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการควบคุมคนแน่น่าน จะบัญญัติอาญาจักรหลักคำขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะของดินแดนตน แต่ก็ไม่ได้มุ่งไปทำลายจารีตเดิมของกลุ่มคนต่าง ๆ ทำให้มีความเป็นไปได้ว่า การมีอยู่ของกฎหมายอนาจักรแลธัมมจักเทียมกันนี้น่าน ก็น่าจะมีเหตุมาจากการที่คนในวัฒนธรรมล้านช้างอพยพหรือถูกกวาดต้อนมายังน่าน และมีการนำกฎหมายปกครองของตนติดตามมาด้วย หรือไม่เช่นนั้น ก็มีการส่งคนไปคัดลอกกฎหมายดังกล่าวจากฝั่งวัฒนธรรมล้านช้างเพื่อนำมาใช้และเป็นแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการระบบขนบธรรมเนียมของชาวล้านช้างในน่าน

อภิปรายผล

จากหลักฐานลายลักษณ์อักษรและหลักฐานแวดล้อมอีกจำนวนหนึ่งที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่า น่านในยุคฟื้นฟูความเป็นรัฐขึ้นใหม่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 นั้น มีชาวล้านช้างที่เข้ามาเป็นประชากรของรัฐอยู่จำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะกลุ่มชาวเวียงจันทน์หลังเหตุการณ์ พ.ศ. 2369

ในแง่การปรากฏของรูปแบบทางวัฒนธรรม นอกจากศิลปกรรมที่ค่อนข้างจะดูคลุมเครือแล้ว ยังปรากฏว่ามีงานวรรณกรรมบางส่วนของล้านช้างที่ปรากฏอยู่ในน่าน

เช่นกัน คือ “คัถณกุมารชาดก”และ “อนาจักแลธัมมจักเทียมกัน” การกำหนดอายุสามารถประมาณได้ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 จริง แต่ข้อจำกัดในด้านที่นำไปของหลักฐานทำให้ยากจะชี้ชัดได้ว่าคัถณกุมารชาดกเริ่มเผยแพร่ในนาน (และล้านนา) ในช่วงเวลาใดกันแน่ ขณะที่อนาจักแลธัมมจักเทียมกันซึ่งเป็นกฎหมาย สันนิษฐานว่าอาจมาพร้อมกับการเคลื่อนตัวของประชากรล้านช้างมายังนาน

อิทธิพลทางวัฒนธรรมของล้านช้างในนานไม่ค่อยจะปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดนักสาเหตุหนึ่ง เพราะความใกล้เคียงกันของวัฒนธรรมล้านนาและล้านช้างที่สามารถกลืนกันไปได้ และชาวล้านช้างในนานเองก็ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากเป็นพิเศษและไม่ได้เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลทางการเมืองหรือทางด้านอื่นใดเป็นพิเศษ ทำให้การแสดงออกทางวัฒนธรรมมีอยู่อย่างจำกัด

อย่างไรก็ดี ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ชาวล้านช้างที่เข้ามาอยู่ในนานนั้นเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทในการร่วมฟื้นฟูฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 ซึ่งด้วยการนั้น ทำให้กลายเป็นกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการสร้างและส่งต่อวัฒนธรรมสืบเนื่องมาสู่ล้านที่เป็นนานในปัจจุบันด้วยเช่นกัน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ อิทธิพล และตัวอย่างทางวัฒนธรรมของชาวล้านช้างในนานอาจเด่นชัดขึ้นกว่านี้ หากมีการสำรวจหลักฐานและการเทียบเคียงที่มากขึ้นต่อไปในภายภาคหน้า

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2461). *ประชุมพงษาวดาร ภาคที่ 10*. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.
- _____. (2462). *ประชุมพงษาวดาร ภาคที่ 11*. โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.
- _____. (2483). *ประชุมกฎหมายโบราณไทย เล่ม 1 ว่าด้วยธรรมศาสตร์ปกรณ และกฎหมายพิจารณาอาณาจักรและธรรมเนียม*. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2530). *จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 เล่ม 3*. สหประชาพานิชย์.
- _____. (2537). *เมืองน่าน ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปะ*. ขวนพิมพ์.
- เจียรชาย อักษรดิษฐ์, ม.ล. สุรสวัสดิ์, ศุขสวัสดิ์ และภานุพงษ์ เลหาสม. (2551). *ลวดลายพุทธศิลป์น่าน. สันติภาพแพ็คพรินท์*.
- นิติลักษณ์ แก้วจันดีและวัชรพล พุทธรักษา. (2560). *กฎหมายโบราณอีสาน: สถานภาพองค์ความรู้และข้อคิดเห็นบางประการ, เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ การสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 16 ประจำปีการศึกษา 2559 (น. 79-99). คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- มูลนิธิตสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. *วชิรญาณ เล่ม 8/24*. (2556). *วชิรญาณ/มูลนิธิตสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. มูลนิธิตสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา*.
- เมเนเจอร์ออนไลน์. (2559, 10 เมษายน). *ข่าวภูมิภาค ภาคเหนือ: วิจารณ์หึ่ง! น่านหลุดโผเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา*. <https://mgronline.com/local/detail/9590000036722>
- สร้อยสวัสดิ์ อ่องสกุล. (2559). *พินิจหลักฐานประวัติศาสตร์ล้านนา*. ศูนย์ล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวิทย์ ธีรศาสด. (2557). *ประวัติศาสตร์อีสาน 2322-2488 เล่มที่ 2*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และ ศรีธน คำแปง (ปริวรรต). (2528). หนังสือพื้นนาเมืองน่าน.
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงใหม่.

McCarthy, J. (F.R.G.S.). (1900). *Surveying and exploring in Siam*. J. Murray.

Author

Boripat Inpata

History Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University 319 Thaiphantha Rd., Pho Sub-district,
Mueang District, Sisaket Province 33000

Tel: 094-785-1628 Email: ninetails304@gmail.com

ส่วนประกอบของบทความ

บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลใต้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษนั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. **การอ้างอิง (References)** อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation) โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏใน บทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบ อย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้า หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษนั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลการวิจัย

5. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)** ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. **วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)** ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัยขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการวิจัย (Results) ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition)

ตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อหา

1. (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์: เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(สุนีย์ มัลลิกะมาส, 2549: 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006: 498-499)

(Murphy, 1999: 85)

กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน เช่น

(สุนีย์ มัลลิกะมาส, 2549)

2. ผู้แต่ง (ปีพิมพ์: เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิงอีก เช่น

ลดาพร บุญฤทธิ์ (2539: 49) ได้ศึกษาถึง.....

Kanokon Boonsarnsuk (2002: 14) studied.....

ตัวอย่างรายการอ้างอิง

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นหนังสือ

ไชยยง รุจจนเวท. (2530). 20 ปีสวนสมุนไพรร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. บริษัทไปยาลใหญ่ ศรีเอทีพีเฮาส์.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวารสาร

กรัณฐรัตน์ บุญช่วยธนาสีทธิ์ และจุฑารัตน์ เสรีวัตร. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม
การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในนักศึกษา คณะการแพทย์แผน
ตะวันออกมหาวิทยาลัยรังสิต. *วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์
ทางเลือก*, 8(1), 76-80.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวิทยานิพนธ์

ฉันทพร วณิชฤทธา. (2550). *การจัดการความรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาด้านการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม* [วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

1. เว็บไซต์ มีผู้แต่งหรือหน่วยงานรับผิดชอบ

ผู้แต่ง. (ปี/วัน/เดือนที่เผยแพร่). *ชื่อบทความ*. ชื่อเว็บไซต์(URL)
สุรัชย์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2554, 21 มิถุนายน). *จัดระเบียบสำนักงานทนายความ*.
<http://www.lawyerscouncil.or.th/2011/index.php?name=knowledge>

ตัวอย่างการเขียนเอกสารการประชุมวิชาการ

ชื่อ/สกุล. (ปี). *ชื่อบทความ*. ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), *ชื่อหัวข้อการประชุม*. *ชื่อการประชุม* (น. เลขหน้า). ฐานข้อมูล.
พัชรภา ตันติสุขเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศ
มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจน
วาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและ เผยแพร่
ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นรูปภาพ

1. จากหนังสือ

จาก/ชื่อหนังสือ/(น./เลขหน้า),โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีพิมพ์,/สำนักพิมพ์/(URL)/ลิขสิทธิ์/
ข้อความการอนุญาต

ภาพที่ 1 รวมขบวนทีมงานรำตรุษสงกรานต์

หมายเหตุ : จาก ประเพณีตรุษสงกรานต์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 น. 32), โดย จันทกานต์ พันเลียว,
2563, ใบ้บวการพิมพ์. สงวนลิขสิทธิ์ 2563 โดย ใบ้บวการพิมพ์. ดัดแปลงโดยได้รับ
อนุญาต.

2. จากเว็บไซต์

จาก/ชื่อบทความ,/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่เผยแพร่,/ชื่อเว็บไซต์/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความ
อนุญาต.

*ไม่ต้องระบุ ชื่อเว็บไซต์หากเหมือนกับ ชื่อผู้แต่ง

ภาพที่ 1 รำตรุษสงกรานต์

หมายเหตุ : จาก ประเพณีตรุษสงกรานต์, โดย จันทกานต์ พันเลียว, 2563, ประเพณีอีสาน
 (<http://songkran>). สแกนลิขสิทธิ์ 2563 โดย ประเพณีอีสาน. ดัดแปลงโดยได้รับ
 อนุญาต.

3. จากวารสาร

จาก/”ชื่อบทความ,”/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีพิมพ์/ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/
 น./เลขหน้า/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความการอนุญาต.

ภาพที่ 1 เว็บไซต์ประเพณีตรุษสงกรานต์

หมายเหตุ : จาก ประเพณีตรุษสงกรานต์, โดย จันทกานต์ พันเลียว, 2563
 วารสารวิชาการมนุษยและสังคม, 5(2), น. 59-73
 (<https://huso-journal.sskru.ac.th/index.php/m1>). สแกนลิขสิทธิ์ 2563
 โดย วารสารวิชาการมนุษยและสังคม. ดัดแปลงโดยได้รับอนุญาต.

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยและสังคม

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็นแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 ขึ้นไป พร้อมแนบไฟล์สแกน PDF แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม ส่งบทความผ่านทางเว็บไซต์ <http://huso-journal.sskru.ac.th> หรือ ส่งมาที่ E-mail: huso_journal@outlook.co.th (ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมที่ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่ 319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์: 095-6129690/ 097-0404357)

2. เป็นบทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิงและประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้า ขนาดกระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 14 และพิมพ์เนื้อหาในลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดียว (Single space) ระยะขอบบน-ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย-ขวา 1.8 เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนา โดยใช้ขนาดอักษร 16 ชิดขอบขวา กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษรตัวแรก เป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่าง ๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 ชิดขอบขวา

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่าง ต่อจากชื่อผู้วิจัยชิดขอบขวา พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษ ต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญด้าน ภาษาอังกฤษ ก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การนำเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยและสังคม

9. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความ ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สุด

10. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

11. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุคำ นำหน้า

ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ตร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่ ให้ครบถ้วน สมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่เป็่นนักศึกษา ปริญญาโทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษานั้น โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลของ อาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างเช่น

Author

Assistant Professor Dr. Anansak Phuangok

Information Science and Library Science Program, Faculty of
Humanities and Social Sciences

Sisaket Rajabhat University 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang District, Sisaket Province 33000

Tel: 093-327-7303 Email: huso_journal@outlook.co.th

วิธีการจัดส่งบทความ

ท่านสามารถส่งบทความได้ 2 วิธี

1. ส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความ ผ่านทางเว็บไซต์ (วารสารวิชาการ มนุษย์และสังคม) <http://huso-journal.sskru.ac.th>

2. ส่งบทความมาที่ E-mail: huso_journal@outlook.co.th หรือ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถ.ไทยพันทา ต.โพธิ์ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์: 095-6129690/ 097-0404357 สำหรับบทความที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว จะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ต่อไป

แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ(โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

☐ นาย ☐ นางสาว ☐ นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์(ที่ติดต่อได้)

.....
.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง:

ชื่อผลงาน

(ภาษาไทย).....

ชื่อผลงาน

(ภาษาอังกฤษ).....

ประเภทของผลงานวิชาการ

☐ บทความวิจัย

☐ บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้

- ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
- ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์
ในวารสารอื่น ๆ นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้และข้าพเจ้าได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
ตรวจสอบความถูกต้องของ Abstract และบทความภาษาอังกฤษแล้ว

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ.....

(.....)

วันที่.....

ลายมือชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา.....

(.....)

วันที่.....

แบบรับรองบทความวิจัย

จากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ(โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

☐ นาย ☐ นางสาว ☐ นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์(ที่ติดต่อได้)

.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง:

ชื่อผลงาน(ภาษาไทย).....

ชื่อผลงาน(ภาษาอังกฤษ).....

.....

ของนิสิต ชื่อ-สกุล.....

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลายมือชื่อ.....

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....